iste lib e sce marie sci corbi frisinge

VIRI SCI QUO apud dm altius uirtutum dignitate proficiunt eo subtilius indignos se esse deprehendunt quia dum proximi luci fiunt quicquid eos in se ipsis latuit inueniunt et tanto magis foras sibi deformes apparent quanto nimis pulchrius quod intus uident. Unus quisque enim sibi dum tactu ueri luminis inlustratur ostenditur et unde agnoscit quid est iustitia inde eruditur ut uideat quid est culpa. Hinc est quod sepe mens nra quamuis frigida in conuersatione humane actionis torpescat. Quamuis in quibusdam delinquat et nesciat. Quamuis peccata quaedam quasi nulla pendat. Cum tamen ad appetenda sublimia orationis conpunctione se erigit. Si pro suae oculo conpunctionis excitata ad se ipsum inspicienda se post fletum uigilantior reddit. Iam cum neglectam se deserit et noxio torpore torpescit uel otiosa uerba uel inutiles cogitationes minores esse. omnimodo reatus credit. At si igne conpunctionis incalescens atque torpore suo tacita subito afflatu contemplationis euigilat illa quae leuia paulo ante cre

+ IN NOMINE DNI NRI IHU XPI

INCIP
IT LI
BER M
ORA
LIORU
BEA
TI GRE
GO RII
IN IOB

TRI
LEXSI
MACIZ
SEXTU
N
DUS
Ç

LEGE
FE LI
CITER
ET AE
MEN
TO
MEI
O
R
RO XXV

didit. mox ut grauia ac
mortifera perhorrescit.
Cuncta. enim uel leuissi
mis. noxia. quasi atrocissi
ma. refugit. Quia iam
delicta per conceptionem
spiritus grauida. in terrore
ad se. iam inania. nulla
permittit. Ex eo enim quod
intus conspicit quam sint
horrenda. haec quae ex
terius perpetrauerunt sen
tit. Et quanto amplius sub
leuatam. perspexerit. Tan
to malus refugit infir
ma. in quibus prostra
ta. defecit. Nihil. quippe
iam nisi id quod interius
uiderat patitur. Atque
eo grauius tolerat
quidquid sibi exterius se
cus ingerit. quo illud dulcius
est. quod interius securius ui
det. Sed ex his interiori
bus quae raptim uide
re potuit de exteriora
quae tolerat iudican-

dis regulam sumit. Super se enim
rapitur dum sublimia con
templatur. Et semet ipsam
iam liberius excedendo
conspiciens. Quidquid est
extra se ipsa sub se ipsa re
manens subtilius comprehen
dit. Ex qua re miro modo
agitur. ut sicut superi
us dictum est. Unde digni
or efficitur inde sibimet
indignior uideatur. Et tunc
rectitudine longe esse
sentiat. cum adpropin
quat. Unde Salamon ait.
Cuncta temptaui in sapi
entia. Dixi sapiens effi
ciar et ipsa longius recess
it a me. Quaesita. enim
sapientia longe recede
re dicitur quia adpropin
quante. Quanto et eius
rectitudinis regulam ig
norant. Qui siti inte
nebris miseram lucis cla
ritatem nesciunt. quam
numquam uiderunt

Cumque in forma eius
pulchritudinis non ten
duntur, his etiam ipsis
libenter cotidie defor
miores fiunt. Nam quis
quis eius radiis tangitur
sui illi manifestius tur
pitudo monstratur, et
eo uerius inuenit quan
tum plectatur iniustitia quos
agat eius summa conside
rans conspicit. Quan
tum distat aspectu. Unde
beatus Iob humanum genus
uirtutibus transiens iam
cor loquendo superauit.
Sed loquente deo sublimius
eruditur semetipsum cog
noscendo reticuit. Illos
namque inlustre lo
quentes subdidit. Sed ad
uerba locutionis intime
rerum se lustre cognouit.
Et quidem cur flagellatur
sit nescit. Sed tunc cur
flagella ueneratur non
sit silendo redarguit.

diuina enim iudicia cum
nesciuntur: non audaci
sermone discutienda sunt.
Sed formidoloso silentio
ueneranda. Quia et cum
causas rerum conditor in
flagello non aperit eo
iustas iudicat quo se eas
facere qui summe ius
tus est demonstrat.
Uir ergo sanctus et prius de lo
cutione et post de silen
tio reprehensus quid de se
metipso sentiat inno
tescat. ait enim: Qui
leuiter locutus sum re
spondere quid possum dicere
iudicat sermonem meum
defendere. Si hunc compara
tionis pondere perpensis
rem ad propriam qualitatem (cum)
tate ipse conuincitur, quid
restat nisi ut conticendo
reprehendatur. Sequitur:
Manum meam ponam su
per os meum. Usu sacri
eloquii in manu operatio.

inordinate locutio sola intel-
legi. Manum ergo super os
ponere est: uirtute
boni operis culpas tege-
re incautae locutionis. Quis
uero non inueniri re potest
est quisquam liber perfec-
tus sit, de otioso autem sermo-
ne non peccet. Jacobo at-
testante qui ait: Nolite
plures magistri fieri. In
multis enim offendimus
omnes. Et rursum: Linguam
nullus hominum domare
potest. Cuius culpas re-
darguens per semetip-
sam ueritas dicit: Dico
autem uobis quod omne uer-
bum otiosum quod locuti
fuerint homines reddent
de eo rationem in die iudicii.
Sed sancti uiri ante dei oculos
studentes culpas linguae
tegere memores uitae
Student pondere bonorum
operum premere uerborum
inmoderata. Unde in psalmo

laedere manus super os po-
nitur. Dum in electis eius
cotidie otiose locutionis in-
tum uirtute bonae actionis
operitur. Scriptum nam-
que est: Beati quorum re-
missae sunt iniquitates et
quorum tecta sunt pecca-
ta. Sed rursum cum scrip-
tum sit: Omnia nuda et aper-
ta sunt oculis eius, quo-
modo tegi possunt quae
eius oculis cui cuncta ui-
da sunt abscondita? Nequa-
quam possunt. Sed quia hoc
quod tegimus inferius po-
nimus, atque hoc unde te-
gimus nimirum superduci-
mus, ut quod est subter posi-
tum tegamus, tegere pec-
cata dicimur. Quae quasi sub-
ter ponimus dum abdica-
mus eis quasi aliud superdu-
cimus dum bonae actionis
opus ad hoc post diligimus
ut praeferamus. Qui ergo
propria mala deserit

Et bona operentur facit
per hoc quod addit separans
actam nequitiam detegit
Cui bona operis merita
subducit. Beatus igitur
Iob sanctae ecclesiae typum
tenens et in verbis suis
sua alligans verba dei sig
nans dicat ex se dicat
ex nobis. Manum meam po
nam super os meum. Id est
hoc quod districto iudici
de sermone meo me dis
plicuisse considero.
Ante enim oculos subtili
lamine perfectio operis ab
sconditur. Sequitur. cap IIII.
Unum locutus sum
quod utinam non dixissem
et alterum quibus ul
tra non addam. Si igitur
acta beati Iob verba dis
cutimus nihil eum nequi
ter dixisse repperi
mus. Si vero dicta eius quae
cum temeritate vel libertate
prolata sunt in aliquo su
perbiae vitio plectimur.
Duo solummodo non erunt
quia multa erunt. Sed quia
loqui nostrum est hominibus
occulta sensus verbis ape
rire. Loqui vero nostrum
ad divinas aures est
Motum mentis etiam ex spiriti
one actionis ostendere.
Beatus ·Iob· ad libram se subti
lissime examinis pen
sans locutionem suam se
cundo se deliquisse con
fitetur. Unum enim loqui
illicite est per flagel
lo dignas agere aliud lo
qui se de flagello murmu
rare. Qui ergo ante in
crepationem dominicam
in omni opere hominibus
prelatus fuit. Ipsa in al
tum ·lus· increpatione profici
ens. Et minus se perfectum
prius in opere et minus
se patientem postea ver
bere agnovit. Unde se
metipsum reprehendit dicens

Unum locutus sum quod uti
nam non dixissem et alterum
quibus ultra non addam.
Acsi dicat: peccatum quidem me
inter homines credidi. Sed
te loquente et ante flagel
la parui unum et post fla
gella me perditum inueni
Quibus ultra non addo.
Quia iam nunc quanto te lo
quente subtilius intellego
Tanto me metipsum humilius
inuestigo. Et quia beatus Iob
sanctae ecclesiae typum tenet
propter electos omnibus
haec eius uerba congruere
qui cognoscentes se in uno
et alio deliquisse paeniten
tiam agunt quod se intellegunt
uel in cogitatione et opere
uel in dei ac proximi ne
glecta dilectione peccas
se. quibus se permittunt
ultra nihil addere. Quia
per conuersationis gratiam
cupiunt paenitendo cotidiae
etiam transacta purgare.

se plus etiam quod beatus Iob de
duobus se paenitendo persol
uit dicturus liquido ostendit
quod peccator omnis in pae
duplicem
nitentia habere geminatum
debet lamentum quia et bonum
quod oportuit non fecit et
malum quod non oportuit
fecit. Hinc est enim quod per
Moysen deo qui iuramen
tum protulit ut uel male
quid uel bene faceret
Atque hoc ipsum obliuione
transcendit dicitur: Offe
rat agnam de gregibus siue
capram. Orabitque pro
eo sacerdos et pro peccato
eius. Si autem non potuerit
offerre pecus offerat
duos turtures uel duos
columbarum pullos unum
pro peccato et alterum
in holocaustum. Peccamen
tum namque pro se ipse
est [illegible] ordine [illegible]
uitatis adligare et cum
bona opera persoluit

mur bene nos facere prae
ponemur. Cum uero pro ab
stinentia cruciatum quae
carnis nostrae nouimus
mala adstringere nos nobis
facere lucramur. Sed quia
nullus in hac uita ita per
fectus est ut quamlibet
deuotus sit ut inter tem
pora quantulacumque pia
uota non peccat. Propter pec
cata agna offerri de gre
gibus siue capra praecipitur
Quid enim per agnam nisi ac
tiuae uitae innocentia
Capram praeterea quia in sum
mis semper extremis quae
pendens in rupibus pas
citur nisi contemplatiua
uita designatur. Quia per
se sese conspicit praemissa
ad proposita non simplex
sed ad praecipicium di
re studiosius debet. uel
in innocentia boni operis
uel in sublimi sed parui
contemplationis acumine.

Et bene agna de gregibus ca
pra autem offerri de gre
gibus non iubetur. Quia acti
ua uita multorum est. con
templatiua uita paucorum.
Et cum haec agimus quae mul
torum agere et gerere conspi
cimus ipsam agnam de gregibus
damus. Sed cum excellentis
uiri tur ad agnam capramque
non sufficit. In remedio
penitur adiungitur. Ut
duo columbarum pulli uel
duo turtures offerrant
Scimus quia columbarum
pulli uel turtures pro
cantu gemitus habent.
Quid ergo per duos columbarum
pullos uel duos turtures
nisi duplex paenitentiae
nostrae gemitus designa
tur. Ut cum ad offeren
da bona opera non adsur
gimus pro nostris medi eos du
pliciter defleamus.
Quia et peccata non fecimus
et praua operati sumus

Unde et unius turturis par pro pec-
cato, alter vero offerri in
holocaustum iubetur. Holo-
caustum namque totum incen-
sum dicitur. Unum ergo tur-
turem pro peccato offe-
rimus, cum de culpa gemitum
damus; de altero vero ho-
locaustum facimus, cum pro eo
quod bona neglegimus
nos metipsos funditus
succendentes igne doloris
ardemus. Quia igitur du-
plex in paenitentia ge-
mitus debetur, beatus
Iob divinae vocis increpa-
tione proficiens atque in sua
reprehensione succres-
cens dixisse unum et al-
terum paenitens fatetur,
Ac si aperte dicat: Et erga
bona per neglegentiam tor-
pui, et ad mala per auda-
ciam prorupi. Sequitur.
Respondens autem Dominus
Iob de turbine dixit: Ac-
cinge sicut vir lumbos
tuos; et interrogabo te, et in-
dica mihi. Quod supra Dominum de tur-
bine respondere, quid be-
atum Iob lumbos accingere,
quid interrogare Dei, quid
hominis indicare, primo
iam Domini sermone tracta-
tum est. Quia ergo lecto-
ris taedio parcimus, cura-
mus primo opere ne dicta
replicemus. Sequitur.
Numquid irritum
facies iudicium meum,
et condemnabis me ut tu
iustificeris? Quis-
quis contra Domini flagella
semetip-
sum meritum defenderit,
flagellantis iudicium e-
vacuare conatur. Nam
cum sua culpa se ferire
denegat, quid aliud quam
iniustitiam ferientis ac-
cusat? Beatum itaque
Iob non idcirco flagella
caelestia percusserunt,
ut in eo culpas extingue-

rent. Sed potius ut merita
augerent. Quatenus qui
tranquillitatis tempore
in tanta severitate claruerat.
etiam ex percussione
patesceret. quae in eo etiam
patientiae virtus latebat.
Quisquis ergo culpam suam in
istis flagellis. non invenit
eius? mecum flagella. ea
dem causam sibi esse augen
di meriti deprehenderis in
iustae regimine recte credidit.
Cumque quid iuste debuisset
corrigi non invenerit. Sed
in ipsa innocentia. intu
more elationis impletur
divina voce corripitur.
Et mens eius ab iniquita
te libera. sed adhuc rebus
bus praestita. ad iudicia.
occulta revocatur. Ut
superna sententia. quae si
non est cognita non tamen
credatur iniusta. Sed
eo se aliter iustum credat
omne quod patitur.

Quo nimirum constat quia
deo auctore patiatur.
Magna enim satisfactio per
cussionis est voluntas ius
ta conditoris. Quia cum
iniustum facere nihil
solet iusta agnoscitur
etiam si latet. Nam etiam
pro iniustitiae peccator
cruciamur. Si in percussio
ne nostra divinae voluntati
coniungimur. mox a nostra
iniustitia ipsa coniunctio
ne liberamur. Quisquis
enim iam percussionem
tolerat. Sed adhuc causas
percussionis ignorat.
Si iustum credens hoc ipsum
contra se iudicium amplec
titur. Eo ipsa ab iniustitia
sua iam correctus est.
Qui percussum se iuste gratu
latur. In iniquitate enim sua
quod se sociavit? se contra
se erigit. Et magna est ius
iam
titia. quod voluntate iudicis
concordat in poena. Cu

dixerit eam non in culpa. Igitur
iste uir quia in nulla deo
culpa dixerat pauerat
cum
q̄ difficultate si in tanta sup
plicia concordabat. Neque
enim credidit quod flagel
la quae solent uitia ex
tinguere in illo sola me
rita augerent. Unde
nunc iuste corripitur
ut occultis iudiciis et nes
ciens subderetur. Et quod
dicitur: Numquid irri
tum facies iudicium meum
et condemnabis me ut tu
iustificeris. Acsi aper
te diceretur: Tu quidem
bene acta consideras
sed mea occulta iudicia
ignoras. Si ergo ex tuis
meritis contra mea
flagella disputas quid
aliud quam me de iniustitia
addicere te iustificando
festinas. Seq[uitur]: XVIII
Si habes brachium si
cut deus et si uoce simili

tonas. Quia humanum ge
nus beatus Iob merito
typans tenebat. Eum ipsius
conditoris et eruditur ad
considerandam similitudi
nem suam prouocat. Ut
cognita tanta dissimili
tudine in humilitate p̄mat.
Sed cum in deo et uox et brac
hium dicitur. Cauendum nim
opere est ne quid in eum
more corporeum susci
piatur. In antropomor
bitarum namque haere
se cadere est. Eum qui in
circum scriptae implet
et circum plectitur om
nia intra corporalia
lineamenta concludere.
re. Sed omnipotens deus ad nostra
uerba
nostra ueniens usque ad nostra
se humiliat. Atque ut ual
ca infimis et humilibus con
descendit. Quatenus par
uulorum animus rebus
cognitis enutriatur ad in
quirenda exurgat incog

nita. Atque ideo qui longe
super ipsum est. quaedam
iuxta se audiens quaedam qui
busdam ad illum passibus
mouetur. Unde fit ut
per scripturam suam.
aliquando a corporibus
hominum. aliquando a men
tibus. aliquando uero ab
auibus. Aliquando etiam
ab insensatis rebus quas
dam longe dissimiles si
bi similitudines trahat.
Plerumque enim a corpo
ribus hominum in se simili
dinem trahit. Sicut pro
pheta de deo ad israhel di
cit. Qui uos tetigerit. tan
git pupillam oculi eius.
Et sicut de deo sperantí
homini per
prophetam dicitur in sca
pulis suis obumbrauit
te. Constat nimirum
quod non in natura sua.
nec oculum dicitur nec
scapulas habeat. Sed quia.

nos per oculum cernimus
in scapulis onera sustine
mus. deus quod omnia uideat.
oculum habere perhibe
tur. Quod uero nos tolle
rat. atque eo ipso quod tol
lerat seruat. obumbra
re nobis in scapulis dicitur.
Ut enim in scapulis suis ob
umbrauit tibi. aperte dice
retur. peccatori homini
et post peccatum [illegible] ueni
am deprecanti ea pietate
dominus pepercit qua te pietate
tollerauit. Obumbrat.
enim in scapulis suis quia
dum portat defendit.
Aliquando uero a mentibus
in se similitudinem trahit.
Sicut per prophetam ad israhel dicit.
Recordatus sum tui mise
rans adulescentiam tuam.
Et rursum per sponsae con
parationem loquens. Et si il
la oblita fuerit. ego tamen
non obliuiscar tui. Quis enim
nesciat quia dei memoria

nec oblivioni subripitur.
nec recordatione reparatur.
Sed dum aliqua deserere per
tempus mittit, a more mentium
oblivisci dicitur. Et cum
post longum tempus quae vo
luerit visitat, nostrae mu
tabilitatis consuetudine
recordatus vocatur.
Quo enim pacto divinitatis
est cum oblivio dissipat.
Cum ipsa quoque laudabilis
memoria essentialiter
concordat. Nulla namque
nisi aut praeterita aut
absentia recordantur.
Quomodo ergo deus praeterito
rum reminiscitur. Cum
ipsa quae in semetipsis prae
tereunt eius nutu semper
praesentia adsistunt.
Aut quomodo absentium
recordatur. Dum omne
quod est per hoc illi praes
to est quod in ipso est. Quid
sibi pperto non esse
Nam non existentia viden

do creat, existentia viden
do continet. Quidquid er
go creator non videt ex
sistentia subsistentia ca
ret. Aliquando autem
ab avibus in illarum simili
tudine trahitur. Sicut
Moyses dicit: Expandit
alas suas et accepit eos
et sicut propheta ait: Sub um
bra alarum tuarum protege
me. Quia enim nos par
vulos dum protegit nu
trit, et non ignavi atque
onerosa ra leui et blan
da protectione nos refo
vet. Dum suas in nos mi
sericordias texerit, quasi
more super nos avium a
las tendit. Aliquando etiam
in sensatis rebus prop
ter insensibilitatem nostram
alta condescensione se
comparat. Sic per pro
phetam dicit: Ecce ego stride
bo subter vos sicut stri
dit plaustrum onustum

reno suiaenum est sed
num; uita carnalium sic
scriptum est. Omnis
caro fenum. In eo quod dominus
uitam carnalium patitur
more plaustri foenum
se portare testatur.
Cuius sub feni onere se residere
est ponderat iniquitates
peccantium. Cum quasi pil
la tollerare. Cum ergo
longe dissimiles in se
similitudines trahat.
Solleriter intuendum est
quod quaedam talia. ali
quando dicantur in deo pro
ter effectum operis. ali
quando autem ad indicandum
eius substantiam maies
tatis. Nam cum in deo ocu
lus scapule atque pae
pule nominantur ef
fectus quidam operatio
nis ostenditur. Cum uero
manus brachium dextera
uel uox in deo dicitur, per haec
uocabula consubstanti

alis eius filius demonstra
tur. ipse quippe est et
manus et dextera. Decu
ius ascensione per
moysen pater loquitur di
cens. Tollam in caelum
manum meam et iurabo
per dexteram meam.
Iste brachium de quo pro
pheta ait. et brachium me
um domini cui reuelatum est.
Iste uox quidem pater
gignendo dixit. et de quo
scriptum est.
In principio erat uerbum
et uerbum erat apud deum
et deus erat uerbum. Per
quod uerbum fecisse pater
omnia deo. asserit dicens.
Dixit et facta sunt. Deo ergo
brachium habere est ope
rantem filium gignere. Uo
cem tonare est consub
stantialem sibi filium mun
do terribiliter demonstra
re. Beato ergo Iob dum
dicit dominus. Si habes brachium

sicut dixi et summae similitu
nas Nimiradis separatione
pietatis eum dum in sepe
rat exaltat quia ab eis quem
sua comparatione supe
rat superiorem cunctis
demonstrat. Cui in hac pro
positione subiungit psalmista
viii Circumdat tibi deco
rem et in sublime eri
gere et esto gloriosus
et speciosis indueris ues
tibus subaudis intego ip
se enim sibi circumdat
decorem. de quo scriptum est
Dominus regnavit decorem
induit. Ipse apud nos in
sublime erigitur cum
nostris mentibus innatu
parua esse inpene
trabilis demonstratur
Ipse uere gloriosus est
qui dum se ipso perperitu
itur accedentis laudis
indigens non est. Ipse
speciosis indutus uesti
bus quia sanctorum angelorum

choris quos condidit in
uestitus decoris adsump
sit et illud quandam ues
tem gloriosam sibi eccle
siam exhibet non haben
tem maculam aut rugam
Unde et per prophetam dicitur
Confessionem et decorem
induisti amictus lumine
sicut uestimentum Hic quip
pe confessionem induit il
lic decorem Quia quos hic
per paenitentiam confiten
tes recepit illic fulgen
tes per decorem iustitiae
ostendit. Luce ergo sic
uestimento amicitur
quia sanctis omnibus quibus
dictum est Vos estis lux
huius mundi bulla aeter
na gloria uestiatur. Unde
et per euangelium dicitur
Quia transfigurato in mon
te domino uestimenta eius fac
ta sunt candida sicut nix
In qua transfiguratione
quid aliud quam per sus

fectionis ultimae gloria.
nuntiatur. In monte enim
uestimenta eius sicut nix
facta sunt quia in superna
culmine sancti omnes e luce
iustitiae fulgentes adhae
rebunt. Sed quia per perfectio
pars uestium nomine lus
tor sibi quomodo ad lun
gat insinuat. In lustore
tiam quomodo a se dis iun
gat ostendat. sequitur. xp uiiii.
Disperge superbos
in furore tuo. Sub
audis ut ego eos et tran
quillitatis tempore uin
tar contrariae tolero
et districtius quandoque
uenientis in ineo eos furo
re dispergo. Sed hic et phaec
sollerter intuendum est
quod grauis perfidiae er
rora mittitur. Si for
tasse quis existimat quod in
illa diuinitatis substantia
furore tranquillitas ua
rietur. Creator namque
omnium eo summe inmor
talitatis est quo creaturae
more mutabilis non est. Hinc
de illo per Iacobum dicitur
apud quem non est trans
mutatio nec uicissitudinis
obumbratio. Hinc rursum
scriptum est. Tu autem
domine cum tranquillitate
iudicas. Hinc propheta ait
deserta facta est ter
ra a facie irae columbae
a facie furoris domini. Quod et
irae columbae praedixerat hoc
furore domini subiunxit.
Columba namque simplex
ualde est animal. Et quia
in domino nulla furoris inae
qualitas resurgit furore
domini iram columbae nominauit.
Ut enim diuinae districtio
nis uim inreparabilem
demonstraret. Et iram
dixit et columbae ac rursus per
turis dicere. Districtum
iudicium in concussis exerit
qui semper manens mansuetus
persistit.

Unde et in extremo iudicio .
in semetipso incommuta
bilis manens nulla inquie
tudine ac mutabilitate ua
riatur. Sed tamen electis et re
probis nequaquam sub
specie eiusdem incommu
tabilitatis ostenditur.
Quia et tranquillus iustis
et iratus parebit iniustis.
Testes enim conscientia in
tra semetipsos deferunt.
Unde eorum mentes eque
unum perspiciunt. Sed ne
qualiter modis perspiciuntur.
Quia et iste eum benignior
tendit ante acta iustitia.
Et illis terribilem culpa quo
rum pauorem explicat. Cum
contingit miseris et intra
se culpas cernere et an
te se iudicem iustum uidere
hoc enim nunc cotidie iniusti
tiae praesentia agitur. Unde
qualitate utriusque iudicis
mortalium corda docentur
Nam cum duo ad iudicium per
gunt. Alius innocentiae si
bi conscius et alius culpae
Ante prolatam senten
tiam adhuc tacentem iudicem u
terque conspiciunt. Et tamen
culpae debitor grauem con
tra se ipsum hoc ipsum iu
dicis silentium suspicatur.
Quem ipsum sibi non denun
tiat perturbatio iudicis
sed reconsideratio prauita
tis. Quia et si adhuc separetur
sententia. non clamat
iustus iam grauiter conscie
entia accusat. At con
tra amicus iustitiae de
cernentis uultum conspi
cit. Sed in eius de testi
mo bone recordationis
hilarescit. Et quo apud
se quod metuat non habet
omne quod ergo semetip
sum blandum uidet. Hoc ita
que loco superioni dicitur.
Non perturbatio diuine sub
stantiae sed suus peccato
res male sibi conscios

examinatio super te iudic
tat. Quamuis enim tran
quillum in iudicio uideant
quia tamen requirendo est ab il
lo non dubitant eum in
suis motibus pertur
batum putant. sequitur cap. x.

Et respiciens om
nem arrogantem
humilia. Acridicat ut
ego arte autem adum
dicto ordine arrogantib
bus superborum cul
pa praeponitur. Quia
nimirum non superbia
de arrogantia. sed de ar
rogantia de superbia
generatur. Duobus
autem modis a domino pecca
tor unusquisque per
sicitur. Cum aut a pec
cato conuertitur aut
ex peccato punitur. De
perfectu enim conuer
sationis dicitur quia
respexit dominus petrum
et recordatus est.

pectus plenum amare
De perfecto ultionis rur
sus dicitur. Uultus domini super
facientes mala ut per
dat de terra memoria
eorum. Utrisque autem
modis in humilitate ar
rogans sternitur
quia aut paenitendo cog
noscit culpam aut pe
reundo perspicit pae
nam. sequitur cap. xi

Respice cunctos su
perbos et confunde
eos et contere impios
in loco suo. Subaudis ut
ego. Superbi enim ex
perfectione confundan
tur. Aut hic de pieta
te domini cognoscentes et
damnantes crimina.
Aut illic supplicia de
iustitia sentientes. Im
piorum uero locus ipsa
superbia est. quia cum
scriptum sit. Initium om
nis peccati superbia est.

Unde oritur impietas ibi continetur. quamvis nec quicquam a superbia distat impietas. Valde enim superbire est impia de auctore sentire. Impius ergo in loco suo continetur. Quia ipsa superbia quae elevatur opprimitur. Cumque ostendendo se in cogitationibus erigit lumen sibi iustitiae quo lucere debuisset abscondit. Saepe autem dum contra deum falsa gloria exterius proficit vera miseria interius inanescit. Unde propheta ait: Deiecisti eos dum adlevarentur. Non enim ait deiecisti eos postquam elevati sunt, sed cum adlevarentur. quia hoc ipsum fit superbis interius deici quod eis falso contingit gloria exterius elevari. Ordinate enim divino iudicio non est hic aliud culpa est aut aliud poena. Sed ipsa illis in poenam vertitur culpa. Aut elatis factum superbiae hoc ipsum fit verberis cadere quod propheta ostenditur profecto sic requiritur.

Cap. XII.

Absconde eos in pulvere simul. et facies eorum demerge in foveam. Ac si dicat: ut ergo superbos enim aut qui impios iusto iudicio dominus in pulvere abscondit. Quia eorum corda a propriis quam despecto amore creatoris eligunt terrenis opprimi negotiis permittit. Unde et illorum vitam cum iudicio ex interno terreno discutit tamquam sibi absconditam non cognoscit dicens: Nescio qui estis. Vita pravorum sub pulvere absconditur quia abiectis et infimis depend

rus grauatur. Quis
quis enim adhuc ea quae
mundi sunt appetit quem
ante faciem ueri luminis non
appareat quia nimirum sub
puluere terrene cogita
tionis latet. hunc prauorum
cogitationum puluerem op
pressi mentis tolleret quem
uentus nequissimae temp
tationis asportat. hinc est
enim quod de una quaque a
nima terrenis desideriis
adgrauata sub effraim
specie per prophetam dicitur
Factus est effraim subci
nericius panis qui non re
uersatur ex natura quip
pe bene condita est nobis
intentio quae surgat in dominum
Sed ex consuetudine ne
quitiae adsueta in est uo
luptas quod praesens permanet
in saeculum. panis autem sub
cinericius ex ea parte est
mundior qua inferius oc
cultatur atque ex ea par
te sordidior quae desuper
cinerem tolleratur. Quisquis
ergo in intentione quadam
debuis sed quae terrene
gerit quasi more panis
subcinericii mundiorem partem
inferius premit et cum
curas seculi libenter tolle
rat quasi conspersam
cinerem superius portat.
Reuersatur autem panis sub
cinericius si desideriorum
carnalium cinerem re
pellere et intentionem
bonam quam in se duxit
despiciendo obpresserat
superius ostenderat
sed reuersari renuit.
Cum mensa amore curarum
saecularium per ramo
lem super posita cineris
ablecere neglegit. dumque
adsurgere in intentione
bona non appetit quasi
mundiorem faciem super
premit. aperte autem sublun
gaus simul et facies sordium

demergi in foueam. Ac
si dicat: ut ego iusto namque
iudicio superborum facies
dominus in foueam mergit.
Quia intentione cordis eo
rum sese ultra homines
erigentem inferius dele
cit. Ima enim perspici
culus facies foueam adten
dit. Et bene de superbis
dicitur quod eorum facies in
foueam demerguntur.
Quia ima petunt dum
superbiendo altiora ap
petunt. Et quo magis ex
tollendo se erigunt eo
magis ruendo inferius
tendunt. Terrenam
quippe gloriam quae
runt et infima sunt
quo prospiciunt dum sup
biendo alta sectantur.
Unde miro ac diuerso mo
do peragitur ut humiles
caelum petant dum se
infra deiciunt. Superbi
infima appetunt dum

se respiciendo ceteros qui
in altioribus extolluntur.
Isti se dum despiciunt cae
lestibus iunguntur. Illi dum
se erigunt a superioribus
diuiduntur. Atque ut ita
dixerim illi se eleuantes
deprimunt. Isti depri
mentes leuant. Et bene
de superbientibus per
psalmistam dicitur: Hu
miliat autem peccatores
usque ad terram. Quia ea
quae infra sunt ambien
tes dum extollendo se eri
gunt a summo caelo quid
aliud quam terram petunt.
Quibus hoc ipsum iam nimis
cecidisse est relictis su
perioribus ima quaesis
se. Recte ergo eorum faci
es in fouea demergi per
hibentur. Quia sequen
tes infima ad inferni
barathrum tendunt. Iusto
enim iudicio agitur ut
quos hic uoluntaria aucto

sio excecat. Illic ab intui
tu ueri luminis digna sup
plicii sorte abscondatur.
Igitur quamuis per tan
to diuinae potentiae ter
rore discursus est. ut
et diceretur. Si habes
brachium sicut dominus et si uo
ce simili tonas. disperge
superbos in furore
tuo et respiciens om
nem arrogantem humi
lia. et cetera quae dixit
quid est facere si homo
uix sufficit audire. Cunc
ta autem quae dominus in tenti
one premisit. cum fine
subditae conclusionis
ostendit dicens. xxxiiii.
Et ego confitebor
quod saluarit te pos
sit dextera tua. Dextera
per te dicatur. Si potes
terribilia. haec facere
ipse. quae protuli tibi etiam
mihi puto de bona. om
nia quae fecisti. Sine per

peccantes alios perspi
ciendo non potes per
dere. liquet quod a per
ta nequitiae tua non
uales uirtute liberari
Ecce diuina uoce ad bea
tum Iob dicitur quod sua dexte
ra non saluetur. Et tamen
nonnulli hominum qui ab
huius uitae uiribus longe
sunt. de perfecto dei adiu
torio sua se fortitu
dine saluari posse
confidunt. pro quibus
quid deprecari aliud de
bemus nisi ut illam do
na bonorum operum per
cipiant. Hoc quoque donum
accipiant. ut a quo autem
acceperint. discant.
Quia autem promissis uerbis dominus
potentiam suae magni
tudinis intulit. Nunc
in subsequentibus ne
quitia antiqui hostis os
tendit. ut bonus famu
lus et audiat prius uir

tutibus domini sciret quan
tum diligeret et cognita
postea calliditate diaboli dis
ceret quantum timeret.
Unde bene et per prophetam
dicitur: Leo rugiet quis non
timebit? Dominus deus locutus est
quis non prophetabit?
Postquam enim virtus ei
sui conditoris innotuit
nequaquam illum vires
adversarii latere debu
erunt. Ut eo magis de
semetipso se humilius
subderet quo hostis sui
nequitias sub alius agno
visset. Protectorem
quaesivium tanto arden
tius quaereret quanto
terribiliorem hostem cognos
ceret quem vitaret. Certum
quippe est quia minus
diligit ereptorem suum
qui minus intellegit pe
riculum quod evasit.
Et vile solacium defenso
ris deputat qui vires

tis adversarii debilem
putat. Unde bene erep
tionem suam domino tribuens
propheta dicebat: Di
ligam te domine virtus mea.
Aperte videlicet dicens:
Ideo te magis diligo quo infir
mitatem propriam sen
tiens virtutem meam
te esse cognosco. Hinc rur
sum ait: Mirifica mise
ricordias tuas qui sal
vos facis sperantes
in te. Tunc enim summi
sericordiae domini mirae
apud nos mediocres quae
percipimus fiunt. Cum per
easdem misericordias
quanta gratia fuerint pe
ricula quae evasimus
agnoscuntur. Et quia
sermone procedente divinis
beato Iob mira opera
sacrorum sequentium pate
fecit. Ut his auditis dis
ceret de virtutum sua
rum culmine quam hu

milia sentire debuisset·
Nunc ei cum quo hoste bellū
gerat ostenditur· & uiser
fraudes quae illius sub
tilius indicantur· Ut qui
ad conloquium auctoris sui
perductus est· Argumen
ta aduersarii aperte
cognoscat· Uerbis enim
sequentib; fideli famulo
dn̄s cunctas hostis callidi·
machinationis insinuat·
Omne quod opprimendo
rapit· Omne quod insidi
ando circum uolat· Om
ne quod minando terrat·
Omne quod suadendo blan
ditur· Omne quod despe
rando frangit· Omne
quod promittendo decipit·
Cuncta ergo tergiuersa
tionis eius certamina·
exorditur dicens· KP̄ XIIII·
Ecce uehemoth quae
feci tecū· quem sub ue
hemoth nomine nisi an
tiquū hostē insinuat·

Qui interpretatur ex hebrea
uoce in latina lingua· a
nimal sonat· Cuius in
ferius dum malitia sub
ditur· patenter prona·
monstratur· Sed cum
dedō scriptum sit qui fe
cit omnia simul· Cur hoc
animal cum homine factū
se se indicat· Dum cunc
ta quae simul facta
constat· Rursum quae
rendū est quomodo dn̄s si
mul cuncta condidit·
Cum moyses per ex dierū mu
tatione uariante [illegible] mc
te creata· disserbit qd̄
citius agnoscimus si ip
sas causas originū sub
tiliter indagamus· rerū
quippe substantia simul·
creata est· sed simul spe
cies formata non est· et
quod simul extitit sub
stantiam merito non si
mul apparuit per speci
em formae· Cum enim simul·

factum caelum terra
qua describitur simul
spiritalia atque corpo
ralia. simul quidquid de
caelo oritur. simul fac
tum quidquid de terra pro
ducitur indicatur. Sol
quippe luna et sidera
quarto die in caelo fac
ta perhibentur. Sed quod
quarto die quod in specie
processit. Primo die in cae
li substantia extitit per
conditorem. Prima die
creata terra dicitur
et tertio arbusta con
dita et cuncta terrae
virentia describuntur.
Sed hoc quod die tertio spe
cie protulit. nimirum
primo in ipsa de qua or
tum est terra substan
tia condita fuit. hinc
est quod mo[...] spe[...]
et distinctae per dies
singulos condita om
nia retulit et tamen
simul omnia creata
subiunxit dicens. Istae
generationes caeli et ter
rae quando creatae sunt
in die quo fecit dominus
caelum et terram. et om
ne virgultum agri
antequam oriretur
in terra. omnemque
herbam regionis. Qui enim
diversis diebus creatum
caelum et terram virgul
tum herbamque nar
raverat. Nunc uno die
manifestat facta. Ut li
quido ostenderet quod cre
atura omnis simul per
substantiam extitit.
quamvis non simul per
speciem processit. hinc
illic quoque scriptum est.
Creavit deus hominem ad i
maginem suam. Ad imagi
nem dei illum masculum et fe
minam fecit eos. Necdum
enim Eva facta descri
bitur et iam homo mas

culus et femina perhi
betur. Sed quia ex adae
latere formata procul du
bio femina processu
ra in illo iam computa
tur per substantiam
a quo fuerat producen
do per formamen. Consi
derare tamen haec et mini
mis possumus. Ut ex
minimis maiora pen
semus herba namque
cum creatur nec dum nul
la fructus sed dum fruc
tus sui semen ostendit
Inest ergo etiam cum
apparet fructus et se
men. Quin immo simul
sunt in radicis substan
tia. quae simul. posse
unt. per temporis incre
menta. Sed quia haec si
mul creata. per substan
tiam dicimus quae post realia
ex aliis invenimus. Quo
pacto cum beato Iob ut be
moth creatur asserit

Cum neque una sit sub
stantia. angeli et homi
nis. neque homo ex ange
lo neque angelus ex homi
ne propagatur. Sive pro
propter hoc factus ut
behemoth. Cum beato Iob di
citur quod creatura om
nis ab auctore qui in ac
tione sua. nequaquam
temporis vel protelatio
ne prolatione dis
tenditur simul condita.
non dubitatur. Cur deus
behemoth specialiter dici
tur. quod communiter cre
atoris omnibus generali
ter habetur. Sed si spere
causas subtilius discussio
ne pulsamus. simul fac
tum angelum hominemque
cognoscimus. simul vide
licet non unitate tem
poris sed cognitione rati
onis. Simul per acceptam
imaginem sapientiae et
non simul per coniunctam

substantia formę

Scriptum namque de homine est. Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Et per ezechiel ad satan dicitur. Tu signaculum similitudinis plenus sapientia et perfectus decore in deliciis paradisi dei fuisti. In cuncta igitur creatura homo et angelo simul conditur extitit. quia ab omni natura irrationabili distinctus processit.

Quia ergo in cuncta conditione rerum nullum rationale animal nisi angelus et homo est. quicquid ratione uti non potest. cum homine factum non est. Dicatur itaque homini dicatur de angelo quia etsi potentiam sublimitatis perdidit. Subtilitatem tamen naturę rationalis minime amisit.

Ecce uehemoth quem feci tecum. Audiuimus homo cum quo in ratione secum factus est. restat ut consideremus.

Uicinum sibi caput superbiae ex ipsa propinquitate sui perditionem pertimescat. In his autem uerbis sollerter intuendum est. quod aperte uoce dominica. nefarium manichei dogma reprehenditur. qui dum duo principia loquitur tenebrarum genus nonfactum asserere conatur. Quomodo enim non facta gens nequissima dicitur dum uehemoth ipsum uidelicet auctorem nequitiae per naturam bene conditam se dominus fecisse testatur.

Sed quia bemoth ipso cum quo sit factus audiuimus. perditus quid agat audiamus. sequitur. XXI.

Foenum sicut bos comedit. Si propheta.

rū sollicite uerba dis
cutimus. haec & illa uno
spū prolata pspexi
mus. Esaias namque cum
cerneret uitam peccan
tiū ab antiquo & insatiabi
li hoste deuorari. ait leo
sicut bos comedit pale
as. Quid aut faeni palea
rumque nomine nisi car
naliū uita signatur. de
quo per prophetam dicit.
omnis caro faenum. Qui
ergo hic uehemoth illic leo
qui hic faenum illic paleae
nominantur. Sed perscru
tari mens nitatur. Cur is
te uel apud esaiam leo
uel hic dominica uoce uehe
moth in comestione fae
ni uel paleae utroque
loco non equo sed bobi
conpareretur. qd tñ citius
cognoscimus. si in utrisq;
animalib; quae sit nutri
mentorū distantia per
pendamus. Equi namq;

faenū quamlibet sor
didū comedunt. Aquā
uero non nisi mundā bi
bunt. boues aut aquā
quamlibet sordidā bibunt
Sed faeno non nisi mundo
uescuntur. Quid est er
go quod bobi qui mundo pa
bulo pascitur uehemoth
iste conparatur. Nisi
hoc de isto antiquo hoste
per propetam dicitur
Et escae eius electa. neque
enim eos regaudet ra
pere quos prauis ac
sordis actionib; impli
catos nimis secū perspi
cit uoluntariae lacere
faenū ergo comedere
sicut bos appetit quia
sub sortionis suae den
te contere mundam ui
tam spiritalium quae
rit. Sed quae per eundem
uideo quomodo uehemoth
iste faenū sicut bos co
medens uitam spiritua-

liu͞ consumere dicitur·
Sicut supra dictum est.
sacri nomine intacarna
liu͞ designatur· Ex qua quo
que eius electa. Iam non
erit si sacri͞u comedens
carnales sapit. Sed ad
haec citius occurrit q
nnulli hominum et apud
dm sacri͞u sunt et apud
hominis sacratis nomine
censentur. Cum stan
te humanos oculos ali
ud ostendit uita. et ante
diuina. iudicia. aliud in
tendit conscientia. In ita
que apud humana iudi
cia electi sunt. Sed apud
subtile dm examen sacr
nu͞ Ita ante diuinos o
culos saul. sacri͞u non
erat de quo samuel. po
pulo dicebat. Certe ui
detis quem elegit dns et
de quo paulo superius
dicitur· Electus et bonus
quem enim expectans

populus meruit. Et a
pud dm reprobus exti
tit et tn causa sua ordi
ni electus et bonus fuit
Quam multi sacri͞u sunt et
electos se ex humana ex
timatione suspicantur
Bene per salamonem dici
tur· Uidi impios sepul
tos qui etiam· cum aduiue
rent in loco sco erant et
laudabuntur in ciuitate
quasi iustorum operum Qua
multi sacrorum sunt sed
tamen sacratis sabore sal
lantur· Bene quidam sapi
ens indicat dicens· Tran
si horses et ornamentum
transeundo namque
horses et ornare men
tam dicitur· Quia si ad
altare dī quis ponitur p
bona. opera. propriam
gloriam quaerit et deos
tensione sacratis eius la
us altaris extenditur.
et ipse tamen apud dm

in numero ciuium non ha
betur. Alius opinione eius pro
ficit. et tamen a deo extrane
us ipse perseuerauit.
Mensam itaque transe
undo decorauit. quia ra
re ad racra noluit. quia
re omne quod agere stu
duit. ad humanas laudes
mente detorsit. quia er
go nonnulli mundam quidem
uitam per studium ducunt.
Sed ex illa intus placere
non appetunt. Recte et es
ca eius electa dicitur. Et tamen
faenum sicut bos comede
re uehemoth iste per
hibetur. quia enim uehe
moth istius mundi fae
num in terra. atque in
infimis lacu. Cum et ui
ta. quasi innocens per
mandatorum custodiam
agitur. et tamen in terractio
ne. quo bona ostenditur
cor ad appetenda subli
mia non leuatur. quia ita
quae utilitatis agit. qui in se
munditiam. uitae custo
dit. si per intentionem in
firmam. more uehemoth
huius in uenerandum res in
terra deserit aliquid. quia.
igitur omnis dies quid
hostis noster agat in
sinuat. Nunc quomodo
praeualeat innotescat.
Ut calliditatis nequitia
quo aperitur cognosca
tur facilius superetur
sequitur. Cap. XVII.
FORTITUDO EIUS
in lumbis eius. Et
uirtus eius in umbili
co uentris eius. Semi
naria coitus uiri in
lumbis. in se autem fe
minis in umbilico per
hibetur. hinc est enim
quod ueritas discipu
lis dicit. Sint lumbi uestri
praecincti. hinc petrus cum
luxoriam a corde restrin
gere admonebat dicens:

Succincti lumbos men-
tis uestrae. Hinc Paulus cum
de Abrahae sacrificium
Melchisedech tempo-
re Leui sacerdotium dice-
ret decimatum. Ubi tunc
in Abraham corpore
Leui lateret ostenderet
ait: Adhuc enim in lum-
bis patris erat. Quia ue-
ro feminarum luxuriae
feminis in umbilico con-
tinetur, propheta testa-
tur, qui sub feminae
specie prostitutae iu-
daeae petulantiam incre-
pans ait: In die ortus
tui non est praecisus um-
bilicus tuus. Iudaeae quip-
pe ortus umbilicum praeci-
dere est conuersionis
tempore carnis luxuri-
am resecare. Quia enim
difficile est male incho-
ata corrigere, quae se-
mel formata deformi-
ter in melius re-
formare decerat, pro
Iudaea reprehenditur, qui
dum in bono nata est, in se ipsa
umbilicum retinuit, quia
fluxa luxuriae non ab-
scidit. Igitur potesta-
te diaboli utriusque ge-
neris sexus ualde et lux-
uriae infirmitate sub-
sternitur, et fortitudo
eius in lumbis contra
masculos, et uirtus illi-
us contra feminas in
umbilico perhibetur.
Sed cur Behemoth istum
faenum comedere inducitur?
Prima deceptionis eius
argumenta luxuriae dam-
na subiunxit. Faenum quod
liquido omnibus patet,
quia postquam semel homi-
nis spem corrupit, mox
se ad corruptionem car-
nis extendit; quod in se prius
quam hominibus primitias
noscimus, quidem post
perpetratam superbiam

pudenda membra conte
gunt. patenter indica
runt. Quia postquam
apud semet ipsos intus
arripere alta conati
sunt. Mox in carne foeda
erubescenda pertulerunt.
Vehemoth itaque iste tam insa
tiabiliter saeuit ut eius ex
utraque parte totum simul ho
minem quatiat. Modo
in superbia mentem erigit.
Modo carnem luxoriae uo
luptate corrumpit. Be
ne autem nequaquam for
titudo eius in lumbis uel
umbilico eorum dicitur qui
prosternuntur. Sed for
titudo eius in lumbis eius
et uirtus illius in umbili
co uentris eius. Ac si a
perte diceretur. Forti
tudo eius in lumbis suis et
uirtus illius in umbilico
uentris sui. Quia nimirum
eius proprium corpus fi
unt qui suggestionum eius

pium blandi[...] mentis
decepti e[...] per
luxoriam [...] fluxa
succumbunt [...] sequuntur

CAP [...] XXIII

Stringit caudam
suam quasi caedrum mul
ta bilis suppetunt
quibus perueniat moribus p
separantur. Sed prius ue
hemoth ipsius uiolenta
discutimus ut postmodum subtili
us astuta detegamus. In
scriptura sacra caedri
nomine aliquando alta
excellentia gloriae cae
lestis exprimitur. Sicut
propheta testatur. Ius
tus ut palma florebit
sicut caedrus libani mul
tiplicabitur. Caedri rur
sum nomine superba
prauorum potentia de
signatur. Sicut per se
unde dicitur. Uox domini con
fringentis caedros. Quid
autem uehemoth cauda

...istatur ... nis ulli an
tiqui ... hostis ex
tre ... mitas op
Cum ... supputuas
propri ... um illum
perditum hominem ingredi
tur. Qui specialiter
antichristus nuncupatur.
Qui quia modo honoribus
reti. Modo signis et pro
digiis. fictae sanctitatis in
timore potentiae ele
uare permittitur. Rec
te uoce dominica. cauda
illius caedro conparatur.
Sicut enim caedrus arbus
ta. cetera in altum cres
cendo deserit. sic tunc an
tichristus mundi gloriam
temporaliter obtinens
mensuras hominum et ho
noris culmine et signorum
potestate transcendit.
Spiritus quippe in illos quibus
sublimibus conditus po
tentiam naturae suae non
perdidit uel delectus Cuius

reparco impius nunc mini
me ostenditur. quia dis
pensatione diuinae forti
tudinis ligatur. Unde per
Iohannem dicitur. Uidi an
gelum discendentem de cae
lo habentem clauem abyssi
catenam magnam in manu
sua. Et adprehendit dra
conem serpentem antiquum
qui est diabolus et sata
nas. Et ligauit eum per an
nos mille. Et misit eum
in abyssum. Et clausit. et sig
nauit super illum. Ligatus
quippe missus in abyssum per
hibetur. quia per eius
in prauorum cordibus po
tentiae diuinae dispensa
tionis adstringitur. Ne in
quantum nocere ualet ef
frenetur. ut quamuis per
eos occulte saeuitia. ad uio.
lentas eius rapinas super
se non erumpat. Sed illic
quoque quomodo in mundi
fine sit soluendus in

matur. Cum dicitur et post
quam consummati fuerint
mille anni soluetur sa
tanas de carcere suo et
exiit et seducet gentes.
millenario namque nu
mero uniuersum pro perfec
tione sua. hoc quantum
libet sit paruum aecclesiae
tempus exprimitur.
Quo peracto antiquus hostis
suis uiribus traditur
pauco quidem in tempore
sed in multa contra nos
uirtute laxatur. quem
quam uis saeuitia id est cru
delitatem dilatat. super
nam misericordia die
rum breuitate coangus
tat. hinc enim per semet
ipsum ueritas dicit. Erit
tunc tribulatio magna
qualis non fuit ab initio
mundi usque modo neque
fiet. hinc rursum ait.
Nisi breuiati fuissent di
es illi non fuerit salua om

nis caro. Qui enim et su
perbos nos et infirmos
dominus conspicit. dies quos
singulariter malos in
tulit. misericorditer
breuiatos dicit. Ut profec
to ut et superbiam terre
at de aduersitate tem
poris et infirmitatem re
foueat de breuitate. Sed
considerandum ualde est
Cum uehemoth istec caudam
suam sicut cedrum sub
leuat. Si quo tunc atro
cior quam nunc sit ex
creuerit. Surgat quae enim
patrum generationi
mus. quae non iam ipse
martires experimur re
gaudemus. Alios nam
~~que in ipso uirore letum mer~~
~~sis gladius separauit.~~ Ali
os namque in ipso uirore ie
tu mersis gladius sepa
uit. Alios crucis pati
bulum adfixit. in quo
mors et prouocat.

repellitur et repul-
sa provocatur. Alios
ursus terra dentibus
adterruit. alios armato
ferro bisulcans ungu
la sparsit. Alios bel
uina rabies morsibus
detruncando comminuit.
Alios ab intimis viscera
perscrutans serras uer
berum scidit. Alios
exesa terra inuentes
operuit. Alios altum di
mersos in morte praecipi
tium fregit. Alios hyra
proiectos aqua replen
do obsorbuit. Alios fe
dax flamma usque ad
cineres deparata consum
psit. Cum igitur Vehe
moth iste caudam suam
in fine mundi nequius
dilatat. Quid est quod
in his tormentis tunc
atrocius crescat. nisi
hoc quod in evangelio per
semet ipsa veritas di

cit. Surgent pseudo
christi et pseudo prophetae
et dabunt signa magna
et prodigia. Ita ut in er
rorem mittantur si fie
ri potest etiam electi.
Nam enim fideles nunc mira
faciunt cum perversa
patiuntur. Tunc autem
Vehemoth huius satelli
tes etiam cum perversa
inferunt mira facturi
sunt. Pensemus ergo
quo erit humanae
mentis illa temtatio
quando pius martyr
et corpus tormentis
subicit. et tamen ante
eius oculos miracula
tortor facit. Cuius tunc
virtus non ab ipso cogita
tionum fundo quatiatur
Quomodo huius qui flagris
cruciat signis coruscat.
Dicatur igitur: Stringit
caudam suam quasi ce
drum. Quia nimirum

& altius tunc erit uene-
ratione prodigii & di-
rius crudelitate tormen-
ti. Non enim sola tunc
potestate erigitur sed
etiam signorum ostensio-
ne fulcitur. Unde & per
dd dicitur: Insidiatur
sicut leo in cubili suo.
Ad aperta namque poten-
tiam sufficeret ut leo
esset etiam insidians non
fuisset. Rursum quae
ad occultas sufficeret
ut insidians sub specie
etiam si leo non esset. Sed
quia hic antiquus hostis
inmanitatis suis uiribus ef-
frenatur semper pugna
que permittitur ut con-
tra electos in certamine
& fraude & uirtute lax-
etur. Uirtute per po-
tentiam fraude per signa.
Recte ergo & leo & in-
sidians dicitur. Insidians
per miraculorum speci-
em leo per fortitudinem sae-
cularem. Ut enim eos quia
aperte iniqui sunt supera-
hat saecularem potenti-
am ostendat. Ut uero solus-
tos etiam fallat signis
sanctitatem simulat. Illis per-
suadet elationem magni-
tudinis. Istos decepit os-
tensione sanctitatis. De hac
cauda uehemoth istius
sub draconis specie per
Iohannem dicitur: Et cau-
da eius trahebat terti-
am partem stellarum
caeli & misit eos in ter-
ra. Caelum namque
est ecclesia quae in hac
nocte uitae praesentis dum
in se innumeras sanctorum
uirtutes continet radi-
antibus desuper si-
deribus fulget. Sed dra-
conis cauda in terram
stellas deicit quia illa
satanae extremitas
per audaciam adrumpti

hominis specta: quordã
quos uelut electos dĩ in ae
clesia. inuenit. ordinendo
reprobus ostendit. Stel
lis itaque de caelo inter
ra cadere est. relicta
nonnullis spe caelestiũ
ĩ illo ducae ad ambitũ
gloriae saecularis inhi
are. hinc daniel. sub an
tiochi speciae, contra dra
conis caudam loquitur
dicens. deiecit de forti
tudine et de stellis et
conculcauit eas et usq;
ad principẽ fortitudi
nis magnificatus est.
Et ab eo abstulit iuge sa
crificiũ et deiecit locũ
sanctificationis eius. Ro
bur autem datũ est contra
iuge sacrificium prop
ter peccata et proster
netur. ueritas inter
ra. et faciet et prospera
bitur. de fortitudine:
quippe et de stellis de
iecit. cum nonnullos et lu
cae iustitiae resplen
dentes et in uirtute operis
robustos frangit. Qui
usque ad principẽ for
titudinis magnificatur.
Quia contra ipsũ auctorem
uirtutis extollitur. Iuge
uero sacrificiũ tollit
quia studiũ conuersatio
nis aeclesiae inter eos quos
ceperit interrumpit.
Robur uero ei cum prop
ter peccata. contra iuge
sacrificiũ datur. quia
pereuntium merita ex
igerent eos qui sectare
debantur. Prosterne ad
uersarius nequaquam
possit ueritas in terra.
prosternitur. Quia fides
tunc rerum caelestiũ
a desideriorum uitae tem
poralis inclinatur. et fa
ciet et pro[...] prosperabitur
Quia tunc non solũ in reprobo
rum mentibus sed etiam

in electorum corporibus
crudelitate inflammabi
lis in quolibet obiectio
ne exarsit. hinc rur
sum per danielem dicitur.
Consurget rex inpudens
facie & intellegens pro
positiones & roborabitur
fortitudo eius sed non in
uiribus suis. Illius namque
hominis fortitudo non
in suis uiribus robora
tur. quia. satane uir
tute in gloria. perditio
nis attollitur. hinc rur
sum ait. Interficiet robus
tos & populum sanctorum secun
dum uoluntatem suam & di
rigitur dolus in manu ei
us. Robustos quippe inter
ficit. cum eos qui mente
inuicti sunt corporali
ter uincit. uel certe ro
bustos & populum sanctorum
secundum uoluntatem suam
interficit. Cum eos qui ro
busti ac sancti credebantur

ad nutum suae uolun
tatis trahit in causis
manu dolus dirigitur
quia in illo fraus populus
adiuuatur, Dum enim
fallendo dicitur hoc
mira faciendo asserit,
Nam quidquid mendax
lingua simulat. hoc qua
si uerum esse manus operis
ostendat; hinc rursum
dicit contra principem
principum consurget
& sine manu conteretur;
hinc paulus ait ita ut in
templo dei sedeat osten
dens se tamquam sit deus,
hinc rursum dicitur quem dominus
ihesus interficiet spiritu oris
sui, et destruet inlus
tratione aduentus sui;
Quod enim per danihelem dic
tum est. contra principem
principum consurget;
hoc per paulum dicitur.
ita ut in templo dei sedeat
ostendens se tamquam sit deus;

Et quod per [illegible] dan-
ihelem subiungitur si-
ne manu conteretur.
Hoc per paruulum exprimitur
quem dominus ihesus interficiet
et spiritu oris sui sine ma-
nu scilicet conteretur
Quia non angelorum bello
non sanctorum certamine
sed ad aduentum iudicis
solo oris spiritu aeterno
morte feriatur. De
huius uehementi elati-
one rursus per paru-
lum dicitur qui aduer-
satur et extollitur su-
per omne quod dicitur deus
aut quod colitur. De qua
daniel cum quartam
bestiam diceret decem
cornibus fultam pro-
tinus adiunxit dicens
Considerabam cornua
et ecce cornu aliud par-
uulum ortum est de me-
dio eorum et tria de
cornibus primis euul-
sa sunt a facie eius et
ecce oculi quasi oculi homi-
nis erant in cornu isto
et os loquens ingentia.
Undecimum quippe huius
bestiae cornu esse descri-
bitur quia regni eius po-
tentia in iniquitate ro-
boratur. Omne enim
peccatum undenarium est
Quia dum peruersa agit
praecepti decalogum
transit. Et quia in ci-
licio peccati plangitur
hinc est quod in tabernacu-
lo uel. saga cilicina. undecim
fiunt. hinc per undeci-
mum psalmum dicitur sal-
uum me fac domine quoniam de-
fecit sanctus hinc petrus in
undenario numero re-
manere apostolos me-
tuens mathiam duodecimum
sorte misit. requirunt
Considerare signare culpam
per undenarium cernere
impleri apostolorum

numerum temperante
duodenario nuncupantur.
Quia ergo in undenario
transgressio expri
mitur. huius bestiae
cornu undecimo ipse auc
tor transgressionis
indicatur. quod uidelicet
paruulum oritur. Quia
purus homo generatur
sed inmaniter crescit quia
usque ad coniunctam si
bi uim angelicae forti
tudinis proficit. quod
tria cornua quae erant ante
faciem suam euellit.
Quia dicioni suae regna
totidem quae sibi uicina
sunt subigit. Cuius ocu
li sunt ut oculi hominis.
Sed os ingentia loquitur
quia in illo humana qui
dem forma cernitur.
sed uerbis suis ultra ho
mines eleuatur. quod
ergo per paulum dicitur. ex
tollens se supra omne

quod dicitur deus aut quod co
litur. hoc danihel. pro
pheta testatur. dicens os
loquens ingentia. quod ue
ro illum uel daniel. ingen
tiae. loqui uel paulus se
perhibet supra cultum deita
tis extolli. hoc est quod a
pud beatum Iob diuino elo
quio caedro comparatur.
Nam caedri quasi
ad alta nititur. dum in
omnifariam fallacias et
uirtutis. robore et cul
minis elatione praeparatur. bene autem stringe
re caudam dicitur. Quia
tota. eius uirtus in uno
illo damnato homine con
gregata. dependatur. Ut tan
to per illum fortia. acri
ra. faciat. quanto illum
collectis suis uiribus in
stigat. Sed quia. quale
sit iniquorum caput au
diuimus nunc capiti quomodo
membra. adhereant

xviiii

agnoscamus sequitur. Ner
Nervi testiculorum
eius perplexi sunt. Tes
iste uehemoth testes ha
bet quos iniquitatis suae prae
dicatores possidet. Anti
us. testes non sunt qui
pravis persuasionibus cor
da hominum uinulenta
erroris semina funden
do corrumpunt. Aper
te autem dicitur. quod testi
culorum eius nervi per
plexi sunt. Quia videlicet
praedicatorum illius argu
menta dolosis assertio
nibus innodantur. Ut recta
esse simulent quae per
versa persuadent. Ut al
ligationum implicatur quasi
nervorum perplexitas
et unde exire possit solvi
non possit. Nervos eius
testiculi perplexos ha
bent. quia acumina praedi
catorum illius subargu
mentis duplicibus latent.

plerumque autem cum verbis
corda inficiunt. in opere
innocentiam ostendunt.
Neque enim ad se bonos per
suasione sua traherent
si se et in actionibus perver
sos exhiberent. Sed quia
testes huius sunt beluae
et perplexis nervis inli
gantur et recta esse os
tendant. ut lateant. et per
versa praedicant. ut corrum
pant. Ipsum nimirum suum
caput imitantur. quia quasi
leo insidiis et saevit per
potentiam. et serpens culmi
nis et blanditur per spe
ciem sanctitatis. Sed haec bel
ua. utinam tunc polluta lia
agerent et non quae ad corrum
penda fidelium viscera hos
luxoriae testiculos non
haberet. Neque enim ma
lum sola locutione os in
funditur sed etiam et a
pluribus operis exemplo
propinatur. Quam mul

ti enim anticipitati nomine
dicuntur. Gladii testiculi istius.
quia corda innocentium
actionis suae exemplo
corrumpunt. Quisquis
namque in superbia. exem
plo corrumpunt. Quis
quis namque in super
bia. extollitur. quisquis
auaritiae desideriis
cruciatur. quisquis lux
oriae uoluptatibus pollu
itur. quisquis in ira te at
que inmoderate irae
flagris ignitur. quid ali
ud quam anticipiti testis
est. quisquis se libenter sce
leribus implicat. exemplo
suo aliis erroris fomitis
ministrante praua agit.
ille praua agentibus ad
heret et non solum non obiat.
sed etiam fouet. Quid ergo
aliud quam anticipiti
testis est. qui posita aucto
ritate praeminens deo fidei
testimonium praestat. Ergo

sunt quos tamen si quis redar
guat. mox se sub quadam
uelamine defensionis
occultant. quia in delic
torum nexu perplexi
sunt et male implicati
confessione solui ne
quaquam possunt. Sequitur
Cap. XIIII. uelut
Ossa eius fistulae
aeris in corpore
ossa sunt quae conti
nent membra. habet
ergo carnes haec belua.
habet ossa quia et ini
qui sunt. Aliqui tamen
ab aliis in peruersitate reti
nentur et nequiores
alii quilibet prope et ali
os retinent. quid itaque
aliud ossa anticipiti
quam quoslibet in eius cor
pore ualentiores acci
pimus. in quorum corde
iniquitas dum uehemen
ter induruit. ceteros tota
eius corporis compago

subsistit. Multi namque
in hoc mundo divites inven
tis. Qui dum rebus opib(us)
quae subnexi sunt, quasi
ex fortitudine solidant(ur).
Sed largiendo haec ipsa qui
bus fulti sunt ad ruinā al(iorum)
os errore trahunt. Mo
do e(nim) nullos ut pravi fiant
donis illiciunt. Modo e(nim)
nullos ut pravi perma
neant muneribus ad
stringunt. Quid itaque
hii nisi antichristi ossa
sunt. Qui dum masculos
continendo multiplicant
in eius corpore capnos
portant. Hi nonnumquā
decipiendis auditorib(us) ex
hibent linguae dulcedinis
ut spine proferunt flo
res et apparet quidē
in eis quod oleat. Sed la
tet quod pungat. Amaris
dulcia noxiis blanda per
miscent. Et potestate
quidē admirandi vide
ri depetant. Sed fallendi
arte feminea conloquia
quasi humiliter subster
nuntur. Et per sermonē
devotionis insinuant quod per ex
hibitionē negant. Unde et
recte ossa vehemothis
tius ab eris fistulae
comparantur. Quia nimi
rū more metalli in sen
sib(us) sonū bene loquendi
habent. Sed sensū bene
vivendi non habent. Hoc nā
que quod humiliter lo
quendo asserunt, quod
alate vivendo contem
nunt. Unde per Paulū dici
tur. Si linguis hominum
loquar et angelorum, cari
tatē autē non habeā, fac
tus sum velud aes sonans
aut cymbalū tinniens.
Bona quippe loquens
Sed per amorē eadē bona non
sequens, velud aes aut cym
bali sonitū reddit, quippe
se non sentit verbagina.

ipse facit. Sunt uero n̄ nulli in huius beluę corpore n̄ honoribus elevati nondum fulti honoris tui specie decorati. Non scientia calliditatis periti. Sed tamen uideri quales n̄ sunt ambiunt. Et idcirco contra bonorum uitam nequiores fiunt. de quib; et regis scr̄. xx.

Cartilago illius quasi lammine ferri. Cartilago namq; ossis quidē speciē habet. Sed ossis fortitudinē n̄ habet. Quid est ergo qđ cartilago eius lamminis ferreis comparatur. nisi quod hi qui in illo debilio res sunt ad perpetranda mala nequiores exis tunt. ferro quippe cetera metalla conciduntur. Et cartilago eius ferro similis dicitur. Quia hi quibus eius corpore ador

tentionem uirtu tum n̄ sufficiunt contra necem fidelium a cruis accenduntur. Quia enim cum eo se facere signa et prodigia non posse considerant. fideles se illi p crudelitatē p bant. Et pro eo quod innocentium ... corda cor rumpere suadendo n̄ possunt. Multiplicius ceteris bonorum corpora exanguere gloriant̄. bene ergo dicitur cartilago eius ut lammine ferreae. Quia in eius corpore quo infirmis quis que crediderit hoc est quo nequius incidit qui peccet non ferro tantummodo sed lamminis ferreis comparantur. quidum se circumquaque in crudelitate dilatare ambiunt quasi in ferri se lamminas extendunt.

Liba artiore inqui
sitionis manu haec
eadem uerba. conditoris
quam uidentur discussa.
distinguere atque uber
ioris intellegentiae
fructus in sequendis
moribus adportare
Nam quia. antiquus hostis
quid per adrumptam homi
nem contra homines agat.
Audiuimus superest ut nunc
quod in hominib; etiam per
semetipsum sine homine
moliatur. exploremus
Ecce enim dicitur. xxi
Stringit caudam su
am quasi cedrum prima quip
pe serpentis suggestio
mollis ac tenera est. et
facili uirtutis pede con
terenda. Sed in haec in
ualescere neglegenter
admittitur. et quae ad cor
aditus licenter praebetur
tante se uirtute exagge
rat. ut captam mentem
deprimens usque ad intol
lerabile robore exerceat.
Caudam itaque quasi cedrum
stringere dicitur. quia
semel. recepta in corde
temptatio in uinctis que
subsequenter in ualescit
Uelut ex iure dominatur
huius ergo behemoth caput
herba est. cauda cedrus
quia. ex prima quidem sugges
tione blandiens subster
nitur. Sed fini uehemen
ter inualescens subcres
cente temptationis fine
roboratur. Superbiae
namque est omne quod
in initio suggerit. Sed inde
sequitur. quod iam uix pos
sit. Prius enim quasi consu
lens blanda ad animum
loquitur. sed cum semel
dentem dilectationis infix
erit. uiolenta post consu
etudine bene insolubili
ter innodat. Unde bene
stringere caudam dicitur

Dente enim uulnerat, cau
da ligat. quia per primas sug
gestiones ferit. Sed per cau
dam mentem ne euadere pre
ualeat. sibi ualescente fi
ne temptationis adstrin
git. Quia enim peccatum
tribus modis ammittitur.
Cum uidelicet serpentis
suggestione carnis delec
tatione spiritus consensio
ne perpetratur. Uehemoth
iste prius inlicita sugge
rens linguam texerit.
post ad delectationem pertra.
hens. dentem figit. Ad ex
tremum uero per consensi
onem possidens caudam
stringit. Hinc est enim quod
nonnulli peccata longo usu
perpetrata in remedio
sui ipsi reprehendunt. At
que haec ex iudicio fugi
unt. reduti per opere nec
deserant ter possunt. quia
enim uehemoth istius
caput non contexerunt.

plerumque cauda et nolen
tes ligantur. Quia contra
eos caedi primo per indupuit.
Quia blanda uoluptate ex
ordiri usque ad uiolentiam
retentionis excreuit. Di
catur ergo stringit cau
dam suam quasi caedi primum ut
tanto quisque debeat in
itia temptationis fuge
re. quanto finem eius in
tellegit citius solui non
posse. Sciendum quoque est quod
plerumque eis quos cepe
rit. Tunc grauiore percul
sa ingerit. Cum praesen
tis uitae termino illos
propinquare cognos
cit. et quo se consummat
temptationem considerat.
Eo et si iniquitatum pondera
grauiora coarcebat.
Uehemoth igitur caudam
suam quasi caedrum stringit.
Quia quos per praua initia cae
perit ad finem deterio
res reddit. Ut temptamenta

eius quo citius cessatura
sunt ualentius conple
antur. Qui enim suis pe
nis eorum satagit ad
quare supplicium in e
is ardentius ante mor
tem nititur omne exag
gerare peccatum. plerumque
uero uehemoth iste la
cor male subditum posses
det. sed tamen diuina illum
gratia repellet et ma
nus misericordiae eicit
quem ad se captiua uolup
tas introduxit. Cumque
a corde expellitur acri
ores insurgere iniqui
tatum stimulos conatur
ut eos temptationum fluc
tus mens ab illo inpug
nata sentiat quos eti
am possessa nesciebat
quod bene in euangelio ex
primitur. Cum ex his et
de homine inmundus spiritus
domino ueniente narratur
Nam cum demoniacus pu
er. sursus est oblatum scriptum
est. Comminatus est ihesus
spiritui inmundo dicens Surde
et mute spiritus ego tibi prae
cipio exi ab eo et amplius
ne introeas in eum et ex
clamans et multum discer
pens eum exiit ab eo Ecce
nequaquam discerpserat cum
tenebat. Exiens discerp
sit quia nimirum tunc
peius cogitationes men
tis dilaniat Cum iam e
gressurus subdiuina uirtu
te conpulsus appropin
quat. et quem mutus pos
sederat cum clamoribus
deserebat. Quia plerumque
quem cum possideret mino
ra temptamenta inge
rat. Cum uero de corde
pellitur acriori in
festatione perturbat
bene itaque dicitur. Stringit
caudam suam quasi cedrum
quia et cor possidens se
per inmalitia exporrexit

III

operib; crescit et corde
ferens vehementiorib;
cogitationum stimulis peru
rit. Adhuc enim vehe
mentius istius mira pietate
conditoris astutiora aug
menta panduntur cum
dicitur subditur nervi tes
ticulorum eius perplexi sunt.

XXII. KAP

Nervi testiculorum
eius sunt perversa
argumenta machinati
onum perversa quippe
calliditatis suae super
erigit et plexa mor
talium corda corrumpit
testiculi eius sunt sugges
tiones pravae quibus cor
ruptione fervere facit
atque in conspectu pra
va anima iniqui operis
prolem gignit. Sed horum
testiculorum nervi perplexi
sunt quia suggestionum
illius argumenta impli
catis inventionib; alli
gantur ut plerosque ita
peccare faciant quate
nus si fortasse pecca
tum fugere appetant hoc
sine alio peccati laqueo
non evadant solvere nisi
in alia consentiant liga
re quod melius ostendimus
si quia ex conversatione ho
minum in ligatione huius ex
empla proferamus
quia vero in tribus sanctae
ecclesiae ordinib; constat
Coniugatorum videlicet con
tinentium atque recto
rum Unde et ezechiel
tres viros liberatos vi
dit noe scilicet daniel
et iob. Et in evangelio dominus
duo in agro
alios in lecto atque esse
alias in mola esse prohi
bet tres proculdubio
in ecclesia ordines os
tendit liquido patet si fa
cimus si singula ex sin
gulis exequi pa mur.

Ecce enim quidam dum mun
di huius amicitias appe
tit cuilibet alteri simi
le similem sibi uitam ducen
di quod recepta illius om
nis silentio contegit se lu
re lupando constringit
Sed is cui lupatum est adul
terium perpetrare cog
noscitur. Iam uero a ma
rito adulterae occidere
conatur. sauit qui ius lu
pandum prohibuit ad men
tem reuertitur et diuer
sis hinc inde cogitationi
bus impugnatur atque hoc
silere formidat ne si
lendo adulterii simul et
homicidii particeps fiat
prodere trepidat ne pro
ditus se plus obstringat
Perplexis ergo tentaculorum
nexibus ligatus est qui in
quamlibet partem decli
nare metuit ne ad trans
gressionis contagionem lit
Alius cu[illegible]ne ta quae mun

di sunt deserens ac per
omnia frangere propri
as uoluntates quaerens
alieno se subdere regim
ini appetit. Sed eum qui sibi
ad dominum praeesse debeat minus
caute inquisitione discer
nit cuius rapere [illegible] is qui
sine iudicio eligitur. Cum
praeesse iam coeperit a
gique dixerit prohibet
quae mundi sunt libet
Pensans itaque subditus
uel quaecumque sit culpa in
obedientiae uel quod con
tagium saecularis uitae
et obedire trepidat et non
obedire formidat. Ne
aut inobaediens dominum in suis
praeceptis deserat. Aut
rursum inobediens dominum in
electo priore contem
nat et aut in illicitis obtem
perans hoc quod prodest appe
tit contradicendo exerceat.
Aut rursum non obtempe
rans eum quem sui iudice

que sperat pro iudicio sup(er)
[..]iat. Apte ergo iste p(er)lin
[..]cretionis sua etuitu(m)
p(er)plexis tentaculorum nex-
us adstringitur. Qui aut(em)
obtemperans auctore
n(on) obtemperat. in culpa.
transgressionis ligatur.
S(ed) debebat p(ro)prias uolun-
tates frangere et cupal-
tas etiam contempto pri-
ore solidare decreuit.
Mundum funditus relinq(ui)-
re. et ad curas mundi
ex aliena uoluntate con-
pellitur redire p(er)plexi.
Itaq(ue) ne rursus cum [..]nor
argumenta. hortis illi-
gant. Ut culparum nodi
quo quaeruntur solui-
dirius adstringuntur.
Alius pensare pondus
honoris eclesiastici negle-
gens ad locum regiminis
p(rae)miis ascendit. Sed quia
omne q(uo)d hic eminet plus
meroribus afficit(ur) quam

honoribus gaudet. Dum cor
tribulatione premitur
ad memoriam culpa reuo-
catur. dolet quia [..]ere ad
laborem cum culpa. p(er)uenis-
se. et quam sit iniquum
q(uo)d admiserit. ex ipsa.
fructus difficultate
cognoscit. Res igitur se cum
in pensis p(rae)miis agnos-
cens uult adeptae subli-
mitatis locum deserere.
Sed tamen ne grauius delic-
tum sit susceptum gregis
custodiam relinquere
uult susceptum gregis cu-
ram deserere. sed formi-
dat. ne deterior culpa
sit regimina pastora-
lis gratiae emta per
sedere p(er) honoris er-
go ambitum ligatum culpa.
hinc inde esse conspicitur.
quippe sine reatu cri-
minis neutrum uidet si
iam susceptus semel grex
relinquitur. Aut sus-

rum facta actio saecu-
laris est. et mens contenebratur.
Undique metuenda eius
peccatus latera. omne ex parte mer-
cium mercantur in ipso
peccati semine indigne ligatur
quod nescitur de semine sem-
datur autem caeteri peccati semina
de semine dum aliud ple-
re nititur. prorsus ali-
ud de ipsa generis desti-
tutione committat.
Quia ergo Behemoth is-
te laqueis inexplicabilis no-
dis ligat. ut plerumque
mens in dubio adducta.
Unde se a culpa solvere
nititur. inde in culpa
artius adstringatur.
recte dicitur. nervi testi-
culorum eius perplexi sunt.
Argumenta namque
machinationum illius quasi
quo laxantur tanto in-
quantum eo magis implican-
tur ut teneant. Est etiam
quod addistruendos

eius nervos perplexos ut ubi pro-
ficiat. Ut cum mens ho-
minis a maxima pec-
ca constringitur. Si
omnino nullus sine pec-
cato evadendi aditus
pateat. Minora semper
eligantur. Et quasi qui mu-
ros undique ambitu
refugiat. clauditur. ibi
se in fuga praecipitat. ubi
brevior murus invenitur. Et paulus cum quos-
dam in aecclesia incon-
tinentes aspiceret. con-
cessit minima. ut ma-
iora declinaret dicens.
Propter fornicationem
autem unusquisque suam uxo-
rem habeat. Et quia tamen
solum coniuges in ammix-
tione sine culpa sunt.
Cum non explenda libi-
dine sed procipienda
prole miscentur. Ut
hoc etiam quod concesse-
rat sine culpa quam

uis in minora. nequaquam se mon
strare parat sed illico adiunxit.
Hoc autem dico secundum indul
gentiam. non secundum im
perium. non enim est si
ne uitio quod ignoscitur. et
non percipitur. Peccatum per pec
cato uincit quod posse in
dulgeri prouidit. Gradum in
cautis constringimus ut
licet minimis subdimus
Nolumus magis sine uenia pec
cemus. Sed plerumque ner
uorum uehementi istius
perplexitas soluitur.
Quando ad ipsa uires maximas
per commissa minora tran
situr. Sequitur. XXXIII.
Ossa eius sicut fis
tula aeris. quid per
sa uehementi istius nisi
consilia designantur. Nam
sicut in ossibus fortitudo
corporis robur que sub
sistit. ita in fraudulen
tis consiliis tota se eius
malitia erigit. Nequissimi

enim quemquam premit non
calliditate persistere
persuasionis interficit
et suppositum sicut ossa quae
in pingunt medullas con
portant. Itaque eius consilia per spi
ritalis naturae potentiam
in supra ingenii subtilitas
roborat. Hoc uero ter
riculi eius ab ossibus id est
suggestiones a consili
is distant quod illas a
perte noxia inserit.
Per haec autem quasi ex bono
consulens ad culpam
trahit. Per illos pugnan
do superat. per haec ue
lut consulendo supplan
tat. Unde et bene eius
ossa id est haec eadem con
silia aeris fistulis con
parantur. Aeris quippe
fistulae sonaris ap
tari cantibus solent quo
ammote auribus dum
blandum carmen subtili
ter concinnuunt.

interiore mentis dilectationis trahunt.
Et dum dulce est quod auribus sonant, utilitatem cordis in voluptatis fluxu debilitant.
Cumque auditus ad dilectationem trahit, sensus a statu suae fortitudinis enerbatur. Ita quoque astutiae eius consilia, dum quasi blanda persuasione consulunt, cor a forti intentione subvertunt. Et dum dulcia personant, ad noxia inclinant. Quasi ergo aeris sunt fistulae quae dum libenter audiuntur, ab interna intentione animum in exteriori suavitatis dilectione deiciunt. Hoc enim behemoth iste magno opere ad exsequendum deceptionem satagit, ut dum subversitatis suae consilium quasi utile ostendit, suaviter valeat (sonans) quod dicit, quatenus et ostensa utilitate mentem mulceat, et ab sonora iniquitate corrumpat. Quae apertius innotescit, si pauca breviter consiliorum eius argumenta pandamus.
Ecce enim quidam rebus contentus propriis decreverat nullis mundi huius occupationibus implicari, valde formidans quia etsi suae commoda desint, et valde despiciens cum peccatis lucra cumulare. Adhuc hostis callidus veniens, ut in intentione bonae devotionis subruat, quasi utilitatis consilium subministrat dicens: Ea quidem quae sunt in praesenti sufficiunt, sed his deficientibus quid accipies, si etiam post haec nulla providentur

Adsunt et quae quoad
praesens impendenda sunt
filius Sedatum papan
darunt quo quae rep·
mentum decerne potest
et amicitias quidem si
sollicitudo prouida cer
nit parare quod est
est. Animum in terrena
potest. otio pagi et tamen
inactione culpa decli
nari quatenus et ex
teriora stipendia pro
beat et tamen interna
rectitudinem non implec
tat. Haec in templum blan
diens insinuat et se
orsum iam in negotio ter
reno quod prouidet pec
cati laqueos occultat.
Ossa itaque eius fistu
la aeris sunt quia for
tiora eius consilia.
adiutori suo consulen
tis uocis suauitate blan
diuntur. Aliis quippe non
solum decepturi commo
da terrena si quaere
re, sed etiam cunctis quae
possidet renuntiare licet.
in discipulatu caelestis
magisterii tanto se
liberius exerceat
quanto et expeditior
redditur. Et quae pos
sidentem premere pote
rant deserens calcat.
Huius cor hostis insidi
ans occulta suggesti
one alloquitur dicens
Unde autem temeritatis
tantae surrexit auda
cia. Ut credere audeas
quod omnia relinquen
do subsistas. Aliter te
creator condidit atque
aliter tantum disponis
ualentiorem te robusti
orem quam fecerat si re
quires sua uestigia cum
inopiae necessitate uo
lueris. Aliis non pleri
que et terrena patri
monia nequaquam

deserunt. Et tamen ex his
per misericordiae ope-
ra supernae patriae
bona aeterna merca-
ntur. haec blandiens
suggerit. proprium uero
in eisdem rebus quas prae
terire ammonet. Ad re-
tinentis oculos delec-
tationis per transuersas de-
cipiens apponit. Qua-
tenus seductum cor ad
blanda exteriora per-
trahat et intima per-
fectionis uota peruer-
tat. Ossa. laque eius
sicut fistulae aeris sunt.
Quia. dolosa. eius consi-
lia. dum blandum de ex-
terioribus sonum reddunt.
perniciosum dispendium de in-
terioribus ingerunt.
Aliis relictis omnibus
quod exterius possede-
rat. ut ordine sublimi-
oris discipulatus adpre-
hendat etiam intimas

frangere uoluntates pro-
priae. ut perfectioribus se adul-
terius uoluntatibus sub-
dens. non solum prauis desi-
deriis sed ad perfectionis
cumulum etiam in bonis uo-
tis sibimet ipsi renun-
tiet. et cuncta quae sibi
agenda sunt ex alieno
arbitrio obseruet. Hunc
hostis callidus tanto
mollius alloquitur quan-
to ab excellentiore lo-
co deicere ardentius
conatur. Uox quae in
pulenta suggestione
blandiens dicit. O quan-
ta per temet ipsum agere
miranda. potes. Sine
quaquam te iudicio alte-
rius subdis. Cur perfec-
tum tuum sub studio meli-
orationis imminuis. Cur
intentionis tuae bonum
dum ultra necesse est
extendere niteris
frangis. Quae enim

dum in uoluntate propria
usus est, pro ea praete-
rita sui ergo tibi ple-
ne ad bene uiuendum
sufficis alienum superflu-
e iudicium. Cum per-
quisitis haec blandiens
intimat, secretum uero
in uoluntatibus eius pro-
priis exercendae super-
biae causas parat.
Et dum laudat corde inter-
tina rectitudine inuer-
tigat callide ubi subripi-
at in prauitate. Ossa
itaque eius sicut fistu-
le aeris sunt, quia clan-
destina eius consilia, un-
de quasi blanda animum
delectant, inde pernicio-
sa a recta intentione
dissipant. Aliis frac-
tis plene uoluntatibus
suis multa lamuetur
hominis uita, et in motati-
one utile et lamentati-
one paenitentiae excor-
ta et tanto maiore ze-
lo contra aliena pec-
cata accenditur, quan-
to sibimet ipsi funditus
mortuum in iniquitatibus
propriis retinetur. Hunc
hostis callidus quia ze-
lo iustitiae erga cete-
ris prodesse cognoscit,
quasi prospere consulen-
tibus uerbis appetit
dicens: Quid te ad alie-
na curanda dilatas?
Uitam tuam considera-
re conualescas. Damnum
perpendis quia cum ad a-
liena extenderis, erga
curanda quae tua sunt
minor inueneris, et quid
prodest alieni uul ne-
ris cruorem tergere
et putridinem proprii
neglegendo dilatare?
Haec dum quasi consulens
dicit, zelum caritatis adi-
mit et omne bonum quod
perdidit ex caritate

potestati gladio subli
ti producti corporis ex
tinguit. Si enim proxi
mos diligere sicut nos
met ipsos precipimur.
Dignum est ut pie eorum ze
lo contra uitia. sicut
nostro flagremus. Qui a li
ter dum suauiter consu
lit mente ab intentione.
propria. aliena perdi
didit. Recte dicitur ossa
eius sicut fistulae aeris.
Quando enim per frauda
lenta consilia. audi
entis animo blandum
sonat. quasi cum fistu
la aeris cantat. Ut
unde mulcet. inde ca
piat. Sed ut behemoth
iste ualde mollius cen
tam mouit. Quando
se in blandis sub pretex
tu infirmitatis exer
cet. Tela autem duriora
temptationis excitat.
Quando ante temptat.

oculos iniquitatis laque
os sub specie uirtutis oc
cultat. Unde et per eum sub
iungitur. Iob. xxiiii.
Cartilago eius quasi
lamina ferrea.
Quid enim per cartilaginem
nisi simulatio eius accipi
tur. Cartilago namque
ossis ostendit speciem.
sed ossis non habet firmi
tatem. Et sunt nonnulla.
uitia. quae ostendunt
bis rectitudinis speci
e. Sed quae ex prauitatis
prodeunt. infirmitate.
Hostis enim nostri malitia
tanta. arte se palliat.
Ut plerumque ante de
ceptae mentis oculos
culpam inpartem fingat.
Ut inde. quisque quasi ex
peccet premia. Unde ae
terna. dignus est habe
re tormenta. Ple
rumque enim in ulcis
cendis uitiis crudeli

tas agitur. Et iustitia.
putatur. atque inmode
rata ipsa ira. zelum me
ritum creditur. Et cum
alius totus moribus
peccanter. dirigi caute
debeat. uiolentia. in flex
ione frangitur. ple
rumque dissoluta re
missio quasi mansuetudo
ac pietas habetur. Et dum
plus quam decet delin
quentibus temporaliter
parcitur ad aeterna
supplicia crudeliter
reseruantur. Nonnum
quam ex furio miseri
cordia creditur. Et dum
male seruare culpa
rum peius spargi quod
acceptum est non timetur.
Nonnumquam tenacia par
citas putatur. Et cum
grauius sit uitium non tribu
ere uirtus creditur.
accepta retinere. Sae
pe malorum pertinacia.

constantia dicitur.
Et dum mens a prauita
te sua flecti recusatur
quasi expecta defensione
gloriatur. Saepe incon
stantia quasi tractabili
tas habetur. Et quoquis
que fidem integram nul
li seruat. eo se amicum
omnibus extimat. Aliquan
do timor incompetens
humilitas creditur.
Et cum temporali for
midine prorsus quisque
a defensione ueritatis
tacet. arbitratur quod
iuxta dei ordinem humilem
se potioribus exibeat. Ali
quando uoce superbiae
ueri libertas extimatur.
Et cum appellatione ueri
tate contra dominos loquendi
procacitas ueritatis de
fensio putatur. Plerum
que pigritia quasi conti
nentia quietis attendi
tur. Et cum grauius

culpe uitium peccati studio
se non agere se magne uir
tutis meritum creditur.
Praua tamen actione
cessare plerumque in
quietudo spiritus uigilans
sollicitudo nominatur.
Et cum quietem quisque non
tollerat agendo quae ap
petit uirtutis debitae
impleri se exercitium
putat. Saepe adea quae
agenda sunt incauta
praecipitatio laudandi stu
dii feruor creditur.
Et cum desideratum bonum
intempestiua actione
corrumpitur. Eo ad
melius quo celerius aes
timatur. Saepe ad cele
brandi boni tarditas
consilium putatur.
Et cum expectatur ut ex
spectatione proficiat hoc
insidians mora supp
plantat. Igitur cum cul
pa uelut uirtus appa

ritur necessario per
pendendum est. Quia tanto
tardius mens uitium su
um deserit quanto hoc
quod perpetrat non erubescit.
Et tanto tardius mens uitium
deserit quanto putat
ad speciem decepta. Sum
opus etiam de eo erubu
tionem quaerit facile autem
culpa corrigitur quod
et erubescitur. Quae se
culpa sentitur. Quia ta
que error cum uirtus
creditur difficilius e
mendatur. Recte dicit
cartilago eius quasi lam
minae ferri. Vehemoth
enim iste quo sub specie
tu boni calliditatem suam
fraudulentius exhibet
eo in culpa mentem diu
ius tenet. Hinc est quod
numquam hii qui spiritu
alem uirtutis appetunt
in errore lapsi tardi
us emendantur.

Rectum quippe extimant
esse quod agunt. et p
cum excolendae uirtuti
ficatio praeuaricantiae
iungitur. rectum exsti
mant esse quod agunt
et decepto suo iudicio etiam
lis seruiunt. Haec uni
de bene hieremias cum
diceret. candidiores na
zarei eius niue nitidi
ores lacte rubicundio
res ebore antiquo sa
phiro pulchriores de
nigrata est super carbo
nes facies eorum et
non sunt cogniti in plate
is. ilico adiunxit. Adhe
sit cutis eorum ossibus
aruit et facta est quasi
lignum. Quid enim naza
reorum nomine ni
si abstinentium et conti
nentium uita signatur
quae et niue et lacte nitidi
or dicitur. Nix enim ex a
qua congelata est quo

de super uenit. Lac autem
ex carne exprimitur
quae in inferioribus
nutritur. Quid ergo per
niuem nisi candor uitae
caelestis. Quid per lac ni
si temporalis dispensa
tionis administratio
demonstratur. Et quia
plerumque continen
tes uiri in aecclesia tam
mira opera faciunt.
Ut haberes multi qui cae
lestem uitam tenue
runt. Multi qui terre
na bene dispensauerunt
superari uideantur.
Et candidiores niue et ni
tidiores lacte refe
runtur. Qui etiam qui
per feruorem praestanti
quorum ac fortium patrum
nonnumquam uincere
uitam uideantur. Rec
te adiungitur rubicun
diores ebore antiquo.
Dum enim ruboris nomen

imprimitur sed et desu
per flamma signatur.
Ebur uero ex ossibus mag
norum animalium cog
noscimus. Ebore autem
antiquo rubicundiores
sunt quia saepe ante hu
manos oculos in multis
praecedentibus patribus fi
dei fortiores exstiterunt.
De quibus utrumque simul
ostendatur adiungitur
saphiro pulchriores.
Aetheri quippe coloris
est saphirus. Et quia
praecedentes multos atque
ad superna tendentes per
caelestem conuersatio
nem uidentur uincere
Napparitur saphiro
pulchriores exstitisse.
Sed plerumque dum uir
tutum copia etiam plus
quam expedit prosperatur in quadam
sui fiducia mens addu
citur et decepta per prae
sumptione propria re
pente peccato subripi
ente fuscatur. Unde
recte sublungitur. De
nigrata est super carbo
nes facies eorum. Nigri
enim post candorem fiunt
quia a mira dei iustitia cum
de se praesumunt in ea e
tiam quo intellegunt
peccata dilabantur.
Et quia post amoris ignem
ad frigus torporis ue
niunt. Extincti carbo
nibus ex comparatione
praeferuntur. Non enim
quia et dum amorem dei per se sine
fiducia deserunt eti
am frigidis mentibus fri
gidiores fiunt. De qui
bus recte sublungitur.
Non sunt cogniti in plateis.
Plateae quippe ser
monis graece ratione
pro latitudine dicuntur.
Quid uero est humanae
menti angustius quia

uoluntates proprias
frangere de qua frac
tione ueritas dicit intra
te per angustam portam.
Quid autem latius quam nul
lis propriis uoluntati
bus reluctare et quaque
uersum inpulsus arbitrii
duxerit se sine contracta
tione diffundere. Qui
ergo per fiduciam potestatis
post posito meliori iu
dicio se sequuntur ipsi
per plateas fugiunt. Sed non
sunt cognita in plateis
Quia de intentione sua aliud os
tenderunt quando
frangendo uoluntates
proprias in angustiore cal
le retinebant. Et bene
additur: Adherent sibi
eorum ossibus; quid in osse
nisi duritia fortitudi
nis, quid in neruis nisi mol
lities exprimitur infir
mitatis? Cutis eorum ad
herere ossibus dicitur.

Quia ab his praua sen
tientibus infirmitas uiri
duritia putatur infir
mae mentis est quae faciunt.
Sed elationis fiducia de
cepti fortibus earum suspi
cionibus iunguntur et quod
dolere magna sentiunt
eo de sua nequitia emen
dari contemnunt. Un
de et recte iungitur a
ruit et facta est quasi lig
num. Culpa quippe eorum
tanto insensibilior red
ditur quanto apud eos
etiam laudabilis habe
tur. Quam recte apud deum
apparuit quia nulla apud
cognitione uiri deserit.
Quod apud Hieremiam per
firmitatem cutis hoc apud
beatum Iob per fragilitatem
dicitur cartilaginis et quod illic cor
pora pro duritiam hoc hic
lammine ferreas esse
memorantur. Sed behe
moth ipse quibus membra

sua. extremo tempo
re contra. electos dei
tanta. se arte iniqui
tatis exercebit. Quibus eti
am per semetipsum adde
cipiendas mentes in
tantalis insidiarum temp(us)
ue(r)seratione se exhi
bet. Cuius naturae cu
lmen conditionis au
diamus ne quia eum tam
nimia et maligna ope
ratione possessum. Sed
ex magna conditione
subruisse credit. Unde et
mox mira. pietate
dominus ac si causas tantae
creaturae tanteque for
titudinis redderet ad
iunxit dicens; (sequitur) xxvi.
Ipse est principi
um viarum dei. Velud
si aperte diceret.
Procreo adtam mul
ta. fortiter sufficit.
Quia. in natura. rerum
hunc creando prius substan
tiam conditor primus fe
cit. Quid enim viae dei ni
si eius actiones accipi
mus de quibus per prophe
tam dicit. Non enim sunt vi
ae meae sicut viae vestrae
Et principium viarum dei be
hemoth dicitur. Quia nim
rum cum cuncta crearet
ageret. Hunc primum condidit
quem reliquis angelis
eminentiorem fecit.
Huius primatus eminen
tiam. conspicit propheta
ta cum dicit. Cedri al
tiores non fuerunt il
lo in paradiso dei; abi
etes non adequaverunt
summitatem eius; plata
ni non fuerunt aequae
frondibus illius. Om
ne lignum paradisi dei
non est adsimulatum
illi et pulchritudini eius;
Quoniam speciosum fecit eum
in multis condensis
que frondibus.

IIII

humanamque accipi licaet
bus abietibus et plata-
nis possunt. Sed illa su-
tutum caelestium perpae
celsitudinis agmina in
aeterna laetitia viri-
ditate plantata. Quae
quamvis excelsa sunt
condita. Huic tamen nec conpla-
ta sunt nec aequata.
Qui speciosus factus in
multis condensisque
frondibus dicitur. Quia pla-
tanis caeteris legionibus
tanta illum specie pul-
chriorem reddidit quan-
ta et supposita angelo-
rum multitudo decoravit.
Ista arbor in paradiso
Dei tot quasi densas fron-
des habuit quot subpre-
positas superiorum spirituum
legiones attendit. Qui
id [illegible] cipio peccans
si [illegible] ne sine venia dam-
natus est. Quia magnus
sine conparatione fu-
erat creatus. Hinc ei
sursum per eundem prophae-
tam dicitur: Tu signaculum
Dei similitudinis plenus
sapientia et perfectus
decore in deliciis para-
disi Dei fuisti. Multa enim
de eius magnitudine lo-
cuturus, primo verbo
cuncta complexus est. Quid
namque boni non habuit,
Signaculum Dei similitudi-
nis fuit. De sigillo quip-
pe anuli talis similitu-
do imaginaliter expri-
mitur qualis in sigillo eo-
dem essentialiter habetur.
Et licet homo ad similitu-
dinem Dei creatus sit,
angelo tamen quasi maius
aliquid tribuens non eum
ad similitudinem Dei conditum,
sed ipsum signaculum Dei si-
militudinis dicit. Ut quo
subtilior est in natura,
eo in illum similitudo Dei
plenius credatur expres-
sa

Hic est quod primatus eius
potentiam. adhuc hisinu
ans idem propheta sub
iungit. Omnis lapis pre
tiosus operimentum tuum
Sardius et topatius et ias
pis. Crisolitus et onix
et birillus saphirus car
bunculus et zmaragdus
Nouem dixit genera lapi
dum. quia nimirum nouem
sunt ordines angelorum
Nam cum per sacra eloqui
a. angeli. archangeli.
throni. dominationes. uir
tutes. principatus. po
testates. cherubin at
que seraphin. aperta
narratione memoran
tur. supernorum ciuium
quante sint distinctio
nes ostenditur. Quibus
tamen behemoth iste oper
tus fuisse describitur.
Quia eos quasi in uestem ad
ornamenta sui habuit
quorum dum claritatem
transcendit. ex eo
rum comparatione cla
rior fuit. De cuius illic
adhuc descriptione sub
iungit. Aurum opus deco
ris tui et foramina tua
in die qua conditus es
praeparata sunt. Aurum
opus decoris ei extitit.
quia sapientiae clari
tate canduit. qua bene
creatus accepit. Fora
mina uero idcirco in la
pidibus fiunt. ut uincula
ti auro in ornamenti
compositione iungantur.
Et nequaquam se dissi
pant. quos interfusum
aurum repletis fora
minibus ligat. Huius er
go lapidis in die condi
tionis suae foramina
praeparata sunt. Quia u
delicet capax
caritatis est
conditus qua si repleri
uoluisset cum stantibus

angelis tamquam sorti-
tis in regis ornamento
lapidibus potuisse est inhe-
rere. Sed enim capita-
tis auro sese pene-
trabilem praebuisse ceteris
angelis sociatus in orna-
mento ut diximus re-
gio lapis fixus manere
habuit. Ergo lapis iste
foramina. Sed super-
biae uitio caritatis
auro non sunt repleta.
Nam qui de caritate ligantur
auro ne cadant. Sed cir-
co iste cecidit. Quia etiam
perforatus manu
artificis amoris uincu-
lis ligari contempsit.
Hinc autem ceteri lapides
qui hunc similiter fue-
rant perforati pene-
trantis se inuicem carita-
te ligati sunt. Atque
hoc in numero isto ca-
dente meruerunt
ut nequaquam lam de

ornamento regio ca-
dendo soluantur. Huius
principatus celsitudi-
nem adhuc ipse prophe-
ta intuens adiungit:
Tu cherubin extentus
et protegens in monte
sancto dei in medio lapidum
ignitorum perfectus am-
bulasti. Cherubin
quippe plenitudo sci-
entiae interpretatur.
Et idcirco iste cherub
dicitur quia transcendisse
cunctos scientia non
dubitatur. Qui in medio
ignitorum lapidum per-
fectus ambulauit quia
inter angelorum corda
caritatis igne succen-
sa clarus gloria con-
ditionis exstitit. Quem
bene extentum ac pro-
tegentem dicit. Omne et-
enim quod extenti protegimus
obumbramus et quia
conparatione clarita-
tis

suae obumbrasse ce
terorum claritatem cre
ditur. Ipse extensis &
protegentis fuisse per
hibetur. Reliquos enim
qui obumbrando operu
it. Quia eorum magnitu
dinem excellentia ma
iore transcendit.
Quid ergo illic speciosius
in multis frondibus. Quid
illic signaculum simili
tudinis. Quid ille e che
rub. Quid illic protegens
dicitur. hoc hic uoce domini
ca. behemoth iste uia
rum dei principium uocatur.
De quo idcirco tam mira
in quibus sunt & quae
amisit insinuat. ut ter
rorem homini ostendat.
Quod ipse si superbiat de
elationis suae culpa.
passurus sit. Si feri
endo illi parcere noluit
quem creando in glo
ria tantae claritatis
eleuauit. Considera
re ergo homo quid elatus
in terra mereatur. si
& prelatus angelis ange
lus in caelo prosterni
tur. Unde & bene per pro
phetam dicitur. Inebri
atus est in caelo gladi
us meus. Acsi aperte
diceret. qualis sit poena
superbos terrae perpen
dite. si superbos etiam quos
in caelo lux tamen con
didi elationis ictus per
cutere non pepercit.
Itaque antiqui hostis
uirtutibus auditis tan
ta conditionis eius mag
nitudine cognita. quis
in mensa formidine
corruat. quis non de
desperationis percussione
succumbat. Sed qua e
latione nostram osten
sa hostis potentia pre
primit. Etiam infir
mitatem nostram dominus

pate facta. gratiae priuat
dispensationis fouet.
Unde cum eum principium
uiarum suarum ilico ad
iunxit. Cap. XXXIIII.
Qui fecit eum amplifi
cabit gladium eius.
Gladius quippe be
hemoth istius ipsa
nocendi malitia est. Sed
ab eo a quo bonus prin
cipaliter factus est ei
gladium amblicabit quia
eius malitia diuina
dispensatione restrin
gitur. Ne ferire tan
tum mentes hominum
quantum appetit permit
tatur. Quod ergo hostis
noster et multum potest et
minus percutit eius
gladium pietas condito
ris adstringit. Ut re
plicatus intra eius con
scientiam lateat et ul
tra quam desuper hos
te. dispositum fere

hinc propter hominum eius
malitia non extendatur.
Quid igitur ad multa por
tatur spiritualis. Hoc de
principio magnae con
ditionis potest. Quod
uero a quibusdam uin
citur eius nimirum
gladius ab auctore
replicatur. Iste namque
uehemot quia prin
cipium uiarum dei est.
Cum contra beatum uirum
licentiam temptationis
accepit gentes mouit
greges abstulit ignem
de caelo deposuit per
turbato aere uentos
excitauit domum con
cutiens subruit con
uiuantes filios extinx
it uxoris mentem in do
lo prauae suasionis
exercuit ipsum car
nem inflictis uulneribus
confodit. Sed eius gladi
us a conditore replicatur.

Cum dicitur animam illi
us serva. qui replicato
gladio quanta infirmita
tis sit. evangelio attes
tante describitur. Quia
nec manere in iob per
se homine potuit. nec
suis vis invadere bru
ta animalia. nisi iussus
sumpsit dicens. Si eicis
nos mitte nos in gregem
porcorum. Malitiae
quippe eius gladius
quam sit replicatus
ostenditur. Cui si po
testas summa licenti
am non habet crassari
nec in porcos valet. Quan
do ergo irae sua spon
te nocere sacris ad dei
imaginem hominibus au
deat. de quo nimirum con
stat quod nisi iussis constrin
gere nec porcos praesu
mat. Notandum quoque est
quod dum in capite dei prin
cipium vehemoth dicitur

Veranum dogma. arri aper
ta ratione dissipatur.
facturam quippe dei filium
fatetur. Et ecce vehe
moth in factura rerum
primus creatus osten
ditur. Superest ergo ut
arrius aut non factum
filium praedicet aut eum post
vehemoth conditum fate
atur puto. Quia vero
omne quod adplicatur in
remedi ipso reducitur.
Recte adplicatur vehe
moth gladius dei in re
medio ipsa. namque se ei
malitia decoquit.
Cum ad nocendum suum serve
contra electorum immani
tate prohibita non exercet.
Multorum autem exigentibus
meritis semper permit
tit. Ut eum dum deserunt
damnati hostis famu
lentur ab electis vero
eo valentius vincitur
Quo soli auctori omnium

hoc qd' in capud dī principiū
humilius substerni-
tur. Quia igitur ꝑ hoc
quod primū condidit dn̄s ual-
de intollerabilibus de-
monstratur. aperte
cognoscimus ~~Cum quan-~~
~~to hoste cognosci-~~
~~mus.~~ Cum quanto
hoste pugnemus. Sup-
est ut unusquisque
nostrum tanto se pleni-
us auctori subiciat.
Quanto contra se ue-
nire violentius aduer-
sariū super se pensat.
Quid namque nos nisi
pulvis sumus. Quid
vero ille nisi unus at-
que excelsioribus spiri-
tibus. Et quod adhuc
maius est summus.
Quid vero de propria
uirtute au deat quan-
do contra angelo-
rum principem pulvis
pugnat. Sed quia su-
periorum spirituum con-
ditor terrenum cor-
pus adsumpsit rec-
te iam superbientem ange-
lum humilis pulvis vin-
cit. Inherendo quippe
vere fortitudini vi-
res accepit. Quia ex trans-
figura. spūs cum se
medipsum sequitur.
amisit. Et dignum est
ut vincatur pulvere
qui fortem se credidit
deserto creatore.
Ut se paratum inveni-
at quia defecit ela-
tus. Valde autem sem-
per anhelat. Quod cum
ipsū in ima cruciēt
homo ad summa con-
scendat. quod in illa
celsitudine subiecta
capo permanet. Aqua
tam ipse per se sine
fine plectitur iacet.
Sed colla mentium mu-
tavit ordo meritorum.
Sic sic superbia meruit

deici. Sic humilitas ex
altari. quatenus et
caelestis propter erigen
do se tartarum tol
leret. et terra humi
lis sine termino sup
caelorum regnet.

EXPLICIT LIBER
XXXII
INCIPIT LIBER
MORALIUM IA
BEATI GREGO
RII ...
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ANTIQUUS hostis qui
sub behe
moth no
mine domi
nica uoce describitur
Superbi quique
tanto familiarius
reperiuntur quanto
humilitatis praecepti
bus apud semetip
sos altius tumes
cunt. Hi namque cum
gloria augetur alta.
Cum elatione uero
additur cura huius
lucis quae animus con
[illegible] quia desideria
cum rebus cres
cunt. Cumque cogita
tiones quasi agunt sae
numero reperiunt et
de cogitationibus
uelut de desiderato pa
bulo uehemoth istius
famem pascunt. Hinc

ipse est nunc dominus scriptum est. in
Huic montes her
bas serpunt in scrip
tura sacra enim nu
mero singulari mons
ponitur. Aliquando in
carnatus dominus. Aliquando
sancta aecclesia. Aliquando
testamentum dei. Aliquando
apostata angelus.
Aliquando quilibet hereti
cus designatur. Cum
vero montes plurali
numero nominantur
Aliquando celsitudo a
postolorum atque prophe
tarum. Aliquando vero sae
cularium potestatum
tumor exprimitur.
Mons namque dominum sig
nificat sicut scriptum est.
Et erit in novissimis di
ebus praeparatus mons
domus domini in vertice
montium. Mons quippe
in vertice montium in
carnatus dominus trans
cendens celsitudinem pro
phetarum. Rursum per
montem sancta designatur
aecclesia sicut scriptum est.
Qui confidunt in domino si
cut mons sion. Sion
namque speculatio interpretatur
per quam scilicet spe
culationem contem
plans deum aecclesia si
gnatur. Rursum per
montem testamentum
dei exprimitur sicut
ambacuc ait. Deus ab a
ustro veniet et sanctus de
monte umbroso et con
denso. Qui enim ventu
rus esse per testamenti
sui paginas spondit
Ipse inde venit unde ve
lud sub promissione sta
tuit. Quod videlicet tes
tamentum mons bene umbro
sus et condensus dicitur
quia spiritus allegoriarum
obscuritatibus occupatur.
Rursum per montem angelus

asportata dei gratia
Sicut per babylonis re
gis species de antiquo
hoste praedicationibus super
Super montem caligosum le
vate signum praedicatores
quippe sancti super calig
osum montem signum ele
vant quando contra
satanae superbiam qui
per se sub nebula si
mulationis abscondi
tur virtutem crucis ex
altant. Rursum per
montem hereticus
quilibet exprimitur.
Sicut ex voce aeclesiae
psalmista ait In domino
confido quomodo dici
tis animae meae trans
migra in montem sicut
passer. Cum enim fi
deli animae unitate
derelicta in tumenti
doctrina consistere
heretici praedicatoribus
dicitur. De spreto domino

quasi in montem trans
migrare suadetur.
Rursum per montes apos
tolorum atque prophe
tarum celsitudo signatur
sicut scriptum est.
Iustitia tua sicut mon
tes dei. Et voce pau
li dicitur. ut nos effice
remur iustitia dei in ip
so. Vel sicut ipsorum vo
ce sperantis ecclesi
ae psalmista ait
Levavi oculos meos ad
montes unde veniet
auxilium mihi. Rursum
per montes saecularium
potestatum tumor ex
primitur. De quibus
psalmista ait. Mon
tes sicut cera flux
erunt a facie domini
quia multi qui prius
alta praesidia tumu
erunt domino incarnato
apparente maiestate
per paenitentiam timo

re liquae facti sunt. sicut
propheta teste dicitur
Ascendunt montes et
discendunt campi. ple
rique enim persecuto
res domini superbi con
tra deum ueniunt. Sed
ab eo humilis reuer
tentur. qui montes as
cendunt per tumorem
potentiae. Sed campi
discendunt. plani ui
delicet facti per cog
nitionem culpae. Sed
quia nonnulli in elati
onis suae altitudine
permanent et ad diui
na obsequia. flecti hu
militer dedignantur.
pro eo quod iuxta. desi
derium antiqui hostis pra
ua. cogitare ac perpe
trare non desinunt.
recte hoc loco de uehe
moth dicitur. huic montes
herbas ferunt. Ela
ti namque sunt huius

uehemoth herbas ferunt
quia. ex eo illum reficiunt
quod nequiter operantur.
huic uehemoth herbas
ferunt. quia. suas illi
offerunt. fluxas et
lubricas uoluptates.
Erunt enim alii aperte
homines se ipsos aman.
tes quorum descripti
onem complexus dicens
Uoluptatum amatores ma.
gis quam dei. Quae est ergo
herba montium nisi uo
luptas fluxa. quae ex
corde gignitur [illegible]
superborum [illegible]
Qui nimirum si dominum [illegible] superbiendo
con[illegible] temnerent.
Nequaquam tot lubri
ca lasciuiendo perpetra
rent. Quibus nimirum
herbis uehemoth ipse
pascitur. quia. in eis pae
na aeternae memoriae ser
pens eorum peruersis mo
ribus satiatur. Superbi

enim huius saeculi et si
quando superne dis
pensationis ordine
praepediti ab expletione
prauorum operum cesser
sant, praua tamen in
cogitatione multipli
cant. Modo uires poten
tiores ceteris rebus
et honoribus ostendunt.
Modo uitae suae poten
tiam in studio alienae le
sionis exercent. Mo
do ut lubricis motibus
ducti per facta sese in ma
[illegible] uoluptatibus sus
[illegible] dissoluant.
Quidum rebus diuini
tus acceptis ne
quaquam recta sed
praua semper agere
cogitant. Quia igitur
uehemoth iste in su
perborum mentibus
sua semper per de
sideria recognoscit
quasi herbas in montibus

inuenit quibus per pec
catum suae malitiae uen
trem tendit. bene autem
subditur. Sequitur .III.
Omnes bestiae agri
ludent ibi. quid per
bestias nisi inmundi
spiritus. Quid per agrum nisi
praesens saeculum desig
natur. Unde et ipso
malignorum spirituum
principe contra ef
fraim dicitur, bestia agri
scindet eos uel sicut
esaias ait. Multa bes
tia non transiuit per
eam. Quia autem agri
nomine mundus acci
pitur dominicus per
euangelium sermo
testatur. Quia ait. Ager
autem est mundus. Agri
enim bestiae in herbis
montium ludunt quia
prolapsi de supernis se
dibus in hoc mundo de
monia prauis suis

borum operibus delectantur. bestiae in herbis ludunt. Cum per probis spiritus humana corda in lubricas cogitationes pertrahunt. An non inmundis spiritibus ludere erat mentem hominum ad dei imaginem conditum. Modo fictae promissione decepere. Modo uacuis temporibus in desperatione eius transitoria gaudia quasi mansura inprimere. Modo mansuras paenas quasi transitorias leuigare harum procul dubio bestiarum inlusionem pertimuerat qui dicebat. Deus meus in te confido non erubescam. neque inrideant me inimici mei. Quia igitur superborum cor ad omne uitium sternitur. Ut cuilibet inpulsu maligno spiritu praua cogitatione prosternitur. recte de herbis montium dicitur Omnes bestiae agri ludent ibi. Prosequitur enim quod superbi quique nullum malum cogitando praetereunt. Nulla est agri bestiae quae non horum montium herba pascatur. Quam etsi quando carnis luxoriam fugiunt. Interioris luxoriae uitium de ipsa castitate gloriando committunt. Si quando nihil auare exterius rapiunt. nequaquam ab inlecebra auaritiae mundi sunt. Quia si per nulla se ambiunt fauorem tamen hominum laudem de continentia rapere conantur. Huic ergo uehemoth montes herbas proferunt

Et omnes agri bestiae
ludent ibi. quia in reproborum corda quili
bet malignus spiritus tan
to latius pascitur.
quanto et omne uitium
de superbia generatur.
Sed quia audiuimus
quid ipse uehemoth co
medat. nunc audia
mus necesse est ubi in
terris per prauum
suum desiderium requi
escat. sequitur. iii.
Sub umbra dormit
in secreto calami in
locis humentibus. Ob
umbratio in sacro elo
quio aliquando incar
natio domini ponitur. uel
mentis refrigerium
a feruore carnalium
cogitationum. unde et ap
pellatione umbrae
exprimitur protectione
hoc ipsum refrigerium
cordis in sinu a fero

les. Aliquando uero
umbra. recedente ca
ritatis torpore frigus
de mentis accipitur.
Nam quod dominica incar
natio sepuata uerita
te hystoriae obumbra
tionis appellatione
signetur. angelicus
sermo testatur.
Qui ad mariam dicit.
uirtus altissimi ob
umbrauit tibi. quia
enim umbra non a
liter exprimitur
nisi per lumen et cor
poris uirtus ei altis
simi obumbrauit.
quia incorporea lux
in corpore corpus
sumpsit. Ex qua in
delicet obumbratio
ne omne in se refri
gerium mentis accepit.
Quod refrigerium per umbram
exprimitur a pro
tectione refrigerium

corporis exprimitur. Sed
psalmista ait: Sub um
bra alarum tuarum pro
tege me. Et sicut sponsa
in canticis canticorum
adventum sponsi praestola
ta, pronuntiat dicens:
Sub umbra illius quem de
sideraveram sedi. Ac
si dicat: ab ardore desi
deriorum carnalium sub
adventus illius protec
tione requievi. Super
ius sub umbra, recedente
caritate, torporem fri
goris mentis exprimi
tur. Sicut de peccante
homine scriptum est:
Quia cecurrit umbramque rens
calore caritatis fu
gere ueritatis luce
solis homo deseruit
et sub umbra se inter
ni frigoris abscondit.
Unde et voce [illegible] eius dicitur
[illegible] habundavit ini
quitas et refrigescet

caritas multorum.
Unde primus homo post
culpam inter ar i. t int dicto
bores paradisi ad au
ram post meridiem ab
sconsus invenitur, quia
enim meridianum carita
tis calore perdiderat,
Iam sub peccati umbra
quasi sub frigore um
brae torpebat. Iste
igitur behemoth quia in
illius quasi [illegible] quan
do pe[illegible]
quae [illegible]
inve[illegible]
nit[illegible]
Quorum ve[illegible]
re solis [illegible]
ardore subtrahen
do frigora facit. Sub
umbra dormire prohi
betur. Numquam vero
sub umbra, sed cum ad
lectionem mortis pona
tur vel mors carnis
exprimitur. Et quorsum ubi

reprobi quia antiqui hos
tis tenebras radio
prauae operationis imi
tantur. Unde uoce mar
tyrum per psalmistam dicitur
humiliasti nos in loco ad
flictionis et operuit nos
umbra mortis. Umbra
enim mortis electos dei
opprimit cum mores
carnis quo imago mor
tis aeternae est. ab
hac [illegible] eos inte
[illegible] dere
[illegible] lingit.
[illegible] quia
[illegible] sicut
[illegible] illa ado
[illegible] anima ita
aut ab anima separat
corpus, uel certe um
bra eos mortis oppri
mit quia de antiquo
hoste scriptum est nom
illi mors umbra. ergo
mortis sunt omnes re
probi quia illius nequitiam

elationis imitantur.
eiusque imaginem quasi um
bra exprimunt. Dum
eius hic malitiae si
militudinem trahunt.
quia electos dei operuit
dum contra illos inpro
bitate persecutionis
temporaliter conua
lescunt. hoc autem loco
umbra nequitiae cor
pora accipitur sicut quia et
de uehemoth dicitur
quia contra corda capi
tis calentia pollutionis
uigilat in perfrigidis autem
mentibus securius iacens
dormire enim in torpo
cordibus non potest
quia et si quando rebus
eius ad breue momen
to collocatur in praesenti
desiderio morum caeles
tium [illegible] [illegible]
et quasi tota eius uere
cedat [illegible] quo
tiens ab eius amore.

In imo ad aeterna sus
pirantis. Tantae enim uoces
excitant, quantae ex illo
rum mentibus sanctae cogi
tationis ad caelum cla
mant. Unde fit ut bono
rum actionum apud se ex
probrat ac suspiriorum
spiculis perfossus frigi
da corda. reproborum
frigida. repetens eam
quam securus possede
at. Malitiae umbram
quae prius, quod ubi ab illo
inueniatur ostenditur.
Cum positus sub umbra dormit
in secreto calami, in sa
cro eloquio calami uel
arundinis appellatio
ne, aliquando uerbum
manens, aliquando
doctorum peritia, ali
quando mobilitas men
tis, aliquando nitor glori
ae temporalis accipitur.
Per calamum quippe uer
bi aeternitas designatur.

Cum uoce patris per psal
mistam dicitur: Lingua mea
calamus scribae ue
lociter scribentis.
Quia enim quod loquimur
transit, quod scribimus
permanet, lingua patris
scribae calamus dicitur:
quia ab eo uerbum il
lius coaeternum ac sine
transitu generatum.
Rursum per calamum scrip
torum doctrina expri
mitur. Sicut de sancta aeccle
sia propheta pollicetur,
dicens: In cubilibus, in qui
bus prius dracones
habitant, Oriatur
uiror calami et iunci.
Quam nimirum sententiam,
sicut in hoc opere lon
ge superius, per calamum
exprimitur. Doctrina
scribentium per iuncum
umiditas auditorum.
Rursum per calamum sus
cepta arundine mentis

mobilitas designatur. Sicut Iudaeorum turbis in Iohannis laude a Domino dicitur: Quid existis in desertum videre? harundinem vento agitatam? Ut videlicet subintellegitur: Iohannes quippe harundo vento agitata non erat. Quia eius mentem sancto spiritu solidatam per diversas partes nullus linguarum flatus inclinabat. Rursum per calamum harundinis nitor gloriae temporalis exprimitur. Sicut de iustis per sapientiam dicitur: Fulgebunt et sicut scintillae in harundineto discurrent. Harundinetum namque vitam saecularium appellat, qui more harundinum per temporalem gloriam foris quasi ad alta proficiunt. Sed intus a soliditate inanescunt. Unde et Iudaeorum regnum calamo comparatur. Cum per prophetam apparente in veritate carnis Domino dicitur: calamum quassatum non conteret, et linum fumigans non extinguet. Quid enim calami nomine nisi Iudaici populi temporale regnum denuntiat? Nitens quidem exterius sed interius vacuum. Et quia in eodem populo genus iam regale defecerat et regnum eius alienigena possidebat, apparet hoc idem regnum quassatum calamum vocari. Quid vero per linum nisi sacerdotium exprimitur? Quod lineis nimirum vestibus utebatur. Quod quia in adventu Domini caritatis ardorem perdidit, quasi amisso iam igne fidei non ardens defumigans fuit

Incarnatus autem dominus ca-
lamum quassatum non con-
fregit et linum fumi-
gans non extinxit. Quia
Iudaeae regnum quod pene
destructum iam fuerat
eiusque sacerdotium quod
ignem fidei non tenebat
non potestate iudicii per-
culit. Sed cum patien-
tiae longanimitate
tolerauit. Hoc ergo
loco quid aliud appella-
tione calami nisi ni-
tor saecularium tem-
poralis gloriae decor
designatur. Qui tanto
apud semetipsos in-
tus inanes sunt. Quan-
to alti et nitidi exteri-
us ostenduntur. Quia
dum ad exteriorem glo-
riam per superficiem de-
fluunt. Nulla interius
firmitate solidantur.
More quippe calami
intus quidem sunt per
soliditatem uacui. Sed fo-
ris per speciem et os-
tentationem pulchri.
Sed quanto ab eis exteri-
or gloria studiosius
quaeritur. Tanto eorum
corda grauioribus co-
gitationum stimulis a-
gitantur. Unde recte
nunc uehemoth iste
in secreto calami dor-
mire perhibetur. Quia
quorum studia ad ap-
petitum temporalis
nitoris atque altitudi-
nis commouet eorum
corda. tacitus tenet
et quia ibi ipse quietus
dormit. Ubi eos quos
possidet quiescere
non permittit. Dum enim
excedere ceteros ho-
minum altitudine ambiunt
dum more calami ni-
tore exterioris mun-
ditiae iustorum speci-
em quasi solidarum

arborum corticem un
cunt. In hoc quod ipsi in
terius uacui permanent
locum uehemoth isti
ubi aptiorem requies
cere debeant praebent.
Unde et in euangelio ue
ritas dicit. Quod spiritus
exiens qui in locis ari
dis et inaquosis requi
rit et non inuenit. Quia domum
quam relinquerat ua
cuam scopis commmunda
tam repperit. hanc
multiplicior intra
uit. Quia enim fluxa
sit terra. quae in
funditur. loca. aren
tia. atque inaquosa sunt
corda iustorum. quae per
disciplinae fortitudi
nem ab omni carnalis
concupiscentiae humo
re siccantur. Unde hic
quoque adhuc uehemoth
iste. Ubi dormitat ne
cessario demonstra

tur cum protinus subdit.
In locis humentibus. Loca
namque humentia sunt
terrenorum hominum
mentes quas humor
concupiscentiae quia
repleuit fluidas facit.
In quibus uehemoth is
te iniquitatis suae
uestigia tanto altius
imprimit. Quanto in
eisdem mentibus per tran
situs illius gressus influx
a terra descendit.
Loca quoque humentia sunt
opera. uoluptuosa
pes quippe in arida.
non labitur fixus uero
in lubrica. uix tenetur.
In locis ergo humenti
bus iter uitae praesen
tis faciunt qui in
hac ad lasciuiam pec
ti stare non possunt
In his itaque locis hu
mentibus uehemoth
dormit. Quia in re

pro prauorum hominum
lubrica operatio
ne requireret. Non
nulli uero loca humen
tia membra genitalia
significant. quod rite
est quia apte aliud lo
cis humentibus nisi lux
oria designat. Ut ergo
calamus gloria signifi
cat, et loca humentia
luxoria corporis ex
primitur. Duo quippe
haec sunt uitia quae
humano generi inma
niter dominantur.
Unum uidelicet spiritus atque
alius carnis. Elatio
namque spiritum erigit
luxoria carnem corrum
pit. Antiquus itaque
hostis humanum genus
uel per elationem superbiae
uel per luxoriam premens
in secreto calami atque
in locis humentibus dor
mit. Quia damnatum
hominem subdicione suae
dominationis. aut per
elationem spiritus aut per
carnis corruptionem
tenet. Quorum uero in
utroque possidet. quia
cum eos superbiae spiritus
eleuat. a timore suae
altitudinis nec uere
cundia corruptionis
inclinat. Sed numquid
contra hos intra secreta
ecclesiae incessanter
cotidie uirtutum ma
gistri uigilant. Num
quid recedere uo
luptates infimas et pu
acere gaudia patriae
caelestis certant. Sed
prauorum mentes tan
to obstinacius summa
non audiunt. quanto
artius infimis inhae
serunt. Quibus neque
hoc sufficit ut ipsi pe
reant. Sed adhuc quod
deterius cum quos

liber arguit emendari
quae conspiciunt.
Iustorum in operatio
nibus obuiant. peral
tim alii corriguntur
Unde et bene subditur
Kap. xi.
Protegunt umbrae
umbram eius. Um
brae quippe sunt di
aboli omnes iniqui
quid imitationi iniqui
tatis eius inseruiunt.
quasi ab eius corpore
imaginis speciem tra
hunt. Sicut autem um
brae eius sunt plura
liter reprobi ita sin
gulariter. Umbra eti
am unus quisque peccator
Secundum doctrinae iusto
rum mali contradicant
dum ab his iniquum quem
libet corrigi non permit
tunt. Umbrae uehe
menti studio umbram
eius protegunt

Quia peccatores quique in
quo sibi male sunt con
sentiunt in eo et aliena peccata
defendunt. Umbrae
umbram eius prote
gunt, dum nequissimo
rum facta nequiores
per suffragium patrocinii
tuentur. Quod hoc nimirum
studio faciunt ne eadem
culpa in qua et ipsi ob
ligati sunt in aliis cor
rigatur. Ad ipsos quan
do quae uenitur se
igitur tegunt dum alios
protegunt. Quia sua
inita praeuident impetu
Unde alios corripiant
libera correptione
confundi se quae sint
ut summa criminum
dum defenditur auge
atur. Et unius cuiusque
nequitia eo fit ad per
petrandum facilis quo
difficilis ad punien
dum. Scelera quippe

peccantium tanto malo
ra incrementa. perci
piunt quanto pro se ex sen
sione potentiam diuin
ulta. tollebant. Sed ta
les quique seu extra.
aeclesiam. seu intra.
sanctam ecclesiam. esse ui
deantur. tanto se a
sperti ores di hostes
exhibent quanto ma
iores sunt patroni
uitiorum. Contra illu
quippe suis defensi
onibus pugnant cui
ea. quae displicent
defendendo multipli
cant. Quod factum be
ne per profetam dns
sub babilonis specie
redarguit dicens
Oriuntur in domib;
eius spinae et urticae
et paliurus in munit
onibus eius. Quid nam
que per spinas nisi
cogitationum punctio

nes. quid uero per spi
nas nisi uitiorum con
punctiones accipimus
In domibus igitur babi
lonis urticae et spinae
pululant. quia in con
fusione mentis et pro
be et desideria cogitati
onum surgunt quae ex
asperitate et operum
peccata. quae pungunt.
Sed haec agentes habent
etiam. nequiores alios
defensores suos Unde
illic apte protinus
subditur. et paliurus
in munitionibus eius
Paliurus quippe tan
ta. spinarum circumdati
one densescit ut prae
asperitate tangi uix.
possit. Intus igitur ur
tica. et spina nascitur
Sed utrumque hoc ex
terius paliuro mu
nitur. quia uidelicet
minores iniqui mala.

quaelibet faciunt. Sed
ea nequissimi malo
pertubantur. Unde
et hic subditur. Pro
tegunt umbrae um
bram eius. Cum enim
malum peior uindicat
quasi umbra umbram
ne quem luminis
inradiatio tangat obscurat.
sequitur;

CIRCUMDABUNT
salices torrentis
Infructuosae quidem
arbores salices, sed
tamen uiriditatis sunt.
Ita percepte uel abscis
sae radicitus et pro
iecta uix perit. Un
de in sacro eloquio sa
licis nomine aliquan
do pro uiriditate boni
aliquando autem pro ste
rilitate reprobi de
signantur. Viri enim
electorum uitam per con
stantiam suae uirid[itatis]

[exprimen]tatis exprimerent.
Nequaquam enim de scae
aeclesiae filiis prophe
ta dixisset. Et germi
nabunt inter herbas
sicut salices iuxta
praeterfluentes aquas.
Scae enim aeclesiae
filii inter herbas si
cut salices germinant
dum inter arescentem
uitam carnalium hominum
et multiplici numero
sitate et perpetua ui
riditate pollent.
Qui bene iuxta praeter
fluentes aquas ger
minare perhibentur.
Quia unusquisque eo
rum ubertatem ad
fructum percipit ex doc
trina sacri eloqui
quae temporaliter per
currit. Et rursum
nisi pro sterilitate
salicis uita peccanti
um signaretur.

Nequaquam ex uoce praedican
tium contra babylonem
psalmista dixisset
In salicibus in medio eius
suspendimus organa
nostra. babylonis quip
pe in medio est salices
desubsunt. quia nimi
rum infructuosi qui
que atque ab amore
patriae caelestis alie
ni totis uisceribus cor
dis in hac saeculi con
fusione dicantur. Un
de et praedicatores sancti in
istis salicibus non ex
ercent organa sed
suspendunt. quia
cum infructuosas
ac reprobas mentes
aspiciunt usum praedica
tionis suae non exhi
bent. Sed potius lu
gentes silent. Quid e
tiam per torrentem
nisi huius mortali
lis uitae cursus ex

primitur. De quo per ps
rum per prophetam dicitur
De torrente in uia bi
bet propterea exal
tauit caput. quia in
delicti redemptor
noster mortalis uitae
poenam in qua ad tran
situm attigit et idcirco
dum eidem morti cum spon
te succubuit non in
haesit. Unde tertia
die hoc quod moriendo
posuerat resur
gendo caput eleua
uit. Quid est ergo
quod de behemoth isto
dicitur Circumdabunt
eum salices torrentis
nisi quod amatores ui
tae mortalis ab omnis
actibus quasi infructib;
alieni tanto illi al
tius inhaerent.
Quanto eos lapsurus de
lectatio transitori
ae uoluntatis infundit.

hos enim quasi in paradi
bus torrentis rigat
dum in suis cogitationi
bus amore uitae car
nalis inaebriat
Qui scilicet more sali
cum fructus non fe
runt. in solis uiri
descunt. Qui ea quae
grauia ad dicendum
sunt. Aliquando ho
nestatis uerba pro
ferunt. sed nulla
uitae pondus ex bo
nis operib; ostendunt
Bene igitur dicitur. cir
cumdabunt eum sali
ces torrentis Quia.
infructuosi quique
dum amori uitae tem
poralis inseruiunt.
Antiquo hosti peruersis
moribus familiari
us obsequuntur. Sed
quia. quid ei. a suis cli
entibus inpendatur.
audiuimus restat. quid

in illis ipse agat. audi
amus sequitur. Ecce ab
sorbebit. flu
uium et non mira
bitur. et habet fi
duciam. quod influat ior
danis in os eius Quid
hoc loco. fluuii nomi
ne nisi. humani ge
neris decursio desig
natur. Quae uelud
a fonte sui originis
nascendo surgit. sed
quasi ad ima. defluens
moriendo pertransit.
Quid autem signantur ap
pellatione Iordanis
nisi hi qui iam inbuti
sunt sacramento bap
tismatis. Quia. enim
redemptor noster in hoc
flumine baptizare
dignatus est. Eius nomi
ne debaptizati om
nes exprimi in quo
hoc ipsum contigit sa
cramentum baptisma

tur inchoari. quia. ł
tur· behemoth iste
a mundi origine exor
tũ uix paucis electis
euadentib; humanũ
genus inima. deglutiens
usque ad redemptio
nis tempora. q(uasi) quen
dã in se fluuiũ trax
it. Bene nunc dicitur·
absorbebit fluuium
& non mirabitur. quia
usq(ue) & post mediato
ris aduentũ & quos
dã. qui recte uiuere
neglegunt. etiã fide
les rapit. recte sub
iungitur & habet fi
duciam quod iordanis
influat. in os ei. ac si a
perte· diceretur. an
te redemptorẽ mundi
mundũ n(on) miratur ab
sorbuit. Sed q(uo)d acrius
etiã post redemptio
ris aduentũ quosdã.
qui baptismatis sa.

cramento signati s(un)t
deglutire se posse
confidit. Alios nam
que sub xp(ist)ianitatis
nominis positos deuo
rat. quia in ipso eos
fidei errore supplan
tat. Alios a rectitudi
ne fidei nequaquam
deuiat. sed ad usũ pra
ue operationis incli
nat. Alios uult in ope
ratione inmunditiae
inflectere n(on) ualet.
Sed apud semetipsos in
tus in studio intentio
nis intorquet. Ut dum
a caritate mente di
uidunt. rectũ non sit
quidquid extrinsecus
operantur. & fide
tenent. sed fidei uitã
non tenent. Quia aut a
perte inlicita faciunt
aut ex peruerso corde
quo agunt praua s(un)t
etiã recta uideantur·

Quia enim et nulli confi
tendo fideles sunt non
uiuendo. Hinc est quod uo
ce ueritatis dicitur: Non
omnis qui dicit mihi domine
domine intrabit in reg
num caelorum. Hinc rur
sum ait: Quid autem uoca
tis me domine domine et non
facitis quae dico. Hinc
paulus ait: Confiten
tur se nosse deum; fac
tis autem negant. Hinc
Iohannes dicit: Qui dicit se
nosse eum et mandata
eius non custodit men
dax est. Hinc quod de
ipsa prima sua domine
plebe conqueritur dicens: Populus hic la
biis me honorat; cor
autem eorum longe est
a me. Hinc etiam psal
mista ait: Dilexe
runt eum in ore suo
et lingua sua men
titi sunt ei. Sed mi
nime mirum fuit quod
Behemoth iste ante
lauacri undam, ante
sacramenta caeles
tia, ante corporatam
praesentiam redempto
ris humani generis
fluuium hiatu profun
dae praeuaricationis obsor
buit. Sed hoc ualde
mirum, hoc ualde ter
ribile est, quia multos
aperto ore etiam post
cognitionem redemp
toris suscaepit. post
lauacri undam pul
lulit. post sacramen
ta caelestia ad infer
ni profundum rapit.
Dicatur ergo dicatur
terribiliter uoce
ueritatis: Absorbe
bit fluuium et non mi
rabitur, et habet fi
duciam quod influat
Iordanis in os eius.
Neque enim pro magno

diabulus habuit quod in
fidelis tulit. Sed toto
nunc adnisu in illorum
morte re erigit quos
contra se regenera
tur taberit per memo l
gitur fidem sibi sine
operibus sufficere
posse confidat. Cum
scimus quod scriptum
sit fides sine operi
bus otiosa est. Nul
lus uehemoth mor
sum ex sola confessi
one fidei plene eua
sisse se existimet.
Qui iam quidem fluuium
obsorbuit sed adhuc
Iordanem sitit. Et to
tus in ore illius Ior
danis fluit. Quotiens
christianus quisquis ad
iniquitatem defluit.
Os quidem eius iam fide
nos subleuante fugi
mus. Sed magno studio
cauendum est ne in hoc

lubrica operatione
delabamur. Si ambu
lanti cautela negle
gatur in casum creden
do pectum iter retinet.
Quia uia quidem fidei
ad caelestem patriam
proficit. Sed offen
denter minime producti
habemus. adhuc quod
in hac re subtilius per
pendamus. Hi enim
quos per Iordanem dix
imus exprimi possunt
per fluuium designari.
Qui enim fidem iam ue
ritatis agnouerunt
Sed uiuere fideliter
neglegunt. recte
fluuios dici possunt.
Quia uidelicet deor
sum fluunt. Iorda
nis uero hebreo
uocabulo descensio
eorum dicitur. Et sunt
nonnulli qui iam ue
ritatis appetentes

semetipsos abiciunt.
Atque ciuitatem ueterem per
elationem discendunt.
Cumque aeternam ca
piunt ualde se ab hoc
mundo alienos red
dunt. Dum non solum
aliena non appetunt.
Sed etiam sua delin
quunt. Non solum in eo
gloriam non quaerunt.
Sed hanc cum se obtu
lerit etiam contem
nunt. Hinc est etiam
quod uoce ueritatis dicitur.
Si quis uult post me
uenire abneget se
metipsum. Semetip
sum enim abnegat
qui calcato typo super
biae. Ante dei oculos
esse se alienum demon
strat. Hinc psalmis
ta ait. Memor ero
tui de terra iorda
nis et hermon. Iorda
nis quippe ut dixi
descensio hermon ana
thema. id est alienatio
interpretatur. De ter
ra ergo iordanis et her
mon reminiscitur. Qui
in eo quod semetipsum
deicit atque a se alie
nus existit. ad conditoris
sui memoriam reuo
catur. Sed antiquus hostis
pro magno hoc habet
cum lupe fruat tyran
nidis terrena. quae
perenter tenet. Propheta
quippe testante cognoui
mus quia esca eius electa.
Nequissimi enim spiritus dentibus
eorum absorbetur quos
superbia erigit. auari
tia tabescere facit. Uolup
tas dilatat. malitia
angustat. Ira inflam
mat. discordia sepa
rat. Inuidia exulce
rat. luxuria inqui
nans necat. Absor
bebit ergo fluuium et

non inspirabitur quia pro
magno non estimat. Cuius
deuorat. Qui ipsi spiri
tualitatis gaudia. de eo suscip
piunt. Sed illos magno
pere illos sapere ui
ta. Quos de peccatis ter
renis desideriis sordi
lingi etiam caelestibus
contemplatur. Unde ob
posito fluuio pecca
subiungitur. Et habet fi
duciam quod influat in ior
danis in os eius. Quia
illos inuidiando rape
re appetit. Quos pro
amore superne pa
triae praesentis uitae
gloriae remedii spe de
lectare agnoscit. Simul
li quippe mundum desper
piunt. Et honorum tran
seuntium uana dese
linquunt. Et ima humi
litatis appetenter hu
mane conuersationis
more bene uiuendo

transcendunt. Atque
in tanta sanctitatis ap
ce proficiunt. Ut eis
non iam luminis uitae re
perientur. Sed quia
remedii spes circum
spiciendo tegere ne
glegunt. Inanis glo
riae telo percussi
peius de alto ruunt.
Hinc etenim quod ae
ternus iudex qui occul
ta cordis examinat.
eius de ruinae casum prae
nuntians intentam
cum dicit. Multi dicent
mihi in illa die domine
domine nonne in tuo no
mine prophetauimus
et in tuo nomine demo
nia eiecimus et in tuo
nomine uirtutes
multas fecimus. Et
tunc confitebor illis
quia numquam noui uos
discedite a me ope
rarii iniquitatis

nescio quiescis. Hinc etiam
d(omin)i p(er) prophetam dicit(ur):
Uocauit d(omi)n(u)s iudicium ad
ignem et deuorauit a
byssum multam et come
dit partem domus. Iudi
cium quippe ad ignem uo
catur, cum iustitia sen
tentiae ad poenam fla(mmae)
aeternae concre
mationis ostenditur.
Et multam abyssum deuo
rat. Quia iniquitates
atque incomprehensi
biles hominum mentes
concremat. Quae nunc
se hominibus etiam sub
signorum miraculis
occultant. Partem autem
domus comedit: quia
illos quoque aeterna gehen
na deuorat. Qui nunc
quasi in sanctis actibus de
electorum numero se
esse gloriantur. Qui igitur
hic Iordanis ipsi ille
pars domus uocatur.

Antiquus ergo hostis
habet fiduciam quia
in os eius et Iordanis in
fluat. Quia nonnum
quam calliditatis suae
insidiis eos etiam qui iam
electi putantur necat.
Sed oculis cordis dum ti
am historiam uerba
praebent. Cuius men
tis constantia non ab
intimis cogitationum ra
dicibus quatiatur. Cum
hostis n(ost)ri tantae esse
contra nos fortitudi
nis demonstratur.
Nullum necesse est consola
tionis adiutorium expec
tare. Nam subditur: Per uim
In oculis eius quasi
hamo capiet eum. Notan
dum ualde est quod scrip
turae sacrae uerba
misericorditer tem
perans d(eu)s. Modo nos
asperis increpationibus
terret, modo blandis

VI

consolationibus refo
uet et terrore fomen
tis miscet et fomenta
terroris. Ut dum circa
nos utrumque mira
magisterii arte tem
peratur, ut nec despe
rati inueniamur ter
riti nec incauti securi.
Quam cum Uehemoth a
stutias insidias atque
effrenatas uires mul
tiplicibus sententiis in
dicasset omnipotens u
nigeniti filii sui redemp
toris nostri commendat
aduentum et quo ab il
lo ordine Uehemoth
iste perimendus sit insinuat.
Ut quia cor nostrum nar
rata illius uirtute per
culerat, merorem nostrum
Citius indicata eius perdi
tione reuelaret. Sicut
postquam dixit Absor
bebit fluuium et non mira
bitur et habet fiduciam

quod influat Iordanis in
os eius, protinus ilico ad
uentum dominicae incar
nationis eius adnuntiat
dicens In oculis eius
quasi amo capiet eum. Quis
nesciat quod in amo esca
ostenditur, aculeus
occultatur. Esca enim
prouocat ut aculeus pun
gat. Dominus itaque noster ad
humani generis redemp
tionem ueniens uelud
quendam de se in necem
diaboli amum fecit. Ad
sumpsit enim corpus
ut in eo Uehemoth iste quasi
escam suam mortem car
nis appeteret, quam
mortem dum in illo in
iuste appetit, nos
quos quasi iuste tenebat
amisit. In amo ergo est
incarnationis captus ÷
quia dum in illo appetit es
cam corporis trans
fixus est aculeo diuinita
tis

Ibi quippe inherat humanitas quae ad se devorationem duceret. ibi divinitas quae perforaret. Ibi aperta infirmitas quae provocaret. ibi occulta virtus quae raptoris fauces transfigeret. In hamo igitur captus est. quia inde interiit unde devoravit. Et quidem vehemoth iste filium dei incarnatum noverat. Sed redemptionis nostrae ordinem nesciebat. Sciebat enim quod redemptione nostra incarnatus dei filius fuerat. Sed omnino quod idem redemptor noster illum moriendo transfigeret nesciebat. Unde et bene dicitur. In oculis eius quasi hamo capiet eum. In oculis quippe habere dicitur quod coram nobis positum videmus. Antiquus vero hostis humani generis redemptorem ante se positum vidit. quem cognoscendo confessus. Confitendo pertimuit dicens. Quid nobis et tibi fili dei venisti ante tempus torquere nos. In oculis namque suis hamo captus est. quia et novit. et momordit. Et cognovit, prius quem pertimere cepit et tamen post non timuit. Cum in illo quasi esca propriam mortem carnis erupit. Igitur quia caput nostrum quod per se fecit audivimus. nunc per membra sua quid faciat audiamus. Sequitur. XXXIIII

ET IN SUDIBUS PERFORABIT nares eius. Quid aliud sudes. id est palos accipimus. qui videlicet exacuuntur ut

figunt. Fistulae acutae sancto-
rum consilia, quae huius
Behemoth nares perfo-
rant, dum fraudes eius
et insidias et uigilando
circumspiciunt et su-
perando transfigunt.
Per nares uero odoratus tra-
hitur et ducto flatu
hoc agitur, ut res etiam
quae longe est posita
cognoscatur. Naribus
ergo Behemoth cal-
lidae eius insidiae de-
signantur, per quas saga-
cissimae nititur et oc-
culta cordis nostri bona
cognoscere et haec per-
uersa persuasione dis-
sipare. Prudentibus itaque
dominus nares eius perforat,
quia calliditatis eius in-
sidias acutis sanctorum
sensibus penetrans e-
neruat. Saepe autem bo-
norum mentes tanta insidi-
arum arte circumuolat

ut prius quas habeat bene
gerat cognouerit, ad
malitiam aditum quae-
rat. Per eam cuilibet lap-
sui quid conspiciet.
Inde alium in discordiae
flamma succendit,
et cum hunc perspicit
misereri illi per ira-
de dissipare. Ut dum bonum
quod in communi perfac-
tum insinuat. Concor-
des animos a bono gra-
tiae communi abscin-
dat. Quia enim in ipsa
mente ad mala su-
adendo non ualet, fran-
gere bonis satagit
actibus; inter ea sua ma-
la seminare. Sed saepe
impii has ei insidias tan-
to caute prius uincunt,
quanto et subtilius de-
prehendunt. Quod melius
ostendimus, si unum
e multis ad rectoribus
ueritatis in testimonio

paulum uocemus. Sicut
quidam Corinthius
dum incesti facinus
perpetrasset eum doctor
egregius in carnis inte
ritu ad satisfactionem
paenitentiae satanae
opera dedit. Et in die domini
saluum eius spiritum fore
sperauit. Magna quip
pe arte magistri ipse
est traditur coactus
in paenam cuius sponte
substratus in culpa.
Et quia auctor fuerat
ad uitium nequitiae ip
se flagellum fieret di
sciplinae. Quia tamen bene
gesta paenitentia dum
cognouisset Corin
theos rursus eum mi
sericorditer motos
ait: Cui aliquid donas
tis et ego. Nam et ego
quod donaui si quid dona
ui propter uos in per
sona Christi. Communiter

itaque gratiam cogitans
ait: Cui aliquid donastis
et ego. Acsi diceret: A bono
uestro non dissentio meum
sit quidquid remiseri
tis atque mox subdidit
Et ego si quid donaui prop
ter uos. Acsi diceret
ipsis actibus bonum addi
di quidquid propter
uos misericorditer fe
ci. Ista ergo est utili
tas bonitatis meae. Haec
est utilitas bonitatis uestrae
in ipsa. mox compage
cordium in qua sic tene
tur adiungens subdidit:
In persona Christi. Cum il
lud dicere praesumamus
quare te ita caute disci
pulis copulas? Quare te
illorum uel illorum
actionibus tam sollicita
mente conformas? Si
co subiunxit: Ut non circu
ueniamur a satana
Cuius sagaces insidias

quam acuto sensu suspicionis
fingit insinuat dicens
non enim ignoramus co
gitationes eius. Ac si aper
bis aliis dicat: acute hunc
tote domino iudice sumus
et nares uehemoth istius
subtilitate per odorem prospicien
do penetramus quia
hoc quod bene mentis
inchoat ipse in mali
tiae finem uertat
possunt. Sed nares acu
tae ipsius per carnem
manifestatae sapien
tiae uerba rigari
utquam naribus adop
erahitur per behemoth
nares illa antiqui hos
tis exploratio figu
ratur qui eundem incar
natum esse dubitauit.
hoc experiri simul in miraculis
uoluit temptando cog
noscere dicens: Si fili
us dei es dic ut lapides
isti panes fiant.

quia ergo signorum
indicis odore diuini
tatis ei cognoscere
concupiuit ipsi pla
cuit naribus transfixit cum
dicit protinus respon
detur: Non in solo pane
solo uiuit homo et
non temptabis dominum deum
tuum. quia sententia
rum suarum acumini
bus indagationem an
tiqui hostis ueritas
perculit ipsi nares eius
sudibus perforauit.
Sed quia uehemoth is
te per sua prava fraudum
argumenta distenditur. Adhuc ad hunc
et alio notatur nam
subditur. KP X

An extrahere po
teris leuiathan
hamo? leuiathan quip
pe additamentum eo
rum dicitur. quorum uideli
cet nisi hominum quibus

semel· culpam praeuari
cationis intulit. Et
hanc usque ad aeter
nam mortem cotidie
pessimis suggestio
nibus extendit. Quibus
duplicatum faenore
re peccati multipli
cati poenas procul
dubio cum fine coa
cerbat. Potest quoque
leuiathan etiam pro
irrisione uocari.
Primo quippe homi
ni persuasione calli
da· diuinitatem se ad
diturum perhibuit. Sed in
mortalitatem tulit.
Additamentum ergo ho
minum per irrisione di
ci potuit. Quibus dum
hoc quod non erant se
addere respondit.
Etiam hoc quod erant
fallendo subtrax
it. Sed leuiathan is
te amo captus est

quia. in redemptore nostro
dum per satellites suos
escam corporis mo
mordit. Diuinitatis il
lum aculeus perforauit.
Quasi amus quippe fauces
glutientis tenuit. Dum
in illo esca carnis pa
tuit quam deuorator
appeteret. Et di uinitas
passionis tempore
latuit quae necaret.
In hoc quippe aquarum
abysso id est in hac in
mensitate generis hu
mani ad omnium mortem
inhians uitam penes om
nium deuorans hucil
luc quae apto ore cae
tus iste ferebatur.
Sed ad mortem capti isti
us amus in hac aquarum
profunda atque caligo
sa mira est dispositi
one suspensus. hu
ius amilinea illa est
per euangelium antiquo

antiquorum patrum prosapia
commemorata, sancta narratio di-
cit: Abraham genuit
Isaac, Isaac genuit Ia-
cob. Cumque ceteris
successoribus interpo-
sito Ioseph nomine usque
ad Mariam virginem de-
scribuntur ipsi quemadmodum
linea tor quaeritur
in cuius extremo incar-
natus Dominus dert amus
religaretur. Quem in
his itaque humani ge-
neris dependentem aq-
to ore iste caetus ap-
petens sed eo perpuril
litum suorum re et mors
mordendi uires ulteri-
us non haberet. Per ergo
iste humanis moribus
caetus in undans quo ue-
lut ultra devorabit, a-
mus hic fauces rapto-
res tenuit. Et sene
mordentem momordit.
Incarnationem uni-

genitum filii fideli famu-
lo indicans dicat: An
extrahere poteris
Leviathan amo sub-
audis: ut ego ad rapto-
ris mortem incarna-
tum unigenitum filium mit-
to, in quo dum morta-
lis conspicitur, et in-
mortalitatis potentia
non videatur. Quasi amus
quidam inde devorantem
perimat, unde acumen
potentiae quo trans-
figat occultat. Resp.

Et fune li. fx xi
gabis linguam eius
subaudis: ut ego? Scrip-
tura enim sacra funes
aliquando dimensionum
sortes, aliquando pec-
cata, aliquando fidem
designari consue-
vit. Nam propter he-
reditariae dimensi-
onum sortes dicitur:
Funes ceciderunt mihi

in praeclaris. Et enim he-
reditas mea praeclara
est mihi. Funes quip-
pe in praeclaris cadunt
dum per humilitatem vitae
fortes nos patriae
meliores excipiunt.
Rursum quia fune pec-
cata signantur per
prophetam dicitur: Vae
qui trahitis iniquitates
funiculis vanitatis.
Iniquitates namque in
funiculis vanitatis tra-
here est dum per augmentum
culpa protelatur. Unde
et per psalmistam dicitur:
Funes peccatorum circum-
plexi sunt me. Quia enim
funis addendo torque-
tur ut crescat, non in
merito peccatum in fu-
ne figuratur quod perver-
so corde saepe dum
defenditur multipli-
catur. Rursum fune fi-
des exprimitur

Salomone attestante
qui ait: Funiculus tri-
plex difficile rum-
pitur. Quia videlicet
fides quae de cogitatio-
ne trinitatis a bono
praedicantium texitur, for-
tis in electis permanens
in solo reproborum cor-
de dissipatur. Hoc itaque
loco funis nomine si-
ve peccatum seu fidem nihil
obstat intellegi. Incar-
natus enim fune Levia-
than linguam ligavit,
quia in similitudinem car-
nis peccati apparuit
et omnia erroris eius
praedicamenta damna-
vit. Unde Paulo attestan-
te dicitur: Et de peccato
damnavit peccatum.
Fune linguam ligavit
qui per similitudinem car-
nis peccati ab electo-
rum suorum cordibus remo-
ta eius fallaciae

argumenta · diu strux
it · Ecce enim apparen
te in carne dño leuia
than lingua · ligata est
Quia · ueritate eius cog
nita · illi falsitatis
lingua · tacuerunt ·
Ubi enim nunc est acade
micorum ppositio · qui cer
te conant astruere
certum nihil esse · Qui inpu
denti fronte adsertionibus
suis fidem ab auditori
bus exigunt · Cum ue
ra ee nul · later
tant · Ubi
mathematicorum
superstitio quidum signo
rum cursus suscipi
unt · uita hominum in
sideribus · momenta · sus
pendunt · Quorum ass
te doctrina · sepe ge
minorum natiuitas dis
sipat · Qui cum uno eo
demque momen
to hore pro

deunt non una · Con
uersationis qualitate
perdurant · Ubi tot pdica
menta · falsitatis quae
numerare fugimus
ne ab exponendi ordi
ne longe recedamus
Sed cuncta · Iam ex propriis
doctrina conticuit ·
Quia · leuiathan lingua
dns incarnationis suae
fune constrinxit · Un
de bene etiam per pro
phetam dicitur · Et deso
labit dns linguam ma
ris aegypti · Linguam
quippe maris est scien
tia · doctrine saecula
ris · Bene autem aegypti
dicitur · Quia · peccati
ob scuritate fus
ca · tis · Linguam er
go maris aegypti
dns desolauit · Quia
huius mundi falsa sa
pientiam · per carnem recor
tendo destruxit ·

Fune ergo leuiathan
lingua. constringitur
Quia per similitudinem
carnis peccati ligata
est praedicatio uersuta
peccatoris. Sed etiam fu
ne fides signatur.
Ipse nobis iterum intel
lectus innuitur quia
dum per praedicatores
redemptoris in mundo fides
trinitatis innotuit
Contra electorum men
tes erumpere mundi
doctrina. cessauit
Unde bene domino per pro
phetam dicitur. Tu dis
rupisti fontes et tor
rentes. tu exsiccasti
fluuios ethan Ae
than quippe inter
pretatur for tis
Et quis est hic ni
si de quo per euan
gelium ueritas dicit
Nemo potest uasa for
tis ingressus domum
diripere nisi prius
fortem alligauerit. fontes
itaque et torrentes
dominus disrupit. dum in
apostolorum suorum
cordibus fluenta ue
ritatis aperuit. De qui
bus rursum per prophe
tam alium dicit. Hauri
tis aquas in gaudio de
fontibus saluatoris.
Ab eorum quippe doctri
na. si tamen tis per
sitimus, et ueritati
s plenas cor
dium nostrorum la
gunculas re
portamus. Sed ema
nantibus suis fontibus
aethan fluuios exsic
cauit. dum doctrinam for
tis et maligni per orten
ro radiorum ueritati
tis arere fecit. leuia
than ergo lingua fu
ne stringitur.
Quia extensa.

fide firmitatis erroru̅
p̄dicamenta. siluerint
Sed quia. iam re aperte
tollere non ualet. huc
illucque quae circumeunt p̄
insidias mordet. Mira
aut̄ misericordia con
tra hunc pro nobis d̄n̄s
uigilat. Atque eu̅ et in
hoc q̄d fraudibus moli
tur. expugnat. Unde
subditur. KP. XII.
Num quid ponis cir
culum in naribus ei̅?
Sicut per nares ins
idias itaq̄ circulu̅ diui
ne uirtutis omnipoten
tia. designatur. Quo cu̅
ad p̄hendi nos. tempta
tionibus prohibet. Mi
ris ordinibus antiqui
hostis insidias cir
cum plectens tenet.
Circulus ergo ei in na
ribus ponit̄, dum eius
cum ducta. protecti
onis superne fortitu

dini eius sagacia. reti
netur. ne se contra in
firmitates hominum
tamen p̄ualeat. Quan
tum perditionis ar
gumenta. latenter.
explorat. Potest
etiam circuli nomine
occulti iudicii ad huc
priu̅ designat̄. Quod in
huius uehemoth na
ribus ponit̄. dum a
callida. sua. crudeli
tate refrenatur.
Unde bene cum p̄pheta
cum ab israhelitaru̅
legione prohibetur
regi babylonie dicit̄.
Ponam circulu̅ in na
ribus tuis. Ac si aper
te diceretur. Cogitan
do insidias suspiras
Sed explere quo ap
petis non ualendo om
nipotentiae meae
circulu̅ in naribus
portas. Utcum bono

rum

mortem ardentius an
helas absorptum uita
uacuus reddas Quid
uero hoc loco circulum
hoc scriptura sacra
per iohannem in apocalip
si falcem uocat dicens
Vidi et ecce nubes candi
da et super nubem seden
tem similem filio ho
minis in capite suo
coronam auream
et in manu sua fal
cem acutam. potestas
enim diuini iudicii quia
undique stringit
circulus dicitur et
quia interius omnia
incidendo complectitur
intus caedit et quia
potestas superni iudi
cii nullatenus eui
tatur. Intra ipsum
quippe sumus quo
libet fugere cone
mur recte cum uen
tilaturus iudex ostendi
tur falcem tenere
perhibetur quia cum
potenter ad omnia
obuiat et incidendo
circumdat. hanc se in
terra iudicii falcem uidit
propheta cum diceret
Si ascendero in caelum
tu illic es Si descende
ro in infernum ades
Si sumpsero pinnas
meas ante lucem et ha
bitauero in extre
mo maris et enim il
luc manus tua dedu
cet me et tenebit me
dextera tua. Istam
quandam se falcem
uidit cum ex nullo si
bi loco patere fugae
aditum posse cognouit
dicens quia neque ab
oriente neque ab
occidente neque a de
sertis montibus Sub
audis patet uia fugi
endi. Atque mox ip

sam supernae potenti
ae omnimodo in compre
hensionem subdens tamen
quoniam deus iudex et desidi
cepti fugiendi incautique
deest. Quia ille iudicat
qui ubique est. diuina
itaque iudicia sicut si
gnantur falce quae circum
uallantia incidunt.
Ita exprimuntur cir
culo quia undique ex
stringunt. In leuiathan
itaque naribus domino cir
culus ponitur quia iu
dicii ei potentia. In his
dis suis nequitiam ualde
praeualeat coartatur.
Dicatur ergo numquid
ponis circulum in nari
bus eius subauditur ut ego
quia astutias eius insidi
as omnipotentis iudicio
restringo. Ut nec tantum tem
ptet quantum appetit
nec tantum capiat quantum
temptat regressus; KP XIIII

Aut armilla perfo
rabis maxillam
Ab intellectu circuli ar
milla non discrepat
quia ipso quoque hoc ubi po
nitur ambiendo constrin
git. Sed quia armilla
latius tenditur per
armillam occulta eius
iudicii erga nos protec
tio largior designatur.
Armilla ergo dominus max
illam leuiathan istius
perforat. Quia inef
fabili misericordiae
suae potentiae sic ma
litia antiqui hostis ob
uiat. Ut aliquando eti
am eos quos iam ce
pit amittat. Et quasi ab
ore illius cadunt qui
post perpetrata cul
pas ad innocentiam rede
unt. Quis [illegible] enim ore il
lius se [illegible] mel raptus
maxillam illius euade
ret si perforata non esset.

Simon in ore petrum
tenuit cum negauit.
Simon in ore dauid te-
nuit cum in tanta se
luxoriae uoragine
mersit. Sed dum ad uitam
uterque per potentiam
redit leuiathan istis
eos aliquomodo quasi
per maxillae suae
foramen amisit. Per
foramen ergo maxillae
ab eius ore subtrac-
ti sunt. qui post per-
petrationem tante ne-
quitiae paenitendo re-
dierunt. Quis autem ho-
minum leuiathan isti-
us os euadit. ut in lici-
ta nulla committat.
Sed hinc cognoscimus
quantum redemptori
humani generis debi-
tores sumus qui non
solum n[illegible] os in ore
leuiathan ire pro
hibuit. sed ab ore
etiam redire concessit.
Qui spem peccatori non ab-
stulit. qui in maxilla eius ui-
am euadendi quibus per-
forauit. Ut saltim post
morsum fugiat. qui incau-
tus prius morderi ne-
quaquam metuebat. Ubi-
que ergo nobis occur-
rit superna medicina.
quia et dedit homini prae-
cepta. ne peccet, et tamen
peccanti remedia de-
dit. ne desperet. Unde
cauendum summope-
re est. ne quis delecta-
tione peccati leuiathan
istius ore rapiatur.
Et tamen si raptus fuerit
non desperet. quia si
peccatum perfecte luge-
at. adhuc foramen
in maxilla eius inueniet.
per quod euadat. Iam dentibus
teritur. Sed adhuc ei
euadendi uia quaeritur.
in maxilla. eius foramen

inueniatur. habet etiam
capitis quo ex ea quo per
uidere noluit ne capere
retur. Quisquis ergo ere
dum captus est maxillam
eius fugiat. Quisquis
ei iam captus est in max
illa. foramen quaerat.
Plus quippe aclusus
conditor noster. Sed nemo
dicat. quia prius est ue
nialiter pecco et nemo
qui peccauerit dicat.
quia iustus de peccati re
missione dispero sed
laxat enim facinus quod
defletur. Sed perpe
trare quisque time
at quod si digne deflere
possit ignorat. Ante
culpam ergo iustitiam
metuat. Post culpam
tamen de pietate praesu
mat. Neque enim ius
titiam timeat. Ut nul
la spei consolatione
conualescat. Neque ita

confidat de misericor
dia. Ut adhibere uulne
ribus suis digne pae
nitentiae neglegat
medicinam. Sed quem prae
sumit sibi piae par
cere. semper etiam cogitet
districtae iudicare.
Sub pietate itaque ei
spes peccatoris gau
deat. Sub districtione
illius paenitentis cor
rectio contremescat.
Spes igitur praesumpti
onis nostrae habeat
etiam in metu amoris.
Ut ad corrigenda pec
cata. iustitia iudican
tis terreat. Quem ad
fiducia ueniae gratia
parcentis inuitat.
hinc enim per quendam
dicitur sapientem. Ne dix
eris miserationis domini
multae peccatorum meo
rum non memorabitur.
pietatis namque eius

protinus et iustitiam
subdit dicens. Miseri
cordia enim et ira est
ab illo. Diuinae itaque
clementia maxillam
uehemoth istius perfo
rans ubique humano
generi et misericor
diter et potenter oc
currit. quia nec libe
rato admonitionem
cauendi tacuit nec cap
to remedium fugiendi
subtraxit. Adhuc
quippe in scriptu
ra sacra inmortu
talium patrum quod et pe
cti peccata sunt indi
ta. ut cautella minorum
fit ruina malorum
Ad hoc uero eorum
quae illic et paenitenti
a. insinuatur et ue
nia. ut lapsis perenni
um sit recuperatio
perditorum. Desperati
ergo suo dd cadente

nemo superbiat. De
lapsum etiam suo dd
surgente nemo de
speret. Ecce quam mi
rabiliter scriptura
sacra eodem uerbo
superbos premit.
quo uerbo humiles le
uat. unamquamque re
rum retulit gesta.
et diuerso modo sup
bos quidem ad humili
tatis formidinem hu
miles uero ad spei
fiduciam reuocauit.
O inaestimabile no
ui generis medicamen
tum quod uno eodemque
ordine poriat et pre
mendo tumentia ex
siccat et subleuan
do arentia infundit.
De malorum lapsu nos
terruit. Sed de repa
ratione roborauit.
Sic quippe semper se
nos diuinae dispensa

VIII

tionis misericordia sa
pienter reprimit.
Et ne ad disperationem con
ruamus fulcit. Unde
etiam per moysen ad
monetur dicens: Non acci
pies loco pignoris su
periorem aut infe
riorem molam. Acci
pere namque aliquan
do dicimus auferre.
Unde et aues ille que ra
piendi sunt auibus a
uidiae accipitres uo
cantur. Unde et pau
lus apostolus dicit:
Sustinetis enim si quis
deuorat, si quis acce
pit, acsi diceret si quis
rapit. Pignus uero de
bitoris est confessio
peccatoris. A debito
re enim pignus acci
pitur, cum a peccato
re confessio peccati confes
sio tenetur. Superi
or autem et inferior

mola est spes et timor.
Spes quippe ad alta sub
uehit. Timor autem cor
inferius premit. Sed mo
la superior et inferi
or ita sibi necessario
iungitur, ut una sine
altera inutiliter ha
beatur. In peccatoris
itaque pectore inces
santer habere spes et
formido coniungi quia
in cassum sperat mise
ricordiam si non etiam
iustitiam timeat. In ca
ssum iustitiam metuit
si non etiam et de miseri
cordia confidit. Loco ig
itur pignoris mola
superior aut inferior
tolli prohibetur, quia
qui peccatori predicat
tanta dispensatione
componere predicationem
debet, ut nec derelicta
spe timorem subtrahat,
nec subtracta spe in

polo cum timore dere
linquat. Mola enim
super aut inferior
tollitur. Si per praedican
tis linguam in peccato
ris pectore a timore
abrre. Aut spes a ti
more dividatur. Sed
quia exigente causa dd
ad medium deducto tan
ti facinoris memori
am fecimus lectoris
fortasse animus mo
vetur. Cur omps ds
eos quos in perpetuum
elegit. quos ad donorum
quoque spiritalium culmen
adsumpsit. In levior a
corporibus vitiis non
custodivit. Unde quia
ratis flagitatur cre
dimus breviter res
pondemus. Nonnulli
enim per accepta do
na virtutum per inpen
sam gratiam bonorum
operum in superbiae

vitium cadunt. Sed cum
quo ceciderunt non ag
noscunt. Proinde con
trarius hostis antiquus
quia iam interius do
minatur. etiam exteri
us semper permittitur.
Ut qui in cogitatione elati
sunt. per carnis luxoriam
prosternantur. Scimus autem
quia aliquando minus
est in corporis corrup
tione cadere quam co
gitatione tacita. ex de
liberata elatione pec
care. Sed cum minus
turbis superbia credi
tur. minus vitatur.
Luxoriam vero eo ma
gis erubescunt homi
nes quo simul omnes
turbam noverunt.
Unde fit plerumque
ut nonnulli post su
perbiam in luxoria
corruentes ex aperto
casu malam culpae

latentis superbia cum
tamen etiam mala opera
corrigimus. Cum pro
perant humiliores gra
uius confunduntur
Reos enim se inter mi
nora conspiciunt.
Qui se liberos inter gra
uiora crediderunt.
Sicut enim dni dispensati
one laxatur. Nonnum
quam uehemoth ut de
culpa ad culpam tra
hitur, et dum plus per
cutit inde eum quem
ceperat amittit.
Atque unde incipere
cernitur inde supe
ratur. Considera
re libet internum
tum gratiae sinum
quanto dei misericor
diae fauore nos con
tinet. Ecce quidem
uirtute se extollit
seruatum ad humilita
tem perdit. Quia uero
acceptis uirtutibus ex
tollitur. non gladio
sed uitio. dixerim me
dicamento uulneratur.
Quid est enim uirtus
nisi medicamentum et
quid est uitium nisi uul
nus Quia ergo nos de
medi camento uul
nus fa cimus facit
ille de uulnere me
dicamentum et qui uir
tute percutimur in ui
tio curemur. Nos nam
que uirtutum dona per
uertimus in usum uiti
orum Ille uitiorum inle
cebras adsumit in ar
ma uirtutum et salutis
statum percutit ut ser
uet. Ut qui humilitatem
currentes fugimus
uel alte cadentes te
neamus. Sed inter haec
sciendum quod plerique
hominum quod in multis
corruunt apertius legunt

Cumque cor uehementis
istae ex uno uitio per
cutit. uitta· cidat. ex a
lio quoque inligat.
ne resurgant. Con
sideret itaque homo
cumquo aduersario
bellum gerat. et si la
se inaliquid de linquis
re· perpendit. tal
tam culpam perpetra
ti exculpa· pertimes
cat. Ut fortiore uiden
tur· uulnera quibus
frequenter interfi
citur. Quia. ualde rarum
est. quod hostis nostri e
lectorum saluti etiam
uulneribus seruit.
Maxilla· tamen uehe
moth perforata· In
tellegi et aliter potest.
Ut in ore teneri dicatur
Non quos iam perfec
te peccato implicat.
Sed quos adhuc peccati
persuasionibus temp
tat. Quia. tenus eis quem
liber mandere pit. de
peccati eum dilec tatio
ne temptare. Man
dendum quidem prius
non deglutiendum ac
ciperat. Paulum quan
do illum post tot re
uelationum sublimia
stimulus carnis agita
bat. Tunc ergo dum con
tra illum licentiam
temptationis accipit
In maxilla eum tenuit.
sed perforata. Quia
ne elatus periret po
terat temptatus est
ne periret. Tempta
tio ergo illa non uo
rago uitiorum sed cus
todia meritorum fuit.
Quia leuiathan istae
fatigando eum in ad
plicatione constri
nit. Sed non in culpam
capiendo deuorauit.
Elatorait. insciatur

uiros non amitteret ni
si temptaret. Sed quia
se non essent quidem
rẽitatis gloria sup
birent, et tanto sub
eius iure caderent.
Quanto se in suis uir
tutibus eleuarent. Sed
miro dispensationis
ordine dum temptant
humiliantur. Dum hu
miliantur ei esse iam
desinunt. Bene ergo
maxilla uehemoth ista
ut perforata dicitur. Quia
electos dei unde conterit
inde amittit. Unde tem
tat ut perdat agit ubi
de ne pereant. Anti
quus itaque hostis oc
cultis dispensationi
bus seruiens proprium
animas ad interitum
temptat uolens sed
~~ad regnum temptat~~
uolens sed ad regnum
temptando seruat.

buntur. Maxilla er
go eius perforata est. Quia
eos quos temptando
id est mandendo con
terit quasi cum deglu
tit amittit. Quod quia
non humana sed diuina
prudentia agitur ut
utilitati iustorum ipsa
uetusta aduersaria
statia (?) suffragatur
Quatenus cum electos
temptat eos magis
temptando custodiat.
Bene ad beatum Iob dicitur
aut armilla perfora
bis maxillam eius. Sub
audis ut ego qui
cuncta disponens e
lectos meos inde pro
bustius (?) integritate
custodio. Unde eos per
maxillam leuiathan
istius labe facta
Aliquo modo ab in
tegritate permitto
sequi. Cap. XIIII.

Numquid multi
plicauit ad te pre
ces aut loquetur
tibi mollia. subauditur
ut mihi. Si enim ad per
sonam filii superba pec
cantium incarnato
ei mollia eloquebatur.
cum diceret. Scio quis
es sanctus dei. Adque leui
athan iste multiplica
uit preces cum subdita
sibi legione dixit. Si e
icis nos mitte nos in gre
gem porcorum. quam
uis intellegi aptius po
est. Quia ad dominum preces
multiplicat. Cum ex
tremi die iudicii iniqui
quibus corpus sunt
sibi pares deprecantur.
Cum membra eius unde
licet reprobi reclamantes
mantes. domine aperi
nobis quibus protinus
respondetur. Nescio
uos unde sitis.

Et in tuo nomine demonia eiecimus.
Tunc etiam domino per mem
bra sua mollia loqui
tur. Quando multi ex
eius corpore dixerint
Domine domine nonne in tuo no
mine prophetauimus.
Et in tuo nomine uirtu
tes multas fecimus.
Mollia quem deprecantes
dicunt. cum eius nomi
ni replicant quo fece
runt. Sed uiro corde
illa cum facerent in
sua laude pararunt.
Unde mox audiunt. nes
scio quieritis recedite a me. xu
Numquid feriet tecum
pactum subauditur
mecum et accipies eum ser
uum sempiternum. Sub
audis ut ego. Sed ualde
solerter intuendum
quod pactum cum domino leui
athan iste feriat,
ut sempiternus ab eo
seruus habeatur. In
pacto namque dicer

diuinū parauit uolun
tas impletur. Ut ad
uotum suum quod permit
tat celsitudo deside
rato fine concludat.
Antiquus hostis cum in
ceptatur diuinae inno
centiae malitiae suae
successus face distor
dat. Sed ab eius iudici
etiam discordando non
discrepat. Nam ipse
iustos semper mala uo
le temptare appetit.
Sed tamen hoc dns uel mi
sericorditer sinit,
uel iuste permittit.
Haec ipsa ergo tempta
tionis licentia pactum
uocatur. In qua et de
siderium temptationis
agitur; et tamen per eum im
pio modo uoluntatis
iusti dispensatoris im
pletur. Et sciendum
enim sicut et nuper diximus
Electos suos dns semper

temptari subigit. Si
cut post paradisi
claustra. post tertii
caeli secreta ne re
uelationum magnitudi
ne paulus extolli po
tuisset. Et satanae an
gelus datus est. Sed tamen
prauitatem summus ip
sa hac temptatione
disponit. Ut qui elati
perire potuerant
humiliati a perditio
ne seruentur. Secre
to ergo dispensa
tio nis ordine un
de perire permittit
iniquitas diaboli, in
de piae proficiunt be
nignitas dei, et bene
ex hoc pacto quod cum
dno fecisse dicitur sa
tan accipi perhibetur.
Quia inde obtemperat
nutibus supernae gratiae
Unde exercet ipsa ne
quissime uoluntatis

suae

Seruus ergo expectat et
quidquid uoluntate pia
impleri permittitur·
A superni consilii uolunta
te ligatur· ubi electori di
seruitus dicta est· uolens
temptatus et temptando
nescientes probat· Sed
quia tamdiu in hac ui
ta· electorum uiribus ser
uit· quamdiu malitiae
suae nequitiam tem
tationibus exercere
potuerit· hoc autem in
loco a domino non so
lum expectato
seruus sed et mer
cennarius seruus acci
pi dicitur· Si in seruitute
compellimur· quomo
do et post presentis ui
tae terminum seruire
eum domino in perpetuum
demonstremur· sed
quae tunc iustus caele
sti felicitate pollemus
Adhuc tempore permittit·

Cum ante corpus dentes
debita inde gehennae igni
bus mancipant· Quam
quamquam in illa super
na· patria temptatio
nibus erudiendi sunt·
In qua iam pro temp
tationum laboribus re
munerantur· Sed tunc
leuiathan miste cum suo
corpore reprobis uide
licet omnibus flammis
ultricibus traditur qui
bus sine fine cruciatur·
Quorum scilicet cruciatus
dum hi conspiciunt·
in diuinis laudibus crescunt
quia et inde cernunt bo
num quod premunt patiuntur
et in illis inspiciunt sup
plicium quod euaserunt
ita· enim tunc pulchra
erit uniuersitas dei
et gehenna· iusta cru
ciat impios· et aeterna
felicitas iustos remu
nerat pios· Sicut enim

niger color in pictura
si substernitur. Ut
rursus lectus albus uel
rubens pulchrior os-
tendatur. Sic itaque et-
iam malos bene ordi-
nans deus feliciora ex-
hibet gaudia beatorum
ostensis ante eorum
oculos suppliciis reprobo-
rum; et quamuis illud
ex uisione dominica
eorum gaudium non sit
quo crescat. Magis tamen
auctori suo et se debi-
tores sentiunt quan-
do et bonum cernunt
quod iuste remunerari
perierunt et malum quod mi-
sericorditer adluci
cerunt. Igitur sicut utilita-
te iustorum et hic temp-
tatio leuiathan istius
et illic damnatio profi-
cit sempiternus ser-
uus est. Dum de laudibus
nescientes seruit et il-
lic eius poena iusta
et hic uoluntas iniusta
reperitur. Cap. xiiii.

Numquid inludis
ei quasi aui? Quid est
quod aduersarius
noster prius behemoth
post modum leuiathan
dicitur. Nunc uero aui
in perditionis suae in-
lusione comparatur.
Behemoth quippe ut dix-
imus belua interpretatur
quae quadrupes ostenditur
dum sicut bos faenum co-
medere perhibetur.
Leuiathan uero quia in o-
capitur procul dubio
serpens in aquis bino
tegitur. Nunc cum ad auis
similitudinem ducitur cum
dicitur: Numquid inlu-
des ei quasi aui? Cur ergo
belua uel iumentum, cur
draco, cur auis appel-
latur indagemus. Certis
enim nominibus eius ac-

noscimus per eius uersa
tionis illius astutiam
subtiliter exploremus
De caelo quippe actus perue
nit et ad spem caeles
tium nulla iam respi
ratione cumsit erigit
Irrationale ergo et
quadrupede animal.
est per actionis humum
de feritate. Draco
per nocendi malitiam
Auis pro subtilis naturae le
uitate. Quia enim hoc
quod contra se agit pro
pati bruto sensu bel
lua est. Quia malitiosus
est nobis nocere ap
petit draco est. Quia ue
ro de naturae suae
subtilitate superbe ex
tollitur auis est. Rur
sum quia in hoc quod ini
que agit ad ultimitatem
in poenam diuina uirtute
possidet lumen tamen est.
Quia uero latenter mor

det serpens est. Quia autem
nonnumquam per abdominati
superbia se etiam lucis
angelum simulat. auis
est. humani et enim ge
ris quia inexplicabi
li iniquitatis arte la
cessit. Tribus tamen
uitiis ualde temptat.
Uidelicet alios sibi
alios per luxoriam ali
os per malitiam. Alios per
superbiam subdit. Sed
in uno spiritu hoc quod age
re nititur ex ipso
actionum suarum nomi
ne uocatur. Cum iumen
tum draco uel auis dici
tur. Ipsis quippe quos
ad stultitia luxoriae
excitat iumentum est.
Ipsis quos ad nocendi ma
litiam inflammat dra
co est. Ipsis quos in
fastu superbiae quasi
alta sapienter eleuat
auis est. pullis ut

reo quos pariter in luxuriae malitiam et superbiam pullulantem tum draco simul et auis existit per totum. namque ad operum corporis species inualuit in quo et cor nequitiae implicauit. Multarum igitur rerum nomine uocatur. quia ante deceptorum mentes in uariis formarum species uertitur. Cum enim hunc per carnis luxoriam temptat. sed eum minime superat. Mutata suggestione cor illius in malitia inflammat.

Quia ergo ad eum belua uenire non ualuit. draco uenit. Illum uero malitiae corrumpere non ualet. Sed tamen bona sua eius oculis obponit. Et cor illius in superbia extollit. Huic ergo ut draco subripere non ualuit. Sed tamen adducto se ante formatae inanis gloriae coram cogitationes eius obuiabus quasi auis uolauit. Quae nimirum auis tanto contra nos inmanius extollitur.

Quanto nulla naturae suae infirmitate praepeditur. Quia enim carnis morte non praemitur; et redemptorem nostrum in carne mortalem esse uidit. Alto re fastu elationis intumuit. Sed ubi contra auctorem suum pinnas superbiae excussit ibi laqueum suae mortis inuenit. Plaga eius carnis morte prostratus est.

Quam experti elatus et inde laqueum pertulit.

Unde q(uo)q(ue) et p(ro)p(ri)am mi-
litiae mortem iusti con
cupiuit. Dicatur ergo
numquid inludis ei q(uas)i
aui? q(uas)i aui quippe d(omi)n(u)s
inlusit, dum ei in pas
sione unigeniti filii
sui ostendit escam et
laqueum abscondit. Ui
dit enim quod ore per
ciperet, et non uidit
quod gutture teneret.
Nam quamuis eum filium
d(e)i fuerat ipse confes
sus uelut in purum tam(en)
illum hominem mori cre
didit. Ad eius mortem
iudeorum frequentium
animos concitauit.
Sed ipso traditionis ei(us)
tempore tarde iam eum cog
nouisse intellegitur
q(uo)d illa eius morte puni
retur. Unde et pilati
coniugem somniis ter
ruit, ut uir illius
a iusti persecutione

cessaret. Sed per inter
na dispensatione dis
posita, nulla ualuit
machinatione separa
ri. Expediebat quippe
ut peccatorum mortem
iusti morientium sol
ueret. mors iusti iniusti
tae morientis. Sed quia
leuiathan iste usque ad
tempus passionis illi
us ignorauit, quasi mo
re auis inlusus diuini
tatis eius laqueum per
tulit, dum humanitatis
ei(us) escam momordit. Se
quitur. CAP. XIII.

AUT ALLIGABIS EUM
ancillis tuis? Sub
auditur ut ego.
Aliis seruis ex fidis
perfecta est conditio in
filitas uigil ancil
lis autem cum conditione
pariter sexus lacet
bene autem d(omi)n(u)s leuiathan
istum non seruis sed

ancellas suas sapienti
a se asserit quas
ad nostram redemptionem
ueniens et per contra
mundi superbiam praedi
catores mittens praelec
tis sapientibus huius saecli
ertes relictis potentibus
debiles relictis diuitibus
pauperes elegit. An
cellis ergo suis leuia-
than huius potestati do
mine dns ligauit. quia
attestante paulo in
firma mundi elegit
ds ut confundat for
tia. Unde bene etiam
per salomonem dicit. Sapi
entia aedificauit sibi
domum excidit colum
nas septem immolauit
uictimas miscuit uinum
proposuit mensam
misit ancellas suas ut
uocarent ad arcem
et moenia ciuitatis.
Sapientia quippe do

mum sibi condidit. Cum
unigenitus di filius in
se ipso hunc per uterum uir
ginis mediante anima
humanum sibi corpus
creauit. Sic quippe
corpus unigeniti domus
dicitur sic etiam tem
plum uocatur. ita ut ipso
utrumque idemque dei at
que hominis filius ip
se sit qui inhabitat ip
se quo inhabitatur.
Quod tamen recte et aliter
accipitur. Si domus sa
pientiae aeclesia uo
cetur quae septem
etiam sibi columnas ex
cedit quia ab amore p
raesentis saeculi disiunc
tas ad portandam eius
de aeclesiae fabricam
mentes praedicantium e
rexit. quippe
septo perfectionis uir
tute subnixae sunt
septenaria

numero signantur. Im-
molavit victimas suas quia
vitam praedicantium in nec-
e sua in persecutione
permisit. Vinum mis-
cuit quia divinitatis
et humanitatis suae sa-
cramenta pariter nobis arca-
na praedicavit. Mensam
quoque proposuit quia
scripturae sacrae no-
bis parabola aperien-
do praeparavit. Ancellas
etiam suas misit quae
ad arcem nos atque
ad civitatis moenia vo-
carent. Quia praedica-
tores infirmos abiec-
tosque habere studu-
it. Qui fideles popu-
lis ad spiritualis patri-
ae aedificia superna col-
ligerent. Unde in e-
vangelio dominus Na-
thanahel est laudat
... in operatorum (?)
praedicantium ...

merebantur. Quia ad praedi-
candum tales fieri
debuerant qui de lau-
de propria nihil ha-
bebant. Vocavit soli-
dus veritatis et cognos-
cere ... ...
quanto sapientiae cepe-
rant. Quia ad hoc a-
gendum per se idonei non
fuissent. Ut ergo om-
nipotentia praedica-
torum linguas clarior
cerneret ... mirabi-
lius actum est. Verbo
... praedicantium me-
ritum nullum est. Ancel-
las ergo dominus misit et
leviathan huius for-
titudine ligavit. Quia
infirmos praedicatores
mundo exhibuit et po-
tentes quosque qui ... ...
... fuerant subter pro-
prium vincula ...
... ... leviathan
... ancellis ...

Cum his igitur praedicantibus
ueritatis lumine cla-
rescentibus contra elec-
torum mentes antiquus
hostis non quantum uult,
sed ut uires permittitur.
Sed ne publice delectatus
captiuitate cunctos quos
appetit teneat, frangitur
et uirtutibus coartatur.
Ipse ergo sibi hoc forti-
ter facit, qui contra il-
lum uires non fortibus
tribuit. Sed quia quos
contra eum dominus mittat
insinuat, protinus etiam quid
ipsi agant qui mittuntur
adiungit dicens. R̄P. XCIII.
CONCIDENT eum a-
mici, diuident illum
negotiatores. Leuiathan
iste totiens conciditur
quotiens diuini uerbi gla-
dio sua ab illo membra
separantur. Tunc quidem
cum uerbi ueritatis au-
diunt, et suo timore se

culpis ab antiqui hostis se-
minatione suspendunt.
Ipse hic corpore suo diui-
ditur. Cum hi quippe a-
ut inhaerebant subtra-
huntur. Ipsos hic ami-
cos nominat quos supe-
rius ancillas uocat. Ip-
sos etiam negotiatores
per actionem.
Ipsis quippe infirman-
tibus dicitur: Nolite timere
pusilla grex quia con-
placuit patri uestro da-
re uobis regnum. Ipsis ius-
iam conualescentibus
dicitur: Vos autem dixi a-
micos quia omnia quae
audiui a patre meo no-
ta uobis feci. Ipsis ad
extremum in negotii o-
peratione urgentibus
iubet: Euntes in mundum
uniuersum praedicate euan-
gelium omni creaturae.
In praedicatione quippe fi-
dei quasi in negotium

seminatur · dum uerbum di
citur · et fides ab auditori
bus sumitur. Uiri quo
dam negotium faciunt
qui praedicationem prorogant
Et ad populis fidem re
portant. fidem inpen
dunt. et operum pretium pa
nis uitam sumunt. Si
enim iusto
rum praedicatione negotium
non fuisset profecto
psalmista non diceret
Sumite psalmum et date
tympanum in tympano
et enim corium siccatur
uiuorum. Quid est ergo
dicere sumite psalmum
et date tympanum nisi
accipite spiritalem can
ticum cordis et reddite
temporalem maceratio
nem corporis. Si ipsa
praedicatio negotium non fu
isset nequaquam sub
tipo fortis mulieris
salamon de sancta aecle
sia · dixisset · Sindonem
fecit et uendidit et cin
gulum tradidit cananeo
Quid enim signatur · in
theo sindonis nisi subti
lis in textio praedica
tionis in qua · mollius
quiescit. Quia · mens fi
delium spe superna · refo
uetur · Unde et petro
animalia · in linctheo de
monstrantur · Quia pec
catorum animas mise
ricorditer · adgregauit
in blanda fidei quae te
continentur · Hanc er
go sindonem aecclesiam
fecit et uendidit. Quia
fidem quia credendo tex
uerat. loquendo dedit.
Et ab infidelibus uitam per
te conuersationis ac
cipit, quae et cananeo
cingulum tradidit. Quia
grauiorem demonstra
te iustitiae fluxa o
pera gentilitatis ad

serviunt. Ut hoc quod praecipi
tur in mundo teneatur.
Sint lumbi vestri praecincti.
Ditatores praedicatores
ergo servos dominus quos prius
do ancillas invenit, per
mutando amicos facit;
ditando negotiatores
exhibet. Qui enim pri
us mundi minas infir
mae timuerunt, post
ad cognoscenda divi
na consilia ascendunt.
Ditati autem virtutibus us
que ad exercendum fidei
negotium perducuntur. Le
viathan istius mem
bra increpando atque
persuadendo tanto severi
us incidunt, quan
do et amici facti amori
veritas remedio sponsor
verius copulant. Atque
ab eo peccantium animas
tanto celerius subtra
hant, quanto negotia
tores idonei effecti

Pretiosum quippe a vili separat.
hi se remedii sui amplis
simas apothecas vir
tutum monstrant. Quia
enim praedicatores divinal
de laudabiliter a Le
viathan isto per porres
ra dividunt. Veritatis
vox per prophetam pol
licetur dicens: Et si
separaveris pretiosum a vi
li, quasi os meum eris. Quia hu
manas mentes a re
proba antiqui hostis
imitatione disiungit.
Recte ergo ei dicitur: quas
eum proculdubio eloquia
divina formantia se
rviunt. XXIIII.
Numquid implebis
sagenas pelle ei
us aut gurgustium
piscium capite illius?
Quid sagenas vel gur
gustium piscium nisi
ecclesiae fidelium
quae unam catholicam
faciunt designant.

Unde in euangelio scrip
tum est. Simile est regnum
caelorum sagenae missae
in mari ex omni gene
re piscium congreganti.
Regnum caelorum sci
licet uocatur aeclesia.
Cuius dum mores dominus ad
superna subleuat. iam
hic ipsa in domino per cae
lestem conuersatione
regnat. Quae recte eti
am sagenae missae in ma
re comparatur. Ex
omni genere piscium
congreganti. quia nimi
ra. in hoc gentilitatis
sexum nullum respuit.
Sed malos cum bonis su
perbos cum humilibus.
Iracundos cum mitibus
ac fatuos cum sapienti
bus. caepit. In pelle ue
ro leuiathan. isti sunt stul
ti eius corporis. In ca
pite autem prudentes ac
cipimus. uel certe pel
le quod est extremus subdi
ti. Ad haec extrema per
ueniunt. capite autem prae
positi designantur. Et
bene dominus seruato ordi
ne has sagenas et gurgus
tum piscium id est aecle
siam suam. [illegible]. fide
lium primis repelletur.
Et post modum capite ar
reperit. impletum quia
sicut superius diximus
prius electi infirma
ut post confunderet
fortia. elegit quippe
stulta mundi ut confun
deret sapientes. Pri
us namque collegit in
doctos et postmodum phi
losophos et non per ora
tores docuit piscato
res. Sed mira poten
tia. per piscatores sub
egit oratores. Dicat
ergo. Numquid implebis
sagenas pelle eius et gur
gustium piscium capite

illius subaudis ut ego
qui in tanta ecclesia fide-
lium prius quam repelle dia-
buli extremos atque
infirmos colligo et post-
modum caput illius id est
prudentes mihi aduer-
santes subdo. Sequitur.

PONES SUPER EUM
MANUM TUAM. potest
ut ego qui fortitudine illum
potentia premens
non plus quam expe-
diat saeuire permitto
eius quatere uitam quan-
tum pro merito electorum
meorum utilitate prae-
torqueo uel certe tu ma-
num super eum ponere es
Uinctus potestate su-
perans beato ergo
Iob per interrogationem
dicitur. Pones super
eum manum tuam de
quo apte dicere etiam
Numquid uinctus illum
propria perimis.

Unde et apte mox subditur

CAP. XXI

MEMENTO BELLI NEC
ULTRA ADDAS LO-
QUI. Alta dispensatione iu-
dicio sui omnipotens deus saepe
bene merentes famu-
los uel minus inpetit
uel flagellis premit uel
quibusdam superposi-
tis oneribus grauat
Uel laboriosis occupati-
onibus implicat quia
sua potentia praeuidet
quos si quieti ea ad libera in
tranquillitate sus-
tinerent temptationis
ferre aduersarii
nequaquam ualentes frementes
prostrati uulneribus
lacerentur. Dum ergo cor-
pora tolerandis
flagellis uel oneri-
bus occupata suscipi-
endis insidias temptatio-
num laculis occultat. Mo-
ris quippe medicinalis ÷

Ut sepe serpiore intes
pus in prurigine cutis
trahat. Et plerumque
inde interius curat
unde exterius sauciat.
Ita nonnumquam diui
ne dispensationis me
dicina agitur. Ut exte
rioribus doloribus hae
ternum uulnus adime
tur. Et flagellorum
sectionibus repellatur
Ea quae occupare men
tem poterat. Interi
or putredo uitiorum
Et tamen sepe dum patienter
culpae sibi conscii ho
mines non sunt. Et aut
doloribus cruciantur
aut doloribus deprimun
tur. Contra alus tum
atque omnipotentem
iudicem in querella pri
liunt. Scilicet minus
intuentes contra quam
fortem aduersarium
bellum gerunt. Cu

lus sibi intollerabilius in
fer polliceat adtende
rint. Sed quamquam de his
quae exterius tolleramus
mur murarent. Sed si
deo uidentur. nobis haec
grauiora. Quia bene
bella occulti aduersa
rii nolumus pensare
grauiora. A quibus
plerumque bellis in
diximus dum flagella
rum deffendimus. dum
adfligimur occultamur.
Caro enim nostra prius
quam per resurrectionis
incorruptione solide
tur. Si nullo merore
afficitur. In temptatio
nibus efferenatur. Quis
autem nesciat quod multo
sit melius ardere flam
ma febrium quam igne
uitiorum et tamen cum fe
bre corripimur. Quia
uitiorum errata quibus occu
pare non poterat.

considerare neglegimus
deprecationis muris munira-
mus. Quis nesciat quod mul
to sit melius durius in
persecutione hominibus subi
ci quam blandientibus dae
monis prosperitatibus sub
di. Et tamen cum de alto
iudicio lege humanae con
dicionis atterimur.
utraque bella perpetimur.
plerumque quamvis adten
dimus. Quod securior nul
la condicio persequitur
opprimere potest. Portas
sed mens ira multis
iniquitatibus pellis libera
deserit. ideo ergo
hinc quam tolleramus
gratia credimus. quia
bella hostis callidi quae
sunt contra nos dura
atque intollerabilia
non videmus. Mentientium
namque omne pondus in
tercepit. Sic quae nos
opprimere poterant

occulti adversarii
bella per superventum quod
enim si omnipotens deus non
ra quam patimur. sub le
uet. Sed tamen sua nobis
adiutoria subtrahat.
Et hinc plenius cum istis
us nos temptamenta.
de proelio pariter et cum
et tanto hoste quo ibi
mus. et nullis aucto
ris nostri protectionibus
defendamur. Quia er
go beatus Iob culpae
sibi conscius non erat.
et ut illa tam flagella
tollerabat. Reportas
se intimo munimina
tionis excedat. Memo
ratus quod timeret edi
catur. Memento bel
li nec ultra addas lo
qui. Id est quod aperte dicere
ait. Et occulta hostis
contra te bellum con
sidera. quidquid autem
pateris non accusas

Sibi petentem te aduer
sarii gladium pro propri
cis flagellum patris
nullatenus prohibes
cis. Videt enim qua
li flagello te superno
pro bitatem ni neglegis
a quanto te hoste fla
gellando liberum ser
uo. Memento ergo bel
li ne ultra addas lo
qui. Post tantam adis
plinam patris exhibe
tacitum quanto te pro
spicis ad bella hostis
infirmum dum ergo me
corripiente percutis
ut aequanimiter fe
ras hostem tuum admone
mea reuocat. Et dum
non estimas omne quod
pateris dum temporis
ne cruciatibus ab in
terna passione libe
raris. Quia autem leuia
than ista de diuina mi
sericordia falsa sibi

promissione blanditur.
Post quam temporis for
titudinis eius intulit.
Et beati iob animum in eius con
cum perfectione commonuit
dicens Memento belli nec
ultra addas loqui. Inuin
insuperabilem fortitudinem ei
ostenderat illico adiunx
it. XXII.
Ecce spes eius frus
trabitur eum quod de
eo debet intellegi ut
saepe etiam ad corporis
illius sortit. Quia in
qui omnes quod districtione
tionem iustitiae diuinae
non metuunt breatum sibi
de misericordia blandiun
tur. Mox ad consolatio
nem ipsam pertinens extre
mi iudicii futurum eius in
teritum pronuntiat di
cens. XXIII.
Videntibus cunctis
praecipitabitur. Cunctis
enim uidentibus praecipi

tabit. Quia a aeterno.
tunc iudici terribiliter
apparente adstanti
bus legionibus angelorum
adsistente cuncto minis
terio caelestium potesta
tum. Atque electis omni
bus ad hoc spectaculum
deductis ista belua
crudelis et fortis dedu
citur et cum suo corpo
re id est cum reprobis om
nibus aeternis gehennae
incendiis mancipatur.
Cum dicitur discedite a me
maledicti in ignem aeternum
qui praeparatus est diabulo
et angelis eius. O quale
erit illud spectaculum
quando haec immanissima bes
tia electorum oculis osten
ditur. Quae hoc belli tem
pore nimis illos terre
re poterat. sunde
petur. Sed occulto ac
iusto dei iudicio consilio
agitur. Haec nunc per
gratiam. apugnantibus
nonnis auincatur. Et tunc
a laetis uictoribus iam
captiua. uideatur. Tunc
autem iusti diuino adiuto
rio quantum debitores
sint plenius recog
noscunt. Quando tam
fortem bestiam uiderint.
Quam nunc in se primi uice
runt. et in hostis sui in
manitate conspiciunt
Quantum debeant gratiae
defensoris sui. Reda
unt enim de hoc proelio
tunc milites xpi ipsa
tum tropea. referentes
et receptis corporibus
Cum iam in illo iudicio cae
lestis regni inpositum
sortiuntur. prius in
manissimas superbi
lis antiqui serpentis
aspiciunt. ne uile esti
ment quod deuicerint.
bene ergo dicit. et uidenti
bus cunctis praecipitabitur.

quia uis amoris eius
tanto gaudium exhibetur cu
lis tolerata uita. nunc
listis cotidianas in pru
ciatibus bella mouet.
Sed audientes ista ac
prosternimus quae pere
mus domino dicentes domine
qui leuiathan istum tan
tae esse fortitudinis non
ignoras eum in certa
mine infirmitatis
nostrae suscitabis illi
co adiunxit. Rsp. XXIIII.
Non quasi crudelis
suscitabo eum. Et ue
lud si mox a nobis ra
tionis causa quaere
retur. Quomodo eum
non quasi crudelis sus
citas quem premimus quia
in tanto inuadere et de
uorare permittatur.
Statim subdidit dicens.
Rsp. XXV.
Quis enim resistere
potest uultui meo.

Et quis ante dedit mi
hi ut reddam ei. Quibus duo
bus uersibus et uirtu
tem suae potentiae et
omne pondus rationis
expleuit. Nam prop
ter potentiam dicit. Quis
enim resistere potest
uultui meo. Et propter
rationem subdidit. Quis
ante dedit mihi ut red
dam ei. Ac si dicere(t) tu
eum quasi crudeliter sus
cito ut inuade eius
fortitudine et electos
meos potenter eripio
Et suis uitiis reprobos sibi
lictos rationabili
ter damno. pest. Et eos
quos benigne eligo e
ripere mirabiliter
possum. Et eos quos
per suo in iustitia de
relinquo. Nemo quip
pe ut diuina illum gra
tia praeueniret aliquid con
tulit deo. Nam si nos

dm bene operando preue
nimus . Ubi est quod prophe
ta ait Misericordia eius
preueniet me . Sed quia nos
bonae operationis dedi
mus ut eius gratiam me
reremur . Ubi est quod
paulus apostolus dicit Gra
tia salvati estis per
fidem et hoc non ex uo
bis dei donum est non ex ope
ribus . Si in ipsa dilectio
preuenit . Ubi est quod iohan
nis apostolus dicit
Non quia nos dilexerimus
dm sed quia ipse pri
or dilexit nos . Ubi est
quod per se ipse dns dixit Dili
gam eos spontaneae
Sine enim munere ipsa
uirtute dm sequimur
Ubi est quod per euangelium ue
ritas per se testatur dicens
Sine me nihil potestis
facere . Ubi quod ait . Ne
mo potest uenire ad
me nisi pater qui mi
serit me traxerit
eum . Ubi quod iterum dixit
Non uos me elegistis sed
ego elegi uos . Sed saltim
dona bonorum operum
uirtute nostra bene co
gitando peruenimus
Ubi quod rursum per paulum
tam subtiliter dicitur
Ut omnis de se humanae
mentis fiducia ab ipsa
cordis radice suscita
tur cum ait Non quia
sufficientes sumus
cogitare aliquid a nobis
quasi ex nobis sed suffi
cientia nostra ex deo est
Nemo ergo dm meritis
preuenit ut tenere eum
quasi debitorem possit
Sed miro modo omnibus
aequus conditor et quos
dam praeelegit et quos
dam iustis reprobis
moribus iuste dere
linquit Nec tamen elec
tis suis pietatem sine

iustitia. exhibet. Quia
hic eos durius adflictio
nibus premit. Nec rur
sum reprobis iustiti
am sine misericordia.
exercet. Quia hic ae
quanimiter tollerat.
Quos quando que in per
petuum damnat. Sic er
go et electi praevenien
te gratia. requiuntur.
Et reprobi iuxta quod me
rentur accipiunt.
Et de misericordia in
veniunt electi quod
laudent. Et de iustitia
non habent reprobi quod
accusent. Bene la
que dicitur. Quis ante
dedit mihi ut reddam.
ei. Ac si aperte diceret.
ad parcendum reprobis
nulla ratione compel
lar. quia eis debitor
ex ulla actione non te
neor. Perverso enim ne
quaquam caelestis

patriae praemia. aeterna
perciperent. Quia numquam deum
promereri potuerant.
Ex libero arbitrio contemp
serunt. Quia videlicet
liberum arbitrium in bo
no formatur electis
cum eorum mentem terre
nis desideriis gratia.
adspirante suspendit.
Bonum quippe quod agimus
et dei est et nostrum. Dei per
praevenientem gratiam nostrum
per obsequentem libera
voluntate. Si enim dei
non est. Unde ei in aeter
num gratias agimus.
Rursum si nostrum non est. un
de nobis retribui praemia
speramus. Quia er
go non inmerito retri
butionem quaerimus.
Scimus quod subsequen
te libero arbitrio bona
eligimus quae gerimus.
sequitur. rp. XXVIII.
Omnia quae sub

caelo sunt. Omnibus li
quet quia non solum ea
quae sub caelo sunt.
Sed ipsa quoque super
caelos condita. caeles
tia. uocantur. Cuius uo
luntati resistunt. a quo
se esse condita meminerint. Cur
ergo tamen modo de his
superioribus loquens sit.
Omnia. quae sub caelo sunt.
mea sunt. Sed quia de
leuiathan loquitur qui
iam non habet sedem cae
li sed continenter. Cunc
ta quae sub caelo sunt.
asserit sua esse. Ille
quoque qui de caelo cecidit
edoceat potestati se sub
esse. Ac si dicere est le
uiathan iste beatitudi
nem quidem meam perdidit.
sed dominium non euasit.
Quia et ipsae mihi potes
tates inseruiunt. quae
in prauis actionibus aduer
sunt. resp. kp. XXXIIII

Non parcam
ei et uerbis po
tentibus ad deprecan
dum conpositis. Quis hoc
quod legis reserere nequa
quam nouit. Existimat
quia culpam suam
diabolus sit. ueniam
petiturus. Sed ille for
tasse homo quem leuia
than iste in mundi ter
mino uas sibi propri
um facit. Quem attestan
te paulo dominus Iesus inter
ficiet spiritu oris sui et
destruet inlustrati
one aduentus sui. ter
roris tantae maiesta
tis praesentia. quia ex
ercere uires suorum
nomina lesi inclinat
ad preces quidem eius
corpore idest iniquis
omnibus intellegi ap
tius potest. Qui uero
ad petitionum uerba
ueniunt. Quia nunc

extremi facta con
temnunt. Unde et euan
gelium veritas dicit.
Novissime veniunt et re
liquae virgines dicentes
Dne dne aperi nobis
Quibus ilico respondet.
Amen dico vobis nescio
vos. Sed cum verba po
tentia ad deprecandum
componere dicitur
urgeat magis. Ut quod
desius corpore insi
nuato diximus in hoc
tempore sentiamus
Sunt namque nonnul
li intra sanctam aeccles
iam qui prolixas ad
dominum preces habent sed
vitam deprecantium non
habent. Praemia promi
sa caelestia. peti
tionibus requiruntur.
operibus fugiunt.
Hii nonnumquam etiam
lacrimas in oratio
ne fundunt. Sed cum

post orationis tempo
ra eorum mentem super
bia. pulsaverit. ilico
in fastu elationis intu
mescunt. Cum avaritia
instigat. Mox per incendia
avidae cogitationis ex
aestuant. Cum luxoria
temptaverit. In il
licitis protinus desi
deriis anhelant. Cum i
ra suaserit. mox man
suetudinem mentis in
flamma insaniae con
cremat. Ut ergo diximus
et fletus in prece percipiunt
Et cum expletis precibus
cum vitiorum suggestio
ne pulsantur. nequa
quam pro aeterni re
gni desiderio se fleuis
se meminerunt.
Quod aperte de balaam
innotuit. qui iustorum
tabernacula conspi
ciens ait. Moriatur a
nima mea morte iusto

rum et fiunt. novissima
mea. horum similia. Sed
conpunctionis tempus ab
ierit. contra eorum vitam
quibus sese similem fieri
etiam moriendo popos
cerat. consilium praebu
it et cum occasionem de
avaritia. repperit. il
lico oblitus est. quidquid
sibi de innocentia. opta
vit. Iniquitatis igitur pon
dus oratio non habet quam
nequaquam. perseveran
tia. continui amoris te
net. quo contra. bene an
na. plenae perhibetur.
Vultusque illius non sunt
amplius in diversa mu
tati. Quia. videlicet. mens
eius nequaquam. post pre
ces inepta laetitia. las
civiendo perdidit ipso
orationis suae tempore
gemitum rigorem. exquisivit
Nullus huius negotiatio
nis vertitur. labor. opera

tionis. De quibus in evan
gelio veritas dicit. De
vorant. domus viduarum
sub obtentu prolixae o
rationis hi accipient
prolixius iudicium. Quia
ergo iniquorum petitioni
bus qui leviathan isti
us corpus sunt. nullo
modo parcitur. Cum eo
rum preces opere destru
unt. recte nunc dicitur.
non parcam ei et verbis
potentibus ad deprecandum
compositis. Quamvis et
per hoc quod verba po
tentia. ad deprecandum
composita. repperiunt.
Aperte inanitas oratio
nis ostenditur. Vera
citer namque orare
est amaros in conpuncti
one gemitus et non con
posita. verba. resona
re. Sed quia. antiquus hos
tis quod is reicitur fran
gatur eo nequius per-

multiplicia argumen
ta dilatantur. Cuius tamen
insidias dum quanto sub
tilius occultari consi
deratis, tanto mirabi
cordius manifestat,
recte subiungit. CAP. XXVIII
Quis revelabit faci
em indumenti eius? Levi
athan iste aliter perver
sis, aliter hominum men
tes aliter vero hu
ic mundo deditas temp
tat. Plerumque pravis ma
la quae desiderant a
perte obicit, bonis autem
latenter insidians
sub specie sanctitatis in
ludit. Illis velud fami
liaribus suis iniquum
se manifestat, his innu
at. Istis vero velud ex
traneis culpam quasi
honestatis praetextu ob
nubilat. Nam mala quae
eis sub specie nominale
tecta bonae actionis
velamine subire permit
tat. Unde et membra eius
saepe cum aperta nequi
tia nocere non possunt,
bonae actionis habitum su
munt, et prava quidem
se opere exhibent, sed ver
ba sanctitatis mentiuntur. Si
qui enim sua aperte mali
essent, a bonis suscipi om
nino non possent. Sed
sumunt aliquid de speci
e bonorum, ut dum boni
in illis habitus suscipiunt spe
ciem quam amant, permix
tum sumant etiam virus
quod vitant. Unde quosdam
Paulus apostolus intuens
sub praedicationis velamine
venientes studio se persequi
testatur. Ipse enim sata
nas transfigurat se
in angelum lucis. Quid
ergo mirum si ministri
eius transfigurentur
velut ministri iustitiae.
Hanc transfigurationem

loquitur timuit. quando
uidit angelum cuius tem-
paptis inquisiuit dicens
Moyses res an aduersa-
riorum uidelicet sed ad
uersae uirtutis est. Eo
ipso quo res suspectum
cognoscere in illusione
resilierit. Quia ergo
leuiathan iste in eo quod
iniquitatis opus molitur
saepe speciem sanctitatis
induitur. Et quia nisi
per diuinam gratiam simu
lationis eius detecta in
dumenta non possunt
benedicere quis reue
labit faciem indumen
ti eius subaudis nisi ego
qui seruorum meorum men
tibus gratiam subtilis
sime discretionis inspi
ro ut reuelata maliti
a faciem eius nudam ui
deant quam cooper
tam ille sub habitu sanc
titatis occultat. Et quia

fidelium mentes corrum
pere aliquando operati
one sua. Aliquando
suggestione conatur.
Agit enim modo opere
modo persuasione recte
sublinguitur. R̄P. xxviii.
Et in medium oris ei
eius quis intrabit. Subau
dis nisi ego qui per dis
cretas electorum men
tes suggestionum eius
uerba discutio. Et non
ita haec ut consueuerint
manifesto bonum nam
que uidentes promit
tere sed ad perditi
finem trahunt. In me
dium ergo oris eius
intrare est callidi
tatis eius uerba pe
netrare. Ut nequa
quam pensetur quid
resonant sed quo in
tendunt. Intrare a
dam in medium oris ei
noluit quando in ten

tionem persuasionis il
lius callide persuadens
elexit. divinitatem quip
pe rem se illum accipere
credidit et immorta
litatis gratiam amisit.
Unde ergo ab intellec
tu verborum eius incau
te exterius prodit in
de rem ordo illius devo
ratum funditus absorbetur.
sequitur. Cap. XXX.
Portas vultus eius
quis aperiet. Portę
vultus eius vocati
sunt. Iniqui doctores
istina. id circo portę
vultus eius vocati sunt
quia per ipsos quisque
ingreditur. Ut levi
athan iste qui in potes
tatis suę principa
tu videatur. Sicut enim
scriptura sacra predicatores
suos portas sion vo
care consuevit. Sion
quippe speculatio in

terpretatur. Et non im
merito predicatores por
tas sion dicimus quia
per eorum vitam atque
doctrinam absconditam su
pernę contemplationis in
tramus lętitiam. por
tis leviathan iste per
versorum magistri sig
nantur. Quorum dum pre
dicatio perversa perci
pitur in perversis audito
ribus in aperditionis
aperitur. Sed portę
istę ante oculos homi
num plerumque ad in
troducendum quidem ap
tę sunt. Sed tamen ad de
prehendendum clausę
quia recta in specie ex
hibent sed opera pra
va persuadent. Ad de
prehendendum ergo
clausę sunt quia ne
quaquam intrinsecus cognosci
videant exteriore
simulatione muniunt.

Quas tamen ianuas potesta
ti domini aperit quia e
lectis suis hypocritarum
mentes comprehensibiles
facit. Portas ergo uul
tus eius quis aperiet
subaudis nisi ego qui e
lectis meis magistros
erroris sub specie
pietatis absconditos per
spiritali cognitione ma
nifesto et quia anti
christus ueniens ipsas
etiam summas huius
saeculi potestates obtine
bit quia duplici eos prope
seuiens conatu ad se
corda hominum et in suis
praedicatoribus trahere
et commotis potesta
tibus inclinare bene
de leuiathan isto dominus
subdidit dicens IOB. XLI
Per gyrum dentium
eius formido Mu
tato namque nomi
ne ostendit dentes hi

simulare. aliter uolunt
quos superius portas
uocauit per hoc et dentes
praedicatores eius portae et
sunt. Quia ingressum
perditionis aperiunt.
dentes eius sunt quia
eos quos in errore ca
piunt a ueritatis soli
ditate confringunt.
Sicut enim sanctae eccle
siae dentes accipimus
eos qui praedicationibus
suis peccatores ab ipsa duri
tia confringunt. Unde
et per salamonem dicitur
Dentes tui sicut grex
detonsarum quae ascen
derunt de lauacro
Quia non immerito. de
tonsis ac lotis ouibus
comparantur. Quia hi
nouam uitam sumen
tes in lauacro baptis
matis conuersationis
uellera uetusta po
suerunt. Sed etiam

dentibus leuiathan is
ti errorum magistri
figurantur quia pro
borũ uitam morden
do dilaniant. Et eorum
austeritatis integritate
subducta in sacrificio
falsitatis mactant. Quo
rum quidem praedicatio fa
cile dispici ab auditori
bus poterat. Sed hanc
ante humana iudicia
adiuncta potesta
tum saecula riũ ter
ror exaltat. Recte
ergo dicitur. Per gy
rum dentium eius for
mido id est iniquos prae
dicatores antichristi
per uirtutẽ huius sae
culi protegunt potes
tates nam quos illi ap
perant loquendo se
ducere multi poten
tium suadent persuaden
do terrere. Per gy
rum ergo dentium ei(us)

formido ē. Deri aper
te diceretur. id est co
ntra peruersi praedicato
res aliquos suadentes
contemnunt. Quia sunt
circa ipsos aliqui in
firmiorum mentes
terrentes ad se lgunt.
Quale tamque illud per
secutionis tempus
apparebit. Quando ad
peruertendam fide
lium pietatẽ aliuera
bus seuiunt. Aliud gladi
is. Quis enim etiã hic pri
mus leuiathan satus dẽ
ter non dispiceret. Si non
eos percutitur potes
tatum saecularium
terror muniret.
Sed duplici contra il
los calliditate agitur
quia quod eis ab aliis uer
bis blandimentibus di
citur, hoc ab aliis gla
diis tormentibus im
peratur quatenus pro

rum actio. id est. poten
tium atque loquacium
In iohannis apocalipsi
breui est sententia con
prehensa. qua dicitur.
potestas aequorum in ore
et in caudis eorum erat.
In ore namque doctorum
sapientia. in cauda. uero
saecularium potentia
figuratur. per caudam
quippe quae retro est
huius saeculi postponen
da. temporalitas desig
natur. De qua paulus
apostolus dicit. Unum autem
quae retro oblitus ad
ea quae ante sunt ex
tentus. retro est enim
omne quod transit. an
te uero est. omne quod ae
ternum permanet. Isti
ergo aequus id est. magnis
summis praedicatoribus ubi
que carnale inpulsu
currentibus in ore et
in cauda. potestas est.

Quia. ipsi quidem per uer
ba. suadendo praedicant.
Sed temporalibus potes
tatibus fulti per terra. sed
quae retro sunt ex
altant. Et quia. ipsis
apparere despicabi
les possunt. Ab his quis
auditoribus suis per
terrorem sibi reuerentia
exigunt. quorum patro
cinis fulciuntur. Unde
hic quoque non inme
rito per gressum dentium
eius formido inesse de
scribitur. Quia multis
terroribus agitur. ut
in peruersis eorum prae
dicationibus et sermon
ueritatis sententia.
certe temporalis po
tentia. timeatur. Un
de bene eundem anti
christum psalmista. de
scribit dicens. Sub lin
gua ei labor et dolor se
det in insidiis cum diuitibus in
occultis

Propterea enim diuer-
sa dogmata. sub lingua
eius labor et dolor.
propter miraculorum
uero professionem sedet
in insidiis. propter
saecularis autem
potestatis gloriam
cum diuitibus in occultis.
Quia enim simul et mi-
raculorum fraude et
terrena potestate
utitur et in occultis
et cum diuitibus sedere
perhibetur. reg. [illegible] XXXIII.
Cornua illius qui secu-
ta fuerint. Scrip-
tura sacra saepe cornu nom-
ine aliquando uti in par-
te prospera. aliquan-
do in aduersa consue-
uit. Nam saepe scutum de-
fensio pro diuina p-
rotectione ponit. [illegible]
uel pro humana repugnatione
memoratur. Pro diuina ut prote-
ctione psalmista dicit pro scuto
bonae uoluntatis tuae coronasti nos.
Scuto nos dominus coronare perhibe-
tur. quia quos protegens ad-
iuuat. per eminentiam co-
ronat. Rursum pro huma-
na repugnatione per
eundem prophetam scutum
ponitur. Sicut alibi ibi
confregit cornua ar-
cum scutum gladium et
bellum. In cornibus quippe
elatio superborum
in arco enim insidiae lon-
ge ferientium. In scu-
tis autem obstinata du-
ritia defensionum. In
gladio uicina percussio
In bello autem ipsa contra
dominum mentes motio desig-
natur. Quod nimirum to-
tum in sancta ecclesia con-
fringitur. Dum men-
tes deo resistentium su-
perbiae posita iugo humi-
litatis edomantur. Hinc
rursum per eundem
psalmistam dicitur. Arcum
conteret. et confringet

arma et scuta comburet.
Argumenta enim dominus con
tra eos cum occulta insi
diantium machinamenta
dissoluit. Arma confrin
git cum ea quae contra se
erecta fuerant pa
trocinia humana com
minuit. Scuta igne con
burit cum peccantium
mentes obstinata su
perbia defendentes
ad paenitentiae et con
fessionis ardorem spiritus
sancti calore succendit.
Quod uero hoc loco cor
pus leuiathan istius
scutis fusilibus compa
ratur perscrutandum
nobis innuitur quod supra
quidem sedet cum labitur
fragile solet esse uas
omne quod fusile est. Scu
ta ergo sunt fusili
a in usus recipienda fugi
tatiui fusione pro
bata sunt. Sed capi
fragilia. Ictu quidem
ferientium minime
penetrantur. Sed uo
se lapsu per se fragmen
ta dissoluunt. Corpus
ergo leuiathan istius
id est omnes iniqui qui suae
abstinationis duritiae
per prauitatem fragiles
scutis fusilibus con
parantur. Cum enim
uerba praedicationis au
diunt nulla correp
tionis iacula se peni
tus intra se penitrari
permittunt. Quia in
omni peccato quod faciunt
pertinaci superbiae defen
sionibus opponunt.
Nam cum quisque ta
lium de peccatu suae ini
quitatis arguitur. Non
mox cogitat quomodo
culpam corrigat. Sed
quid in adiutorium suae
defensionis opponat
Nulla igitur ueritatis

sagitta penetratur
Quia uerba recte correp
tionis in secutu excipit
superbe defensionis Un
de bene Iudeis contra
precepta dni superba se
defensione tuentibus
blasphemia dicitur Red
de eis uicem dni iuxta o
pera manuum suarum
Moxque eandem uicem ex
pressius subdidit dicens
Dabis eis scutum cordis la
borem tuum Labor quip
pe dni apparens inter
homines passibilis ei
humanitatis fuit Quam
Iudaei superbae sapi
entes dum cernerent
dispexerunt eum quae
inmortalem credere
dedignati sunt quem na
tura passibili morta
lem uiderunt Cumq;
eius humilitatem conspi
cerent superbiae fas
tibus obdurati summa
cura moliti sunt ne eo
rum mentes sua praedican
tium uerba penetra
rent Dum ergo eis dns
uicem malorum operum red
deret Dedit illis scutum
cordis laborem suum
Quia recto iudicio inde
illos contra se superbire
bat obstinatos exhibu
it Unde ipse pro nobis
infirmitate laborauit
Repulerunt quippe a
se praedicantium quia dedig
nati sunt in dno infirma
passionum laborem intuer
dni contra eum de dnm
scutum cordis laborauit
sunt Quia superbae
sapientib; eo dis pectus
apparuit quo propter
eos humilis fuit hoc
scutum sicut iam et supe
rius diximus prius ille
peccator tenuit quem
superaret dno cum ligni
uetitum contigisset

Non ad se culpam retulit.
Sed a muliere quam deus
dederat se accipisse res
pondit. Ut scilicet peccatum suum
oblique in auctorem elide
ret qui ei mulierem dede
rat qui talia persuaderet.
Hunc secuta etiam pecca
trix mulier tenuit. Quan
do neque ipsa ad se cul
pam retulit. Sed ser
pentis illud persuasioni
bus replicavit dicens.
Serpens decepit me et
comedi. Ut ipsa quoque
peccatum suum oblique
in creatorem duceret.
Qui illic intrare serpen
tem persuasurum
talia permiserat. Ser
pens vero iam non re
quiritur quia nec ei
paenitentia quaere
batur. In his autem quorum
paenitentia quaerenda
est peccati nequissime
defensionis contra

iustissime correptio
nis verba prorumpit.
Unde nunc usque humanum
peccantium trahitur
in culpa. cum arguitur
defendatur. Et unde
finiri peccatum debuit.
inde cumuletur. Bene
ergo dicitur. Corpus
illius quasi scuta fusilia.
Quia omnes iniqui ne ad
se corripientium verba
perveniant. ipsi con
tra adversantium
iacula. scuta defensi
onum parant. Quia
videlicet eius corpus
adhuc nobis expres
sius detegitur dum sub
iungitur. XXXIIII
Compactum squa
mis se prementi
bus. Sicut quia
draconis corpus
squamis tegitur ne ab
ictibus iaculationis pe
netretur. Ita corpus

omnis diaboli corporis multi
tudo per reprobos in eadem
iniquitate perversa conspiri
tur. quibus valent se
suis persuasionibus se ex
cusare conantur et
quasi quasdam de
fensionis squamas
obiciunt ne transfi
gi sagitta veritatis pos
sint. quisquis enim diu
corripitur peccatum
suum magis excusa
re appetit quam
deflere. quasi squamis
tegitur. dum a sanctis prae
dicatoribus gladio ver
bi iaculatur squamas
habet et idcirco ad eius
praecordia transeundi
viam verbi sagitta non
habet. duritia enim
carnali repellitur.
Nec spiritalis eius gladi
us ingreditur. Carna
lis sapientia con gra
dum paulus obdurave

rat quando contra eum nul
la praedicationis evangeli
cae sagitta penetrabat.
Sed postquam porta cae
lestis inspirationis ia
culatus et superno re
spectu caecatus est lumen
quippe vix acciperet ista
misterii Ananiae ve
nientis inluminatur. in
qua inluminatione quia
defensionum squamis
duritia caruit bene de
eo scriptum est. Cecide
runt quasi squamae ab
oculis eius. Carnalis
videlicet inimicitiu
tegumentum illum duritia
praeserverat et idcir
co radios verbi luminis
non videbat. Sed post
quam repugnationes
eius victae sunt defen
sionum squamae cecide
runt. quae quidem sub
annaniae manibus ab
oculis ceciderunt.

corporis. Sedante iam sub
dominica increpatione
ceciderunt ab oculis cor
dis. Cum enim alte inuecti
onis iaculo confusus ia
ceret humilis iam & pene
trato corde requirebat
dicens domine quid me uis
facere. Repulsis inde
licet squamis iam ad cor
dis uiscera ueritatis fu
lgora peruenerat. Quan
do deposuit elationem
superbiae quem pugna
uerat dominum confiten
ter & quid ageret nes
ciens requirebat. Intu
eri libet ubi est saeuus
ille persecutor. ubi lu
pus rapax. Ecce in no
uo iam uersus est qui
persecutatur pasto
ris seruitutem. quam sequa
tur. & notandum quod cum
diceret quis es domine non
ei a domino responderetur
Ego sum unigenitus patris

Ego principium Ego uer
bum ante secula. Quia enim
paulus incarnatum deum
credere contempne
bat. Genus humanitatis
eius in terra dispexe
rat. De caelo hoc quod
contempserat audi
uit. Ego sum ihesus naza
renus quem tu perse
queris. Ac si diceret
hoc a me audi de supe
rioribus quod in me de in
ferioribus dispicis.
caeli
auctorem uenisse
desperas in terra.
Ex terra. ergo homi
nem cognoscat de cae
lo. Uel hinc uito in meam
plus sacramenta.
infirmitatis metuas
quanto & haec producta
in caelestibus ad excel
lentiam potestatis pro
bas prosternens
Istam. tene quia quae
tibi hoc adstruo quod

ante psecula dierum
Sed illud autem audis quod de
me credere dedignaris
Pessariam enim dixi his
adhuc in expressione
terrenae inhabitatio
nis subdidit nazare
nus velut si aperta
ur diceretur humili
tatis meae infirma
suscipe et tuae su
perbiae squamas ra
mitte. Sciendum tamen
est quod istae defen
sionum squamae quam
vis pene omne huma
num genus contegunt
hypochritarum tamen
specialiter et calli
dorum hominum men
tes premunt. Isti enim
culpas suas vehemen
tius confitentes refu
giunt quanto et pul
tius videri ab homini
bus peccatores eru
berunt. Correpta

itaque veritatis simula
ti et malitia occulti de
prehensi fuerimus obiecti
veritatis gladium rep
pellit. Unde bene per
profetam contra Idu
meam dicitur: Ibi cubavit la
mia et invenit sibi re
quiem. Ibi habuit foveam
hericius. Per lamiam quip
pe hypochritae, per heri
cium vero malitiosi qui
que quia versus se de
fensionibus contegunt
designantur. Lamia et
enim humanam habet
faciem, sed corpus
bestiale. Sicut omnes
hypochritae in prima
facie quod ostendunt
veritatis est, sed bestiale
est corpus quod sequi
tur, quia valde iniqua
sunt quae sub boni spe
cie molliuntur. Ericii
autem nomine malitioso
rum mentium defensio

designatur. Quia uidelicet ericius cum adpraehenditur, eius et caput cernitur et pedes uidentur et corpus omne conspicitur. Sed mox ut adpraehensus fuerit sese in se ipsum in speram colligit. pedes intrinsecus trahit. caput abscondit. et intra tenentis manus totum simul amittitur quod totum simul ante uidebatur. Sic nimirum sic malitiosae mentes inuolutis excessibus conprehenduntur. Caput enim erici cernitur quia quo initio ad culpam peccator accesserit uidetur; pedes erici conspiciuntur. quia quibus uestigiis nequitia sit perpetrata cognoscitur. et tamen adductis repente excusationibus malitiosa mens introrsus pedes colligit. quia cuncta iniquitatis suae uestigia abscondit. caput subtrahit. quia miris defensionibus nec inchoasse se prauum aliquid ostendit, et quasi spera in manu tenentis remanet. quia his qui corripit cuncta quae iam cognouerat subito amittens inuolutum intra conscientiam peccatorem et qui totum iam deprehendo uiderat, tergi uersatione prauae defensionis illusus totum pariter ignorat.

Erucam ergo ericius in reprobis habuit. Quia malitiosa mens sese intra se colligens in tenebras defensionum abscondit. Sed in hoc quod se peccator excusat. in hoc quod callidis defensionibus

peccatum in spiraculum corripientis obnubilat. Divinum nobis sermo etiam quomodo a similibus fulciatur ostendat. Sequitur.

[Cap.] XXXIIII.

Una uni coniungitur et ne spiraculum quidem incedit per eas. Iniquitates quippe peccantium ne ab ore praedicantium aliquo vitae in spiraculo penetrentur et obduratae sunt coniunctae. Quos enim similis reatus sociat concordi pertinacia etiam defensio perversa constringit. Ut de facinoribus alterna se invicem defensione tueantur. Sibi enim quisque metuit dum admoneri corripi alterum cernit. Et idcirco contra corripientium verba unanimiter adstringit. Quia se in alterum protegit. Bene ergo dicitur: in unum coniunguntur et ne spiraculum quidem incedit per eas. Quia iniquitatibus suis dum invicem sui perversa defensione se protegunt. Sanctae exhortationis spiracula ad se nullatenus intrare permittunt. Quorum perversam concordiam adhuc aperte subdidit dicens: [cap.] XXXV.

Una alteri adherebunt et tenentes se nequaquam separabuntur. Qui enim diversi corrigi poterant in iniquitatum suarum pertinacia uniti perdurant. Et tanto magis cotidie a cognitione iustitiae separabiliores fiunt. Quanto a se invicem nulla in reparatione separantur. Quam sicut est noxium solet. Sum-

tas dei est. bonis ita per-
uersorum est. si non desit
malis peruersorsum
se unitas corroborat.
dum concordat. Et tan
to magis incorrigibiles
quanto unanimes fa
cit. De hac unitate re
proborum per salamonem
dicitur. Stupa collecta
sina. goga. peccantium
de hac naum propheta
ait. Sicut spine inuicem
se conplectiuntur. Sic
conuiuium eorum pariter
potantium. Conuiuium itaque
reproborum est dilec
tatio temporalium uo
luptatium in quo nimirum
conuiuio pariter potant
Quia dilectionis suae
inlecebris se concor
diter deaebriant. Isti
quia membra leuiathan
istius idest. in quorum om
nes quorundam sermo squa
morum compactionibus

comparat ad defensi
onem suam. pares culpa
concordat. benedicit.
Una alteri adherebunt.
Et tenentes se nequa
quam separabuntur.
Tenentes enim separa
ri nequeunt. Quia eo
ad defensionem suam
uicissim constricti sunt
quos sibi forma si
milis esse meminerunt
De scripto itaque eius
corpore ad caput
sermo reducitur. Et
quid per semetipsum
extremo per se cum
omni tempore antiquus
hostis exerceat nun
tiatur. Nam sequitur

CAP XXXVI.

Sternutatio eius
splendor ignis. quod
melius exponimus si
prius sternutatio
quomodo agitur inda
gamus. In sternutatio

ne quippe inflatio a
peccatore exsurgit
quae cum apertos ad
emanandum poros
non inuenerit cerebrum
tangit et congesta per
nares exiens totum
caput protinus con
cutit. Si in hoc itaque leui
athan corpore id est
sue in malignis spiriti
bus. Seu in reprobis ho
minibus qui illi per simi
litudinem iniquitatis
inhaeserunt quaerimus in
flatio surgit a peccato
tore dum elatio prae
rigit ex se gentis sibi
potestatis qm uelud
ad emanandum poros non
inuenerit una. In hoc qd
contra illos extollit
disponente deo quantum
appetit pual ere prohi
betur. Exsurgens autem
cerebrum tangit a con
cutit una collecta.

elatio satanae semper
in fine mundi antichristi
cutit et caput ambitus.
Dum spiritum auctorem ma
lignorum spirituum per
quem et caput eius dicitur
in persecutione fidelium
uehementius excitat.
Tunc congesta inflatio
per nares egreditur
quia [illegible] tota superbiae
iniquitas [illegible] eius aper
tis miraculis elationibus
demonstratur quia ergo
per sternutatio caput
maxime concutit leui
athan istius sternutatio
uocatur illa eius ex
trema commotio
quaedam natum homi
nem ingreditur et per
eum reprobis principa
tum iniquitatis tenuit
tunc per commouit ut
membra diaboli potest
fieri etiam electa per
turbet tantis signis

et prodigiis mittitur. Ut mi-
raculorum potentia
quasi quodam ignis lumine
resplendere uideatur.
Quia ergo commotum ca-
put illius miraculis
clarescere mittitur.
Recte eius sternutatio
splendor ignis uoca-
tur. In eo enim quod se
ad persequendos iustos
commouet, ante re-
proborum oculos sig-
norum uirtutibus lu-
cet. Et quia eius exa-
mini sapienter mundi ad-
herent, eorumque con-
siliis omne quod prauum
molitur exercet, recte
subiungitur. Kapitulum XXXIII.

Oculi eius ut
palpebrae dilu-
culi. Per oculos quippe
qui inherenter capiti
utilitati uisionis inser-
uiunt, non inmerito
eius consiliarii designantur.

h(oc) comparant(ur). Palpebre namque diluculi

nantur. Qui dum uersutis
machinationibus quae
qualiter agenda sint
prouident, malignis eius
operationibus quasi ostensum
pedibus iter praebent.
Recte palpebris di-
luculi. Extrema noctis
hora accipimus breui-
bus quasi nox oculorum a-
perit, dum uenienti-
re lucis lambitia os-
tendit. Prudentes igi-
tur perditi malitia anti-
christi peruersis con-
siliis inherentes quasi
palpebrae sunt dilu-
culi. Quia fidei quam in
Xpo inuenimus quasi ex-
tremam noctem aperiunt,
et uenerationem antichris-
ti uerum esse mane pol-
licentur. Spondent enim
se tenebras repelle-
re et ueritatis lucem sig-
nis clarescentibus nun-
tiare. Quia nec perru

adepte quo uolunt pos
sunt. nisi exhibere se
meliora fateantur.

Unde hic ipse coluber in
paradiso primis hom
inibus loquens. in eo quod
se melius aliquid pro
uidere simulauit. ipsi
diluculi palpebras
aperuit. Quando in in
nocentibus membris hu
manitatibus ignorantiā
reprehendit. et scientiā
cum diuinitatis se pro
misit. Ipsi ignorantiae
enim tenebras repel
lebat. et aeternae sci
entiae diuinum mane
nuntiabat. Aperien
tur oculi uestri et eritis
sicut dii scientes bo
num et malum. sed illo
tamen damnato homine
uenientis eius oculi pal
pebris diluculi con
parantur. Quia sapi
entes illius simplici

tatē ueri fidei quasi quon
dam actae noctis tenebras
perspiciunt. et eius signa
mendacia quasi exsur
gentes solis radios osten
dunt. Sed quia leuia
than iste non solum habet
oculos quibus ignis con
siliis fuerat splendescere.

Sectatores quoque eius peruersi ten
dere hominum mentes
ceperint quos per praedicatio
nes prauos ad diligendā
erroris fallaciā. audi
torum corda. succendunt
aperte sublimatur.

KP. XXX. VIII.

De ore eius lam
pades procedunt.
Quoniam profundi ocu
li quamuis praedicant. omnes uo
cantur. Sed de hac ore
lampades exeunt. quia
mentes audientium ad
morem perfidiae accen
dunt. et inde quasi sapi
entia lucent. unde

procul dubio per ne
quitiam concremant.
Sed qualis ipsa sapienti
ae eorum lux sit ostendi
tur cum protinus subin
fertur. XXVIIII.
Sicut tede ignis ac
censi. Ecce iam hy
pochrysis eorum
aperte describitur.
Quorum predicatio teda
rum lampadibus con
paratur. Tede enim
cum accenditur odorem
suavem habetur. sed lu
men obscurum. Tales
predicatores antichristi
quia sanctitatis speciem
sibi arrogant. Sed tamen
opera iniquitatis exer
cent. quasi blandum qui
dem est quod redolent. sed ni
grum quod lucent. Olent
enim per similitudinem
sanctitatis sed obscurum
ardent per nequitiae
perpetrationem. Quorum

simulationis malitiam
Iohannis in apocalipsi
brevi descriptione con
prehendit dicens. Vidi ali
am bestiam ascendentem
de terra habentem cor
nua duo similia agni
et loquebatur ut draco.
Priore quippe bestia
descripsit antichristum super
priori iam descriptione
narraverat. Postquam
etiam haec alia bestia
ascendisse dicitur. Quia
postremum multitudo predica
torum illius ex terrena
potestate gloriatur.
De terra quippe ascen
dere est terrena glo
ria superbire. Quae ha
bet duo cornua agni
similia. Quia hypochry
sen sanctitatis eam quam
in se veraciter dominus
habuit singularem sibi
inesse et sapientiam men
titur et vitam. Sed quia

sub agni specie audito
ribus reprobis se simulan
tium ipsius hic fundatur
Recte illic subditur. Et
loquebatur ut draco
Ista ergo bestia. id est
praedicantium multitudo
sic aperte ut draco lo
queretur agni simi
lis non appareret. Sed
ad summam agni speciem
ut draconis exerceat
operationem per hoc u
trumque per taedarum
lampades exprimitur
Quia et ob scelerum ardent
per effectum malitiae
Et quasi sua vere dolent
per simulationem vitae
Sed nequaquam aestiman
dus est quod tunc solum
antichristi praedicatores
apparebunt. Et nunc
ab humanis deceptioni
bus desunt. Modo nam
que prius quam per se
medipsum appareat.

Nonnulli illum vocibus plo
rique autem moribus prae
dicant. Antichristi praedicatores si
mulationis illius non sunt
Qui in ecclesia sacri ordinis
optinent. fugientem autem
desideriis mundum tenent.
Qui iustitiae ostendunt et
quae faciunt. seductum
est omne quod agunt. Sed
electorum mens quanto
magis internis lucis inhae
rent. Tanto subtilius
quando iniustitiae autem
discernere debeat in
det. Quid autem mirum si hoc
nos spiritalium quotidie cor
poralium cernimus similari
opus implere et quod nonnumquam ma
cipiunt. Prius qualita
te illius post figuram
ad extremum uero pon
dus examinat. Plerumque
sub auris speciosa la
tet. Aurum hoc quod uera
citer aurum esse monetae
rebe figura de hones

ta. Aurum quod est aurum pec-
te figura. et hoc integrum
pondus tenuerit. Cum igi-
tur in imaginatorum ho-
minum facta conspici-
mus splendere ad men-
tis intus trutinam quasi
sollerter nummula-
rii debemus. Ut prius
discretio aurum exami-
net ne sub splendore uitium
occultet. Et quod praua
intentione agitur pie-
tatis ratione palliatur.
Cuius si intentionis qua-
litas approbatur. In
prospectu mox formu-
la figurae quaerenda
est. Si approbatur moni-
tus, id est ab antiquis
patribus ducitur et ab
eorum uitae simili-
tudine nullo errore de-
uiat. Cum uero et
intentionis qualitas spe-
cta. per exempla fi-
gura cognoscitur. Restat

ut integrum eius pondus
exquiratur. Bonum quip-
pe quod per signa et mi-
racula conspicitur si
perfectionis summam
non habet pensare sol-
licite per cautellam
circum perfectionis de-
bet. Modum inper perfecta
per quam pro perfecto accipi-
tur. In accipientis damna
uersatur. Praedicatores
itaque antichristi quo-
modo ueram nomisma-
tis qualitatem non tenent.
Qui his quia agunt in-
tentionis spectatae uim
nesciunt. Quia per haec
non caelestem patriam
sed culmen gloriae tem-
poralis exquirunt.
Quomodo admonentur figu-
ra non dispersa parit.
quia ab omni pietate
iustorum iustos per-
sequendo discordant.
Quomodo iuste integritatis

purius ostendunt.
Qui non solum humilita-
tis perfectionem nequa-
quam adsecuti sunt.
Sed neque ipsam primam
eius ianuam contigerunt.
Hinc ergo hinc electi cog-
noscant. Quomodo eo-
rum signa despiciunt.
Quorum perfecta actio
omne quodam prius pa-
tribus sanctorum memora-
tur impugnat. Sed ip-
si quoque electi dum
tot signa conspiciunt
dum condempnentur uitam
tanta. eius miracula.
perhorrescunt. Quo-
dam dubietatis nubilum
in corde patiuntur. Qui
dum se per prodigia il-
lius malitiae leuant.
Imitatur aliquatenus ui-
sus certior caligat.
Unde recte subiungitur.

CAP XXXX.

DE NARIB; EI PROCE-
dit fumus. Oculorum quip-
pe acies fumo sauciatur.
Fumus ergo eius de nari-
bus procedere dicitur.
quia de miraculorum ei-
us fidis admonimentum cali-
gora dubietas etiam in e-
lectorum corde generatur.
De leuiathan naribus fu-
mus exit. quia eius pro-
digiis mendacibus etiam bo-
norum mentium oculus tre-
pidationis caligo confun-
dit. Tunc namque in e-
lectorum cordibus con-
spectis terribilibus
signis obscura cogitatio
conglobatur. Unde hoc iam
supra praediximus ue-
ritatis ore per euange-
lium dicitur. Surgent
namque pseudo pro-
pheta et pseudo christi
dabunt signa magna
et prodigia. ita ut in er-
rorem inducantur si fi-
eri potest etiam electi

Qua in re valde quaeren-
dum est. Quomodo autem hi
qui electi sunt induci in errorem
possunt. Aut certe quia si fie-
ri potest. quod ex dubietate
te subditur. Cum quid sci-
endum praedixit omnia prae-
sciens praestolatur.
Sed quia electorum corda
trepida cogitatione con-
cutitur, et tamen eorum
constantia non movetur.
Una hac sententia dominus
utrumque complexus est
dicens. Ita ut in errorem
inducantur si fieri
potest etiam electi. Ipsi
enim iam errare est
bi cogitatione disturbare.
Sed protinus si fieri pot-
est subiungitur. Quia procul
dubio fieri non potest.
Ut in errorem plene e-
lecti capiantur. Bene autem
in hac eorum caligine
ipsa etiam animorum
fervor exprimitur.

cum protinus subinfertur.

Cap. XLI.

Sicut olla succensa
atque fervens. Il-
lud enim olla fervens
est, unaquaeque etiam ani-
ma cogitationum suarum
inpetu quasi quorundam
dapum ardentium fer-
vens quas et ignis za-
buli commovet. Et ipsum tem-
poralis oppressionis mo-
re ollae intrinsecus
clausas tenet. Unde Io-
hannis quoque cum hu-
ius bestiae signa nar-
raret adiunxit. Ita ut
ignem faciat de caelo des-
cendere. Ignis quippe
de caelo descendere est
de caelestibus electorum
animis per zeli flam-
mas emanare. Quia
vero leviathan iste
aliis non solum ser-
pens sed etiam regulus
dicitur. propono quod in unum

dis spiritib; uel prebis
hominibus principatur.
Sicut et esaias ait. De radi
ce colubri egredietur
regulus. Inspiciendum
nobis summopere est.
qualiter regulus per
imat. Ut ex operatione
reguli, huius nobis ma
litia aptius innotescat.
Regulus namque non mor
su perimit sed flatu con
sumit. Saepe etiam flatu
aera afficit et quid
quid uel positum longe
contigerit. solo narium
inspiratione tabe fa
cit. Hinc ergo hinc pen
sare compellimur.
Per hoc quod e naribus ei
fumus procedere dicitur.
Etiam prius aptius appa
reat. Qui cotidiae inhu
manis cordib; fumo
pestiferae exalationis
operetur. Quia enim
sicut et superius dix

imus fumo oculorum aci
es infirmatur. Non inmeri
to de eius naribus proce
dere fumus asseritur.
Cuius noxiis inspirationi
bus praua inhumanis
cordibus cogitatio nas
citur. Per quam acies
mentis obtunditur. Ne
lux interna uideatur.
Quasi enim flatu narium
caliginem emittit. Quia in
reproborum cordibus
insidiarum suarum aspi
rationibus ex amore
uitae temporalis aes
tum congerit. Mul
tiplicium cogitationum
uelud fumi globos multi
plicat. Quia, inanis primis
uitae praesentis curas in
terrenorum hominum
mente coacerbat. Quia et
fumus exiens naribus
prodiens aliquando
ad tempus etiam electorum
oculos tangit. Hinc namque

in se perferret fumum patie-
batur propheta cum diceret:
Turbatus est prae ira oculus me-
us. Huius inundationem pre-
mebatur dicens: Cor me-
um conturbatum est in me, et
lumen oculorum meorum non est
mecum. Fumus quippe is-
te obtundit aciem cordis, quia
caliginis suae nubilo sere-
nitatem luminis turbat qui-
etis. Cognosci ergo nisi
tranquillo corde non potest
deus. Unde per semetipsum rur-
sum propheta dicit: Vacate et
videte quia ego sum deus. Va-
care autem mens non potest
quae his fumi inundatio-
nibus premitur. Quia in eo
cogitationum terrena-
rum volumina ex terren-
tis vitae amore glome-
rantur. Lumen ergo qui-
etis ac serenitatis hoc fumo
amittitur. Quia corrupta-
rum perversitatis [illegible] ne cor-
dis oculus divinam confundit.

Sed fumus iste aliter e-
lectorum animos turbat,
aliter reproborum oculos
excaecat. A bonorum quip-
pe oculis spiritalium desi-
deriorum flatu respergi-
gitur. Ne praevalente in ipsa
cogitatione densetur.
In pravorum vero men-
tibus quo se licentius per
terras cogitationes col-
ligit ab eis veritatis fun-
ditus lumen tollit. Fu-
mus iste reproborum
cordibus quod libitum deside-
ria ingerit. Quippe
ante illos globos innumer-
cit, ex se per fumi globos
novimus. Quia cum alii
superius evanescunt,
alii inferius surgunt.
Sicut et in cogitatione car-
nali et specialia pravitatis
desideria transeunt,
alia succedunt. Saepe autem
mens in ipsa quidlam
transisse videt. Sed ubi

adhuc refrenatur. non uidet
Gaudet de quibusdam uitiis
quia ei se subiecta iam non
sunt et per incaute ac temere
neglegit. Quia eorum uice
successerunt alia. qui
bus fortasse nequius
succumbit. Sic quasi per
studium alia uitia tran
seunt et semper alia suc
cedunt. Ab hoc semper
te cor reproborum
ne intermissione tene
atur. Unde bene per Io
hel prophetam dicitur. Re
siduum erucae comedit
locusta. Et residuum lo
custae comedit bruchus
Et residuum bruchi come
dit rubigo. Expergiscimi
ni ebrii et flete. Quid enim
per erucam qui toto cor
pore in terram repit
nisi luxoria designa
natur. Quia cor quod conti
net ita polluit ut in su
periorus munditiae sur
gere amore non possit.
Quid per locustam quae saltibus euolat nisi inanis glo
riae exprimitur. Quae se ua
nis praesumptionibus exal
tat. Quid per bruchum cu
ius paene totum corpus in
uentrem colligitur nisi e
dendi ingluuies figuratur.
Quid per rubiginem quae
dum tangit incendit nisi
ira innuitur. Residuum
ergo erucae locusta
comedit. Quia saepe cum
luxoriae uitium amen
te recesserit inanis glo
ria succedit. Nam quia
iam per amorem carnis non
sternitur quasi sanctum se
ex castitate gloriatur.
Et residuum locustae
bruchus comedit. Quia
saepe cum inanis gloriae
quae quasi ex sanctitate ueni
ebat [illegible] repellitur
uel uen[illegible]tris uel quibus
libet ambitionis

desideriis inmoderatius
indulgatur. Mens enim
dñi nescia. tanto atrocius
ad quemlibet ambitum ducitur
quanto nullo tu. humanae lau
dis amore refrenatur.
Residuum bruchi rubigo con
sumit. Quia saepe dum uen
tris ingluuies abstinen
tiam restringitur. ira et
inpatientia. acrius domi
natur. Quae more rubi
ginis quasi exurendo men
te comedit. Quia impietatis
fructum inpatientiae
flammae tabe facit.
Dum ergo uitiis uitia suc
cedunt agrum mentis ali
a bestia deuorat. dum
alia relinquit. Bene
autem illic subditur. exper
giscimini ebrii et flete.
Ebrii quippe uocati sunt.
qui mundi [illegible] huius amo
re confu[illegible] ri [illegible] ma
la non sen[illegible] tiunt tamen quae
patiuntur semper. Quid est

ergo dicere est. expergis
cimini ebrii et flete nisi
si somnum insen
sibilitatis excutite et in
de uastatione cordis uestri
sibi succedentibus uiti
orum pestibus uigilanti
bus lamentis obuiante.
Post tot igitur globos
de leuiathan naribus
fumus surgit. Per
quos nimirum fortes
frigentes cordis reprobi
occulta. aspiratione
consumit. Cuius adhuc
fumi uim pollicetur dum
exprimit. Cum illico sub
iungit. Sicut ollae suc
censae atque feruen
tis. Olla enim succen
ditur cum mens huma
na maligni hostis su
asionibus instigatur.
Olla autem feruet cum
iam etiam per consensum
in desideriis peruersu
asionis accenditur.

Et toti(ens) inde ad q(uae) ferven-
do proicit. per quot p(er)
nequitias usque ad ex-
teriora. opera exten-
dit. hunc namque car-
nalis concupiscentiae
Pest(em). ollae fervore(m) ex
leviathan fumo venien-
tem p(ro)pheta conspex-
erat cu(m) dicebat.
Ollam succensa(m) ego vi-
deo et facie(m) ei(us) a facie
aquilonis. Aquilonis et-
enim a facie humani cor-
dis olla succenditur.
Cu(m) p(er) subgestione(m) ad-
versarii p(er)ver(sis) illicitis
desideriis inflamma-
tur. Ille namque qui
ait. Ponam sede(m) mea(m)
ad aquilone(m) et similis
ero altissimo mente(m)
quam semel ceperit
malignis persuasionis
flatib(us) q(ua)si suppositis
ignibus accendunt.
Quatenus non compre-

mentibus indesperment[illegible].
p(er) desideria aestuat. Ut
alia condemnenda ap-
petat. Alia adepta con-
demnat. Ut modo suis
compendiis inhiet modo
alienis commodis tact(am)
cum proprio detrimento
contra dicat. Modo car-
nis inlecebris satis fa-
ciat. Modo q(ua)si quodam
in culmine p(er) cogitationis
superbia(m) rapta car-
nali cura post posita
totam se in typo elati-
onis adtollat. Quia er-
go cor p(er) varia deside-
ria ducitur. q(uo)d instiga-
tione leviathan isti-
us inflammat(ur). Recte
eius fumus succensae
et ferventis ollae simi-
lis esse p(er)hibetur. Quia
p(er)moto [illegible] r(er)e fervo
per [illegible] a se elata
ei tot imp[illegible] tationib(us)
[illegible]

per quod inspirat perversae cogitati
ones intimis serit. Quod
uerbis aliis adhuc ueri
tas apertius exsequitur.
dum subiungit. Cap. XL. II.
Halitus eius prunas
ardere facit. Quid
enim prunas nisi
succensas in terrenis
concupiscentiis reproborum
hominum mentes ap
pellat. Ardent enim
cum quaelibet tempora
lia appetunt. Quia ni
mirum urunt. deside
ria. quae quietum uel in
tegrum esse animum non
permittunt. Totiens
ergo leuiathan halitus
prunas accendit. Quo
tiens eius occulta sug
gestio humanas mentes
ad dilectationes inlicitas
pertrahit. Alias nam
que superbiae. alias in
uidiae. alias luxoriae
alias auaritiae facibus

inflammat. Superbiae
quippe facibus euae mentem
supposuit. Cum hanc ad
contemnenda uerba
dominicae iussionis in
stigauit. Inuidiae quoque
flamma cain animum
succendit. Cum de accep
to fratris sacrificio
doluit. et per hoc usque ad
fratricidii facinus peruenit.
Luxoriae facibus cor sa
lamonis exussit. quem
tanto mulierum amo
re subdidit. Ut usque
ad idolorum uenerationem
diductus. dum carnis dilec
tationem sequitur. condito
ris reuerentiae obli
uisceretur. Auaritiae
quoque igne achab ani
mum concremauit. Cum
eum ad appetendam alie
nam uineam inpatientibus
desideriis inpulit. et per
hoc usque ad reatum ho
micidii pertraxit.

Tanto igitur leviathan
iste alium in pravis infla-
mat. quanto ad nequitias sug
gestionis occultae hu
manas mentes ad
inlicita inflam
mat. Unde et
bene mox subditur.

CAP XLIII

Et flamma
de ore eius egre
ditur. Flamma
quippe oris eius est ip
sa instigatio occultae
locutionis. Pravae enim
suasionis verba adu
nius cuiusque animum
facit. Sed flamma est
quod de ore ei egreditur quia
ardet inde sidentis an
imum. Cum eius suggestio
nibus instigatur. haec corde
suggerit. haec usque
ad praesentis vitae termi
num suggerere non desi
stit. Sed tunc se nequius
dilatat. Cum per illum
damnatum hominem veni
erit in huius mundi pro glo
ria. apertius ostendat.
Tunc ab eius naribus vas
tior fumus procedit quia
humana corda signorum
eius admirationibus tepida
amplior instigatio pertur[bat].
Tunc enim altius ardore
vehementius prunas
facit quia reproborum men
tes quas iam calentes a
more gloriae tempo
ralis invenerit sugges
tionis suae flatibus
quasi ad nequitiam ad exer
cendae crudelitatis incen
dit. Tunc de ore eius flam
ma egreditur quia quid
quid perversi quidquid prae
dicatores sui loqu
tur ignis est. Quo libentius suc
census ligna. conceptam
tur. Ignis autem tempore
concupiscentiae corpu
mentis tangitur. Quia nam qui
quam corpori pretiosa metal

la concupiscentie quippe
opitibus nonnulli flamma
afflici iuxta eius doctoris
sententiam. fenum lignum stip
ulam stipula. Sed aurum ar
gentum et pretiosus lapis reu
scit. Inuentus quia tanto
ignis suggestionis illius
amplius incendit, quan
to se ei ad consentiendum
molliorem quisque ex
hibuerit. Sed quia nulla
ratione conceditur. ut
mens in hac corruptibi
le carne posita. ne
quaquam suggestionis eius
ardore tangatur.
Restat ut maligni fla
tibus adusta ad orationis
opem sine cessa
tione conuertatur.
Flammam quippe sug
gestionum illius ex
tinguit. Cum ius unda
lacrimarum.

EXPLICIT LIBER MO
RALIUM BEATI GRE
GORII PAPAE ROMANAE
IN IOB LIBER
XXX. III.
INCIPIT LIBER
TRICESIMUS
QUARTUS
LEGE FELICI
TER

QUIA EX
hoc mundo
corpus ecclesiae
uniuersitatis
terminum ex ea
que nos sumus
parte perpendi-
mus. Igitur quip-
pe qualis sit
mundi finis ag-
noscimus si sol-
licite aspicimus
hoc quod de mun-
do gerimus. De-
tas enim ipsa
per iuuentutem an-
nos robustior
uiget. In senili
autem tempore cre-
brescentibus mor-
bis excoquitur. Et diu
diutius extenditur ut
subsistat moriendi in-
cessanter cotidiae deficit per
momenta uiuendi ista.

etiam mundi tempus
dum iuuenentibus annis
augetur. Crebrescenti-
bus malis afficitur.
Et unde aetatis augmen-
tum percipit. Inde salu-
tis dispendium sentit.
Tribulationes namque
illi cum temporibus cres-
cunt. Et eo detrimenta
uitae debilior tollerat
quo quasi adultam proctior
durat. Totus enim con-
tra illum antiquus
hostis uiribus soluitur.
Qui quamuis iam nunc
incipit pro eo quod sup-
ne conditionis beatitu-
dinem amisit. Tunc tam-
plenius excogitatur
quando et a temptandi
licentia abstractatur ad
tempus breuioris relega-
tur. Unde et extrema
mundi appetur tempo-
ra ipsus adgreditur quia
tanto erit feruentior

adpre uitiam Quanto per
uersiorem sentit adpae
nam Considerat quip
pe quod laxata sibi licenti li
centiam nequissime li
bertatis amittat Et quan
tum breuitate tempo
ris angustatur tantum
multiplicitate crudelita
tis expanditur Sicut
de illa uoce angelica
ad Iohannem dicitur Uae
terrae et mari quia des
cendit diabolus ad uos
habens iram magnam
sciens quia modicum tempus
habet Tunc ergo huma
ne ipse perversiorem se di
latat Qui que in beatitu
dine stare non potuit
in damnationis suae fo
uea cum pluribus ruat
Tunc quidquid nequiter
ualuerit callidus ex
quirit Tunc ceruicem su
perbiae altius erigit et
perdamnatum illum

quem gestat hominem om
nem qui temporaliter per
ualet nequiter ostendit
Unde diuina uoce peccator
nunc dicitur · Iob · II ·
In collo eius commora
bitur fortitudo Quid
enim collo leuiathan
nisi elationis ex
tensio designatur
quia contra deum se e
rigens cum simulati
one pietatis etiam tu
more potestatis extol
litur Qui his [illegible]
filias redarguit dicens
Ambulauerunt extento
collo In collo ergo leui
athan fortitudo
demorari dicitur quia
elatio illius etiam sub
lunata potentia suf
fragatur Nam quidquid
tunc superbiae extol
lit quidquid callide
machinatur etiam cum
uirtute potentiae

Quia enim per collum superbia exprimitur [illegible]
testatur

rasculapis exsequitur.
Quod daniel propheta
intuens ait: Dolus in
manu eius dirigitur.
Dolus quippe in manu
est prauis in operatione.
Quia omne quod inique
uoluerint hoc ad tempus
exsequi etiam fortiter
potest. Dolus uero ei
dirigi dicitur. Quia prau
is eius malitia nul
la difficultate prae
ditur. Hoc enim leui
athan istius uelut para
eius habere crebro
proprium solent.
Sed iniquitatis suae cumu
lum eaque nequiter ap
petunt explere nequi
uis possunt. Plerumque
fortasse infirmantur
electi atque in deside
riis inlicitis ruunt.
In hoc plerumque diui
ni muneris manu re
tinentur. Sed uolun

tatis miseri nullo se ef
fectu inueniunt. Cum
que opus uotis ualde contra
rietas nascitur plerum
que ex ipsa inpossibilita
te corrigunt. Et in ipso
internae dispositionis
ordine per conuersio
nem mutatio malae uolun
tatis sequitur. Dum per
infirmitatem perfectio
denegatur. Hinc est enim
quod sub specie uniuscu
iusque anima de in
firmante iudea atque
in prauis itineribus gra
diente per prophetam
dominus dicit: Ecce ego sepi
am uiam tuam spinis et se
piam eam maceria. Et se
mitas suas non inueniet
Et dicit: uadam et reuer
tar ad uirum meum pri
orem, quia mihi bene
E rat tunc magis quam
nunc. Spinis enim elec
torum iter sepiuntur

dum dolorum puncti
ones inveniunt. In hoc
quod temporalitatis con
cupiscunt. quasi inter-
posita maceria. viis eo
rum obviat. Quorum nimirum
sunt desideria. perfecti
onis difficultas impug
nat. Reproborum profecto ani
me amatores suos quae
runt et non inveniunt.
Dum sequuntur malig
nos spiritus nequaquam eos
quas appetunt. huius
seculi voluptates adpre
hendunt. Bene autem sub
ditur. quod ex ipsa diffi
cultate mox dicat. Va
dam et revertar ad vi
rum meum priorem. quia
melius erat mihi tunc
magis quam nunc. Prior
quippe vir noster. qui ca-
stam sibi animam nostram prius per
interpositum amorem
coniunx[illegible]it. quietem
mentis [illegible] unius

cuiusque desiderat.
Cum multiplices amaritu
dinis illud quasdam spi
nas invenit. in eis dilec
tionibus quas tempora
liter concupiscit. Nam
dum adversitatibus mundi
quem diligit mordere a
nima caeperit. tunc
plenius intellegit quan
to illi cum priore viro
melius fuit. Hos ergo
quos voluntas prava
pervertit. plerumque
adversitas corrigit.
Unde et nimis timendum
est. ne per quam prospe
ra. cum desiderant.
inlusta. quia difficili
us malum corrigitur
quod perfectionis etiam
prosperitatis ful
citur. Leviathan ita
que iste quia nimium
brevibus aeternis est
cruciatibus deputatur
Et dolus humani ei dirigit

Et in collo eius fortitu-
do demorabitur. Quia hoc
quod temporaliter prosper-
ri. contra bonos volun-
tate desiderat prosper-
sione facultate con-
sumat. Ut tanto ei de
adversitate desider-
abat prosperitate fa-
cultate consummat.
Ut tanto ei de adversita-
te in presenti nihil ob-
stat quanto ei in pos-
terum de prosperi-
tate nihil remanet.
Et quia omnis qui perver-
sis moribus amicitur ei
innotescit. prius vero par-
mentis divitias amici-
tia arte sublingit. .IIII.
Et faciem eius prae-
cedit egestas. Per fa-
ciem quippe solet noti-
tia designari. Unde
scriptum est. Facies me-
a precedet te id est noti-
tia. ducatum praebebit.

Sciendum vero est
quod egestas in sacro
eloquio aliter electo-
rum ponitur aliter elec-
torum ponitur atque
aliter reproborum.
Egestas namque elec-
torum. Cum verae divi-
tiae caelestis patriae
ad eorum animum redeunt.
Et in hoc erumnosi o-
presentis vitae exilio
positi pauperes se esse
meminerunt. Illas
quippe divitias sine
cessatione suspirant
de quibus paulus dicit.
Ut sciatis quae sit spes
vocationis eius et quae di-
vitiae gloriae hereditatis
tis eius in sanctis. Et quia ad
huc eas nequaquam con-
spiciunt. Studiose in-
terim in aerumna. ist-
ius paupertatis gem-
unt. Hanc procul du-
bio pau paupertatem

hieremias in ipse excepat (?)
cum diceret. Ego uir uidens
paupertatem meam in uir-
ga indignationis eius. Uir-
ga enim indignationis di-
percussio districtionis est. quam
indignationem tunc homo
pertulit cum ex paradyso
pulsus uerae lucis (?) interni
gaudii diuitias amisit.
Sed quia electi quique inter-
ius ter conspiciunt quod
in se ipsis uitae penuria
ab illa potestatis ingeni-
ae facultate ceciderunt
bene dicitur. Ego uir
uidens paupertatem meam.
Quisquis enim haec adhuc
uisibilia appetit pere-
grinationis suae malum
non intellegit. Et hoc ip-
sum uidere quod patitur
nescit. hanc pauperta-
tem dauid propheta. Intueb-
at. Infirmata est in pau-
pertate uirtus mea. In
paupertate enim uirtus

Infirmatur (?) perdidit quia
lapsus in hac peregri-
nationis animus et cor-
ruptionis suae dole-
at reuerberatur hoc
quod perdidit contem-
plari prohibetur. Sed
hanc paupertatem re-
probi considerare nes-
ciunt. Quidam replen-
tur uitiis uirtutibus diu-
tes uacuantur. Quibus re-
peruenit ut per elati-
onis clementiam suble-
uati. Dum nequaquam
penuriae suae (?) damna
considerant esse se e-
tiam ab omnis actibus in
opes non agnoscant.
Unde angelica praedicatio
in laudaciae (?) dicit.
Dicis quod diues sum et lo-
cupletatus et nullius
egeo et nescis quia tu es
miser et miserabilis
et pauper et caecus et
nudus quasi diuitem

re arripit. per quippe ar-
rogantiam pellitur exal-
tat. Sed pauper, caecus
et nudus arguitur. Pau-
per utique quia iustitiae
divitias non habet. Caecus
quia nec paupertatem su-
am quam patitur videt.
Nudus quia primam stolam
perdidit. Sed peius quia
nec se perdidisse cog-
noscit. Quia ergo ut dixi-
mus egestas reprobo-
rum est defraudatio meri-
torum. Recte de Levia-
than dicitur: Faciem
eius praecedit egestas.
Nemo quippe cognitioni
eius iungitur nisi prius vir-
tutum divitiis denudetur.
Prius enim bonas cogita-
tiones subtrahit, et
tunc eius apertiorem
notitiam suae iniquitatis
infundit. Egestas er-
go faciem illius praecedere
dicitur. Quia prius facul-
tas virium perditur. Ut
quisque per familiaritatem
postmodum eius notitiam cog-
noscat. Vel certe quia
multis ita fraudulen-
ter subrepit, ut haberi
reprehendi nequaquam
possit, et rectorum vir-
tutes evacuet, quate-
nus astutia suae ma-
litiae non ostendat. Faci-
em eius egestas praeci-
re perhibetur, ac si ap-
te diceretur: quamcumque in-
sidiis temptat prius
quam videatur spoliat.
Hinc est enim quod de
ephraim per prophetam dicit:
Comederunt alieni ro-
borem eius et ipse ignora-
vit. Alieni quippe in-
tellegunt, portant spiritus
pollenti. Qui robur come-
dunt, cum virtutes men-
tis pervertendo consu-
munt. Quod ephraim per-
tulit et nescivit.

Quia in temptatione ma
lignorum spirituum corpo
ris animum impedit. Et hoc
ipsum quia perdiderit
non intellegit. Leviathan
ergo faciem egestas an
tecedit. Quia neglegen
tium mentes ante temp
tando spoliat, quatenus
insidias eius quas temptati
onis agnoscat. Per hoc
ergo quod dictum est: In col
lo eius morabitur for
titudo, virtus iniquitatis
ostenditur. Per hoc vero quod
subditur: Et faciem eius prae
cedit egestas, fraudis sub
tilitas designatur. Quam
vis duo quaedam faci
am egestatem praecipue
cognoscimus suppetere.
Aliud quoque tamen spiritus
exponamus terribile
quippe ordine dispo
sitionis occultae prius
quam Leviathan iste
in illo damnato homine
quem adsumit appa
reat sanctae ecclesiae vir
tutes subtrahuntur.
Nam prophetia absconditur,
curationum gratia aufer
tur, prolixioris absti
nentiae virtus imminui
tur, doctrinae verba con
ticescunt, miraculorum
prodigia tolluntur. Quo
quidem nequaquam superna
dispensatio fundi
tus subtrahit. Sed haec
sicut prioribus tempo
ribus aperte ac multiplici
ter ostendit. Quod tamen
mira dispensatione a
gitur, ut divina ex hoc divina
simul pietas et iustitia
compleatur. Dum enim
subtractis signorum
virtutibus sancta ecclesia
velut abiectior appa
ret, et bonorum praemium
crescit, qui illam propter
caelestia et non propter
praesentia signa venerantur.

Et malorum mens contra
illum citius ostenditur
quia et qui quae promittit
inuisibilia neglegunt dum
signis uisibilibus conti
nentur. Dum igitur in hu
militas fidelium multi
tudine, et manifesta
tione signorum quasi de
stituitur terribili
oc cultae dispositio
nis examine superno
nis misericordia lar
gior. Unde malis super
ira comulatur. Quia
ergo leuiathan iste pri
usquam manifestatur
conspicuus ueniat ex
magna parte intra
aecclesiae signa uirtu
tum cessant. Recte nunc
dicitur faciem eius praecedit
egestas. Ante enim a fi
delibus miraculorum di
uitiae subtrahuntur
et tunc contra eos ante
quis ille per aperta
prodigia hostem se ostendit
Ut quo ipse per signa extol
litur eo a fidelibus sine
signis robustius laudabilius
bilius quae uincat. Quam
uis etiam fidelibus in ei
certamine signa non
desunt. Sed tanta e
runt illius ut nostrorum
aut pauca aut nulla
uideantur. Quorum ta
men uirtus omnibus
signis fit potior. Cum
homine quod ab illo pie
pro terribiliter con
spicit. Per internam
constantiae calcem
premit. Sed mali ignis
hostis tanto contra
eos acriori inmanita
te se exhibet. Quanto
se dispici cernit etiam cla
rescentibus miracu
lis dolet. Totus est. Er
go in eorum interitu
colligitur. Cunctos quae
per hos intercide

lum animi crudelita
te coniungit. Ut per eu
tam suam tanto probius
taur exerceat quanto
cunctis quae perversa
agere appetit nulla
sibi sui corporis mem
bra discordant. Unde
et recte subditur. xx IIII

Membra carni
um eius cohe
rentia sibi.
Carnes enim
leviathan huius sunt
omnes reprobi qui ad
intellectum spiritalis
patriae per desiderium non
adsurgunt. Membra
vero sunt carnium hu
ius qui eis de perversa a
centaliter ... ad in
iquitatem prae ceteris membris
coniunguntur. Sicut e
contrario per paulum
de dominico corpore
dicitur. Vos estis corpus
Christi et membra de mem

Hic membrum quippe corporis pars est ad totum
bra. Aliud quippe est
membrum corporis, ali
ud membrum membri.
Membrum vero membri
est digitus ad manum.
Manus ad brachium. Mem
brum vero est corporis
totum hoc simul ad cor
pus universum in spiri
tali. Sicut ergo in do
minico corpore mem
bra de membro dici
mus eos quibus ae
cclesia ab aliis regun
tur. Ita in illa levia
than istius reproba
congregatione mem
bra sunt carnium
qui in iniquo opere quibus
dam regiminibus
coniunguntur. Seque
malignus horum sibi
in perversitatis opere
a pri[mis] usque ad ex mis
trema concordat.
Dum ... in eo
Membra carnium

sibimet cohaerentia
in sermone patet. Sic namque
pueros tres unanimiter pr-
esentauit. Et nulla con-
tra se inuicem dispu-
tatione diuiduntur.
Nulla tamen eos diuersi-
tatis altercatio scin-
dit. Et idcirco contra
bonos uehementer pre-
ualent. Quia in malo
se concorditer teneant.
Sicut enim iam supe-
rius diximus. Ut perni-
ciosum est si unitas de-
sit bonis, ita pernicio-
sius est si non desit
malis. Reproborum
quippe unitas bonorum
uitam tanto durius im-
pedit, quanto se ei per
collectionem durior op-
ponit. Hanc unitatem
reprobo[illegible]rum per-
niciosam sibi paulus
conspexerat, cum in
medio sadduceorum

pharisaeorumque depre-
hensus dicebat. De spe
et resurrectione mor-
tuorum ego iudicor. Qua
nimirum uoce scissa. p-
tamus contra se inuicem
audientium turba dissilu-
it. Cumque in duas par-
tes tumultuantium
multitudo diuiditur,
Paulo uia ereptionis
aperitur quia dum
turba persequentium
unita constrinxerat,
Diuisa laxabit. Etenim
eripiuntur iusti dum
diuiduntur iniusti:
Et electorum uota ad per-
fectum deueniunt;
Dum reproborum agmina per
discordiam confunduntur,
Quod bene etiam maris
rubri scissione signatur,
Dum enim in duas par-
tes unda diuiditur ab ele-
cto populo ad terram
repromissionis tenditur,

Quia dum malorum unanim
itas scinditur bonae
mentes ad hoc quod ap
petunt perducantur,
Si malorum unitas noxia
non fuisset nequaquam
divina providentia superve
nientium linguas subitan
ea diversitate dissipas
set. Si malorum unitas
noxia non fuisset de sce
cclesiae hostibus pro
pheta non diceret Prae
cipita domine et divide lin
guas eorum. Igitur quia
leviathan iste tunc
contra electos dei in sui
s membris effrenatius
ad augmentum suae ma
litiae unitatem quoque
superbis habere
permittitur. Ut tanto
contra nos robustius
vires suas exerceat
quanto non solum nos ic
tu fortitudinis sed mo
le etiam adunationis
impugnat. Sed quia con
tra ista sufficienti quae
mens adiuvante elatio
nis et compagis ponde
re non ab ipsa radice
cogitationum contre
miscat. Unde quia te
pidare nos plurimi
tate conspicit. Proti
nus divina clementia
quid per semetipsum fa
ciat adiungit. Nam
sequitur. Cap. VI.
Mittis contra eum
fulmina. et ad lo
cum alium non
ferentur. Quid apella
tione fulminum nisi
tremende illae ex
tremi iudicii sententiae
designantur. Quae id
circo fulmina vocan
tur. Quia nimirum
eos quos feriunt in
perpetuum incendunt
fulmina. namque su
per eum paulus veniens

conspexerat. cum dicere
tur. Quē dns ihs inter
ficiet spu oris sui et de
struet inlustratione
adventus sui. Habeant
quae in eum mittunt
fulmina. ad locū aliū
non feruntur. Qualis
tūc gaudentibus dolor
tre reprobos feriunt.
Post temporariam vitae
praesentis in qua nunc
triticum sub paleis ge
mit. Ita illo extremo
iudicii ventilabro in
ter triticum paleas
que discernitur. Ut
nec in tritici horreum
paleae transeunt.
Nec in palearū igne ob
per grana. dilabuntur.
Illa. ergo fulmina. locū
aliū nequaquam tangunt
quia. videlicet igne suo
non grana. sed paleas
incendunt. Sedquia.
leuiathan irā paena

non corripit. insinuat
dum subiungit. sequitur. VI.
COR EIUS INDURABI
TUR. quasi lapis.
Cor enim antiqui hostis
ut lapis indurabitur
quia. nulla. umquā con
versionis potentia
correctus mollietur quia
qui solis ictibus aeter
nae ultionis aptabitur.
Recte protinus subin
fertur. sequitur. VII.
ET STRINGITUR.
quasi malleato
ris incus. Incudē quip
pe malleator solis
aptam percussionibus
fecit. Ad hoc namque
incus statuitur. ut
crebris ictibus feri
atur. Leuiathan er
go ut malleatoris in
cus stringitur. Quia
inferni vinculis co
aptabitur ut aeter
nis supplicii continua

percussione tundatur.
Nimirum quod percutitur diu
iusti quique illo in hispd
is uigilante. Sed dolori-
bus tabescentes saluan-
tur; hi in incude autem ali-
a uasa formantur.
Ipse uero tot percus-
sionibus in uas aliud non
quam ferrum reperitur. Recte
ergo Leuiathan iste
incudi comparatus est.
Quia nos illo persequen-
te componimur. Ipse
autem et semper percuti-
tur et in uase utili num-
quam mutatur. Aeterne
illum percussione relin-
quimus et nos superni
artificis manu breuis
temptatione percussi ex
illa quasi uascula for-
mata transimus. In ip-
so enim tundimur. Sed
ut ad usum domus super-
ne ueniamus, ipse ue-
ro quasi incus stringitur.

Quia et si nunc temptando
mundum circuit, in in-
ferno tamen portaturus lum
iudicati sententiae non
uagatur reatum. Resp. VIII.
Cum sublatus fu-
erit timebunt an-
geli et territi purgabun-
tur. Scriptura sacra-
la nonnumquam tem-
pus praeteritum futurumque
permiscet. Ut aliquando
futurum pro praeterito,
aliquando uero utatur
praeterito pro futuro. Fu-
turo namque pro praeteri-
to utitur cum Iohanni
mulieris partura mas-
culum qui regat gentes
in uirga ferrea demon-
stratur. Quod quia in-
carnato Domino ueniente
Domino iam tunc factum fu-
erat, res gesta fac-
tum nuntiabat. Pur-
rum praeterito utitur
pro futuro sicut per psal-

ruptam dominus loquitur dicens: Foderunt manus meas et pedes meos, dinumeraverunt omnia ossa mea. Quibus videlicet verbis praecessit dominicae passionis. Quasi iam transacta describuntur. Sed dum adhuc longe post futura nuntiatur, hoc ergo loco quod dicitur: Cum sublatus fuerit timebunt angeli, nil obstat intellegi quia sub futuri temporis modum praeterita describuntur. Nec recte intellegitur ac rursum relinquimus si perpendamus leviathan isto. Alias ac beatitudinis cadente in ruina eius etiam electos angelos expavisse. Utcum iustum ex illorum numero superbiae lapsus laceret illos ad robustius

standum timor et solidaret. Unde et subditur: Et territi purgabuntur. Purgati enim sunt, qui animum isto cum reprobis legionibus ex timore soli in caelestibus sedibus in beatitudine aeternum vixerint permanserunt. Huius itaque lapsus et territi et purgati. Territi, ne conditorem suum superbiae despicerent. Purgati vero quia exeuntibus reprobis actum est ut electi soli remanerent. Et quia cunctorum opifex deus scit ad bonorum custodiam bene uti etiam mala actione reproborum lapsum cadentium vertit in profectum manentium. Et unde punita est culpa superbientium, inde humilibus angelis et munita et solidata sunt agmina

ta meritorum istis namque
cadentibus illis in nume
re datum est. ut ita cadere
omnino non possint. Sed
enim angeli dum istis na
turae suae damna con
spiciunt. In se ipsis iam
cautius robustiusque
consistunt. Unde fit
auctore rerum domino cunc
ta mirabiliter ordinan
te. Ut illi electorum principa
tum patriae etiam rui
ne suae damna proficiunt. Dum inde firmius
constructa est unde fue
rat ex parte destructa.
Sed quia saepe scriptura
sacra praedicatores ae
clesiae pro eo quod gloriam
caelestis patriae adnun
tiant angelorum solet no
mine designare possumus
hoc loco angelos etiam
nos praedicatores accipere.
Hinc est enim quod Iohan
nis in apocalipsi septem

aecclesiis scribens an
gelis aeclesiarum loquitur
id est praedicatoribus populorum.
Hinc propheta ait. Et ange
li pacis amare flebunt.
Hinc rursum malachias pro
pheta loquitur dicens
Labia sacerdotis custodient
scientiam et legem requirent
ex ore eius quia angelus
domini exercituum est.
Hinc paulus ait. Magnum
est pietatis sacramentum,
quod manifestum est in car
ne iustificatum est in spiritu
apparuit angelis praedicatum
est gentibus creditum est,
In hoc mundo adsumptum
est in gloria. Quia igitur dis
pensationis mysterium
postquam apparuisse angelis dixit
praedicatum gentibus sub
didit profecto angelorum
nomine praedicatores sanctos
id est veritatis nuntios de
signavit. Sed ergo hoc quod dominus
Cum sublatus fuerit time

bunt angeli & terri
ti purgabuntur. Ad fu
turum tempus refertur
Adueniente districto iu
dicio extremo. id est leuiathan
istius damnatio designatur.
Quia de hoc mundo per extremum iu
dicium tollitur. Quem mira nunc
mansuetudinis longani
mitate tolleratur.
Tanto autem hinc pon
dere terroris ex
cutitur. Ut sanctorum etiam prae
dicatorum fortitudo tur
batur. Cum enim sublatus
fuerit timebunt an
geli. Quia cum iudicantur
bine rapitur. Hi qui
in corporibus repperi
re potuerint. Inmenso
terrore concussi. Eti
am supernae patriae nun
tii contremescunt.
Quia uiri enim fortes iam
atque perfecti. Adhuc tamen
quia in carne sunt po
siti. Non possunt in tanti

terroris turbine nul
la formidine concuti.
Sed cum leuiathan iste ra
pitur. Cumque omnia ab
eius interitu elementa
quatiuntur. praedicatores
post quos iam dixi adhuc in
suis corporibus illud
tempus inuenerit. Spes
de regni propinquitate
laetificat. & carnis in
firmitas de ipsa osten
tatione turbat. Er
go in eis aliquomodo ti
mor laetiae & timori secu
ritas. Quia et caelesti reg
no se remunerari cer
tissime. Et praesenti turbi
nis metum per carnis infir
mitate contremescunt.
Consideremus ergo quo
modo tunc iniquorum con
scientia concutitur.
Quando etiam iustorum
uita turbatur. Hi qui nunc de
spiciunt aduentum iudicis
quid facient. Si terro

pre tanti iudicii etiam iudi-
simul expauescunt. Et
quia in ipsis predicatoribus
hoc pauore excoquitur.
Si enim inter se potuit leui-
um rubigo uitiorum. post-
quam autem dixerat, Cum sub-
latus fuerit timebunt
angeli. Apte mox sub-
didit Et territi purga-
buntur. Sed quia haec
leuiathan istius fine
cognouimus interim pri-
usquam pereat quid
agat audiamus. Sequitur.
Cum apprehenderit
eum gladius subsistere
non poterit neque
hasta neque thorax.
In scriptura sacra ali-
quando gladium sancta predica-
tio aliquando aeterna
damnatio aliquando tri-
bulatio temporalis ali-
quando antiqui hostis ipsa
uel persuasio designatur.
Gladius enim sancta predicatio
ponitur. sicut paulus ait,
Et gladium spiritus quod est uer-
bum dei. Gladii nomine ae-
terna damnatio desig-
natur. Sicut de predican-
te heretico scriptum est.
Si multiplicati fuerint
filii eius in gladio erunt.
Quia tanto liberi hic inme-
posteritate germinent ae-
terna damnatione con-
sumuntur. Gladius tri-
bulatio temporalis ac-
cipitur. Sicut mariae
recitatur in tribulationi-
bus dicitur. Et tuam ip-
sius animam pertransi-
uit gladius. Rursum per gla-
dium ipsa. Uel persuasio
maligni hostis exprimitur.
Sicut per psalmistam dicit.
Qui liberas dauid seruum
tuum de gladio maligno.
Benignus quippe praedi-
cationis est gladius
quo percutimur ut a culpa
moriamur. Malignus

uero diabolicae persuasionis gladius quo male quisque perimitur. Ut autem per latitudinem extinguatur. Antiqui hostis ergo gladius ille est damnatus homo in usum ministerii ei adsumptus. Per eum quippe per malitiam fraudis exacuit et infirmorum corda transfigit. Hunc ergo leviathan gladius adprehendit. cum eum prius damnatus homo superet perimit. Si autem gladii nomine eius ira signatur. Recte non adprehendere gladium. sed ex gladio adprehendi describitur. In tanta. tunc quippe insania. uertitur. Ut dominari omnibus appetens nequaquam se ipse dominetur. Nos namque cum ipsam in usum iustitiae adsumimus gladium tenemus quietum. sub aequitate iudicii possidendo moderamur.

Ille autem quia per abrupta furoris rapitur. non adprehendere gladium sed a gladio adprehendi perhibetur. Nonnumquam ipsam possidens tenet sed ab ipsa possessus tenetur. Cum cor autem liquet quod hosti aduersarium perimimus thorace uero ab aduersario munimur. per hastam uulnera inferimus. et thorace tegimur. Ne uulneremur. Quid igitur per hastam nisi praedicationis iaculum. Quid per thoracem nisi fortitudo patientiae designatur. Leviathan ergo iste quia per abruptum superbum hominem in ira omnimodo crudelitatis efferenatur adprehendi a gladio dicitur. Nam per hortensionem

XII

In mente tanto forti-
tudinis exhibet quicquid
nequiter potest. ut neque
hasta neque thorax
subsistere possit quia
in antichristi ueniens tan-
te uirtutis apparebit.
Vel si superni adiutorii de-
sit et praedicantium acumen
abundat et longanimi-
tate patientium dissipu-
at. Ipsis enim iustorum
uirtutem superna gratia so-
lidat non subsistit has-
ta quia praedicatorum uir-
tus frangitur. Non sub-
sistit thorax quia con-
stantium patientia dis-
rupta penetratur. Un-
de et subdit. ·KP· X·

Reputabit enim quasi pa-
leas ferrum et quasi
lignum putridum aes. Quod
superius dixit hastam
hoc inferius ferri ap-
pellatione replicauit.
Et quod thoracem protulit
hoc rursum aeris com-
memoratione signifi-
cauit. Ferrum namque
acuit ut aduersarius
uulnera feriat. Aes autem
rubigine nulla paene
consumitur. Ferro
ergo praedicationis iacula.
Aere autem longanimita-
tis constantia designat.
Unde et sub aeris specie
de sancta ecclesia per Moy-
sen dicitur. Ferrum et aes cal-
ciamentum eius. Calciamen-
tum quippe in scriptura
sacra munimen praedicatio-
nis accipitur. Sicut scrip-
tum est. Calciati pedes in prae-
paratione euangelii pa-
cis. Quia ergo per ferrum
uirtus, per aes autem perse-
uerantia exprimitur.
Ferrum et aes calciamen-
tum eius dicitur. Quia praedicatio
illius acumine simul et
constantia munitur. Per
ferrum enim mala ad

uersutia penetrat
Peruersos autem bona quo(que) p(er)
poperit longanimitate per
uat; cuius profecto peruer
sitatem illic apertius in
sinuat subdens: Sicut
dies solis uenient ei ita
erit et senectus illius
Sed leuiathan iste quan
do illum [illegible]
gladium quem sacra
eloquia antichristum uo
cant. In exercitatione
suae iniquitatis adsump
serit et ferrum pale
as et aes uelud lignum
putridum reputauit.
Quia nisi diuina gratia
protegat et praedicantium
uires uelud paleas ne
quitiae suae igne consu
mit et patientium con
stantium quasi lignum
putridum in puluere re
digit et acumen igitur
ferri et aeris fortitu
do despicit. Dum in seuio

lentiam inpetus illius
et praedicationis feruor ob
tundiatur et patientiae lon
ganimitas dissipatur.
Nisi ergo electorum suorum opi
tulatio diuina roboret
ubi tunc infirmi erunt
si fortes uelud paleae
reputantur? Quid tunc
leuiathan iste de pale
is facit si ferrum quasi
paleas aestimauit? Quid
de putridinis ligni sac
turus? Si quasi lignum
putridum aeris forti
tudinem soluet? Sed quam
multi tunc sunt uiribus
ferrum se uel aes esse
aestimant. In illo tunc
tribulationis igne pale
as se esse deprehendunt.
Et quam multi quos infir
mitatem propriam esse
se paleas metuunt
per diuinum adiutorium
sculti in ferri atque ae
ris soliditate roborant.

Utcumque aduersarium
suum tanto magis hi deo for
tes sunt. Quanto de se
amplius infirmiores se
esse meminerunt. Sed
quanto altius uehemoth
iste contra electos dei
per miracula erigitur.
Tanto contra eum sancti quique
uehementius ad praedica
tionis suae uerba con
stringunt. Qui dum ita
reproborum mentes pos
sedit, ut eos nulla con
uersos ueritatis iacula
tione derelinquat. Un
de et subditur. Lp. xi.

Non fugabit eum uir
sagittarius. Quid enim
sagitta nisi uerba prae
dicatorum accipimus. que
dum ex uoce bene uiuen
tium adstringuntur audi
entium corda transfi
gunt. His sagittis sancta ec
clesia percussa fue
rat cui dicebat. Uul
neratam caritate ego
sum. De his sagittis psal
mista uoce narrat.
Sagittae paruulorum fac
tae sunt plagae eorum.
Quia uidelicet uerba hu
milium penetrauerunt
animos superborum. De his
sagittis ueniente pro
pugnatori dicitur. Sagit
tae acutae potentissimi
populi sub te cadent cor
de. Uir itaque sagitta
rius quisquis intentio
nis arcum audientium
cordibus uerba recte
exortationis infigit.
Quia igitur leuiathan is
te uerba praedicantium des
picit. et cum reproborum
mentes male suaden
do momorderit. Duras
inter iaculas omnimo
do non relinquit, recte
dicitur non fugabit eum
uir sagittarius. Acri
apte dicere etiam apte

reproborum cordibus eum prae-
dicatoris sagitta non ex-
cutit. Quia quisquis ab
illo adprehenditur, ver-
ba iam praedicantium au-
dire contempnit. Unde
bene peccatis praecedenti-
bus inpaenitentis de his quos
iam manu antiqui hostis ce-
perit, per prophetam
dominus dicit: Inmittam vobis
serpentes et regulos
quibus non est incantatio.
Acsi diceret: Iusto iudicio
talibus vos inmundis spi-
ritibus tradam, quia vos
excuti exortatione prae-
dicantium qui incantant
verbi sermone non valeant.
Quia Leviathan sagittae a
cordibus reproborum prae-
dicationis periculis non
movetur, ipse etiam
reproborum contemp-
tor addicitur. Cum ilico
subiungitur: V. XII.
N stipulam eiaer

serunt lapides fundae.
Quid per fundam nisi sancta ec-
clesia figuratur? Funda
namque dum circumdu-
citur, sic de illa lapides
exeunt, quibus adversa-
riorum pectora feriun-
tur. Ita sancta ecclesia
dum volubilitate tempo-
rum per tribulationum circu-
itum ducitur, fortes ex
illa viri prodeunt, qui lapi-
dis ictibus iniquorum cor-
da tundantur. Unde et
ad prophetam de bonis docto-
ribus dominus dicit: Devora-
bunt et subicient la-
pidibus fundae. Sancti quip-
pe doctores, quia dum vir-
tute et aliis instruunt,
hostes devorant. Dum
eos in sua corpus su-
prium conversationis in-
mutant, quos lapidibus
fundae subiciunt. Quia
dum fortes quique in sancta ec-
clesia viri instituunt

perfecta adversariorum
superbientium pectora du
ra. confringuntur. Unde
et golias immanissimus
saxo et funde moritur.
Quia singulari per scās de
scendente lapide diabolica.
celsitudo superatur.
Leviathan itaque iste quia
damnato illo homine et ad
sumpto quoslibet for
tes ac despiciat. Velud in
firmos despicit eorum
quae vires temporali
ter praeminent. Recte nunc
dicitur. In stipulam versi
sunt ei lapides fundae.
Despecte dicuntur pro
prium quasi in stipulae mol
litie redigit. Quorum lin
gua. prius pectus illi
us duris ictibus tundit.
Omnem quippe tunc for
titudinis suae iniquita
tis exercens quanto
est ab eis vinci spirita
liter dolet. Tanto con
temptatores atrocius cor
poraliter saeviat. Sed quia
nihil est contra eorum
spiritum spiritale est com
derat. In eorum carne
crudelitatis suae om
nia argumenta consu
mat. Sed quid mirum
si humanas vires despi
cit. Quia ipsa etiam fu
turi iudicii aeter
na tormenta. condem
nit. Unde et subditur:

Cap. XIII.

Quasi stipulam aes
timavit malleum. Ac
ridicebit etiam pon
dus et hamin adver
sionis despicit. Quae
est sui supplicium de sup
veniens ferit. In scrip
tura. enim sacra mal
lei nomine aliquando
diabolus designatur
per quem nunc delinquen
tium culpae feriuntur.
Aliquando vero percussio

caelestis accipiatur. Qua uel electi superiores ictus sentiunt. Uel sapiens laneris corrigantur. Uel iusti ipsa peruersorum persecutione. Uel iam supplicia aeterna peruenientes quod etiam in posterum ostendat. Plane quia appellatione mallei antiquus hostis exprimitur. propheta testatur. Cum rursum uim extremi iudicii contemplatur dicens. Quomodo confractus est et contritus malleus uniuersae terrae. Ac si diceret eum per quem uapularia. dominus in ministerium suum formanda. percutitur. Quis perpendat quo turbine ueniente extremo iudicio in aeterna damnatione constringit. Rursum per malleum percussio

caelestis exprimitur. Quod salamone templum aedificante signatur cum dicitur. Domus autem cum aedificaretur lapidibus dedolatis atque perfectis aedificata est. Malleus et securis et omne ferramentum non sunt audita in domo cum aedificaretur. Quid enim domus illa. nisi sanctam aecclesiam quam in caelestibus dominus inhabitat figurabat. ad cuius uidelicet aedificationem electorum animae uelut quaedam expoliti lapides deferuntur. Quae cum aedificatur in celis nullus illic iam disciplinae malleus resonat. Quia dolati atque perfecti illuc lapides ducimur. Ut locis iuxta meritum congruis disponamur. Hic enim foris tundimur

ut illuc sine reprehensio
ne ueniamus. Hic malle
us hic percussionis. hic omnia
dissonum resonant fer
ramenta. In domu autem
Dei nulli ictus audientur.
Quia in aeterna patria.
omnis iam percussionum
strepitus conticescunt.
Nequaquam ibi malleus
ferit. Quia nulla animam
aduersitas adfligit. Ne
quaquam securis incidit.
Quia peccator interius
nulla. foris se ueritatis
sententia. ferit. Nequaquam
ferramenta. [illegible] strepi
unt. Quia nec qualibet
minima. ultra iam fla
gella. sentiuntur. Quia
ergo per malleum desuper ue
nientem caelestis ponderis
percussio [illegible] nis expri
mitur. Quid [illegible] quod leui
athan [illegible] iste malle
dispi [illegible] scit quod
superne animaduer

sionis ictus formidare
condemnit. Et quia stipu
lam. malleum deputat. Quia
aduersus se pondera. ue
lud contra leuissimos
[illegible] paratur. Unde
Et adhuc expressius
subditur. XIIII
Deridebit uibran
tem hastam. Contra
leuiathan enim dominus has
tam uibrat. Quia in eius
interitu districtam mi
natur sententiam. Has
tam quippe uibrare.
est aeternam ei mortem ex
quietam animaduersio
ne praeparare. Sed apos
tata. spiritus auctorem uitae
etiam cum tua minatur
dispiciens hastam ui
brantem deridet. Quia ex
districto iudicio quid
quid graue quidquid hor
ribile est perpendit pati
hominem tunc. Sed quia ae
terna tormenta non per

re euadere conspiciunt eo
hec exercenda nequitia.
durior adsurgit quae
cum plerique huius mun
di sapienter incurrunt
quae appetunt, tanta p(er)
tinacia, tanta formi
dine strinxi considerant
corda sua. ad famulatum
ei tyrannidis inclinant.
Et omne quod de sapientiae
sapiunt hoc contra eum
aduersum hostis illius
inflectunt. Unde et recte
subiungit. XVI.
Sub ipso erunt radii so
lis in scriptura sacra
sacra. cum figurate sol
ponitur aliquando p(er)
secutio aliquando de
quare qualibet mani
feste uisionis ostensio
aliquando autem intelle
gentiae sapientium desig
nant. Per solem quippe
dns figuratur sicut in sa
pientiae libro perhibetur.

quod omnes impii in extre
mi iudicii die cognita sua
damnatione dicturi sunt
Erravimus a via ueritatis
et lumen iustitiae non lux
it nobis et sol non ortus
est nobis. Ac si aperte
dicant. Interni nobis lu
minis radius non refulsit.
sit. Unde et Iohannis ait.
Mulier amicta sole et lu
na. sub pedibus eius. So
le enim inlustratione ue
ritatis. In luna autem quae
menstruis suppletio
nibus deficit. mutabili
tas temporalitatis ac
cipitur. Sca autem eccle
sia. quia superni luminis
splendore protegitur
quasi sole uestitur. Quia ue
ro cuncta tempora
lia de[illegible] spicit lu
nam ÷ [illegible] sub pe
dibus [illegible] premit.
Rursum sole [illegible] per
secutio designatur.

Sicut in euangelio ueri-
tas dicit quod nati sunt sine ra-
dicibus semina. orto so-
le aruerunt. Quia unde-
licet uerbum uitae in cor-
de terrenorum hominum
temporali momento in-
sentia. superueniente
persecutionis ardore
siccantur. Rursum so-
le manifestae uisionis
ostensio designatur. Si-
cut propheta dominum cuncto-
rum oculis apparentem
denuntiat. dicens. In so-
le posuit tabernaculum
suum. Quia scilicet huma-
nitatis adsumptae sa-
cramentum in lumine ma-
nifestae uisionis osten-
dit. Et sicut eidem prophe-
tae diuina uoce per Nathan
dicitur. Tu fecisti in abscon-
dito ego uero faciam uer-
bum istud in conspectu om-
nis Israhel. et in conspectu
solis. Quid enim per con-

spectum so[...] lis nisi
cognitione[...]
insinuat [...]
manifestae [...]
uisionis [...]
Rursum so[...]
lis nomine [...]
sapientium in[...]
tellectus expri-
mitur. Sicut in apo-
calipsis scriptum est.
Quartus angelus effu-
dit fialam suam in sole
et datum est illi aestu af-
ficere homines
et igni. fialam uidelicet
in sole effundere est
persecutionis supplicia
uiris sapientiae splen-
dore fulgentibus inro-
gare. Et datum est illi ut
afficeret homines aes-
tu et igni. Quia dum sapi-
entes uiri cruciatibus
uicti male agendo er-
rore tanguntur. Il-
lorum exemplo pria

sr...

insipienti qui
que tempo
ralibus de
sideriis in
ardescunt
sunt nam
que scriptulaig
menta praestant
perditionibus insip
morum. Quia solis acu
men sapientium desig
natur. Per compara
tionem quae a Salamone
dicitur: Sapiens ut sol
permanet, stultus ut lu
na mutabitur. Hoc er
go loco quod per solis radi
os nimia acumina sapien
tium demonstrantur,
quia enim multi qui in sancta
aecclesia luce sapien
tiae resplendere uide
bantur, tunc uel priua
tionibus capitum uel ministe
riis uel cruciatibus coac
ti leuiathan istius se
condicione subiciunt.

recte dicitur: Sub ipso erunt
radii solis. Ac si aperte
diceretur: Hi quibus per sa
nctam aecclesiam acumi
na sapientiae quasi radi
os uidebantur lucis appare
re et per auctoritatem
sanctitudinis desuper re
splendere, potestati le
uiathan istius per iniquam
operationem substernuntur.
Ut non iam per sancta praedican
do desuper luceant, sed ad
peruersitatis obsequendo
famulentur. Solis ergo
radii sub ipso erunt, cum
nonnulli etiam doctissimi
sapientiae suae acu
mina non libero agendo
subleuant, sed aduer
sitati leuiathan istius
et peruersitate ope
ris et blandimento ad
olationis inclinant.
Ut intellegentia quo illis
ricuit de desuper fuit ex
caelesti munere ante

qui hostis pedibus substernatur. Ex terrena cupiditate. Unde et nunc cum quisque sapientium atque doctorum pro commodo uel gloria uitae temporalis per adolationis lapsum terrenis se potestatibus praue agentibus subicit quasi sub uestigiis uenientis antichristi ipsis se radiis sternit. Et uelud caeli lucem sibi behemoth humiliat. Dum per pestiferorum adsensum sapientium mentes calcat. Totiens etiam leuiathan istius pedibus se radii soli subdunt. Quotiens hi qui doctrinae uidentur lumine resplendere in imo deprauato acumine praua in sacro eloquio sentiunt. Pueris qui de sensibus rei se erroribus substernunt. Qui du contra fidelia ueritatis praedicamenta se erigunt. Leuiathan huius uestigiis falsa sentiendo famulantur. Totiens radios solis substernunt quotiens docti quique et intellegentiae luce pollentes uel dispectis ceteris in elatione se erigunt. Uel summa quae sapiunt postponentes sordidis carnis desideriis inquinantur. Uel obliti caelestium terrena ambiunt. Uel non reminiscentes quia terrena sunt de cognitione caelestium terrena ambiunt. In eam ter gloriantur. Unde et recte subiungitur.

K XVII

Sternet sibi aurum quasi lutum. Appellatione quippe auri in

sacro eloquio aliquan
do diuinitatis claritas
aliquando splendor su
pernae ciuitatis. ali
quando caritas. aliquando
nitor gloriae saecula
ris. aliquando pulchri
tudo sanctitatis accipitur.
aurum enim nomine ipsa
summa. diuinitatis cla
ritas designatur. sicut
in canticis canticorum spe
ciae sponsi describitur.
Caput eius aurum optimum.
quia enim caput christi deus
ipsi uero est. bine tal
lis auro fulgentius
sponsi caput aurum dicitur
quia eius humanitas ex
diuinitatis suae nobis
claritate principatur.
Rursum auri nomine
splendor supernae ci
uitatis accipitur. Sicut
hanc iohannis per se uidis
se testatur dicens
ipsa ciuitas auro mun
do simile uitro mundo.
auri namque ex quo
ciuitas illa constat si
mile uitro dicitur. ut
per aurum clara. et per uitrum
perspicua. desig
netur. Rursum auri
nomine caritas aesti
matur. Sicut angelum
quem sibi loqui uidit io
hannis aspexit ad mam
millas zona aurea
cinctum uidit. quia nam
mirum supernorum ciui
um agmina. dum paterna
li iam nequaquam timo
re subiecta. sunt atque
are uicissim nulla psi
one soluuntur. Ex so
la per caritate con
stringuntur. zonam quip
pe auream circa mam
millas habere est.
Cunctos mutabilium
cogitationum motus per
solius iam amoris uin
cula restringere.

Rursum auri nomine
nitor gloriae tempo
ralis exprimitur. Si
cut per prophetam dicitur ca
lix aureus babylon.
Quid enim babylonis nomi
ne nisi huius mundi glo
ria designatur? Quo
calix aureus dicitur
quia dum pulchra esse tem
poralia ostendat.
stultas mentes in sua
concupiscentia deae
briat, ut speciosa tem
poralia appetant.
Inuisibilia pulchra con
demnant. Hoc aureo
calice prima sponte
suae uade aebriata
est. de qua historiae ue
ritas dicit. Quia cum ue
titum lignum concupisce
ret uidit quod esset pul
chrum uisu aspectuque
dilectabile et comedit.
Aureus ergo babylon
calix est. quia dum uisum

exterioris pulchri
tudinis ostendit sen
sum internae rectitu
dinis subtrahit. Rur
sum auri nomine splen
dor sanctitatis accipitur.
Sicut iudaicum populum
a splendore iustitiae
ad iniquitatis tenebras
commotatum hieremi
as deplorat dicens.
Quomodo obscuratum
est aurum mutatus est co
lor optimus. Sicut enim
et superius diximus
Aurum obscuratum cum
subsequentibus iniqui
tatum tenebris ius
titiae pulchritudo de
seritur. Color opti
mus mutatur cum
splendor innocentiae
in foeditatem culpae
uertitur. Uitri quoque
nomine in sacra elo
quio aliquando terre
norum rerum multiplici
tas

Aliquando sordidam sa
pientia iniqua. doctri
na. Aliquando autē de
siderium carnalis in
lecebra. designatur
per lutum quippe ter
renarū rerum mul
tiplicitas figuratur.
Sicut per abacuc prophe
tam dicitur. Ue ei qui mul
tiplicat non sua. usque
quo adgrauat con
tra se densum lutum
Densum enim lutum se
adgrauat. qui per a
uaritiam terrena
multiplicans pecca
torum se oppressione
coangustat. Rursum
luti nomine doctrina
sordidū sapientiae de
signatur. Sicut pere
unde per prophetā. dnō dī
Uiam fecisti in mare
equis tuis in luto aqua
rū multarū. Ac si dice
ret aperuisti iter

p̄dicatoribus tuis in dex
terminas huius saeculi sor
dida. et terrena. sapien
tes. Pollutā quoque deri
deriū sordidae volup
tatis exprimitur. Sicut
psalmista deprecans ait.
Eripe me de luto ut nō
infigar. Luto quippe
inhaerere est sordidis
desideriis concupiscen
tiae carnalis inquinari.
In hoc igitur loco aurū
clarius ueritatis acci
pitur. Lutū uero terre
narū rerum auariti
a. uel prauarū conta
gio doctrinarum uel sor
des carnaliū volupta
tū nihil obstat intelle
gi. Quia enim multos le
uiathan iste quibus pa
rū ac celesti fulgore
lucidae resplendere
uidebantur. Tunc terre
narū rerū concupis
centia. uel errantis

doctrinae contagio uel
carnalibus sibi uolup
tatibus subicit aurum
sibi procul dubio quasi lu
tum sternit. Aurum enim
quasi lutum sternere est
in quibusdam uitiis mun
ditiae per infelicitatem deside
ria conculcare, ut hi
etiam sordidis ei uesti
giis seruiant. Qui con
tractu prius uirtutum
splendore rutilabant.
Antiquus itaque hostis
alios tunc sub speciae sci
tatis inludit. Alios autem
per foeda uitia uitae car
nalis interficit. Sed tunc
phanae aperte exparra
bitur. Nunc autem multo
rum cordibus dominatur
occultae. Sicut Paulus
apostolus dicit. Ut perit
ut reueletur in suo tempo
re. Nam iam misterium
operatur iniquitatis.
Totiens igitur etiam nunc
aurum sibi quasi lutum subi
cit. Quotiens castitatem
fidelium per carnis uitia
sternit. Totiens aurum
uelut lutum calcat.
Quotiens sensum conti
nentiae per inmunda de
sideria dissipat. Quod
tunc tanto uehemen
tius agit. Quanto
sub eo perditae liberta
te conmissus hoc quod ap
petit effrenatius se
perpetrabat. Et fortas
se quempiam mouebat.
Cur in ipso ei corpore discre
pta. permittatur. Uel Le
uiathan iste seu nunc
per suggestiones calli
das siue tunc perditum
natum illum quem replet
hominem. Uel solis sibi
radios id est doctores
quosque sapienter
subiciat. uel aurum
hoc est uiros sanctitatis
claritate fulgentes

quasi uiuat sibi uiuit. Quo inquinando subrepserat. Sed citius respondemus. Quia. aurum quod prauis exprobrationibus quasi lutum sterni potuerit. aurum ante dei oculos numquam fuit. Qui enim seduci quandoque non reuersuri possunt. quasi habitam. sanctitatem ante oculos hominum uidentur amittere. Sed etiam ante dei oculos numquam. habuerunt. Sepe namque homo multis occultis peccatis in uolutus. et in una aliqua. uirtute magnus uidetur. Quo ipsa quoque. uirtus inanescens deficit. Quia dum innotescit hominibus procul dubio laudatur. Eiusque laus inhianter appetitur. Unde fit. ut et ipsa uirtus ante dei oculos uirtus non sit. dum abscondit quod displicet prodit quod placet. Quae tales ergo merita. apud dominum possunt. Quando et mala. occulta sunt. et bona pupplica. Plerumque enim sicut diximus latens superbia castitatem innotescit. Atque ideo ostensa. diu castitas circauita. fine priuatur. Quia. cooperta. superbia. usque ad finem incorrecta. retinetur. Alius elimosinis uacat. propria. distribuit. Sed tamen multis iniuriis seruit. uel portare linguam inde tractionibus exercet. Et fit plerumque ut is qui misericors fuerat. iuxta. uitae suae terminum rapacitatis et crudelitatis stimulis inardescat. Qui ualde districto iudicio agitur. Ut pendantes homines unde

hominibus placuit. Ipsi
hoc unde deo displicuit
corrigere numquam cura
uit. Alius patientiae
studet sed inuidere ali
is et seruare in corde
malitiam non cauet. quando
quae inpatiens quia dim
latuit dolens. Hic itaque
et aliquid aurum fuit
et aliquid lutum. Atque
hoc aurum quia lutum reper
itur. quando occultis
peccatis exigentibus
etiam uirtus quae
publice claruerat
dissipatur. Sed ob sepe
ratum credimus sibi
his uirtutes superni ordi
nis subtilius expenda
mus. Saepe enim omnipotens
deus occulta eorum mala
diu tollerat et aperta
eorum bona electorum
suorum usibus perpetua
dispensat. Sic autem nul
li mundum nequaquam
funditur desperenter

non perseueraturi angus
tam legem arripiunt. Sed
ad quem pendam angusta
uia exemplo suo eos
qui perseueraturi sunt
accendunt. Unde ple
rumque contingit ut
ipsi hoc quod bene uiden
tur uiuere non sibi sed
solis potius electis ui
uant. Dum exemplis su
is ad bene uiuendi stu
dia perseueraturos alii
non perseueraturi
prouocant. Saepe enim quos
dam uidemus uiam ingre
di ad locum propositum per
tinere. Quos alii qui
aeuiter conspiciunt
sequuntur eundemque
pariter locum petunt.
Sed fit plerumque ut in
uenientes aliquo implica
tionis articulo post se re
deant qui praeibant et
hi ad locum perueniunt
qui sequebantur. Ita nimi
rum sunt qui non perseue

patiuntur ita. potestatis pr
ripiunt. Pro eo enim
iustitiae lapsum non perventi
si inchoant. Reprobi qui
pervenientes sunt. quia gra
dum ostentant. Quo
rum etiam casus uti
litas non modica electo
rum provectibus servit.
Quia illorum lapsum dum
conspiciunt de suo
statu contremuerunt
Et ruina quae illos dam
nat istos humiliat.
Discunt enim in su
perni adiutorii pro
tectione confidere
Dum plerosque conspi
ciunt de suis viribus ce
cidisse. Quando bene
agere videntur repro
bi verum planum iter
electis sequentibus
monstrant. Quando
vero in lapsum nequitiae
corruunt electi post
se pergentibus quam caven
dam superbiae foveam

ostendunt. Atque ergo le
viathan iste et solis ipsi
bi radios subdat. Atque
eorum lutum more subi
ciat. Sicut omnipotens deus ad
electorum suorum solacium
bene utitur malo reproborum
Quando hi qui ad illum per
venientes sunt et suis
ad eum meritis profici
unt. Et rursum in eo quod
superbe rapiunt alie
nis lapsibus corrigun
tur. Sed sub hac levia
than agit ut his etiam
quos clarior aliqua
virtus ostendit. Quid
illis factus sit quo
rum mens vel ex parte
aliqua sublevata
a terrenis concupis
centiis non est. Quod tamen
divinus sermo aper
te exprimit dum
subiungit. Job xlii
Fervescere faciet
quasi ollam profundum ma
re. Quid per mare nisi

uita saecularium. Quid
per profundum nisi altae et ab
dite eorum cogitatio
nes exprimuntur. Quid
per profundum mare leui
athan iste quasi ollam fer
uescere facit. Quia
nimirum constat quod per
secutionis extremo
tempore contra elec
torum uitam suadebit
animos reproborum per
flammam crudelita
tis excitare. Tunc pro
fundum mare quasi olla
feruescit, cum corda
dilectorum peti ualido
ardore succendit.
Et quae hoc pacis tempo
re intra sua mali
tiam clausa latuerunt,
tunc in aestum inmanis
sime persecutionis e
bulliunt. Et per abrup
tam crudelitatis ar
te licentiam ea quae
diu pressa portant odia
antiqui liberos exalant.

Quia autem postremo te
pore persuasi sic iniusti
famulantur antichristo
ut tunc uerius praebere
se estiment obsequium
Deo, postquam dixit: Fer
uescere faciet quasi ol
lam profundum mare, apte
subiunxit. xciiij
PONET QUASI CUM
unguenta bulliunt.
Unguenta quippe cum
bulliunt, flagrantiam
suauitatis reddunt.
Quia ergo Leuiathan
iste ita reducit corda
reproborum, ut quicquid
agunt ex iniquitate, pro
fidei puritate per
te fidei se agere sus
picentur, quasi bene
olent, idque zelo perfec
tionis exercent. Unde
in euangelio ueritas
discipulis dicit: Ut om
nis qui uos interficit
arbitretur se obse
quium praestare Deo

Igitur sicut olla feruet
dum crudeliter perse-
cuntur. Sed apud eos ip-
sa persecutio unguento-
rum flagrantiam re-
dolet. Dum mentes eorum
uariis suspicionibus de-
ceptae aestimant quia
deo obsequium persoluant.
In scriptura enim sa-
cra unguentorum odo-
ribus opinio solet signa-
ri uirtutum. Unde spon-
sa in canticis canticorum
sponsum desiderans
dicit: In odore unguento-
rum tuorum currimus.
Unde et paulus apostolus uir-
tutum laude flagrare
se sciens ait: Christi bonus
odor sumus deo. Itaque
quia leuiathan iste mi-
nistros illius perditi uas-
sis sui in crudelitatis
opera sub opinione lau-
dis et praetextu uirtu-
tis intercipit. Postquam
dixit: Feruescere faci-
et quasi ollam profundum ma-
re. Recte mox subditur:
ponet quasi cum unguen-
ta bulliunt. Quod enim
per crudelitatis incendium
feruescit mare, hoc in eo-
rum de iudicio qui excitan-
tur falso nomine imi-
tatur. Ac si unguenta
bulliunt ostendit. Ut
tanto atrociores ad cru-
delitatem fiant, quanto
se etiam mereri praemia
liari pro zelo religionis
existimant. Iustum quippe
hoc est diuino iudicio
ut qui pietatis uim per-
pendere et custodire
neglegunt, suspicionis
suae odore fallantur.
Unde et ad inlusionis
augmentum eorum crudelia
perpetrantes signa
quoque ac prodigia subse-
quuntur. Sequitur. Et recte
subiungitur. Cap. XCIIII
Post eum luce-
bit semita. post se.

iathan quippe semita
lucere perhibetur. quia
quaqua transit admi
rationem nimiam ex mira
culorum suorum claritate
dereliquit. Et siue
ipse per se seu per ministros si
bi quoslibet potestate men
dacibus signis coruscat.
Unde et hoc quod iam saepe
protulimus in euangelio
ueritas dicit. Surgent
pseudo xpisti et pseudo pro
phetae et dabunt
signa magna et prodigia
ita ut in errorem indu
cantur si fieri potest
etiam electi. Semita
igitur post leuiathan lucet
quia quorum corda per
tractat eorum opera prodi
giis inlustrat. Ut enim
pium tanto altius eorum
mentes in reprobis te
nebris teneat quanto
per eas foras quasi po
tentius lucem de mira
culis ostendat.

Sed sunt nonnulli quibus
memoria et uerba pro
phetica et euangelica
praecepta pertinenter
fer... ant et falsa etiam
signa quae exhibet et
uera supplicia atque
decipiens tradit horum
corda leuiathan instat
quia potestatis ostentati
one non bene recipit. In
alia per se eius inlusione
componit quorundam nam
que haec scienter sed
tamen perennem uitam
diligenter conspicit
Quorum protinus men
tibus uel terna supplici
cia leuiathan finienda
Quando quae districtio
nis iudicia aspexerit
et deceptor callide ad
perennes uoluptates ra
pit. Unde et apte mox
subdidit. Cap. XX.
AESTIMABIT ABYSSUM
quasi senescentem
Quod aeterna hic on

ꝯprehensibilia. quae iudicia,
abyssos uocauit nomine
designare p̄salmista.
testatur dicens. Iudicia
tua. abyssus mul-
ta. Senectus uero ali-
quando p̄ximis p̄pinqui-
tate ponitur. Unde et
apostolus quod antiqua-
tur et senescit p̄pe in-
teritu est. Leuiathan itaq;
esse estimauit abyssum
q̄si senescentem. quia re-
proborum corda. repra-
tua. ut suspicionem eis
deuenturo iudicio q̄d nisi
finiatur infundat. Abys-
sum namque senescere
estimat. qui terminum
siquando quae in sup-
pliciis supernam. animad
uersionem putat. Isti
antiquis leuat priua-
ros in membris suis
in mentibus in quorum
futuras paenas sub
certo fine determinat.
Ut eorum culpas sine

termino correctionis ex-
tendat. Et eo magis hic pec-
cata non finiant quo illic
estimant peccatorum
supplicia finienda. Sunt
enim non etiam qui de ipso
peccatis suis ponere fi-
nem neglegunt. Quia ha-
bere quando quae finem
futura sunt esse iudicia.
suspicantur. Quibus bre-
uiter respondemus
Siquando finienda sunt
supplicia reproborum
quando ergo finien-
da sunt gaudia beato-
rum. Per ipsam namq;
ueritas dicit. Ibunt hii in
supplicium aeternum
iusti autem in uitam aeter-
nam. Si igitur hoc uerum
non est quod minatur est neq;
illud uerum est quod promisit.
Delinquunt. Ideo aeter-
na paena peccantibus
minatur e. Ut ergo a pecca-
torum p̄petratione
compescere

Quia creator re quae ae
terna supplicia mina
re debuit non inferre
Quibus citius respondemus
si falsa minatus est ut
ab iniustitia corrigeret
Etiam falsa est pollicitus
ut ad iustitiam prouocaret
Sed quis hac ne uesaniam tol
lerat. Quidum promissio
nibus suis reproborum sup
plicia finire asserunt
Adsertione sua etiam
electorum praemia remu
nerationisque confun
dunt. Quis hanc eorum
uesaniam tolleret qui
conantur astruere
uerum non esse quod ueri
tas de aeterno igne
minata est. Et dum
fatigunt deum perhibere
minis terricondere non ue
rentur praedicare fal
lacem. Ad hoc quiunt sine
fine puniri non debet cul
pa cum fine. Iustus nimi
rum est omnipotens deus.
Et quod non aeterno pecca
to commissum est aeter
no non debet puniri tor
mento. Quibus citius res
pondemus quod recte di
cerent si iudex iustus
districtus quae ueni
ens non corda hominum
sed facta pensaret.
Iniqui enim ideo tunc cum
fine deliquerunt
quia cum fine uixerunt
Uoluissent quippe si
ne fine uiuere. Ut sine
fine potuissent in ini
quitatibus permanere. Plus
magis appetunt pec
care quam uiuere
Et ideo hic semper uiuere
cupiunt ut numquam desi
nant peccare cum uiuunt
Ad iustitiam ergo iudicis
iustitiam pertinet ut num
quam careant supplicio
Quorum mens in hac uita
numquam uoluit care
re peccato. Et nullus
detur iniquo terminus

ultionis. Quia quamdiu
ualuit habere noluit
terminum criminis dare.
Adhaec inquiunt nullus iustus
crudelitatibus pascitur.
Et delinquens a iusto domino
idcirco caedi praecipitur
ut a nequitia corrigatur.
Ad aliquid ergo caeditur
cum non ei dominus delectatur.
Iniqui autem gehennae igni
bus traditi quo fine
semper ardebunt. Et quia
certum est quod pius et om
nipotens deus non pascitur
cruciatibus iniquorum
cruciantur miseri
sed non expiantur.
Quibus citius responde
mus quod omnipotens deus quia
pius est miserorum cru
ciatu non pascitur.
Quia autem iustus est ab ini
quorum ultione in per
petuum non sedatur. Sed ini
qui omnes aeterno sup
plicio et quidem sua ini
quitate puniuntur.

Et tamen ad aliquid concremen
tur. Scilicet ut iusti om
nes et in deo uideant gaudi
a quae percipiunt et in illis
perspiciant supplicia
quae euaserunt. Ut tanto
in aeternum magis debito
res diuinae gratiae se
esse cognoscunt. Quanto
in aeternum mala puni
ri conspiciunt quae ei ad
iutorio uitare potue
runt. At inquiunt et ubi est
quod sancti sunt si pro inimicis suis
quos tunc ardere uide
runt non orabunt. Quibus
utique dictum est pro inimicis
uestris orate. Sed citius res
pondemus orant pro inimi
cis suis eo tempore
quo possunt ad
fructuosam paeniten
tiam eorum corda con
uertere. Atque ipsa
conuersatione saluare.
Quid enim aliud pro inimicis
orandum est nisi hoc quod
apostolus ut det illis deus poten

tiam et resipiscant a laqueis diaboli a quo capti tenentur ad ipsius uoluntatem. Et quomodo possibilis tunc operabitur quia illi nullatenus possunt ad iustitiae opera iniquitate commutari. Eadem itaque causa est cur non oretur tunc pro hominibus aeterno igne damnatis quae nunc etiam causa est Ut non oretur pro diabulo angelisque eius aeterno supplicio deputatis. Quae nunc etiam causa est. Ut non orent pro diabulo angelisque eius aeterno supplicio deputatis Quae nunc etiam causa est ut non orent sancti homines pro hominibus infidelibus impiisque defunctis. Quid enim utique quos aeterno deputatos supplicio iam nouerunt, ante illum iudicis iusti conspectum orationis suae meritum cassari refugiunt. Quod si nunc quoque uiuentes iusti mortuis et damnatis iniustis minime compatiuntur quando adhuc aliquid iudicabile de sua carne se perpeti etiam ipsi nouerunt. Quanto districtius tunc iniquorum tormenta perspiciunt. Quando ab omni uitio corruptionis exuti ipsi iam iustitiae uicinius atque artius inherebunt. Sic quippe eorum mentes per hoc quod iustissimo iudici inherent uis districtionis absorbet Ut omnino eis non libeat quicquid ab illius interne regulae subtilitate discordat. Sed quia ab orto occasionis articulo haec contra origenianistas breuiter diximus. Ad eum quem praetermisimus exponendi ordinem recurramus.

Postquam mira per praedicatores suos
callida machinamen-
ta leuiathan istius in-
dicauit apte subditur:
omne quod electorum exteri-
us uehementer exprimit,
omne quod interi-
us suggestione sua
prosperis blandiendo in-
fundit. Mox humanitatis
temporalis illius bre-
uitatem humilians subdi-
dit. CAP. XXI.
NON EST SUPER TER-
RAM potestas quae
comparetur ei.
Potestas eius super-
terram cunctis eminen-
tior perhibetur quia
ex conditionis suae me-
rito infra homines ce-
cidit. Omne enim hominum
genus natura ange-
licae conditionis transcendit.
Qui uero in aeternae felicitatis be-
atitudinem perdidit, natu-
rae tamen suae magnitu-
dinem non amisit. Cuius ad-
huc uiribus humana om-
nia superat, licet pro
hominibus meritorum suorum propria
subdelectatione subiaceat.
Unde bene isdem per contra-
hunc decertantibus eo per re-
tributionis suae meri-
tum crescit quo ille ab
eis uincitur qui per natu-
rae potentiam quibuslibet super
hominibus super est gloria
tus sublimior. CAP. XXII.
Qui factus est ut nul-
lum timeret. Siquidem
per naturam factus est ut
conditorem suum caste
timere debuisset, timo-
re uidelicet subiuncti a-
more reciproco,
Non timore quem comparata
caritas mittit, sed ti-
more qui in saeculum
saeculi permanet, id est
quem caritas gignit.
Aliter enim timet coniu-
gem uxor amans, aliter
timet dominam ancilla

peccans. Sic ergo iste su
perbus conditus quatenus
amore laeto auctorem suum
et amans metueret et me
tuens amaret. Sed hic per
superbiam talis factus
est ut nullum timeret.
Ei quippe a quo conditus
fuerat subesse despexit.
Ita enim dixit supra omnia
est ut ipse sub nullo sit.
Leviathan vero iste eius
celsitudinis culmen appe
tiens sub superbae liber
tatis appetitu. Hic per
se ceteris nulli sub
esse dicens: Ascendam su
per altitudinem nubium
et similis ero altissimo.
Cuius eo ipso similitudi
nem perdidit quo esse ei su
perbe similis in celsitu
dine concupivit. Cuius
captivitatem eius imitari
debuit subditus ambit
ei celsitudinem. Et hoc dissi
militer poterat amisit
elatus. Celsus nimirum

esset sibi qui vere [illegible]
celsus est inhaerere volu
isset celsus esset. Si par
ticipatione vere celsitu
dinis contentus fuisset.
Sed dum primatum celsitudi
nis sub appetiit superbe
principatum perdidit. Re
licto enim eo qui vere il
li sufficere poterat se
sibi sufficere posse
iudicavit, et tanto magis
infra se cecidit quanto
magis se contra gloriam
sui conditoris exer
cita tamquam exultavit.
libera se putavit delecta
captiva libertas. Qua
libertate sic ut nullum
timeat efferatur. Sed
ipsa graviter effera
tione restringitur.
Superno enim iudicio mirabi
liter ordinante invenit
illum libertas quam appe
tat. Qua nunc omnimo
do non tamen omnibus
supplicia subiacet.

Quae liminar etiã. sup ē
potestati. Quia unũ que mde
buit timere noluit.
Unũ psecto timere om
nia possidens, qui sui
nũ ñ timens omnia pati
tur factus ẽ. Ergo unum
illum timere nullũ vide
licet quia nec dñm. Sed ne
que hoc qđ passurus ẽ
metuit. Cum felicius ni
mirũ fuerat timendo
uitare supplicia. Quia
ñ timenda tollerare
Appetitũ itaque celsitudi
nis uertit in ingressũ mali
ae. Uti ipsa dum stultitiã. sẽma
le ẽẽ ñ sentiat quã pstẽ
gloriã. quaerebat. Quã
quia. ius quaestiae po
testatis non obtinuit qsi
quoddã. superbiae suae
remediũ insaniã. insen
sibilitatis inuenit. Et
quia. peccati transgre
di cuncta non potuit
de peccasse contra cunc
ta. ppparauit. Cuius

adhuc superbia. studiose
describitur. Cum protinus
subinfertur. Kł. XXVIII
OMNE SUBLIME UIDET
Ipse est cunctos uelut
infra se positos qsi
de sublimi perspicit.
Quia dum per intentionem
contra auctorem nti
tur. aestimari sibi
quaemlibet similem
designatur. Quod ap
te etiã. eius membris
congruit. Quia. omnes
iniqui per timorem cordis
elati cunctos quos cer
nunt superbiae fastu
despiciunt. Et aliquando
exterius uenerantur.
Iustos tñ in secreto cor
dis ubi apud se sua ae
stimatione magnificant.
Cunctorũ sibi uitã. me
ritaque. post ponunt.
eos quae infra. esse
respiciunt. Quia pela
tã. sibi cogitatione cor
dis inculmẽ. se alti

audiuit arcae populus.
sunt. Quibus bene per
prophetam dicitur. Uae qui
sapientes estis in oculis
uestris et coram uobis met
ipsis prudentes. Hinc
paulus etiam ait. Noli
te prudentes esse apud
uos met ipsos. Hinc ad saul
le diuina increpatione
dicitur. Nonne cum esses
paruulus in oculis tuis
caput te constitui in tri
bubus isrl. Paruus quippe
in oculis suis est. Qui nec
quod semet ipsum conside
rat in parte sua alienis
meritis pensat. Nam
quam grandem se conspi
cit. quisquis se super
alienam erit a elatio
ne cogitationis exten
dit. Saul autem rebus
in bono quo ceperat
non permansit. Summa partu
susceptae potestatis in
tumuit. Ad contra dd
semper deesse humilia.

sentiens. Eius de quo
saul se comparatione
proponens postquam
perimendi locum reppe
rit. Ipse se percutit. Eius de
se ueniente aduersari
uo humilis se persecuti
one prostrauit dicens
Quem persequeris rex isrl
quem persequeris. Ca
nem mortuum et puli
cem unum. Et certe
iam unctus in regem fu
erat. Iam ex ore sancti
samuelis et cornu su
per oleo fundente de
dicerat. Quod eum diui
na gratia paulo post
to ad regni gubernacula
cula possidenda ser
uabat. Et tamen persequen
te aduersario mente
humilis substernebat.
Cui diuino iudicio platum
se esse nouerat. Illi itaque
se humiliter post po
nebat. Cui relationis
gratia inconparabili

teri nouerat. se esse me-
liorem. Discant ergo quo-
modo humiliari proximis
debeant. qui adhuc quo
loco apud deum qui ui.
adhuc quo loco apud deum
habeantur nesciunt. Sci-
ciere electi etiam illis
humilianti quibus lau-
re perinterna. iudicia
ante positos de-
prehendunt. hoc autem
et prorsus proferentes
lectorum scit id est de
se esse sentiunt
inferiora quam sunt. Hinc
namque a beato dauid di-
citur. Si non humiliter
sentiebam. sed exaltaui a-
nimam meam. Hinc sala-
mon ad sapientiam par-
uulos uocat dicens.
Quisquis est paruulus ueniat
ad eam. Qui autem nec dum
se maturum disspicit hu-
milem dei sapientiam non
adprehendit. Hinc in euan-
gelio dominus dicit. Confi-

tebor tibi domine pater
caeli et terrae quia abscon-
disti haec sapientibus et
prudentibus et reuelas-
ti ea paruulis. Hinc rur-
sum psalmista ait. Cus-
todiens paruulos dominus.
Hinc magister gentium dicit.
Facti sumus paruuli in
medio uestrum. Hinc discipu-
lis ammonens ait.
Superiores sibi inuicem
arbitrantes. Magis quisquis
quisque inferiorem se
omnem se omnemque
cogitat putat. E diuer-
so superius studeat. Ut
superiorem quemlibet
proximum adtendat. Dicente
bum se alualter. humi-
liat. inter alter in elati-
one. Bene utramque
partem admonuit dicens.
Superiores sibi inuicem
arbitrantes. Ut in cogi-
tationibus cordis et ego il-
lum mihi praeferam. et ue-
rum ille me sibi. Uel ab

utraque rite parte corp. In
ferius sentitur. Pullus
in perisio honore subli
metur. Sed haec humili
tatis forma. reprobi qui a
leuiathan istius membra
sunt uel cognoscere
uel tenere contemp
nunt. Qui et si quando
se humiles speciaete
nus ostendunt. humi
litatis uim seruare in
trinsecus neglegunt.
Quibus saepe accedit ut
si quando unum quodlibet
bonum uel minimum faci
unt. A malis suis omni
bus quae perpetrat mentis pro
tinus auertant. Atque
hoc quod uel extremum bo
num fecerint tota inten
tione semper inspiciant.
Et exeo iam se esse sanctos perspiciunt.
Oblita malorum
omnium quae commiserunt
Unius sui tamen modo bo
ni meminere quod fortas
se facere nec perfecte

potuerunt. Sic autem
se contra. electi sollici
te cum multarum uirtutum
gratia polleant. Unum
uel tenuissimum ui
tium ualde defatigans
pulsat. Quatenus dum ex
quadam parte sese
infirmari considerant
de his uirtutibus in quibus
praeualeant se minime
extollant. Dumque de
infirmitate trepidant
hoc quod ubi fortes sunt hu
miles seruant. Saepe
ergo reprobi pro hoc quod unum
uel minimum bonum sunt
incaute conspiciunt
Mala multa et grauia in
quibus demersi sunt non
agnoscunt. Et saepe elec
ti pro hoc quod ad tenuissimum
malum sunt infirmati tre
pidant. Mira dispen
satione agitur ut mag
na bona adque peruecti
non amittant. Iusti lauque
et occulti examinis men

rupta. disponit, ut istorum
et mala adiuvent. illorum
et bona gravent. Dum
isti ad provectum bonitatis
tatis levibus malis et illi
ad augmentum mali etiam
et minimis bonis. Isti quippe
inde provectus in bono
proficiunt. Unde malo
temptantur. Illi autem inde
ad maius malum deficiunt.
Unde bono gloriantur. Sic
itaque male bono utitur
reprobus et bene malo
utitur probus. Sic saepe
contingit ut alius ex cibo
salutifero in ordinate
sumpto pestem langio
ris incurrerit. Alius sumptu
serpentis in medicamine
ne ordinatae confec
tionis adhibito langio
ris molestiam vincat.
Ille ergo quia cibo salu
tifero uti recte nolu
it. Inde periculosius mori
tur. Unde alii salubriter
vivunt. Iste autem quia
veneno serpentis cau
te uti studuit. Inde sa
lubriter vivit. Unde
alii periculosius moriuntur.
Venenum vero serpentis
non inproprie nequitiam pro
suggestionem nequitiae
dicimus. quia volenter
saepe retinemus quae
temptamur. quod tamen in
medicamine vertitur.
Cum mentis virtutibus saepe
ta. conspectis contrariis
temptationibus humiliatur.
Iqui igitur atque ab adprobati
one interni examinis
reprobi quaelibet opera.
faciunt. In quibus libet
virtutibus enitescant.
humiliatis sensum perti
tur ignorant. quia ni
mirum leviathan huius
membra sunt. de quo
supra dicitur. Omne sub
lime videt. quod non solum
praemeditatum spontaneo
sum quaeque corda. quos
ceperit. quasi de subli

int cunctas in superius
despicit. Notandum vero
quod leviathan iste qui
per corporea bestiam de
signatur. sublimi inde
re describitur. Quia
videlicet cordis superbia
cum exterius usque ad cor
pus extenditur. per ocu
los indicatur. Ipsi quippe
per prefatam timoris in
flati quasi ex sublimi
perspiciunt. Et quos de
primunt. altius extol
lunt. Hinc enim superbia
oculorum quibusdam
per se proprios ostende
ret. Nequaquam dicto psal
mista dixisset. Populum
humilem salvum facies
et oculos superborum humi
liabis. Hinc per se superbia
oculorum fundere sa
lamon qui de huius elati
one narraret. Generatio
cuius excelsi sunt oculi et
palpebre eius in alta
sublecte. Quia ergo

per corporeum animal
leviathan iste signatur.
Superbia. usque ad corporis
perditionem apertius oculis prin
cipatur. Antiquus hostis
quidem sublimi omnes
inde respicit. Sed
quia multa deorsum ten
dendo humani generis
inimico prelata sunt. Valde
de meis appetitum. In
fine locutionis domini
cate unum aliquid mani
festius exprimitur.
Unde membra illius brevi
ter nobis designatione
emonstrentur. Sequitur. XXVIIII
Ipse est rex super uni
versos filios superbie.
Leviathan iste
breviter qui superius
dicta sunt. Caderet sola
est superbia. peculium. Sequitur:
enim per totum illorum vitio
rum ramorum exercerent
nisi per hanc prius in radi
cat putridisset. Scrip
tum namque est. Initium

omnis peccati superbia.
Per hanc perpetuae hominem
non stravit. Eo enim ce-
lo salutem nostram immor-
talitatis impertit.
Quo vitam futurae beatitudi-
nis extinxit. Sed idcir-
co hanc dominus in fine suae
locutionis inseruit.
Ut cum post omnia mala Levi-
athan istius superbiam
diceret quid esset ma-
lis omnibus deterius in-
dicaret. Quamvis et in
ea hoc quod in primo posi-
tum vitiorum radix est
monstratur. Sic enim
inferius radix tegitur
Sed ab illa rami extrin-
secus expanduntur. In-
ita et superbia intrinse-
cus celatur. Sed ab illa
protinus aperta vitia pullu-
lant. Nulla quippe ma-
la prodirent nisi haec
mentem occulta con-
stringeret. Haec est
quae Leviathan istius
sensum repperisse se pro-
illa facit. Unde et huma-
nas mentes in quodam
superbiae tyrannidae con-
cutit. Sed ex aperta opera
qualiter concussum ani-
mum aut prius ostendit.
Initiis namque prius re-
bellium in elatione quod
operas postmodum sum-
mat in opere. Sed quia
occasio de superbiae dis-
putatione se praebuit
debemus hanc subtili-
us pollicitus discutere
Atque ad humanas mentes
quanta sit. qualis ue natu-
ra in quibus qualiter subrepi-
at demonstrare. Alia
quippe vitia eos solum
modo virtutes impetunt
quibus destruuntur. Ut vide-
licet ira patientiam. gas-
trimargia abstinentiam.
libido continentiam. Expug-
nent Superbia autem quam vitio-
rum radicem diximus ne-
quaquam unius virtutes

excaecatione contenta.
Contra. cuncta. animae.
membra. se erigit et
quasi generalis ac pesti
fer morbus omne cor
rumpit. Ut quidquid illa.
invadente agitur etiam si esse
virtus ostendit non per
hoc deo. sed solius vanae glo
riae servitur. Quasi enim
tyrannus quidam obses
sam civitatem interius capit
cum mentem superbia. In
rupit. Et quo ditiorem quem
que ceperit eo in domi
nio durior exsurgit.
quia. quo amplius per vir
tutes sine humilitate agi
tur eo latius ista domi
natur. Quisquis vero ei
libere tyrannidem captiva
mente susceperit. hoc
primum damnum patitur.
quod clauso cordis oculo
iudicia. aequitatem perdit.
Nam cuncta. quae ab aliis vel
bene geruntur displi
cent et sola. ei quae ip

se vel perperam egerit
placent. Se ab aliena o
pera despicit semper
miratur quod facit quia et
quidquid egerit egregie
se singulariter credit.
Atque in eo quod exhibet pro
gloriae cupiditate si
bimet ipsi favet per cogi
tationem et cum se cunc
tis transcendere cae
teros existimat per lata.
cogitationum spatia se
cum deambulans laudes
suas tacitus clamat.
Nonnumquam vero ad tantam ela
tionem mens ducitur.
Ut in eo quod tumet etiam per
ostentationem locutio
nis effrenetur. Sed
tanto facilius ruina.
sequitur. Quanto apud se
quisque inpudentius ex
altatur. Hinc enim scriptum
est ante ruinam exalta
tur cor. Hinc per danihelem
dicitur. In aula babylonis
deambulavit rex

Respondit q; & ait. Non
ne h̃ babylon magna quã
ego aedificaui in domũ
regni in robore fortitudi
nis meae & in gloria deco
ris mei. Sed hanc tumo
rem quam condita uin
dicta repressit ilico
adiunxit dicens. Cũ adhuc
sermo esset in ore re
gis uox de caelo ruit.
tibi dicit nabocodonosor
rex. regnũ transiit
a te & ab hominib; te ie
cient & cũ bestiis agri
quae erit habitatio tua.
Faenũ q̃si bos comedes
& septẽ tempora mu
tabunt sup te. Ecce quia
tumor mentis usq; ad
aperta uerba se perulit.
patientia iudicis pertulit
usq; ad sententiã. Erum
pit. Tantoq; hunc dis
trictius percussit. quan
to eũ se superbia. Immo
deratius erexit. & qui
a enumerando bona dix

In quib; sibi placuit. Enu
merauit. mala. In quib; se
ferire audiuit. Sciendũ
uero est. quia ipsa h̃ec de
qua tractamus elatio
alios ex rebus saecula
rib; Alius uero ex spi
ritalib; possedit. Alter
namq; In auro se tumet
Alter eloquio. Alter in
firmus & terrenis reb;
Alter summis caelestib;
uirtutib; diuersa pro amic
to palliata. sed cũ his
qui terrena. prius glo
ria. superbiebat. Postmo
dũ de sanctitate extollitur
Neq; tam corpori elatio dese
ruit. Sed ad eũ commu
ta. uemens cognosci ne
queat. uestẽ mutauit.
Sciendũ q; est. quia aliter in
p̃positor atq; aliter in sub
ditor temptat. Prelato
namq; In cogitationib;
suggerit summa. pollutae
merito sui peccat erga
experuit In iniqua. ab eo

bene aliquando gesta sua.
Haec importune ei animo
obiciunt et cui hunc deo singu-
lariter placuisse insi-
nuant qua facilius sin-
gula persuadeant. Ipsum
ad testimonium potesta-
tis traditae retributio-
nem vocant dicentes quia ni-
si omnipotens deus tot his omnibus
cerneret omnes hos sub
eius regimine non dedis-
set. Cuius quae mox mente
erigitur viles atque inutiles
eos qui subiecti sunt osten-
dit ita ut nullum iam quem
dignum respiciat. Cum ae-
quanimiter loquatur. Un-
de et mox mentis tran-
quillitas in ira vertitur.
Quia dum rector despicit
dum sensum vitamque omni-
um sine moderatione
reprehendit, tanto in-
refrenatius se in ira-
cundiam dilatat, tanto
eos quos sibi commis-
sos sibimet indignos pu-
tat.

At contra dum subiecto-
rum corda superbia instigat
hoc summopere agere
nititur. Ut sua acta con-
siderare fugiant ne
elegant. In temptatis
cogitationibus rectoris
sui iudices fiant. Qui
dum in illo quod reprehendere
debeant importune re-
spiciunt in semetipsis
quod corrigant numquam
vident. Unde et tanto a
e procius pereunt quan-
to a se oculos avertunt.
Quia in huius vitae itine-
re offendendo corru-
unt dum alibi intendunt.
Et quidem peccatores esse se fa-
tentur. Peccatum tamen vitam
noxiae in regimine po-
sitione tradere sentiunt.
Et dum eius facta despiciunt
dum peccata condemnant
Ad tantam usque in rui-
nam devolvuntur ut deum
res humanas curare
non estimant. Quia ei

quicquid in his reprehendit
esse se commissos dolent.
Sicque dum contra recto
res superbiunt, etiam con
tra iudicia conditoris
intumescunt. Et dum pas
toris summam deiudicant
ipsum qui sapientia om
nia disponentis impug
nant. Se autem rectoris
sui dictis praeferre ob
viant et tamen vocem
superbiae libertatem vo
cant. Sicquippe ela
tio se quasi sub rectitudine
libertatis obicit. Sicut
saepe se sub timore hu
militate supponit.
Nam sic plerique reti
cent ex timore et tamen
tacere se existimant
ex humilitate. Iam non
nulli loquuntur per impa
tientiam elationis et ta
men loqui se credunt
per libertatem rectitudinis.
Aliquando autem subditi pro
terva quae sentiunt ne

quaeque perdunt. Et hi quorum
loquacitas vix compescitur
plerumque quasi ex sola amari
tudine intimi rancoris
obmutescunt. Sed ex dolo
re mentis procacitate se
verba proferentes cum
male loqui possunt per
hiis tacent. Nam cum pec
cantes aliquid de correc
tione audiunt indignan
tes etiam responsionis
verba suspendunt.
Cum his quando aspere
agitur. Saepe ad querel
lae voces de hac ipsa as
peritate prosiliunt. Cum
vero magistri subblan
de praeveniunt. De hac
ipsa humilitate qua prae
venti sunt gravius in
dignantur. Et tanto eo
rum mentem furiatur ac
cendit quanto conside
ratius infirma iudi
cat. Hi nimirum quia hu
militatem quasi in pec
tus malitiae nesciunt

usum sui laboris perdunt
Et cum si qua bona sua intra
opera pauci uideantur quia
surgentis fabricae
robusta celsitudo non e-
rigitur quia nequaquam per
fundamenta fortitudinem
in petra solidantur.
Soler ergo primo operis
quod aedificant qui ante
molem fabricae humili-
tatis fundamina non pro-
curant. Quos bene ab-
hramus pdimus si pau-
cis in exterioribus osten-
damus. Cunctis namque
prophetae apud se cogitati-
one tumentibus infesta cla-
mor in locutione ama-
ritudo in silentio dis-
solutio in hilaritate
furor in tristitia in-
honestas in actione in
imagine erectio in huaue
su pancor in inexpon-
sione bonum mentis re-
ctio in propagandas con-
tumilias ualida. Atque

le parandas in prima.
ad obediendum pigra.
Ad lacessendos uero
alios importuna. Ad ea
quae facere et debet
et praeualet ignaua. Ad ea
autem quae facere nec de-
bet nec praeualet parata.
Haec in eo quod proponit non
appetit nullis exhor-
tationibus flectitur.
Ad hoc quod latenter despi-
derat quasi per incog-
itatur. Quia dum menta-
li ex desiderio uilere-
re, optat tamen in propria
sua uoluntate tolle-
rare [...] humanos
animos [...] Aliter ad-
tapiet [...] rebus
carna[...]libus. Atque
ali[...] temp-
ex spiritalibus dicamus
Audiant illi omnis ca-
ro faenum et gloria ei-
us quasi flos faeni. Audi-
ant [...]ti quod quibus-
dam dicitur [...] post misera

cula. peccato unde uos si-
tis discedite a me ope-
ramini iniquitatis. Au-
diant illi diuitiae si af-
fluant nolite cor ap-
ponere. Audiant isti
quae fatuae uirgines quia
uacuis uasculis ueni-
unt ab interius nup-
tiis excluduntur. Rur-
sum qualiter tempora-
li prelatos atque aliter
subditos praefati sumus.
Audiant illi quod per quen-
dam sapientem dicitur. Du-
cem te constituerunt
noli extolli sed esto
in illis quasi
unus ex
illis.
Au-
diunt
isti obedite prepo-
sitis uestris et subiace-
te eis. Ipsi enim peruig-
lant quasi rationem red-
dituri pro animabus
uestris. Audiunt.

illi cum acceptae potes-
tatis gloriantur. hoc
quod ab Abraham uoci arden-
ti diuiti dicitur. Memento
fili quia recepisti bona
in uita tua. Audiunt is-
ti cum contra prepo-
sitos suos inque rebella-
re uolunt. hoc quod mur-
murante populo Moysi
et Aaron uocibus res-
pondetur. nec contra
nos est murmor uestrum
sed contra dominum. Nos
enim quid sumus. Audi-
unt illi turbabuntur in
conspectu ei patres or-
fanorum et iudices uidu-
arum. Audiunt isti quod
contra contumaciam
subditorum dicitur. qui re-
sistit potestati dei or-
dinationi resistit. Au-
diant simul omnes
deus superbis resistit hu-
milibus autem dat gratiam.
Audiant omnes in-
mundus est apud deum.

omnis qui se exaltat con-
Audiant omnes quid superbit terra et cinis. Con-
tra huius languoris
pestem audiamus cuncti
quod magistra veritas
docet dicens. Discite a
me quia mitis sum et hu-
milis corde. Ad hoc enim
que unigenitus dei fili-
us formam infirmita-
tis nostrae suscepit. Ad
hoc invisibilis non solum
visibilis sed etiam despec-
tus apparuit. Ad hoc con-
tumeliarum ludibria.
inrisionum obprobria. pas-
sionum tormenta tolle-
ravit. Ut superbum non esse
hominem doceret humi-
lis deus. Quanta ergo hu-
militatis virtus est.
Propter quam sola vera-
citer is edocenda. is qui si-
ne aestimatione mag-
nus est. usque ad passi-
onem factus est
parvus. Quia

enim origo perditionis
nostrae se praebuit superbia
diaboli. Instrumentum re-
demptionis nostrae inven-
ta est humilitas dei. Hostis
quippe noster inter om-
nia conditus videri vo-
luit elatus. Redemptor
autem magnus manens
supra omnia. digna-
tus est fieri parvus. Sed me-
lius elationis causam
detegimus quid mortis
auctor quid vitae con-
ditor dicat. Ille nam-
que ait. In caelum con-
scendam. Iste autem per
prophetam dicit. Reple-
ta est malis anima mea
bi in inferno adpropinqua-
vit. Ille dicit. Super as-
tra caeli exaltabo soli-
um meum. Iste humano
generi a paradisi se-
dibus expulso dicit. Ecce
venio et habitabo in me-
dio tui. Ille dicit. Sedebo
in monte testamenti

in lateribus aquilonis · Iste
dicit · Ego autem sum uermis
et non homo obprobrium homi
num et abiectio plebis · Ille
dicit · Ascendam super al
ti tudinem nubium simi
lis ero altissimo · Iste
cum in forma dei esset non
rapinam arbitratus
est esse se aequalem deo
Semet ipsum exinaniuit
formam serui accipi
ens · et per membra sua
loquitur dicens · Domine quis
similis tibi · Ille per mem
bra sua loquitur dicens
Nescio dominum · et israhel non di
mitto · Iste per semet
ipsum dicit · Si dixero quia
non noui eum ero simi
lis uobis mendax · Sed
noui eum et sermonem eius
seruo · Ille dicit · Mea
sunt flumina · et ego fe
ci ea · Iste dicit · Non pos
sum ego a me ipso face
re quicquam · et rursum
pater meus in me ma
nens ipse facit opera ·
Ille regna omnia osten
dens dicit · Tibi dabo potes
tatem hanc uniuersam
et gloriam eorum quia mihi
tradita sunt · et cui uolo
do illa · Iste dicit · Calicem
quidem meum bibetis · Sede
re autem ad dexteram meam uel
ad sinistram non est me
um dare · Sed quibus para
tum est a patre meo · Ille
dicit · Eritis sicut dii sci
entes bonum et malum · Iste
dicit · Non est uestrum nos
se tempora uel momen
ta quae pater posuit in
sua potestate · Ille ut
uoluntas diuina displiceat
ut possit propria per
suadere · Cur praecepit uo
bis deus ut non comederetis
ex omni ligno paradisi
et paulo post · Scit enim
deus quod in quocumque die come
deritis ex eo aperien
tur oculi uestri
Iste dicit · Non

quero uoluntatem meam sed
uoluntatem eius qui misit
me. Ille per membra sua
loquitur dicens. Nullum
pratum sit quod non per-
transeat luxoria nostra.
Coronemus nos antequam
marcescant. Ubique re-
linquamus signa letitiae
nostrae. Iste membris suis
pronuntiat dicens. Vos
plorabitis et flebitis uos
mundus autem gaudebit.
Ille nihil aliud mentes
sibi subditas docet quam
celsitudinis culmen ap-
petere. Cuncta aequa-
lia mentis tumore trans-
cendere sociaetatem om-
nium hominum alta elatio-
ne transire. Deserere
et contra potentiam con-
ditoris erigere. Sicut
de eisdem per psalmistam
dicitur. Transierunt
in dispositionem cordis co-
gitauerunt et locuti sunt
nequitiam. Iniquitatem in ex-
celso locuti sunt. Iste ad spu-
ta. ad palmos. ad cola-
fos. ad spineam coronam
ad crucem. ad lanceam
atque ad mortem ueniens
membra sua admonet
dicens. Si quis mihi minis-
trat me sequatur. Quia
igitur redemptor noster re-
gis corda humilium et le-
uiathan iste rex dicitur
superborum. aperte cognosci-
mus quod euidentissimum
reproborum signum superbia
est. At contra humilitas elec-
torum. Cum ergo quam quis-
que habeat agnoscitur. Sub quo
rege militet inuenitur.
Unusquisque enim quasi quen-
dam titulum portat operis
quo facile ostendat
sub cuius seruiat potes-
tate rectoris. Unde et per
euangelium dicitur. Ex fructi-
bus eorum cognoscetis eos.
Ne igitur nos leuiathan ista
ut membra t. sua. fa-
ciendo fallere pertentat

rigniū dn̄s qđ deprehendi ua
leant. demonstrauit di
cens ipse est rex super uni
uersos filios superbiae
Quia spū dō pietatī specie
humilitatis adsumunt.
Semedipsos tam caelare in
omnibus nequaquam possunt.
Quia eorum superbia dilatatione
sustinens et cum exaltate
sunt exalta actione deni
dant. Quium sub rege hum
litatis militant. semper pa
uidi atque ex omni latere
circumspecti aduersus la
cula elationis pugnant.
Et quasi contra uenientes ic
tus solum magis hi pro cor
pore oculum custodiunt.
Ut libri remedii ipsius principa
litatem humilitate tuent.

INCIPIT LIBER MO
RALIUM BEATI
GREGORII TRICISSI
MUS QUINTUS

LEGE FELICITER.

QUAM
ISTE UL
TIONIS
HUIUS O

peris lib
er de periculo
tractatur
rerum. ista
primi
indulgen
tiis usque
cum pretiis
emerso

est. et locis
sub; peri
minus ob
quaesiu
liber hunc
tur ne
grans
Uelut
enim mag
no mari
lam litus
cernimus
et intentio
nis nostrae
uel. adde po
nentes ponto
de quo prius impetu
ducimur. Sed dum adhuc
in
expulsione pristini fla
tus limus quasi anxie

tatis nostrae ut naufra ce-
cidit. Sed tamen ei uis iam
se ipsa tran quillior
usque ad stationis nos-
litoris impellit. Igitur
postquam fideli famu-
lo dominus leviathan hos-
tem ei quam sit et fortis
et callidus ostendit. Dum
uires illius subtiliter
fraudesque patefecit
beatus Iob ad utraque res-
pondit dicens. R̄P̄. III
Scio quia omnia pot-
es et nulla te latet
cogitatio. Contra. In-
anes quippe uires ei
inludit: Scio quia omnia
potes. Contra occultas
uero machinationes il-
lius subiunxit: Et nulla
te latet cogitatio. Unde
et mox eidem leviathan
exprobrat dicens. R̄P̄. III
Quis est iste qui celat
consilium absque scien-
tia. Absque scientia enim
leviathan celat con-

silium quia quamuis con-
tra infirmitatem nostram
multis fraudibus occul-
tetur, protectoris tamen nostri
gratia nobis inspiratio-
ne detegit. Absque sci-
entia celat consili-
um, quia licet tempta-
tor lateat, latere dei
protectionem non potest.
Temptatorum igitur au-
dita fortitudine et cal-
liditate diaboli. Audi-
ta etiam creatoris nostri
potentia, quae et illum
ualenter reprimit
et nos misericorditer
tegit. Quaerimus beato
Iob ut quae de temet
ipso sentiat nobis mini-
me occultet, sequitur. R̄P̄. IIII
Ideo insipienter lo-
quutus sum et quae ul-
tra modum excede-
rent scientiam me-
am. Omnis humana
sapientia quantoli-
bet acumine polleat

diuinę sapientiae com
paratam insipientiam. et
Omnia enim humana quę
iusta. quam pulchra. sunt.
di iustitiae et pulchri
tudine comparata. nec
iusta. nec pulchra sunt omnino
beatus itaque iob quam dixe
rat sapientem se esse dix
isse credens. Si uer
ba superioris sapien
tiae non audisset. Sed ei
ius comparatione stul
tum esse. non omne quod
sapit. et qui sapienter
quidem locutus hominibus
fuerat. diuinas tamen
sententias audiens sa
pientius recognoscit
non esse sapientem. Hinc
est quod abraham inter
uerba dominica. nil
se nisi puluerem uidit
dicens. loquar ad dominum
meum cum sim puluis et
cinis. Hinc est quod moyses
omnia. egyptiorum sa
pientia. instructus,

Ex quo loquentem dominum au
diuit. impeditioris atque tar
dioris. linguae se esse
deprehendit dicens. obse
cro domine non sum eloquens
ab heri enim et nudius ter
tius. ex quo locutus es ad
seruum tuum impeditio
ris et tardioris linguae
sum. Hinc est quod esaias
postquam sedentem dominum
super solium excelsum et
eleuatum uidit. postquam
seraphim duabus alis fa
ciem duabus uelare pe
des et duobus uelare cor
pus cernit. postquam id quod
sanctus sanctus sanctus dominus deus exerci
tuum alter ad alterum
clamor et audiuit. et se
ipsum perdens ait. Uae mi
hi quia tacui quia uir pol
lutus labiis ego sum et in
medio populi polluta la
bia habentis ego habito
mox quasi ipsum pollutio
nem unde cognouerit
subdens ait. et regem dominum

expertum uidi oculis meis. Hinc etiam Hieremias diuina uerba audiens uerbare non habere se noluit dicens: A a a domine deus, nescio loqui quia puer ego sum. Hinc Ezechiel loquens de quattuor animalibus dicit: Cum fieret uox supra firmamentum quod erat supra caput eorum, stabant et summittebant alas suas. Quid enim per uolatum animalium nisi euangelistarum atque doctorum sublimitas designatur? Vel quid sunt alae animalium nisi ipsorum contemplationes eos ad caelestia subleuantes? Sed cum fit uox supra firmamentum quod super caput eorum est, stantes submittunt alas suas, quia cum internam uocem supernae sapientiae audiunt, qui uolatus sui alas deponunt, quia uidelicet ipsam ueritatis altitudinem minime se contemplari posse cognoscunt. Ad uocem ergo desuper uenientem alas deponere est, cogitatu superna potentia uirtutes proprias humiliare et consideratione creatoris nihil de se aliud quam abiecta sentire. Sancti itaque uiri dum diuinitatis sententias audiunt, quanto magis contemplando proficiunt, tanto amplius despiciendo quod sunt, nihil aut prope nihil se esse cognoscunt. Respondeat ergo diuinis sermonibus beatus Iob, et sapienter proficiens sullatum se esse deprehendat dicens: Insipienter locutus sum et quae ultra modum excederent scientiam meam. Ecce tanto se amplius redarguit, quanto amplius proficit

et scientiam suam. ultra
modum excesserit. recte
dicitur, quia ab his ea sibi dominum
plus quam aestimauerat
pat. secreta ei sapi
entiae agnouit. sequi
tur.

Audi et ego loquar.
Interrogabo te et
responde mihi
Audire nrm est ponere ali
unde uenienti aurem
aliis opportunitatem commo
dare. Ad contra docen
tis nihil est audi
re proprium est. sinere
medipso sapientia.
desideria. percipere
Ad dominum ergo quia dat tacen
tium corda. cognoscit
loqui nostrum est. ipsi mo
cibus gutturis id quod sen
timus proferre. sed prius
tis ad illum desideriis
inhiare. ti quia loco
quisque interrogatur
ut discere pro ualeat
quod no parat. hom

ni dominum interrogare.
in conspectu ei nescien
tem se cognoscere. res
pondere autem dei est. eum
qui se humiliter nes
cientem cognouerit. oc
cultis inspirationibus e
rudire. Dicat ergo beatus
Iob. Audi et ego loquar.
Ac si diceret. misericor
diter. desideria mea
percipe ut ad tua haec sapi
etas percipiens adiuuat
adeo multiplici hora
constringant bona quippe
sunt uota. quotiens ex
pectata percipiunt. multi
plicantur. Unde alias
scriptum est. Ego clamaui
in quo exaudisti me. non e
nimirum ait. quia clamaui
exaudisti me. sed clamaui
in quo exaudisti me. Qui
enim loquens exaudi
tur fuerat uotis perfi
cientibus exauditur cla
mabat. Interrogabo te
et responde mihi;

Desideret ne sapientiae
me extatae sapientiae
contemplatione cognos
co interrogantem ergo
responde id est stultiti
am propriam humiliter cog
noscentem doce. Quia enim
interrogaris ipse ex
desiderio humilitatis
Dominus sibi respondere
quae reperit. Ex magiste
rio aspirationis verbis
sequentibus declaratur.
Interrogationum quippe
se prohibuit. Sed nihil in
terro gando sublim
sit iam sola de se hu
milia sentiens et quae
misericorditer a Domino
perceperit agnoscens pro
tinus subdidit. Cap. VI.

Auditu auris audivi
te nunc autem oculus
meus videt te. His hu
minum verbis apte in
dicat. Quia quanto vi
sus superior est audi
tui tanto differt ab eo
quod prius exstitit hoc
quod post modum per flagella
sequitur. Interiori oculo re
paratur lumen magis con
spexerat humanita
tis fugit tenebras de
iudicans plus videbat.
Unde et sequitur. Cap. VII.

Idcirco ipse me re
prehendo. Et quanto enim
quisque minus videt, tan
to sibi minus displi
cet. Et quanto maioris
gratiae lumen perci
pit, tanto amplius re
prehensibilem se esse cog
noscit. Cum enim inqui
rimus per omne quod est
ad eam quae super se con
spicit regulam congruere
nititur. Et quia adhuc hu
mana infirmitas prope
dit cernit quia ex non
minima parte dissenti
at totumque ex se illi
honerosum est quod inter
ne regulae conveniens
non est. Quam regulam
beatus Iob post flagella
proficiens amplius in

spicit et ea se mediis pro
in magna sui redargu
tione differenat dicens
Ideirco ipse me reprehen
do. Sed quia nulla est
cognitio reprehensionis
si non sequantur etiam lamen
ta paenitudinis recte
post reprehensionem sub
ditur. XP cum
Et ago paenitentiam
in favilla et cinere
In favilla enim et cinere pe
nitentiam agere est
contemplata summa
essentia nil aliud quam
favilla se et cinerem quoque
cognoscere. Unde et ci
vitati reprobe in evan
gelio dominus dicit. Si in Ty
ro et Sidone factae fu
issent virtutes quae
factae sunt in vobis
olim in cilicio et cinere
paenitentiam egissent
In cilicio quippe aspe
ritas et compunctio
peccatorum in cinere
autem pulvis ostendit

mortuorum. Et idcirco
utrumque hoc adhiberi
ad paenitentiam solet.
Ut in compunctione cilicii cog
noscamus quid per culpam
fecimus. Et in favilla
cineris perpendamus
quid per iudicium facti su
mus. Considerentur er
go in cilicio pungentia
vitia. consideretur
in cinere per mortis sen
tentiam subsequens
iusta paena vitiorum
Quia enim post peccatum
carnis con tumeliae
surrexerunt. Videat
homo in asperitate ci
licii superbiendo quid fe
cit. Videat in cinere
usque quo peccando per
venit. Potest quoque
cilicio ipsa recorda
tione atque paeniten
tiam dolorum punctio de
signari. Nam hoc quod ait
beatus Iob ipse me repre
hendo quasi quodam cili
cio pungitur dum in mente

...sua. ar
...pens se
...darguitionum sta
mulis constringatur ubi
cimere autem agitur paeni
tentiam. Quia ex primo
peccato quid plus tum iudi
cium factus sit sollerter
adtendit dicens. Ago paeni
tentiam in favilla et ci
nere. Ac si aperte di
cat. De nullo ductor sum ma
dono superbio quia sump
tus expulerunt per latam
mortis sententiam. Ad pul
verem me redire cognos
co. Audiat igitur cunctis ser
monibus Iob cognitis etiam
responsionibus amicorum
libet ad internum iudicis sen
tentiam. Perfectionem men
tis suae conversione [?] ei
quae dicere. Ecce domine univers
que in conspectu tuo dis
serentium partes audi
vimus. Sed Iob quidem in hoc
certamine virtutis suae
facta revolvere.

Amicorum ei contra eum cog
novimus tuae iustitiae
gloriam defensare. Iu
dicis haec autem quid in sua
mente sentiat agnos
cis. Neque enim possu
mus eorum nos dicta
reprehendere, quos de
sententia tuae cognos
cimus deserere [?]. Sed
ecce adsistunt partes
expectant sententiam.
Profer ergo domine ex invisi
bili regula subtilissi
mum tuae discretionis
examen. Sed quis in con
tentione ista sit recti
us locutus ostende se
quitur. [illegible] cum
POST QUAM autem LOCUTUS
est verba haec ad Iob
dixit ad Eliphaz Theman
then. Iratus est furor
meus in te et in duobus
amicos tuos. Quia non
estis locuti coram me
rectum sicut servus me
us Iob. Domine [illegible]

sententia tua. Indicat
Quantum a lucae tuae rec
titudinis caecitas n(ost)ra
discordat. Ecce te iu
dice beatum Iob uictorem
cognoscimus de se spuire
quem inter peccare lo
quendo ore debeamus
te iudice addicti sunt.
Qui beatum Iob se meritis
transcendere p(er)lo
quente crediderunt.
Quia igitur ex diuina.
sententia quid de par
tib; estimemus agno
uimus. Nunc eiusdem
sententiae paulo sub
tilius uerba perpe
mus. Quomodo enim su
perius beatus Iob re
prehendit. Si in conpara
tione et rectitudinis
amici illius nequaquam
copar(antur). d(omi)no rectum locuti
memorantur. Xpi ad
huc illa. de eo senten
tia confirmat, qua
antiquo hosti

dicitur
Uidisti ser
uum meum Iob q(uod)
n(on) sit ei similis super ter
ram. Sed quid est. hoc q(uo)d
et laudat. et increpat. Si se ip
so reprehendit. Si re aut
ipso reprehendit. Si tam
amicis loquentib; ante
fertur. Mirique rectis uir
tutum meritorum su
orum uirtute transcen
dit. Sed eo ipso quo ho
mo fuit ante d(e)i oculos
esse sine reprehensione
non potuit. Ipso q(ui)ppe
homine bina sic in
ter in uita. commo
rante diuini examinis
regula. habet adhuc q(uo)d
iudicet. quamuis iam ex
conparatione cetero
rum hominum habeat q(uo)d
laudat. Beatus igitur
peul parre credit et
in gratia. et illam
reticere intrest estima
uit uitia. Non autem me

putat augeri se in deo
reprehendit. quod intentio
nis flagelli fuisse a
lia suspicati sunt amici
eius persistentibus inter
nos iudicii in diffinitione
prolata est. Unde apte
colligitur quantae iustiti
ae fuerit in deo quod con
tra amicorum verba in
nocentiam suae opera
tionis adstruxit. Quid di
vino iudicio etiam ipsis
eluxit. de divini iudicii de
fertoribus ante fer
tur. In exordio autem libri
huius agnovimus quod de
illo satan domino dixerit
Mitte manum tuam et tan
ge eum et vide si non in fa
ciem benedicat tibi. Ad
quam petitionem beatus
Iob damnis orbitate vul
neribus et verborum scan
dalis tangi permittitur.
Quia videlicet certus qui
eum laudaverat exti
tit quod nequaquam in ex

ta appositione diabu
li per eius in maledictio
nis culpa liberatur.
Sicut ergo et superi
us diximus quisquis be
atum Iob in locutione sua
aestimat post flagel
la peccasse. Apte dominum
iudicat in sua appositi
one perdidisse. et quamvis
dominus ad diabulum lo
quens bona illius praesen
tia praetulit. Non autem ei
perseverantiam spopondit.
Sciendum tamen est quia ne
quaquam eius iustitiam
permittendo temptatio
nes praeluxisset. Sicut um
iustum in temptatione
persistere non pos
se providerat. Permi
sit atque divini intus
in ei temptatione dia
bulo. Quisquis eum in temp
tatione succubuisse
existimat ignorantiam
permittentis accusat.
Adhibemus igitur indic

tis suis ueraciter
Iob ne dm̄ in sua. pruden
tia. nequiter accusare
mus. Et quidē
quantū ad humana iudi
cia. in uerbis suis ami
citius multa. illo pec
tus dixisse crederen
tur. Sed ueritas aliā
ex occulto regulam pre
pensat. Non estis lo
cuti coram me rectū
sic seruus meus Iob corā
me ait. Id est. interi.
ubi sepe multorū uita
displicet. Quae etiam
foris hominib; placet
Unde caute nimis in lau
de iustorū coniugū
dictū est. Erant iusti
ambo ante dm̄ Non enī
secura. laus est ius
tor ante homines ap
parere. Sepe autē hu
mana. sententia. ue
55 lud in dō magnū quem
piā. adpbat. Sed hunc
omnipotens ds̄ quia sī

ex se adpbat. ignorat.
Hinc est. enim qd psalmis
ta. uigilantius exorat
dicens. Dirige in conspec
tu tuo uiam meā. Non
enī quia. plerumque in
bonis respectu hominū pec
catum. creditur etiā
quae a ueritatis lance
re depravat. Et notan
dū qd non dicitur. non
estis locuti corā. me
rectū sicut Iob. sed si
cut seruus meus Iob.
Ut uidelicet interposi
tione seruitutis dum
eū qs sub quadam pe
culiaritate commemo
rat. Cuncta. quae in
defensione sua. dixe
rat. quia non contu
maci superbia. sed hu
mili ueritate dixisse os
tendat. Sed quia. iustus
est. et misericors dn̄a
micos ei et plus iustā. dis
tricte redarguit et
per misericordiā. be

nisi conuersi ira
sequitur. XIIX
SUmite uobis septe(m)
tauros et septe(m) a-
rietes et ite ad seruu(m)
meu(m) iob et offerte ho
locaustu(m) p(ro) uobis iob au(tem)
seruus meus orabit
p(ro) uobis faciem eius sus
cipia(m) ut n(on) uobis inputet(ur)
stultitia. Ecce ius
tus et misericors d(eu)s
nec culpas sine incre
patione deserit nec
peccatu(m) sine conuersa
tione derelinquit. Quia
enim in terris est me
dicus prius putridine(m)
uulneris innotuit et
post remedia conse
quendae salutis indica
uit. Quia aut(em) saepe ia(m)
diximus quod amici be
ati iob hereticoru(m) spe
cie(m) tenebant qui dum d(eu)m
defendere nituntur
offendunt quos iudic
tis suis ueritati re

bellesserunt culpam i
lapsi sunt in falsa. asser
tione supplicantur. Om
nipotenti d(e)o per illor
corpus s(an)c(t)ae aeclesiae
reconciliatione(m) ueritatis
inuenerat. Bene ipsa
quoque eoru(m) conuer
sio quae per miseri
cordia(m) agitur. per
hanc uenia(m) amici iob
percipiunt designatur
Notandu(m) uero magno
pere est quod conuer
sionis suae sacrifi
ciu(m) d(omi)no non per se sed per
iob libenter offer
re iussi sunt. Heretici
cum ab errore re
deunt quia ergo re
paratori suo per se obla
tor sacrificio placere
nequaqua(m) possunt
nisi ad catholicam aecle
siam quae beatus iob sig
nificat conuertantur
ut salute(m) sua(m) ei precibus ob
tineant. Cuius fide

peruersis assertioni-
bus inpugnabant. Ait
enim Iob seruus meus
orauit pro uobis faciẽ
ei suscipiam ut non uo-
bis imputetur stultitia.
Ac si aperte hereticis dicat.
sacrificia uestra non ac-
cipio. petitionũ uestrarũ
uerba ñ audio sed per in-
tercessionẽ illius cu-
ius professionis uerba
de mente ueracia. percog-
nosco. Et uos quidẽ tam
reos atque a me te ex-
hibenda. sacrificia con-
uersionis uestrae deduci-
te. Sed ante salutẽ uestram
per catholicã aecclesiã
quam diligo postulate.
Ipsi enim uolo dimitte-
re id quod mihi inpro-
delinquistis. Ut haec
ueram incolomitatẽ
obtineat. quam ex uero
languore laborabat.
Sola quippe est. per quam
sacrificium dns liben-

ter accipiat. Sola quae
persperantibus fiduciali-
ter intercedat. unde
etiam de agni hostia dns
praecepit dicens. In una
domu comedetur. nec
efferetis de carnib;
eius foras. In una namq;
domu agnus comeditur.
quia in una. catholica. ec-
clesia. uera. hostia. re-
demptoris inmolatur.
De cuius carnib; diuina lex
efferri foras prohibet.
quia dari scm canib; ue-
tat. Sola est in qua opus
bonum fructuose pas-
citur. Unde et mercedẽ
denarii nonnisi qui
intra uineam labora-
uerant. acceperunt.
Sola est in qua opus bo-
quos intra se posita.
ualida. caritatis con-
page custodit. Unde
et aqua. diluuii arcã. qui-
dẽ ad sublimiora sus-
tulit. Omnes autem ex

tra. quia uti. inuenit. extrinx
it. Sola. est. in qua. per mys
teria. ut facie[m]
contemplemur. Unde
et ad moysen dominus dicit.
Est locus apud me et sta
bis super petram. et cum pau
lo post tollam manum
meam. et uidebis posterio
ra mea. Quid enim ex
sola. catholica. aecclesia
ueritas conspicit. apud
se esse locum dominus perhibet
dextero uidetur. in petra.
moyses ponitur. Ut dei spe
ciem contempletur quia.
nisi quis fidei soliditatem
tenuerit. diuinam praesen
tiam non agnoscit. De qua
soliditate dominus dicit. Su
per hanc petram aedifi
cabo aecclesiam. meam
Quid est ergo hoc loco dice
re ad iob ite nisi petram
ascendite. Quid est. faci
em eius pro nobis super
piam [illegible] non uidebis. Im
peritiae stultitia. Quis

id quod illic dicit. posteri
ora. mea. uidebis. post
eius quam post modum faci
enda. est. misteria. in
carnationis intellegis
Heretici autem pro eo quod in pe
tra. stare contemp
nunt terram sunt quia domini
posteriora. non aspi
ciunt. Quia. extra. aeclo
siam posita incarnati
onis ei sicut sunt mys
teria. non agnoscunt. Si
cut autem et superius dix
imus Prauorum ceruix
superba. est. pariter
[illegible] ducatur ex primum
quia ab hereticis pre
dicatur plebibus. quod pro
ducitur gregibus agitur.
De hereticis namque
superbientibus dicitur
qui in terrimorum mentes
male suadendo cor
rumpunt. Concilium
tamen eorum intersuaccas
populorum et quia fre
quenter et populus

uelud greges sequuntur
Arietes aliquando nomi
nantur gregem scilicet
arietes ducunt. Unde
per increpationem hie
remias ait. Principes e
ius uelut arietes. Quia
scilicet heretici cum ad
sanctam aecclesiam redeunt
superbiae elationem depo
nunt. et nequaquam iam
sequentes greges propter
cum eos ad interitum du
cunt. Amicis beati Iob
offerre tauros et
arietes iubentur. Tau
ros enim et arietes in
sacrificio offer
re est. superbiam ducatus
conuersionis humilita
te mactare. Ut ad omni
ta ceruice superbiae
discant oboediendo re
qui indiuiduum docendo
sibi conabantur. Rec
te quoque haec opum superbia
septenario sacrificio expia
tur. quia heretici ad

aecclesiam reuertentes
humiliatis hostia dona
septiformis gratiae
accipiunt. Utque elatio
nis suae uetustate tabu
erunt formatae gratiae
reformentur. Septe
narius autem numerus
apud huius seculi quadam
sua habetur ratione
perfectus quod ex primo
pariete ex primo impari
consummatur. Primus
enim impar ternarius est.
Primus uero par quater
narius ex quibus duobus
septenarius constat.
Numerus de partibus suis mul
tiplicatus in duodenari
um surgit. Nam siue ter
per quattuor seu quattuor
per tres ducimus ad
duodenarium peruenimus.
Sed nos quia septenario nume
re uniuersitatis praedicamen
ta percipimus, hac ex
alta scientiae altitudine
dispiciendo calcamus

Hoc procul dubio inconcusse te
netur fide, quia quos spiritus
gratiae septiformis re
pleverit, perfectos efficit, eisque
non solum trinitatis no
titiam, sed etiam virtutum quat
tuor, id est prudentiae
temperantiae fortitu
dinis atque iustitiae
operationem praebet. Quibus
ipsis quoque quos ingre
ditur suis quodammodo
partibus augetur. Dum et
per trinitatis notitiam
quattuor virtutum actio
accipitur, et per actionem vir
tutum quattuor ipsius ad
manifestationem trinitatis
species pervenitur. Et apud
nos ergo septenarius
sed longe dissimiliter,
quia plene et abundanter
in duodenarium surgit,
dum et per fidem opera, et rur
sum per opera efficitur fides.
Sancti quoque apostoli gratia septi
formis spiritus implendi
duodecim sunt electi.

Per quattuor enim mundi
partibus trinitatem quae
deus est innotescere mit
tebant. Duodecim ergo
electi sunt, ut etiam ex
ipsius numeri figurationis
causa clarescerent, id est
per quattuor infirma
trina summa praedicarent.
Sive itaque haec seu alia
qualibet sortiatur
re ratione in scriptu
ra tamen sacra septena
rio numero aliquando
secura requies aeter
nitatis, aliquando uni
versitas praesentis huius
temporis, aliquando
sanctae ecclesiae universi
tas designatur. Septena
rio quippe numero per
fectio aeternitatis in
nuitur, cum dies septi
mus in requiem domini sancti
ficatus vocatur. Cuius ves
pera in eo non dicitur, quia
internae beatitudinis re
quies nullo termino

coaptatur. hinc est etiam
quod lege data. dies septi
mus feriatus esse praecipitur
ut aeterna. per illum
requies designetur. hinc
quod in annorum curricu
lo septenarius nume
rus septies multipli
catus monade addita ad
quinquagenarium ducitur.
Ut perpetu
am beatitudinem significans
iubelei sacratissima re
quies obseruetur. hinc
est quod resurgens dominus
et frequenter appa
rens ultimo iam conui
uium cum septem disci
pulis comedisse descri
bitur. quia hi qui in illo
nunc perfecti sunt ae
terna per illum refec
tione satiantur. Rursum
per septenarium nume
rum haec uniuersitas
temporalitatis acci
pitur. hinc est enim quod
per septem dies hoc totum

uitae praesentis temporis
uoluitur. hinc quod bte po
pcas aecclesiae quae om
ni hoc tempore mundum
praedicando circuit. Ad prea
domini tubis clangentibus mu
ros hiericho diebus septem
circuitu acta. confessit.
Hinc propheta ait. Septies
in die laudem dixi tibi. Sed ip
se rursum proto atque
uniuerso suae defecti
onis tempore se dixis
se significavit. Sem
per laus eius in ore meo. Quod
uero per septenarium
numerum praesentis uitae
uniuersitas designatur.
Hinc magis ostenditur cum
post eum quod etiam octona
rius subinfertur. Sep
tenarium quippe cum ad
hunc alius sequitur ex ip
so eius augmento expri
mitur quod finienda tem
poralitas aeternitate
concludatur. hinc est
enim quod salamon admonet

dicens da partem his
qui sunt septem necnon
et octo. Septenarium
quippe numerum hoc
quod septem diebus agitur
presens tempus expri-
mit. Per octonarium uero
uitam perpetuam designa-
uit. Quam suam nobis dominus
per resurrectionem patere
fecit. Dominico scilicet
die resurrexit. Qui
dum diem septimum id est
sabbatum sequitur, a condi-
tione octauus inuenitur.
Bene autem dicitur da septem
partem necnon et oc-
to. Quia ignoras quid
mali futurum sit super
terram. Ac si aperte dice-
retur. Sic dis[illegible] pensa
temporalibus [illegible] ut
appetere [illegible] non
obliuiscaris [illegible]
aeterna. Cogi[illegible]tes
namque ut in posterum
uel bene agendo prouide-
as quid euenturo iudicio

quanta tribulatio se-
quatur, ignoras. Hinc est
quod quindecim gradibus
templum ascenditur. Ut ex
ipsa eius ascensione dis-
catur. Quatenus septem
et octo et temporalis
sollicite dispensetur
actio. Et per fidem mansio
aeterna requiratur.
Hinc est etiam quod summo
nas bis denarium surgit.
Centum quinquaginta psal-
mos propheta decantat
Propter hunc septe-
narium numerum tempo-
ralia, octonarium uero
aeterna signantes.
Super centum uiginti fideles
in cenaculo residen-
tes spiritus sanctus effusus est.
Septem quippe et octo
quindecim componunt.
Et ab uno usque ad quin-
decim numerando pau-
latim per incrementa
consurgimus usque ad
centesimum et uicesimum.

numerum pervenimus. Quia
scilicet effusione sancti
spiritus dedicerunt. Ut tem-
poralia. tollerando
transirent et aeter-
na. libenter appete-
rent. Rursum septena-
rio numero sanctae ae-
clesiae universitas de-
signatur. Unde Iohannes
in apocalypsi .VII. eccle-
siis scribit. Sed per eas
quid aliud quam universa-
lis intellegi aeclesi-
a voluit. Quae nimirum
universalis aeclesiae
ut plena. septiformis
gratiae spiritu signare-
tur. Heliseus super pue-
rum mortuum septies hi-
spirasse describitur. Su-
per extinctum quippe
populum dominus veniens se-
pties spirat. Quia ei
dona. spiritus septiformis
gratiae misericorditer
tribuit. Quia. igitur. septe
septenario numero

sanctae ecclesiae univer-
sitas figuratur. Veniant
ad beatum Iob amici illius
et ipsum divinitas offerant
holocaustum [illegible]
omnino septenarium nume-
rum arcana custodiunt.
Ut videlicet hi qui extra
sunt. portis prius secum
universitatis sanctae aecle-
siae miscebantur et tunc
demum veniam deprecantur
pristinae elationis expi-
ant culparum. septem
sacrificia. offerant.
Quia. peccatis sui absoluti-
onem non accipiunt nisi
gratiae septiformis
spiritu universali paci
Aqua. exp[illegible] adgre-
gentur. [hole] Dicatur ergo
[hole] sumite vobis
[hole] septem tauros
[hole] et septem arie-
tes [hole] et ite ad ser-
vum meum Iob et offerte
holocaustum pro vobis. Iob autem
servus meus orabit.

p uobis faciet ei si suscipiat
ut non uobis imputetur
stultitia. Ac si hereticis
redeuntib; aperte dicere
tur. Uniuersali uos ecclae
p humilitatem paeniten
tiae iungite. Atque eam
quã p uos mereri p uos digni
ñ estis ueniam. ei a me preci
b; optinete. Quia itaq; hanc
ueraciter sapere dixi
tis prioris apud me urae
sapientiae stultitia de
leatur. seqr. KP·XI
Non enim locuti estis
coram me rectum, sicut
seruus meus Iob. Haec
paulo ante iudex prae
lata sñia iterando
subiungit. Quid est hoc
nisi quod sententiam quam
semel iudicando dixerat,
iterum replicando confir
mat. Atque ut manifes
tius beati Iob iustitia a-
micorũ quasi ei iustitia
demonstret, eius laus que
reprehensio iterata uoce

deprimit. Ut replicata
fortius appareat. quam
fixa. bitus habeant. sta
que cum rex aegypti me
tuenda uenturae famis
tempora. sub bouum spi
carũ quae spaeciae in
sione cognouisset, Ioce
pẽ interpretis audiuit
Quod uidisset secundo ad e
andem rem pertinens som
nii firmitatis indicium:·
Qua ex re aperte collegitur
quia quidquid in eloquio
diuino repetitur robus
tius confirmatur. Sed quia
quid iudex decreuerit au
diuimus. Addicti ergo quid
faciant, audiamus sequi
tur. KP·XII·
Abierunt ergo Eliphaz
themanites et bal
dach suites et sophar
naamathites et fecerunt
sicut locutus fuerat dns
et suscepit faciem Iob
horum interpretationem no
minum idcirco petiemus

quia. bibulus operis ex op-
dio deca. nobis latius des-
uper minimus sciuendi
uero. quia ita. cautesi
cum praedicatur eus pat. or
do accepto uenia cus-
todit. Ut hi sacrificio dominus
non illorum sed beati Iob
faciem suscepisse refer-
tur. Sed quia quisquis pro
aliis intercedere nititur
sibi potius ex ipsa ca-
ritate suffragatur prec
te sublimatur. cap. XIII

Dominus quoque conuer-
sus est ad paeniten-
tiam Iob cum oraret
pro amicis suis. Iam enim
superius pro amicis suis
exauditus ostenditur.
Cum factum quod praediximus me-
morat. Fecerunt sicut
locutus fuerat ad eos dominus
et suscepit dominus faciem Iob.
Sed cum parum sublimetur
dicitur quod conuersus est ad
poenitentiam Iob cum ora-
ret pro amicis suis. Iam pri-
perius raptim ostenditur.
Ita etiam pro semetipso
tanto citius exau-
diri meruit quanto de-
uote pro aliis intercessit.
Plus enim pro se ualere pre-
cum suarum sacrificia efficit, cum has
caritatis impendit. Liberius
quippe sacrificium o-
rationis accipitur quod in
conspectu misericor-
dis iudicis proximi dilecti-
one conditur. Quod tamen ut
ueraciter quisque cumulat
si hoc etiam pro aduersariis
impendat. Hinc est enim quod
magistra ueritas dicit.
Orate pro persequentibus et ca-
lumniantibus uobis. Hinc rur-
sum ait. Cum stabitis ad oran-
dum dimittite si quid habetis
aduersus aliquem. Ut et
pater uester qui in caelis est
dimittat uobis peccata
uestra. Quantum uero oratio
obtineat quae pro aliis interue-
nit, ilico demonstrat cum
subdit. cap. XIIII

XIII

Addidit dominus omnia
quaecumque fue
rant Iob duplicia. Cuncta
quae amiserat duplicia per
cepit. Quia propria tentatione benigni
iudicis temptatione sanctis suis dispen
satione uincunt suffragii consolatio
nis. Minus enim temptati
probatio quam remunera
tio consulatur. Ut ex re
tributionis merito le
ue sumpsisse quod tolera
uit agnoscat, quae ex per
cussionis pondere gra
ue esse aliquid tolera
re iudicabat. Unde et af
flicte quae Iudaea dicitur. Ad
punctum in modico dere
liqui te et in miseratio
nibus magnis congrega
bo te. Aliquando uero
iuxta afflictionis pon
dus disponitur mensu
ra consulationis. Unde
alias scriptum est: Secun
dum multitudinem dolorum
meorum in corde meo con
solationes tuae domine lae
tificauerunt animam meam.
Mea enim mensuram con
solationis in qua afflic
tus fuerat indicat qui
laetificatum se secundum mul
titudinem dolorum clamat.
Si enim minime lector in
spicit superiorum remune
rationis ordinem contem
plet. Excelsum quippe
correptionem paeniten
tia, paenitentiam uenia,
ueniam uero munera
subsequuntur. Sed quia
diuinae dispensationis
permissione percussus es
tia amicorum uerbis af
flicta res diuinae pietate
tur muneribus consula
tur etiam humana debi
ta caritate refouere.
Undique ei consulatio
nis gaudia responde
ant, quae mundi quoque
dolorum tristitia et
aduersa lacerabant.
Unde et subditur:

Cap. XCI

Venerunt autem ad e-
um omnes fratres sui
et universae sorores
suae et cuncti qui no-
verant eum prius et co-
mederunt cum eo panem
in domo eius. Et moverunt
super eo caput. Quod in com-
mestione panis nisi
caritas, quid vero in mo-
tione capitis nisi ad-
miratio designatur? Be-
ne autem subditur. kap. xcii
Et consolati sunt
eum super omne ma-
lum quod intulerat dominus
super eum. Percussi enim mo-
re consolari est
post percussionem de venia
congaudere. Qua quan-
to quisque cernitur
de [illegible], pro impu-
nitate hilarescere,
tanto prius indicatur de abla-
ta doluisse. kap. xciii
Et dederunt ei una-
quisque ovem unam
et inaurem auream unam.

Liber cuncta hic iuxta his-
toriam veraciter dicta
sunt, sed [illegible] tamen
oblatis muneribus cog-
nimus, ut ad allegoriae
misterium recurramus.
Neque enim otiose debe-
mus accipere quod ovem quisque
unam quod inaurem au-
ream obtulere quod [illegible]
[illegible] quod iuxta li-
teram minimum non esset
vir oblatum cum una.
Quid vero aut ovis ad ma-
ne [illegible] aut quid in-
auris ad [illegible]? Ex ipso er-
go numero [illegible] compel-
limur, ut propria [illegible]
sufficiat tenus iuxta
solam historiam conten-
dendo transcurrimus,
in allegoriae misteriis
indagemus. [illegible]
Christus et ecclesia, id est
caput et corpus una per-
sona est. Saepe beatum Iob
diximus modo capitis,
modo figuram corporis

figuram designari ser
uata. ergo historiae
ueritate sub tempore ser
uata sanctae aecclesiae sen
tiamus id quod scriptum est.
Addidit dominus omnia quae
cumque fuerant Iob
duplicia. Sancta quippe
aecclesia. et si multorum
nunc peruersione tempo
tationis amittat. In fi
ne tamen huius saecu
li ea quae sua sunt du
plicia recipit. Quando
susceptis ad plenum gen
tibus; ad eius fidem curre
re omnis quae tunc in
uenta fuerit etiam iu
dea consentit. Hinc
namque scriptum est.
Donec plenitudo gentium
introiret et sic omnis
israhel saluus fieret. hinc
in euangelio ueritas dicit
Helias uenit et ille resti
tuet omnia. Nunc autem ami
sit israhelitas aeccle
sia. quos conuertere

praedicando non ualuit.
Sed tunc helia praedicante
dum quotquot inuene
rit collegit. uelut ple
nius recipit quod amisit.
Vel certe sanctae aecclesiae
in fine suo duplum recipe
re est. in singulis nobis
et de beatitudine et de car
nis incorruptione gau
dere. hinc est enim quod per
prophetam de electis dicit.
In terra sua duplicia
possidebunt. Hinc est
quod Iohannes apostolus
de sanctis ante finem mundi quae
rentibus dicit. Datae sunt
illis singulae stolae al
bae et dictum est eis ut
requiescerent tempus
adhuc modicum donec com
pleretur numerus con
seruorum et fratrum eorum.
Sicut enim longe superi
us diximus ante resur
rectionem sancti stolas sin
gulas accipiunt. quia
sola animarum beatitu

dine perfruuntur. In fine
autem mundi binas habituri
sunt. Quia cum mentis
beatitudine etiam carnis
gloriam possidebunt. Sed
ea quae in extrema sunt in
fine magis huius rei con
uersionem tempore iudaici po
puli nuntiare testantur.
Nam subditur. Iob. xciiii
Venerant autem ad eum
omnes fratres sui et u
niuersae sorores suae
et cuncti qui nouerunt
eum prius et comederunt
cum eo panem in domo eius.
Tunc quippe fratres sui ac
sorores ad Christum ueniunt
quando ex plebe iudaica
quotquot inuenti fue
runt conuertuntur. Ex
illo enim populo carnis
materiam sumpsit.
Tunc ergo ad eum fratres
sorores accedunt
quando ex ea plebe quae
ei per cognitionem iuncta est
uel qui fortes fiunt

uelut fratres uel infirmi
uelud sorores ad eum per
cognitionem fidei deuota
gratulatione concurrunt.
Tunc apud eum celeberri
me festiuitatis conui
uium exhibent. Quando eum
iam nequaquam quasi purum
hominem contemnentes
propinquitatis suae me
mores diuinitati eius se
inherere congaudent.
Tunc in domo eius panem co
medunt. Cum post porta
obseruationem supla
centes interne lyram
ecclesia mystici eloqui
quasi frugis medulla
pascuntur. Bene autem
subiungitur et cuncti
qui nouerunt prius. Pri
us quippe nouerunt
quem in passione sua quasi
incognitum contempse
runt. Nam nasciturum
Christum nullus qui plene
legem dedicit ignorauit.
Unde et herodis rex.

magorum occursione per
territus sacerdotes ac
principes studuit sol
licite requirere ubi
Christum nasciturum esse p
reperent. Cui statim res
ponderunt in bethlem
Iudae. Prius ergo eos
noverunt quem parvum
omnis suae temporis eum
despicerent. Ignora
bant quorum et notitia
prior ignorantia. pos
terior. Bene ac brevi
ter Isaac caligante per
natum. Quid Iacob bene
diceret et quid esset nisi
in futuro praevidebat. Sic
quippe illi praesentem aspice
re nesciebat. Sic quip
pe israhelitarum popu
lus fuit qui propheticae
misteria accepit.
Sed tamen caecos in con
templatione oculorum
nunt quia eum praesentem
non vidit. De quo tam mul
ta in futuro praevidit.

Ante se enim portat insignia
quae cernere valuit.
Cuius adventus potentiam
longe ante nuntiavit.
Sed ecce in fine mundi ve
nerunt. et eum quem prius
noverant recognoscunt.
Ecce in domo eius panem co
medunt. Quia in sancta ec
clesia sacri eloquii fru
ge pascuntur. Ecce omnem
insensibilitatem pristini
torporis excutiunt.
Unde et subditur et mo
verunt super eo caput.
Quid enim in capite nisi
principale mentis acci
pitur. Sicut psalmista dicit.
Inpinguasti in oleo caput
meum. Ac si aperte diceret.
ardentem in rebus cogitatum
omnibus mentem meam cari
tatis unctione refecisti.
Caput igitur movere cum per
motionem veritatis tacta
ab insensibilitate sua
mens quatitur. Veniant
ergo parentes ad con

unium atque excusso tor-
pore caput mouerunt. pro-
est. Hi quippe de torpore
nostro capite coniuncti fu-
erant. per perfectionem quan-
do quae uerbi in fide per-
cipiunt. et in insensibilita-
tis pristine dignitatem a-
mittant. Unde bene per am-
bacuc dicitur. Stetit et ste-
terunt commota est terra
Stante enim domino terra pro-
culdubio mouetur. quia cum
cordi nostro timoris sui ues-
tigia inprimit. Cuncta
in nobis cogitatio terre-
na contremescit. Hoc
itaque loco caput moue-
re est inmobilitatem men-
tis excutere et ad cogniti-
onem fidei credulitatis
gressibus propinquare.
Sed quia sancta ecclesia he-
reticorum nunc auersione
afficitur et tunc conuer-
sione releuatur. Recte
subiungitur. et consulati sunt
eum super omni malo quod intu-

xpm consulant

lerat super eum dominus. consulan-
tur. inde sancta ecclesia. Qui ab
infidelitatis pristine er-
rore resipiscunt. et pra-
uitatem uitae per quam peccata
docentibus repugnauerant
deserunt. Annon gra-
uis meror est duris cor-
dibus infructuosae praedica-
re labore in ostenden-
da ueritate sumere.
Sed nullum de conuersione
audientium fructum labo-
ris inuenire. At contra
autem magna praedicatorum
consulatio est. Subrectus
pu[...]ectus auditorum re-
uelatio quippe dicentis
est inmutatio perficien-
tis. Et notandum quod in fla-
gello positum consulari
noluerunt. Sed ad conso-
landum eum post flagellum
uenerunt. Quia nimirum
passionis eius tempore he-
retici praedicamenta fidei con-
temnentes quae hominem
ex morte probauerunt deum

credere dispexerunt.
Unde per psalmistam dominus dicit:
Sustinui qui simul mecum
contristaretur et non fuit;
consolantem me quaesi
vi et non inveni. Consolan
tem quippe in passione
nequaquam invenit. Qui ex dis
cipulis mortis etiam ipsius
hostis extitit per quem ad
mortem venit. Post fla
gella ergo propinqui ad
consolationem veniunt.
Quia in membris suis hinc
usque dominus patitur. Sed extre
mo tempore per Heliam
omnes ad fidem cognati
Heliae praedicatione con
currunt. Atque ad eius
protectionem quem fugerant
redeunt. Et tunc illud ex
imium multiplica adgre
gationis populorum con
vivium caelebratur. Tunc
post flagella quasi Iob su
is ostendit. Quando a
conversis atque credenti
bus post passionem suam ac re
surrectionem dominus in cae
lis immortalis vivere per
certitudinem fidei videtur.
quasi remuneratus Iob cer
nitur. Quando in maiestatis
suae potentia sicut est
deus creditur. Et ei si fideli sub
iciuntur qui prius resiste
re parati videbantur. In fine sae
culi mundi credentes
hebrei conveniant. Et hu
mani generis redemp
tori in potentia divinita
tis quasi sano Iob oblatio
num suarum vota persolvunt.
Unde et bene subditur:
Et dederunt ei unusquis
que ovem unam, et inaurem
auream unam. Quid per ovem
nisi innocentia? Quid per in
aurem nisi oboedientia
designatur? Per ovem quippe
simplex animus, per in
aurem vero ornatus
humilitatis gratia au
ditus exprimitur. Sed
quia ad ostendendum vir
tutem oboedientiae occa
sio oportuna reperitur.

Libet hanc paulo vigilantius pollicitus quae dixi ut ipse et quanti sit meriti demonstrare. Sola namque virtus est quae virtutes ceteras menti inserit insertasque custodit. Unde et primus homo praeceptum quod servaret accepit. Cui si vellet obaediens subderet ad aeternam beatitudinem sine labore perveniret. Hinc Samuhel ait. Melior est obaedientia quam victimae et auscultare magis quam offerre adipem arietum. Quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare et quasi scelus idulatriae nolle adquiescere. Oboedientia quippe victimis iure praeponitur. Quia per victimas aliena caro per oboedientiam vero voluntas propria mactatur. Tanto igitur quisque deum citius placat quanto ante eius oculis repressa arbitrii sui superbia gladio praecepti se immolat. Quo contra ariolandi peccatum inobaedientiae dicitur, ut quanta sit virtus obaedientiae demonstretur. Ex adverso ergo melius ostenditur quid de ei laude sentiatur. Si enim quasi peccatum ariolandi est repugnare et quasi scelus idulatriae nolle adquiescere, sola est quae fidei meritum possidet. Sine qua quisque infidelis convincitur etiam si fidelis esse videatur. Hinc per Salamonem in ostentione obaedientiae dicitur. Vir obaediens loquitur victorias. Vir quippe obaediens victorias loquitur, quia dum alienae voci humiliter subdimur nosmetipsos in corde superamus. Hinc in evangelio veritas dicit. Eum qui venit ad me non eiciam foras. Quia de

caelo discendi non ut faciam
uoluntatem meam sed uolun
tatem eius qui misit me. Quid
enim quisquam facere eos
qui ad se uenirent ex
pulisset. Quis autem nesci
at quod uoluntas filii a pa
tris uoluntate non dis
crepat. Sed quoniam primus
homo quia suam facere uo
luntatem uoluit a paradi
si gaudio exiit, secun
dus ad redemptionem ho
minum ueniens dum uolun
tatem se patris et non suam
facere ostendit permane
re nos intus docuit.
Cum igitur non suam sed patris
facit uoluntatem eos qui
ad se ueniunt foras non
eicit. Quia dum in exem
plo suo nos obedientiae
subicit uiam nobis egres
sionis claudit. Hinc rur
sum ait. Non possum ego a
me ipso facere quicquam
sed sicut audio iudico. No
bis quippe obedientia

usque ad mortem seruan
da praecipitur. Ipse autem si ut
audit iudicat tunc quoque
obedit cum iudex uenit.
Ne igitur nobis usque ad praesen
tis uitae terminum obedi
entia laboriosa appa
reat, redemptor noster in
dicat quia hanc etiam cum iu
dex uenerit seruat.
Quid ergo mirum si pecca
tor homo obedientiae
in praesentis uitae breuita
te subicitur quando hanc
mediator Dei et hominum
et cum obedientes remune
rat non relinquit. Sci
endum uero est quia num
quam per obedientiam. bonum
quod agitur intermit
ti. Neque enim mala in
paradiso arbor exsti
tit quam Deus homini ne con
tingeret interdixit. Sed
ut per melius obedientiae
meritum homo bene con
ditus crescere dignum
fuerat ut hunc etiam

a bono prohiberi. quatenus tanto uerius hoc quod agere uirtus est. quanto et a bono cessarent auctori suo se subditum humilius exhiberet. Sed notandum quod illic dicitur. Ex omni ligno paradisi edite. de ligno autem scientiae boni et mali ne tetigeritis. Qui enim a quolibet bono subiectos uetat. necesse est ut multa concedat. ne oboedientis mens funditus intereat. si a bonis omnibus penitus repulsa ieiunat. Omnes autem paradisi arbores ad esum dominus concessit. cum ab una prohibuit. Ut creaturam suam. quam nolebat extingui sed prouehi tanto facilius ab una restringeret. quanto ad cunctas latius relaxaret. Sed quia nonnumquam nobis huius mundi prospera. nonnumquam uero iubentur aduersa. Sciendum summopere est quod oboedientia aliquando si de suo aliquid habeat nulla est. Aliquando autem si de suo aliquid non habeat minima. Nam cum huius mundi successus praecipitur. cum locus superior imperatur. is qui ad percipienda haec oboedit. oboedientiae sibi uirtutem euacuat. si ad haec etiam ex proprio desiderio anhelat. Neque enim se sub oboedientia dirigit. qui ad percipienda huius uitae prospera libidini propriae ambitionis seruit. Rursum cum mundi despectus praecipitur. cum obprobria adipisci et contumeliae iubentur. nisi haec ex semetipso animus appetat oboedientiae sibi meritum minuit. quia ad ea quae in hac uita despecta sunt inuitus nolensque descendit.

Ad detrimentum quippe
obedientis ducitur si tum men-
tem ad percipienda obpro-
spera. huius potius nequaquam.
quam ex parte aliqua et-
iam propria. uota comitantur.
Debet ergo obedientia.
et in aduersis ex suo ali-
quid habere. et in prosperis
in prosperis ex suo aliquid
omnimodo non habere
quatenus et in aduersis
tanto sit gloriosior quan-
to diuino ordini etiam ex de-
siderio iungitur. et in prospe-
ris tanto sit uerior.
quanto a praesenti ipsa.
quam diuinitus percipit glo-
ria. funditus ex mente
separatur. Sed hoc uirtutis
pondus melius ostendi-
mus. si caelestis patriae
duorum hominum facta memo-
remus. Moyses namque
cum in deserto oues pas-
ceret a domino per angelum in igne
loquentem uocatus est. Ut
praeesset omni israhe-
litarum multitudini prae-
cipitur. Sed quia apud semet ip-
sum humilis extitit. oblatam
regiminis tantae regiminis
gloriam expauit. Moxque
ad infirmitatis patroci-
nium recurrit dicens.
Obsecro domine non sum elo-
quens ab heri et nudius
tertius. ex quo et ex quo lo-
cutus es ad seruum tuum tardi-
oris et impeditioris linguae
sum factus. et se postpo-
sito alium deposcit dicens
mitte quem missurus es.
Ecce cum auctore linguae lo-
quitur. et ne tantae regimi-
nis potestatem suscipiat.
linguam se non habere causatur.
Paulus quoque diuinitus fuerat
ut hierosolymam ascende-
re debuisset admonitus
sicut ipse galatis dicit.
Deinde post annos xiiii ite-
rum ascendi hierusolymam
adsumpto barnaba et ti-
to. Ascendi autem secundum
reuelationem. Sed qui ibi in te

re cum prophetam agabum
repperisset quanta sibi
adversitas in hierusa
lem maneret audivit.
Scriptum quippe est quod i
dem agabus zonam pauli sui
s pedibus inserens dixit.
Virum cuius haec zona est
sic alligabunt in hieru
salem. A paulo autem pro
tinus respondetur. Ego
non solum alligari sed mori
in hierusalem paratus
sum pro nomine ihesu. Neque
pretiosiorem animam meam
facio quam me. Prae
ceptione igitur revela
tionis hierusolimam per
gens ad adversa cog
noscit et tamen haec libenter
appetit. audit quod time
at. sed ad haec ardentior
anhelat. Prosperis itaque
adpropera devotioni
hil habet quod propriis rem
tit. [illegible] menae
plebi praeparatur. Pau
lus ad adversa etiam

ex proprio loco ducunt. Quia
malorum incrementum cog
itationum peperit. Sed de
votione propria etiam adver
sa pertulerit. ille pro
sentis potestatis glori
a deo voluit libenter dedi
nare. iste deo appropria
dura disponente se sub
dunt ad graviora prospe
rare praesumunt. ergo u
t prosperis duci in fracta
virtute instruimur.
Ut ad obedientiae palmam
adprehendere ut pacienter
nitimur. prosperis hu
lucris ex spoliatione.
Adversis autem etiam ex
devotione militemus ho
tandum ut in quod hoc lo
co cum inopiae ovis cum
ovi in [illegible]
Quia nimirum in mo
mentis ornamentum
semper obedientiae iungit
Domino attestante qui ait
Oves meae vocem meam audi
unt. et ego agnosco eas.

et reparantur. Beato igitur Iob ne-
mo inaurem sine ove, plenius nemo
ovem sine inaure obtulit.
Quia profecto redemptori suo
non obedit qui innocens non est;
et innocens esse non potest qui
obedire contempnit. Quia
et ipsa obedientia non ser-
vili metu, sed caritatis af-
fectu servanda est, non
timore poene, sed amo-
re iustitiae. Cuncti quae
ad convivium veniunt aurum
inaurem obtulisse perhibentur.
Videlicet in ea quae ex-
hibetur obedientia capi-
tis fulgeat, quae universi-
tis omnes qui aurum mo-
re cetera metalla tran-
scendat. Sed quia nulla
est innocentia, nulla est
vera obedientia in mul-
tiplicibus hereticorum di-
visionibus, postquam ad cog-
nitionem fidei veniunt,
offerant ovem sed unam,
offerant inaurem sed
unam. Id est tales veniunt

quibus unitate sanctae eccle-
siae innocens obedientes
que perseverent. Unum quippe
per divisionem numerus minor non
potest. Et hoc ipsum unum
quod dicimus numerus non est.
Offerant igitur ovem sed
unam, offerant inaurem
sed unam, id est ad sanctam ec-
clesiam cum innocentia
atque obedientia veni-
entes, eam mentem defe-
rant quae secta per scis-
mata non dividant. Ape-
rire libet oculos fidei
et illud extremum eccle-
siae de susceptione is-
rahelitici populi convi-
vium contemplari. Ad quod
nimirum convivium mag-
nus ille veniens Helias
convivantium invitator ad-
hibetur. Sed tunc propinquitate
notitiae ad eum cum muneribus
veniunt, quem in flagello
paulo ante positum con-
tempserunt. Appropin-
quante enim die iudicii

uel pręconiis uocibus et
quibusdam quasi pigmentis prędicatio-
nis sparsa eis iam aliquamo-
do aduenientis domini uni-
tas interplucet. Cultus i-
tam dum feruenter perti-
nant. conuersionis su-
ae tempus adcelerant.
Conuersi autem cum munerí-
bus ueniunt. quia eum quem
paulo ante in passione
dispexerunt. tunc uirtu-
tum opera. quasi munera.
offerendo uenerantur. Illud
procul dubio accepta. oblatio-
ne complentur quod cer-
nimus magna ex parte
iam factum, et adhuc cre-
dimus perfecte faciendum.
Adorabunt eum filiae ty-
ri in muneribus. Tunc enim
quia illum plenius filiae ty-
ri in muneribus adorant
cum israhelitarum mentes
huius nunc mundi subdi-
tę desideriis et quem pri-
us uehementer negauerant
quandoque recognitum suae

hostias confessionis ad
portant. Et quamuis eis-
dem temporibus quibus an-
tichristus appropinquat.
aliquatenus uita fidelium
minoris est in patientia ap-
pareat quia eius in conspec-
tu illius perditi hominis gra-
uis etiam corda fortium
formido constringat.
Helia tamen praedicante robo-
rati non solum fideles
quique in statu ecclesiae
soliditate persistunt. sed
sicut superius diximus
ad cognitionem fidei mul-
ti qui ex infidelibus con-
uertuntur. Statuit israhe-
liticae gentis reliquiae
quae repulsae prius
funditus fuerunt ad
sinum matris ecclesiae
a pia omnimodo deuotio-
ne concurrant. Unde et
bene nunc subditur. Cap. XXIIII
DOMINUS autem benedixit no-
uissimis Iob magis quam
principio ei hactenus to

plicata facta credimus, multiplicata facienda speramus. Magis enim novissimis Iob quam principio ei benedicit. Quia quantum ad israhelitici populi perceptionem pertinet, urgente fine presentis saeculi dolorem sanctae aecclesiae dominus animarum multiplici collectione consulat. Tanto quippe locupletius ditabit, quanto et manifestius hinc se transire ad finem presentis vitae temporalitatis insinuat. Predicatores namque sanctae aecclesiae benedictionem extremi temporis psalmista ditari conspexerat, cum diceret: Adhuc multiplicabuntur in senecta uberi et bene patientes erunt ut adnuntient. In senecta scilicet uberi multiplicantur, quia cum temporum vita deficere coeperit, ad melius fortitudo producitur. Eis quae per augmentum temporum crescunt etiam lucra meritorum. Bene autem patientes sunt ut adnuntient, quia caelestia predicantes tanto robustius adversa tolerant, quanto et extollere iam suarum animarum commoda locupletius reportant.

Et sequitur. Lectio XX.

Et facta sunt ei quattuordecim milia ovium et sex milia camellorum et mille iuga boum et mille asinae. Et fuerunt ei septem filii et tres filiae. Quis nimirum septem milia ovium et tria milia camellorum et quingentas asinas ante probationem possessionis habuerit, superius dum historiae probatio ostenditur, expressa illa posita et nunc sunt duplicia restituta. Filii autem totidem sunt redditi quam amissi. Septem quoque

filios et tres filias habu
it. Septem nunc filios et
tres filias percepisse
describitur. hi quippe qui extincti
fuerant uiuere demon
strantur. Dum enim dicitur.
addidit dominus quaecumque fuerant
Iob duplicia. et tamen totidem
filios ei restituit. quot
amisit. ut filios dupli
citer redderet. eundem decem
postmodum in carne re
stituit. Decem uero qui a
missi fuerant. in oc
culta animarum uita ser
uauit. Si quis autem in prae
dictis animalibus. post
posito culmine historiae
Vult intellectualiter uideri
est animal pascuae mys
teriorum fruge despe
rat. pascere ut quae sen
timus agnoscat. Intel
legere enim possumus
quod in his animalibus adgre
gata. fidelium uniuersitas
designatur. hinc est namque quod
propheta psalmista. patri dici

lio dicit. Omnia. subiecisti
sub pedibus eius oues et boues
uniuersas. insuper et peco
ra campi. hinc est quod per
prophetam. rursum ad eprat
simpliciter quod inhabita
re conspiciens ait. An
malia tua. inhabitabunt
in ea. Quid ergo in nomine ani
mali innocentes quid in ea.
in illis mysteriorum quiete
populum in alia transeunt
Ex tumore antiquum corpo
ra. mole uitiorum. Quid in
iungatur bubus nisi sup
helitas legi subditas
quod in asinis nisi simpli
ces gentilium mentes
accepimus. Nam quia
innocentes quique oui
um nomine designan
tur. testatur psalmista
qui ait. Posuit populum sui
et oues pascuae eius. Pleri
enim qui seruare innocen
tia. neglegunt illa. In
ternae pascuae perfec
tione putant. Camelli

XIIII

uero nomine aliquando
in sacro eloquio dominus. Ali
quando autem gentilium super
bia. exprimitur. qui et desper
centi de super timore cur
tuortu. Quia. enim ad susci
pienda. onera. sponte
se camillus humiliat. per
hunc merito redemptoris
nostri gratiam designat.
Qui in eo quod infirmitatis nostrae
onera suscipere digna
tus est. a potestatis suae
celsitudine sponte des
cendit. Unde et per euangelium
dicit. potestatem habeo
ponendi animam meam. et
potestatem habeo iterum
sumendi eam. Nemo tol
lit eam. a me. et unde ite
rum dicit. Facilius est ca
mellum per foramen acus
transire quam diuitem
intrare in regnum cae
lorum. Quid nomine diui
tis nisi quilibet elatus
Quid camelli appellatio
ne nisi propriam condes
censionem signat. Camel
lus enim per foramen a
cus transit. Cum nos re
demptor. noster. usque ad sus
ceptionem mortis per angus
tias passionis intrauit.
Quae passio uelud acus
extitit. quia dolore cor
pus pupungit. Facilius
autem camellum per foramen
acus quam diues caelorum
regnum ingreditur. Quia.
nisi ipse prius infirmi
tatis nostrae onera. sus
cipiens per passionem su
am. formam nobis humili
tatis ostenderet. nequa
quam se ad humilitatem il
lius superbia. rigidi
tas inclinaret. Rursum
camelli nomine tortuo
sa ac plena. uitiis gen
tilitas designatur. Sicut
per moysen dicitur. Quod in
clinata. iam die egres
sum in agro isaac. in ca
mellum sedens rebecca
conspexerit. Ac primus

de camello discendit.
Et sese pallio visionem il
lius verecundata coo
peruit. Quem enim Isaac
alium in eo quod inclinata
iam die in agro egressus
fuerat. designabat. xpi
stum qui ex extremo hu
ius mundi tempore ve
lud in die fine veniens
quasi in agrum foras exiit.
Quia cum sit invisibilis in hoc
mundo se visibilem demon
stravit. Quem in camello
sedens Rebecca conspe
xit quia eum aeclaesia.
ex gentibus veniens dum
adhuc vitiis esset innixa
et necdum spiritalibus sed
animalibus motibus inhe
reret attendit. Sed pro
tinus de camello discen
dit. quia vitia quibus
prius fuerat superbe
elata deseruit. Seque
etiam pallio operire
curavit. quia viso domino
de infirmitate suae

actionis erubuit. Et illa
quae prius in camello li
bere sedebat. descen
dens postmodum vere
cundia tegitur. Unde videlicet
aecclesiae a priore ela
tione conversus Paulus apos
tolica voce quasi Rebec
cae de camello descenden
ti sibique pallium superdu
centi dicitur. Quem enim
fructum habuistis tunc in
illis in quibus nunc erube
scitis. In bobus ergo aliquan
do luxoriosorum dementia
Aliquando laboriosorum for
titudo praedicantur. Aliquan
do humilitas exprimitur
israhelitarum. Quia enim
bobis nomine pro compara
tione luxoriosorum demen
tia designatur. Salamon indicat. Qui cum ma
le suadentis mulieris
petulantiam praemisisset
adiunxit. Statimque eam
sequitur quasi bos ductus ad
victimam. Rursum quia bobis

nomine labor praedicatoris
exprimitur. Legis uerba test-
antur, quae ait: Non obtu-
rabis os bouis triturian-
ti. Ideo aperte dicere prae-
dicatoris uerbi ad dispen-
diorum suorum perceptionem
non prohibetur. Rursum quia bo-
bis nomine plebs isra-
helitica significatur propheta
asserit qui redempto-
ris aduentum denuntians
dicit: Cognouit bos posses-
sorem suum et asinus prae-
sepe domini sui. Per bouem ueli-
cet israheliticum popu-
lum iugo legis edomitum significans
Per asinum uero gentilem po-
pulum indicans uolup-
tatibus deditum et grauiter
brutum. Asinorum quoque et a-
sinarum nomine aliquan-
do luxoriosorum petulan-
tia. Aliquando mansue-
tudo simplicium. Aliquan-
do uero ut praediximus stul-
titia gentilium designatur.
Luxuria enim luxoriosorum

petulantia asinorum ap-
pellatione per comparati-
onem exprimitur. Aperte de-
claratur cum per prophetam
dicitur: quorum carnes sunt
ut carnes asinorum.
Rursum quia asinarum nomi-
ne uita simplicium signi-
ficatur. Redemptor noster cum
hierusalem peteret asina se-
disse memoratur. Hierusa-
lem quippe uisio pacis
interpretata signatur. Quid ergo
sedendo asinam hierusa-
lem ducitur nisi quod simpli-
cium mentes. Dum praesi-
dendo possidet eas ut
qui ad uisionem pacis su-
cepta perfectione perducit.
Rursum quia asinorum nomi-
ne stultitia gentilium
designatur. propheta testa-
tur dicens: Beati qui semi-
natis super omnes aquas
inmittentes pedem bo-
uis et asini. Super omnes
quippe aquas semina-
re per cunctos populos

eructuationi sumitae uerba
praedicare. Pecudes uero bo
bus camelis in mite pecst.
uias israhelitici ac gen
tilis populi praeceptorum
caelestium uincula re
ligare. Libet ergo iam
ueritate seruata. sub
beati Iob nomine cum eis
his animalibus numerari
credimus pecudes ec
clesiae praedicto designari
quatenus ea quae scripta
sunt dispensatione
dei per cuncta mirabi
liter ordinante et
gesta. acta nobis re
ferant et futura praedi
cant. Agnoscamus ergo
in ouibus fideles atque in
nocentes ex iudaea pastores
legis dudum pascuis sati
atos. Agnoscamus in
camellis ad fidem simpli
ces ex gentilitate uen
ientes. qui prius sub ri
tu sacrilego quasi quadam
deformitate membro

rum ualde tortuosi osten
si sunt uidelicet positi
tate incorum. Et quare
re ut proponamus sacrae
loquia. cupiunt repere
re quae ad firmanda pos
sunt. Rursum in nobis
israhelitae accipi quos lu
go legis adeptum [illegible] ti. Asi
nis uero iudicatum est gen
tiles populi designari
quia dum se colendis lapidi
bus inclinabant non re
luctanti mente quidquid cor
po stulte sub posito subiu
libet idolis bruto sen
sui seruiebant. Sed ergo
[illegible] ex [illegible]
ur innumeris tempta
tionibus praestita. uel isra
heliticum populum uel mul
torum ex gentilibus animum
Videlicet quos lucrari non
potuit duplicia. bis enim
[illegible] cepit quia beata
ex utraque natione fi
delium numerus multi
plicior excreuit

Possunt etiam pluraliter boves praedicatores intellegi. Unde cum eos ad nuntiandum dominus mitteret teste evangelio binos misisse describitur. Et quia asinas mentes et duo sunt praecepta caritatis et quia haberi societas minus quam inter duos non potest praedicatores sancti ex ipsa qualitate suae missionis cognoscerent quantum concordiae societatis amarent. Possunt sicut praediximus asinas mentes simplicium designari. Sancta vero aecclesia duplices boves atque asinas recipit quia praedicatores sancti qui pressi formidine brevius dudum temptatione tacuerant et mentes simpliciumque ante temporibus veritatem illius confiteri formidabant. Tanto iam nunc robustius in confessione veritatis voces suas exerunt quanto debilius ante timuerunt.

Haec in significatione aecclesiae breviter praediximus quae quomodo eius de praesentis aecclesiae capiti exprimant. In exordio huius operis latius nos dixisse meminimus. Qui ergo de his sibi plenius satis fieri nititur secundum huius operis librum legere dignetur. Iam vero si quaesumus etiam de ipso animalium numero disseramus. Cum mille iuga boum vel mille asinae et sex milia camellorum et XIIII milia ovium numerentur dicere breviter possumus quod apud saecularem quidem scientiam millenarius numerus perfecta perfectus habeatur quia denarii numeri quadratum

solidum reddit. Decem quip
pe decies ducta. fiant cen
tum quae iam figura.
quadrata. sed plana est.
Ut autem in latitudinem surgat
et solida fiat. Rursum cen
tum decies multiplicantur.
et mille sunt. Senarius
autem numerus idcirco
perfectus est. quia primus
in numeris completur
partibus suis id est sex
tam partem et tertiam
et dimediam. quae sunt
unum et duo et tria. quae
summam ducta in sex fi
unt. Nec alius ante se
narium numerum reppe
ritur. quibusque partibus
dimidiatur. totam sui su
ma compleat. Sena
rius quippe nume
rus in scriptura sa
cra perfectus est quia mun
di ordine dominus ea. quae pri
mo diae coepit sexto die
opera inplebit. Septena
rius in ea perfectus est.

Quia. omne opus septem per
spiritum virtutibus agitur ut et
fides simul et opera con
summentur. Denarius in ea
perfectus est. quia ex his decem
praeceptis concluditur. Omnis
quae culpa. non amplius
quam per decem verba. cohi
betur. Atque enarran
te veritate operario
per vineae denario re
munerantur. In denario
quippe tria iunguntur
ad septem. Homo autem quia
ex anima. constat et cor
pore in septem qualitati
bus continetur. tribus namque
spiritalibus et quattuor
corporalibus vigit. In
dilectione etenim dei tri
bus qualitatibus spirita
liter excitatur. Cum ei per
legem dicitur. Diliges dominum
deum tuum ex tota mente tua
et ex tota anima tua. et
ex tota virtute tua. Cor
poraliter vero quattu
or qualitatibus cons

net. Quia. uidelicet ex materia. calida. et frigida. humida. et sicca. con ponitur. Homo ergo qui ex septem qualitatibus con stat. denario renume rari dicitur. Quia. in illa perceptione superne pa triae septem nostra. ad tria. iunguntur. aeterna Ut homo contemplatione trinitatis accipiat. et de remuneratione o peris quod quodam denario consummatur. imitatur. Vel certe quattuor uirtutes sunt quibus in hac uita la borat. dumque eis in remuneratione con templatio trinitatis redditur. uita. laboran tium denario remune ratur. Sed perfectus quis que etiam in hac uita. de narium accipit. dum eisdem septem uirtutibus. spei fi dei caritatis quae coniun gitur. Millenarius quoque

numerus in sacro elo quio perfectus accipitur. Quia. appellatione eius uniuersitas designatur. Unde scripturae. Verbum quod mandauit in mille generationes. Cum enim nequaquam credendum sit. quod ad centum regene rationes mundus ex tenditur. Quid aliud mil le generationibus nisi uniuersitas generati onum figuratur. Beatus legitur Iob. XIIII. milia oui um recepit. Quia. enim in sancta. aecclesia. uirtu tum perfectio ad utrum que sexum ducitur. septena rius in ea. numerus du plicatur. Et sex milia. ca mellorum. quia. pleni tudine in illa. operis accipiunt. Quia. ab illa dudum uitiorum suorum foeditate remearunt. Mille quoque iuga. boum ac mille asinas recepit.

Quia israhelitas atque gen
tilitas doctor ac simpli
cis post temptationum
casus in culmine perfecti
onis adsumit. Septem quoque
filios et tres filias re
cepit. Quia eorum men
tibus quos repperit uirtuti
bus generat. Ad perfecti
onis summam. spem fidem
caritatemque coniungit.
Ut tanto uerius plena.
gaudeat quanto suis fi
delib; nil deesse uirtutis
pensat. Sed quia hunc
sub breuitate transcur
rimus nunc ipsis quoque ad
indagandis filiarum uoca
bulis intendamus sequi
tur. CAP. XXI.

Et uocauit nomen unius
diem et nomen
secundae cassiam et nomen
tertiae cornustibii. Haec
nomina pro quantita
tibus sumpta sunt. po
nere. Sed in latinum elo
quium uersa. aptius de
monstrare quis reni nes
ciat diem uel cassiam la
tina esse uocabula. Atque
pro in cornustibii quamuis
non cornus sed cornu di
cit. Nec cantantium simi
las tibiam sed tibia uocat.
In latina tamen lingua ser
monis genere minime
custoditore. Credo pote
re maluit. Atque ibi
linguae de qua transfe
rebat proprietate seru
tare uel quia per cornu
tibiam unum uerbum ex u
troque conposuit. Ut
quinque uerbum summam
orationis partem in la
tina lingua transfer
sum quo uoluit genere
licite uocauit. Quid est
ergo quod prima filia
beati Iob dies dicitur secun
da cassia. Tertia uero
cornustibii uocata me
moratur. Nisi quia uniuer
sum genus humanum quod be
nignitate conditoris

Atque eliu deū misericor
diā redemptoris elegit
stis nominib; designat
Homo namque qñ dies ex
conditione claruit. Quia
hunc auctor suus in ten
te innocentiae splen
dore resperserit. Sed
sponte sua. ad peccati
tenebras lapsus. quia
ueritatis lucem deseruit.
Quasi in nocte se erroris
abscondit. Quia. alias
dicit. secu tus umbram.
Sed quia. auctor in non
deseruit. Largitas bonita
tis suae etiam contra
tenebras iniquitatis nrē
eū quem prius poten
ter ad iustitiam. condi
dit. potentius redimen
do post modum ab er
rore reuocauit. Cuiq;
post casum suū illa
conditionis suae pris
tina. firmatus desunt.
eū contra. bella. inti
ma. repugnantis cor

ruptionis multiplicib;
dominorum spūaliū uir
tutib; pulsus. quae
nimirum superius pfici
entis in notitia. caste
rorum hominum qui sua
uitate flagrant odo
rum. Hinc est enim quod p
paulum dicitur. Xpi bo
nus odor sumus dō. Hinc
est quod scā. aecclesia. in
electis suis quandam
flagrantiam. suauita
tis odorata. in canti
corum cantico loquitur
dicens. Donec rex in accu
bitu suo est. nardus
meus dedit odorem su
um. Ac si aperte dicat.
quousque meis obtuti
bus rex apud se in re
quiae secreta caeles
tis absconditur. Electo
rum uita. miris uirtutum
odorib; excrescit re.
Ut quo adhuc eū quem
appetit non uidet ar
dentius rdes desideriū flagrat.

Regi quippe in recubito
suo posito nardus odo
rem dat. Dum quies
cente in sua beatitudi
ne domino sanctorum virtus
in aecclesia magnae
nobis gratiae suavita
tis administrat. Quia
ergo et conditum lucae
innocentiae claruit
et redemptum genus hu
manum exercitio bonorum
odorem suavitatis asper
sit. et prima filia pec
tedies et secunda. non
incongrue cassia. no
minatur. Bene autem cas
sia dicitur. quae in tan
tum sublimis virtus o
dorem dilatat. Ipsa
quippe sua. origine
in qua. iustus homo con
ditus fuerat tantis
quantis nunc operum vir
tutibus non indigebat. Quia
si stare sicut est condi
tus vellet hostem ex
tra. positum vincere

sine difficultate po
tuisset. Postquam vero
ad semetipsum hominis se
mel adversarius ad
intima. irrupit. labo
riosius iam victor eici
tur. Qui adhuc inpug
nans sine labore
pellere potuit. Multa
namque nunc exhiben
da sunt. quae in para
diso necessaria. non
fuerunt. Nunc quip
pe opus est virtute pa
tientiae laboriosa.
eruditione doctrinae
castigatione corporis
adsiduitate precis con
fessione delictorum
inundatione lacrima
rum. Quorum perfectionem
nul conditus homo minime
eguit. Quia salutis bo
num extra. sua condi
tione recessit. Ergo
quippe animarum pocu
lum porrigere et ad sa
lutis statum morbo sub

latore uocetur. Sano
autem nequaquam percipit
quid adcipiat ut conua-
leat. Sed ea quibus caueat
ne languescat. Pluris
ergo maioribus studiis
utimur cum salutem ne-
quaquam reparamus ha-
bitam. sed reparare
cupimus ablatam. Sed
omnes hii adnisus reparationis
magnis
in ipsa sanctam ecclesiam
opinionibus pollent.
Nomen secundae filiae
uelud cassia. ex odore
redolet. Et quia. prima
filia quondam dies extitit
per dignitatem conditionis
secunda cassia. sit per
flagrantiam. fortitu-
dinis ex gratia redemp-
tionis. Unde et eidem ueni-
enti redemptori per prophe-
tam dicitur. Myrra et gut-
ta. et cassia a uestimen-
tis tuis a gradibus ebur-
neis ex quibus te dilec-
tauerunt filiae regum
in honore tuo. Quid enim
myrrae guttae et cassiae
nomine nisi uirtutum su-
auitatis designatur. Quid
eburneis gradibus nisi
magna. nitens forti-
tudine proficientium as-
census exprimitur. Re-
demptor itaque ueni-
ens myrra. gutta. et
cassia. in uestimento
utitur quia. ex electis
suis. quibus se interi-
oriter induit mirae
uirtutis flagrantiam
aspersit. In quibus inde
odor eburneis gradi-
bus ducitur. Quia in eis uir-
tutum opinio non exten-
sione simulationis. Sed
ex ueri ac solidi ope-
ris ascensu generatur.
Bene autem subditur ex
quibus te delectauerunt
filiae regum in honore
tuo. Sancte namque animae
ab antiquis patribus

Ad cognitionem ueritatis editae redemptorem suum in honore eius dilectum. Quia ex eo quod bene agunt, suae laudi nil uindicant. Quia uero tertio ordini est humanum genus etiam casia per resurrectionem renouatum, in illo concentu aeternae laudis adsumetur.

Tertia filia cornustibii uocatur. Quid enim cornus tibi nisi laetantium cantus exprimitur? Ibi enim ueraciter adimpletur, quomodo per prophetam dicitur: Cantate domino canticum nouum. Ibi ueraciter adimpletur. Ubi canticum laudis dei non iam ex fide sed ex specie contemplata cantabitur. Ibi a nobis conditoris nostri laudum suarum ueraciter cantus percipitur. Quia humanum genus et condendo diem et redimendo casiam, adsumendo cornustibii fecit. Quia enim lux sumus conditi, et nunc sumus casia redempti, erimus quando quasi cornustibii in exultatione aeternae laudis adsumpti. Sed prius quam et nuptiarum thalamum sponsa subintrat, omnem se intus foeditatem respuit et sponsi amore praeparans sese per species uirtutum comit. Studet quippe interni arbitri iudicio placere et in intimis desideriis subleuata foedos mores conuersationis humanae transcendere. Unde bene et de eisdem filiabus beati Iob subditur. XXII

NON SUNT INUENTAE mulieres speciosae sicut filiae Iob in uniuersa terra. Electorum quippe animae omne humanum genus

quod inter ea secundum con-
uersationis suae pulchri-
tudinis decore quamuis cen-
dunt. quantoque se ex-
terius affligendo dispi-
ciunt tanto interius ueri-
us componuntur. Hinc est enim
quod sanctae ecclesiae quae
electorum pulchritudine
decora per psalmistam dicitur.
Concupiuit rex speciem
tuam. De qua paulo post
subditur. Omnis gloria eius
filiae regis ab intus. Ma-
iorem gloriam quae
repperit intus speciem
quam rex concupisceret
foris non haberet. Siqui-
dem quamuis multi
uirtutum decore fulge-
ant. atque ipsa uiuen-
di perfectione cete-
rorum merita exce-
dant. Nonnulli tamen quia
adultiora sequenda non
sufficiunt. infirmita-
tis suae conscii pietatis
eius gremio continentur.

Qui in quantum praeualent ma-
la uitant. Quamuis in
quantum appetunt alti-
ora nonimpleant. Quos
tamen benigne dominus sus-
cepit eos quae apud se
quomodo digne retributio-
nis admittit. Unde sub-
sequitur. CAP. XXIII.

Dedit quoque eis pa-
ter suus heredi-
tatem inter fratres
eorum. Ipse ergo ex per-
fectorum merito spe-
ciose memorantur. ip-
se etiam qui in perfectorum
typo uelut infirmi he-
reditatem inter fratres
accipiunt. Usus namque
uitae ueteris non habe-
at ut hereditatem fe-
minae inter masculos
sortirentur. Quia le-
gis ueritas fortia
eligens infirma contem-
nens districta fortius
studuit quam benigna
sapere. Sed pio nostro

redemptore ueniente
nullus infirmitatis suae
consortio deserendus.
Caelestis patrimonii he
reditate desereret. pa
ter enim noster inter
masculos etiam femi
nis supra successionis
tribuit. quia inter for
tes atque perfectos in
firmos et humiles ad
sortem supernae here
ditatis admittit. Un
de ipsa ueritas in euan
gelio dicit. In domo pa
tris mei mansiones
multae sunt. quia in il
la beatitudinis uita non
dispariliter quisque
iuxta disparia merita
locum dispares sortiuntur.
Sed illic disparilita
tis damna non sentiunt.
quia tantum sibi quantum
perceperit sufficit.
Sorores ergo cum fra
tribus ad hereditatem
ueniunt. quia infirmi

illic cum fortibus admit
tuntur. quatenus si quis
per inspectionem non erit
summus. ab hereditate
sortis tamen per humi
litatem non sit extra
neus. Quas bene paulus
mansiones iuxta meri
ta distributas insinu
at. Cum ait. alia clari
tas solis et alia clari
tas lunae et alia cla
ritas stellarum. Stella
enim ab stella differt
in claritate. sic et resurrectio. IIII
Vixit autem post haec iob
centum xl. annis et ui
dit filios suos et filios
filiorum suorum usque ad
quartam generationem
et mortuus est senex
et plenus dierum. Scrip
tura sacra non faci
le plenum dierum nomi
nat nisi hunc cuius per ean
dem scripturam uita lau
datur. Vacuus quippe die
rum quamquam libet multum

uixerit. aetatis suae
tempora. In anitate con
sumit. At contra ple
nus dierū dicitur. Cui
nequaquam dies sui pe
reundo transeunt.
Sed ex cotidiana mercede
de boni operis apud
iustū iustus & post
transacta. fuerint.
reservantur. Sed
quia. sunt. qui haec eti
am iuxta pso scāe aecle
siae interpretari desi
derent. Quorū uotis
tanto magis oboedien
dū est quanto & eorū
spiritali intellegen
tiae congaudendū. Si xiiii
per denarium ducimus ad
centissimū & quadra
gesimum numerū perue
nimus. h perfecta. uita scē
aeclesia. per multiplicata
decē & quattuor. compu
tatur. Quia. utramque
testamentū custodiens
& tam secundū legis de
calogū quam secundū
quattuor. euangelii li
bros uiuens usque ad
perfectionis culmen ex
tendit. Unde & paulus
apostulus quāuis epis
tulas quindecim scrip
serit. Sca tamen aecle
sia. non amplius quam
xiiii. tenet. ut ex ipso
epistularū numero os
tenderet. quia doctor
egregius legis & euange
lii secreta. rimaretur.
Bene autem beatus Iob post
flagella. uixisse dicitur.
Quia & sca. aeclesia. pri
us disciplinae flagello
percutitur. & postmodū
uitae perfectione robo
ratur. Quae etiam. filios
suos & filios filiorum
suorū usque ad quar
tam generatione con
spicit. Quia. hac aeta
te. quae anni quattu
or temporibus
uoluitur usque ad fine

mundi p(er) horas p(re)dicanti
u(m) nascentes sibi cotidie
soboles contemplatur
Nec absurde aute(m) p(er) q(uo)d
p(er) generationes dicimus
tempora designari
Quid enim una quaeque
successio nisi quaedam
p(ro)pago est generis. Et pin
cerna regis aegyptii cum
vidisset somnium quo tres
propagines diceret p(re)di
tur p(re)dictus in volutione
somniorum Tres propa
nes tres dies p(re)nunti
ati designare Si ergo
p(er) tres propagines spa
tium trium dierum expri
mitur Cur non etiam
p(er) quattuor generati
ones annua quattuor
tempora figurentur
Scā. Itaque aeclesiae
videt filios suos cum
primam fidelium sobo
lem conspicit
Videt filios fi
liorum cum ab eis fide

lib(us) ad fidem genti(um) et ali
os agnoscit Quae etiam
senex et plena dierum
moritur quia subse
quenti luce ex tempora
de cotidiano suorum operum
Deposito corruptionis
pondere ad incorrup
tionem spiritalis patri
e mutatur plena in deli
cus dierum moritur Cum la
bentes anni non tran
seunt sed stantium ac
tuum retributione so
lidantur plena dierum
moritur quia phase et tran
seuntia tempora id
quod non transit ope
ratur Unde apostolus
dicit Operamini non cibum
qui perit sed qui perma
net in vitam aeternam
Dies itaque suorum sca aec
clesia etiam cum p(rae)
sentem vitam deserit
non amittit quia in ele
ctis suis tanto suorum lucem
multiplicius invenit

Quanto nunc in his ab om
ni temptatione se cau
tius sollicitius que abscon
dit. Dies suos aecle
sia non amittit. Quia
semper in hac uita cotidi
ae uigilanter peruigilare
non neglegit. Et ad om
nia quae perfecte face
re ualet inhertia
nulla torpescit. hinc
est quod per salamonem dicitur
Considerauit semitas do
mus suae panem
otiosa non comedit.
Semitas quippe
domus suae con
siderauit. Quia
cunctas suae consci
entiae cogitationis
subtiliter inuestigat
panemque otiosa non
comedit. Quia hoc quod
de sacro eloquio intel
legendo percepit. an
te aeterni iudicis o
culos exhibendo ope

re ostendit. mors autem
dicitur. Quia cum illam ae
ternitatis contempla
tio obsorbuerit. Ab hac
mutabilitatis suae in
quietudine penitus
extinguitur. Ut in ea. iam
hoc quod acumen interne
uisionis inpediat. Nullo
modo nihil uiuat. Tan
to enim tunc uerius in
terna conspicit. Quan
to cunctis exterioribus
plenius occumbit. Hanc
itaque mortem hanc die
rum plenitudinem et in bea
to Iob uno id est membro
ecclesiae credamus fac
tam et in tota simul
aeclesia semper eius esse
faciendam. Quatenus la
teneatur. rei gestae ue
ritas. Ut non euacuetur
rei gerendae prophetia. Bo
na enim quae de sanctorum uita
cognoscimus. Quae uerita
te carent. nulla sunt.

sim misterium non habent mi
nima. Quia ergo per primum
sensum bonorum uita descri
bitur. et per intellectum no
bis spiritale fulgeat.
Et tamen sensus a fide
historiae non recedat.
Quatenus tanto pretior
animus in suo intellec
tu permaneat. Quanto
hunc quasi in quodam me
dio constitutum et erga
futura spes et erga
praeterita fide ligat. Ex
pleto itaque hoc opere
ad me mihi uideo esse redeun
dum. Multum quippe mens
nostra etiam cum recte lo
quitur conatur. Extra
semetipsam extrinse
cus innuunt. Igitur a
publico locutionis rede
undum est ad curiam cor
dis, ut quasi in quadam con
cilio consultationis ad
me ipsum discernendum
conuocet cogitationes men

te. Quatenus ibi uideam
ne aut incaute mala aut
bona non bene dixerim.
Tunc enim benedicitur
bonum cum hic qui dicit so
li ei a quo accepit per id ap
petit placere quod dicit.
Et quidem male me aliqua
et dixisse non inuenio ta
men quia omnia non
dixerim non defendo. Bona
uero si qua diuinitus acci
piens dixi meo uidelicet
uitio minus me
benedixisse profiteor
op iam ad me in
trinsecus rediens
post positis uerbo
rum foliis post positis sen
tentiarum ramis ad ipsam
subtiliter radicem meae
intentionis inspicio. Deo
quidem ex ea me summope
re placere uoluisse cog
nosco. Sed eidem intentioni
humanae laudis intentio
Quod cum iam post modum tarde

que discerno liberius me
aliter agere quod ratio mea
liter inchoasse. Sic enim
saepe intentionem nostram
Dum ante oculus recte in
cipitur. Occulte sub
iuncta est. Etiam uelud
in itinere comprehendens
Intentio humanae laudis
adsequitur. Sicut praeces
serat quidem cibus pri
mo. Sed in ipso esu dum
furtim gulae subripit
edendi dilectio permiscetur.
Unde plerumque contin
git ut refectionem corpo
ris quam salutis causa
coepimus causa uolup
tatis expleamus. Fatendum
dum est. Igitur quod rectam
quidem intentionem nostram
quae soli deo placere appe
tit nonnumquam inten
tio minus recta quae de donis
dei placere hominibus quae
rit insidiando comitatur.
Sed cum de his diuinitus dis
tricte discutimur quis
inter ista remanet salu
tis locus quando et mala
nostra pura mala sunt
et bona quae nos habere
credimus pura bona
nequaquam esse possunt.
Sed hoc mihi operae pretium
credo ut de fratribus cau
sis omne quod in me laten
ter ipse reprehendo in
cunctanter aperio.
Quia enim exponendo non
celaui quod sensi confi
tendo non abscondo quod
patior. Per expositionem
patefeci dona per con
fessionem detego uulne
ra. Et quia in hoc tam
magno humanorum generis
nec paruuli desunt qui dic
tis meis debeant instrui
nec magni desunt qui co
gnitae meae ualeant in
firmitati misereri
haec utraque aliis fratribus
quantum possum curam

confero ab aliis reprobo
illis dixi exponendo quod
sentiant, istis aperui con
fitendo quod sapiant.
Illis vulnerum medicamen
ta non subtraho, istis
laceratione vulnerum
non abscondo. Igitur quaeso
ut quisquis haec legerit,
apud districtum iudicem
solacium mihi suae ora
tionis inpendat, et om
ne quod in me sordidum
deprehendit fletibus di
luat. Orationis autem
atque expositionis vir
tute, cum lector
meus in conpensatione
me superat,
sicut per me verba
accepit, pro me la
crimas reddat.

Duo libri moraliū Greg

INSIGNIA CAPIT

moralia iob·

9.

196

D. 2

Gregorii
Moralia in
Iob
[illegible]
[illegible]
[illegible]C.VIII.

